

[Faint, mostly illegible handwriting]

Lybia Polonica polare
Non sunt homines

Asiae Luanus

Asia Polonica
Non sunt homo est
Non sunt in modum

Pyrenaeus
in *non* *est* *in* *est*
Pyrenaeus

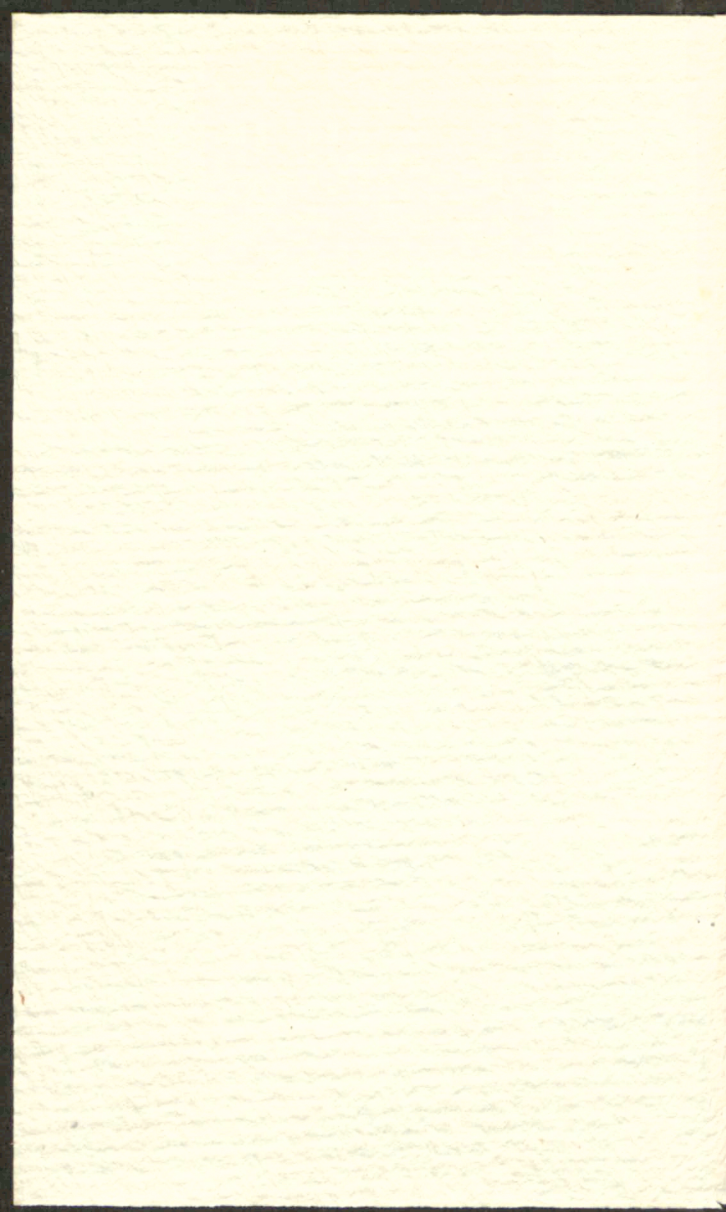
Pyrenaeus

XLV. E. 7.

1835.

BIBLIOTEKA
Zakl. Nar. im. Ossolińskich

XVII 5813

1689
P V B L I I
O V I D I I
N A S O N I S,
T R I S T I V M
L I B R I V.
F A S T O R V M
L I B R I V I.
D E P O N T O
L I B R I I V.

Ab omni obscenitate diligenter expurgatum. iuxta nouissimarum editionum, probatissima exemplaria, adnotatione selectarum sententiarum auctiores, & correctiores.

*Ufui Studiosæ Iuuentutis
CONSECRATI.*
Cum Gratia & Priuilegio S. R. M.

GRACOVIAE.
In Officina NICOLAI ALEXANDRI Schedel,
S. R. M. Typ. Anno Dñi. 1689.

41.923

C O M P E N D I O S A
 P V B L I I O V I D I I N A S O N I S
 V I T A .

P V B: Ovidius Naso genitus est Sulmone patria.
 quod oppidum in Pelignis fuit. Maiores illi con-
 tingerunt nobili genere, atque satis honesto, à qui-
 bus equestrem dignitatem acceptam perpetuo ser-
 uauit. In ipso adolescentia sua principio, magnopere pro-
 batus, quantum praearet ingenij facilitate, ac praclaris mo-
 ribus. Quocirca Roma institutus est in latinis literis, maxi-
 ma diligentia parentis. Et cum in tenera aetate (Et constat)
 summa voluptate & gratia teneretur componendis carminibus,
 ab eo studio extractus est parentis monitionibus, itaq; sa-
 ctum est, Et Pub. Ovidius studium illud atque curam absol-
 uendi carmina intermitteret, animum ad causas & forum
 conuerteret. Neque in ea re tulit vulgarem laudem aut
 commendationem ingenij sui Et refert Aemilius Seneca. Ca-
 terum cum nihil animo suo potius foret, quam versari in or-
 tio literarum, posthabita omni cura rerum publicarum, ad
 institutum suum redijt, ac totum se dicitur poëticae facultatis
 Unde perpetuum sibi nomen & quietem singularem fore spe-
 rabat. Tres Vxores habuisse creditur. Primam in ipsa ado-
 lescentia, Et inutilem parumq; dignam repudiavit cumq;
 ea more veterum diuortium fecit. Alteram bonis parentis
 bus ortam beneq; moratam, sed parum stabili connubio sibi
 coniunctam mature dimisit. Successit his Perilla, quam di-
 lexit maxima fide. In Urbe secundum Capitolium habitauit.
 Relegatus est à Casare Augusto in Pontum ad oppidum To-
 mos: causam vero iam sauis, tamq; inciuili exilij, referunt
 ad eos libros, qui ab eo scripti sunt de amoribus, quod essent
 paulo lasciuiores; Pleraque existimant provenisse ex adulte-
 rio cum Iulia Augusti filia. In exilio supra septem annos Vere
 satius est, cumque illi viuendum foret inter incultas atque
 barbaras nationes, tantum sibi promeruit gratia, atq; studij
 bene, praclareq; agendo, Et in eius obitu Geta illi ac Tomita-
 ni populi, tenere lacrymas non potuerint. Obiisse tradi-
 tur eodem anno quo T. Lilius, qui nobilissimus auctor habitus
 Et in Romana historia describenda sepultusq; fuit iuxta op-
 idum Tomos, Et Eusebius testatur. Ex Petro Crinito.

5819-II

PVB: OVIDII NASONIS
TRISTIVM LIBER I.
ELEGIA I.

*Alloquitur Librum, Et Romam Vadat, Et quid ei facien-
dum sit, admonet.*

PARVE (nec inuideo) sine me Liber ibis in
urbem,

Hei mihi quod domino non licet ire tuo,
Vade: sed incultus, qualem decet exulis esse:
Infelix habitum temporis huius habe.

Nec te purpureo velent vaccinia succo:
Non est conueniens luctibus ille color.

Nec titulus minio, nec cedro harta notetur:
Candida nec nigra cornua fronte geras.

Nec fragili geminæ poliantur pumice frontes:
Hirsutus sparsis vt videare comis.

Felices ornent hæc instrumenta libellos:
Fortunæ memorem te decet esse meæ,

Nèue liturarum pudeat: qui viderit illas,
De lachrymis factas sentiat esse meis.

Vade liber; verbisq; meis loca grata saluta,
Contingam certè quò licet illa pede.

Si quis, vt in populo nostri non immemor illo,
Si quis, qui quid agam fortè requirit, erit:

Viuere me dices: saluum tamen esse negabis:
Id quoque quòd viuam, munus habere Dei.

Atque ita tu tacitus, quærenti plura legendus,
Ne; quod opus non est, fortè loquare, caue.

Protinus admonitus repetet mea crimina lector:
Et peragar populi publicus ore reus.

Tu caue defendas, quamuis mordebere dictis:
Causa patrocínio non bona maior erit.

Inuenies aliquem, qui me suspiret ademptum:

Carmina nec ficcis perlegat ista genis.

Et tacitus secum; ne quis malus audiat, optet,

Sit mea, lenito Cæsare pœna leuis.

Nos quoque,, quisquis erit, ne sit miser ipse, præca-

Placatos miseris qui volet esse deos: (mur;

Quæq; volet, rata sint: ablataq; principis ira,

Sedibus in patrijs det mihi posse mori.

Vt peragas mandata liber, culpabere forsan:

Ingenijq; minor laude ferere mei

Iudicis Officium est, vt res, ita tempora rerum

Quærere: quæsito tempore tutus eris.

Carmina proueniunt animo deducta sereno:

Nubila sunt subitis tempora nostra malis.

Carmina secessum scribentis, & otia querunt:

Me mare, me venti, me sera iactat hyems.

Carminibus metus omnis abest: ergo perditus ense

Hæsurum iugulo iam puto, iamq; meo.

Hæc quoque quæ facio iudex mirabitur æquus:

Scriptaq; cum venia qualiacunque leget.

Da mihi Mæoniden, & tot circumspice casus:

Ingenium tantis excidet omne malis.

Deniq; securus famæ liber ire memento:

Nec tibi sit lecto displicuisse pudor.

Non ita se nobis præbet fortuna secundam,

Vt tibi sit ratio laudis habenda tuæ.

Donec eram sospes, tituli rangebar amore:

Quærendiq; mihi nominis ardor erat:

Carmina nunc si non studiumq; quod obfuit, odi,

Sit satis: ingenio sic fuga parta meo.

I tamen: & pro me, tu cui licet, adspice Romam

Di facerent, posses non meus esse liber.

Nec te, quod venias magnam peregrinus in urbem,
 Ignotum populo posse venire puta.
 Vt titulo careas, ipso noscere colore:
 Dissimulare velis, te liquet esse meum.
 Clam tamen intrato; ne te mea carmina lædant:
 Non sunt, vt quondam plena fauoris erant.
 Si quis erit, qui te quod sis meus, esse legendum
 Non putet, è gremio reijciatq; suo:
 Inspice, dñe, titulum: non sum præceptor amoris,
 Quas meruit pœnas: iam dedit illud opus,
 Forsitan expectes, an in alta palatia missum
 Scandere te iubeam; Cæsareamq; domum.
 Ignoscant augusta mihi loca: diq; locorum:
 Venit in hoc illa fulmen ab arce caput.
 Esse quidem memini mitissima sedibus illis
 Numina: sed timeo, qui nocuere deos.
 Terretur minimo pennæ stridore columba
 Vnguibus, accipiter, saucia facta tuis.
 Nec procul à stabulis audet discedere, si quæ
 Excussa est auidi dentibus agna lupi.
 Vitaret cœlum Phaëton, si viueret: & quos,
 Optarât stultè, tangere nollet equos.
 Me quoque quæ sensi fateor Iouis arma timere,
 Me reor infesto, cùm tonat, igne peti.
 Quicumque Argolica de classe Capharea fugit,
 Semper ab Æuboicis vela retorquet aquis.
 Et mea cimba semel vasta percussa procella,
 Illum, quo læsa est, horret adire locum.
 Ergo caue liber, & timida circumspecte mente,
 Vt satis à media sit tibi plebe legi.
 Dum petit infirmis nimium sublimia pennis
 Icarus, Icarias nomine fecit aquas.

Difficile est tamen hic remis vtaris & aura,
 Dicere: consilium resq; locusq; dabunt:
 Si poteris tradi vacuo: si cuncta videbis
 Mitia, si vires fregerit ira suas:
 Si quis erit qui te dubitantem, & adire timentem,
 Tradat, & ante tamen pauca loquatur: adi.
 Luce bona, dominoq; tuo felicior ipso
 Peruenias illic, & mala nostra leues
 Namq; ea vel nemo, vel qui mihi vulnera fecit,
 Solus Achilleo tollere more potest.
 Tantum ne noceas, dum vis prodesse, videto:
 Nam spes est animi nostra timore minor.
 Quæque quiescebat, ne mota resæuiat ira:
 Et pœnæ tu sis altera causa, caue.
 Cùm tamen in nostrum fueris penetrabile receptus:
 Contigerisq; tuam scrinia parua domum:
 Adspicies illic positos ex ordine fratres:
 Quos studium cunctos euigilauit idem.
 Cætera turba palam titulos ostendit apertos:
 Et sua detecta nomina fronte gerit.
 Tres procul obscura latitantes parte videbis:
 Hi quoque, quod nemo nescit, amare docent.
 Hos tu vel fugias: vel si satis oris habebis,
 Oedipodas facito, Telegonalsq; voces.
 Deq; tribus moneo si qua est tibi cura Parentis:
 Ne quenquam, quamuis ipse docebit, ames.
 Sunt quoque mutatae ter quinque volumina formæ,
 Nuper ab exequijs carmina rapta meis.
 His mando dicas, inter mutata referri,
 Fortunæ vultum corpora posse meæ.
 Namque ea dissimilis subito est effecta priori:
 Plendaque nunc, aliquo tempore læta fuit.

Plura quidem mandare tibi si quæris, habebam :
 Sed vereor tardæ causa fuisse moræ.
 Et si quæ subeunt tecum liber omnia ferres :
 Sarcina laturo magna futurus eras.
 Longa via est, propera : nobis habitabitur orbis
 Ultimus à terra, terra remota mea est.

ELEGIA II.

Supplicatio ad Deos, Et ab imminente naufragio eum incolumem feruent.

DI maris, & cœli (quid enim nisi vota supersunt?)
 Soluere quassatæ parcite membra ratis :
 Nèue præcor magnæ subscribite Cæsaris iræ.
 Sæpè premente deo fert deus alter opem.
 Mulciber in Troiam, pro Troia stabat Apollo :
 Æqua Venus Teucris, Pallas iniqua fuit.
 Oderat Æneam propior Saturnia Turno :
 ille tamen Veneris numine tutus erat.
 Sæpè ferox cautum petijt Neptunus Vlysssem :
 Eripuit patruo sæpè Minerua suo,
 Et nobis aliquod, quamuis distamus ab illis,
 Quis vetat irato nomen adesse deo ?
 Verba miser frustra non proficientia perdo :
 Ipsa graues spargant ora loquentis aquæ :
 Terribilisque Notus iactat mea verba precesquæ ;
 Ad quos mittuntur non finit ire deos.
 Ergo iidem venti, ne caussa lædar in vna :
 Velaquæ nescio, quò votaquæ nostra ferunt.
 Me miserum, quanti montes voluuntur aquarum ?
 Iam iam tacturos sidera summa putes.
 Quantæ de ducto subsidunt æquore valles,
 Iam, iam tacturas Tartara nigra putes.
 Quocunq; adspicio, nihil est nisi pontus & æther,
 Fluctibus hic tumidus, nubibus ille minax.

Inter vtrumq; fremunt immani murmure venti:
 Nescit, cui domino pareat, vnda maris
 Nam modo purpureo vires capit Eurus ab ortu:
 Nunc Zephyrus sero vespere missus adest:
 Nunc gelidus sicca Boreas bacchatur ab Arcto
 Nunc Notus aduersa prælia fronte gerit,
 Rector in incerto est: nec quid fugiatûe petatur,
 Inuenit: ambiguis ars stupet ipsa malis,
 Scilicet occidimus: nec spes est vlla salutis:
 Dumq; loquor, vultus obruit vnda meos.
 Opprimit hanc animam fluctus: frustra; precantis,
 Oro necaturas accipiemus aquas.
 At pia nil aliud, quam me dolet exule coniunx:
 Hoc vnum nostri scitq; gemitq; mali:
 Nescit in immenso iactari corpora ponto:
 Nescit agi ventis, nescit adesse necem,
 O bene, quod non sum mecum conscendere passus:
 Ni mihi mors misero bis patienda foret.
 At nunc vt peream; quoniam caret illa periclo;
 Dimidia certè parte superstes ero,
 Hei mihi quàm celeri micuerunt nubila flamma?
 Quantus ab æthereo personat axe fragor?
 Nec leuius laterum tabulæ feriuntur ab vndis,
 Quàm graue balistæ mœnia pulsat onus,
 Qui venit, hic fluctus, fluctus supereminet omnes,
 Posterior nono est. vndecimoq; prior.
 Non lethum timeo: genus est miserabile lethi;
 Demîte naufragium, mors mihi munus erit,
 Est aliquid fatoque suo, ferroq; cadentem
 In solida moriens ponere corpus humo:
 Et mandare suis aliqua, & spectare sepulchrum,
 Et non æquoreis piscibus esse cibum.

Fungite

Fungite me dignum tali nece: non ego solus
 Hic vehor immeritos cur mea pœna trahit:
 Proch superi, viridelq; dei, quibus æquora curæ:
 Vtraq; iam vestras sistite turba minas:
 Quamq; dedit vitam mitissima Cæsaris ira,
 Hanc finite infelix in loca iussa feram.
 Si, quoniam merui pœnam, me perdere vultis:
 Culpa mea est ipso iudice morte minor.
 Mittere me Stygias si iam voluisset ad vndas
 Cæsar in hoc vestra non eguisset ope,
 Est illi nostri non inuidiosa cruoris.
 Copia: quodq; dedit, cum volet, ipse feret:
 Vos modò, quos certè nullo puto crimine læsi,
 Contenti nostris iam precor este malis.
 Nec tamen vt cuncti miserum seruare velitis:
 Quod perijt, saluum iam caput esse potest.
 Vt mare subsidat, ventisq; ferentibus vtar:
 Vt mihi parcatis: non minùs exul ero.
 Non ego diuitias auidus sine fine parandi
 Latum mutandis mercibus æquor aro:
 Nec peto, quas quondam petij studiosus Athenas:
 Oppida non Asiæ, non mihi visa priùs:
 Non vt Alexandri claram delatus in urbem,
 Delicias videam, Nile iocose, tuas:
 Quod facile est, opto ventos (quis credere posset?)
 Sarmatis est tellus, quàm mea vota petunt.
 Obligor vt tangam sæuifera littora ponti:
 Quodq; sit à patria iam fuga tarda queror.
 Nescio quo videam positos vt in orbe Tomitas:
 Exilij facio per mea vota viam.
 Si me diligitis, tantos compescite fluctus:
 Pronaq; sint nostræ numina vestra rati:

Seu magis odistis, iussæ me aduertite terræ?
 Supplicij pars est in regione mori
 Ferte (quid hic facio?) rapidi mea corpora venti:
 Ausonios fines cur mea vela vident?
 Noluit hoc Cæsar: quid, quem fugat ille tenetis?
 Adspiciat vultus Pontica terra meos.
 Et iubet, & merui: nec quæ damnauerit ille
 Crimina defendi, fasue piusue puto.
 Si tamen acta Deos nunquam mortalia fallunt,
 A culpa facinus scitis abesse mea.
 Immo ira si scitis: si me meus abstulit error:
 Stultaq; mens nobis, non scelerata fuit
 Quod licet è minimis domui si fauimus illi:
 Sint satis Augusti publica iussa mihi:
 Hoc duce si dixi felicia sæcula proq;
 Cæsare thura, pijs Cæsaribusq; dedi:
 Si fuit hic animus nostris: ita parcite diui,
 Sin minus: alta cadens obruat vnda caput.
 Fallor? an incipiunt grauidæ euanescere nubes,
 Victaq; mutati frangitur vnda maris?
 Non casu vos, sed sub conditione vocati,
 Fallere quos non est, hanc mihi fertis opem.

ELEGIA III.

*Ut ex Vrbe Roma discesserit. nec non Coniugis & suorum
 lachrymas memorat:*

Cum subit illius tristissima noctis imago,
 Quæ mihi supræmum tempus in Vrbe fuit;
 Cum repero noctem, quas tot mihi chara reliqui:
 Labitur ex oculis tunc quoque gutta meis.
 Iam propè lux aderat, qua me discedere Cæsar
 Finibus extremæ, iusserat Ausoniæ,
 Nec spacium, nec mens fuerat satis apta parandi:
 Torpuerant longa pectora nostra mora.

Non mihi seruatorum, comites non cura legendi,
 Non aptæ profugo vestis opisue fuit.
 Non aliter stupui, quàm qui Iouis ignibus ictus.
 Viuit: & est vitæ nescius ipse suæ,
 Vt tamen hanc animi nubem dolor ipse remouit,
 Et tandem sensus conualuere mei:
 Alloquor extremum mæstos abiturus amicos:
 Qui modò de multis vnus & alter erant,
 Vxor amans flentem flens acriùs ipsa tenebat,
 Imbre per indignas vsq; cadente genas.
 Nata procul Lybicus aberat diuersa sub oris:
 Nec poterat fati certior esse mei.
 Quocunq; adspiceres, luctus gemitusq; sonabant:
 Forma; non taciti funeris intus erat.
 Fæmina, Virq; meo pueri quoq; funere mœrent;
 Inq; domo lachrymas angulus omnis habet.
 Si licet exemplis in paruis grandibus vti:
 Hæc facies Troiæ cùm caperetur erat.
 Iamq; quiescebant voces hominumq; canumq;
 Lunaq; nocturnos alta regebat equos
 Hanc ego suspiciens; & adhuc Capitolia cernens,
 Quæ nostro frustra iuncta fuere Iari:
 Numina vicinis habitantia sedibus, inquam,
 Iamq; oculis nunquam templa videnda meis:
 Diq; relinquendi, quos vrbs habet alta Quirini:
 Iste salutati tempus in omne mihi:
 Et quanquam serò clypeum post vulnera sumo,
 Attamen hanc odijs exonerate fugam:
 Cœlestiq; viro, quis me deceperit error,
 Dicite: pro culpa ne scelus esse putet.
 Vt quæ sentitis, pœnæ quoque sentiat author;
 Placato possim non miser esse Deo.

Hac prece adoravi superos ego : pluribus vxor,
 Singultu medios impediēte sonos.
 Illa etiam ante lares passis prostrata capillis
 Contigit extinctos ore tremente focos :
 Multaq; in aduersis effudit verba Penates,
 Pro deplorato non valitura viro,
 Iamq; moræ spatium nox præcipitata negabat :
 Versaq; ab axe suo Parrhasis Arctos erat :
 Quid facerem ? blando patriæ retinebar amore :
 Vltima, sed iussæ nox erat illa fugæ.
 Ah quoties aliquo dixi properante, quid vrget ?
 Vel quò festinas ire, vel vnde, vide,
 Ah quoties certam me sum mentitus habere
 Horam : propositæ quæ foret apta viæ
 Ter limen tetigi, ter sum reuocatus : & ipso
 Indulgens animo pes mihi tardus erat,
 Sæpè vale dicto, rursus sum multa locutus :
 Et quasi discedens oscula summa dedi.
 Sæpè eadem mandata dedi, meq; ipse fefelli,
 Respiciens oculis pignora cara meis, (inq̃,
 Deniq; quid propero ? Scythia est, quo mittimur
 Roma relinquenda est, vtraq; iusta mora est.
 Vxor in æternum viuo mihi viua negatur :
 Et domus, & fidæ dulcia membra domus,
 Quosq; ego dilexi fraterno more sodales :
 O mihi Thesea pectora iuncta fide !
 Dum licet amplectar : numquam fortasse licebit
 Amplius in lucro est, quæ datur hora mihi.
 Nec mora : sermonis verba imperfecta relinquo,
 Amplectens animo proxima quæque meo.
 Dum loquor, & flemus : cælo nitidissimus alto,
 Stella grauis nobis lucifer artus erat.

Diuidor hæud aliter : quàm si mea mēbra relinqūā :

Et pars abrumpi corpore visa meo est.

Sic doluit Priamus tunc cū in contraria versus

Vltros habuit proditionis equos.

Tunc verò exoritur clamor gemitusq; meorum :

Et feriunt mœstæ pectora nuda manus.

Tunc verò coniunx humeris abeuntis inhærens

Miscuit hæc lachrymis tristia dicta meis :

Non potes auelli ; simul hinc simul ibimus ambo :

Te sequar, & coniunx exulis, exul ero.

Et mihi facta via est : & me capit vltima tellus :

Accedam profugæ sarcina parua rati.

Te iubet à patria discedere Cæsaris ira :

Me pietas : pietas hæc mihi Cæsar erit.

Talia tentabat . sic & tentauerat antè :

Vixq; dedit victas vtilitate manus.

Egredior (siue illud erat sine funere ferri ;)

Squalidus immissis hirta per ora comis.

Illà dolore amens tenebris narratur obortis

Semianimis media procubuisse domo.

Vtque resurrexit, fœdatis puluere turpi

Crinibus, & gelida membra leuauit humo :

Si modo, desertos modo deplorasse Penates :

Nomen & erepti sæpè vocasse Viri :

Nec genuisse minùs, quàm si natæue meumue

Vidisset structos corpus habere rogos.

Et voluiste mori ; moriendo ponere sensus :

Respectuq; tamen non perisse mei,

Viuat & absentem, (quoniam sic fata tulerunt :)

Viuat, & auxilio subleuet vsque suo.

Tingitur Oceano custos Erymanthidos Vrsæ :

Æquoreaq; suo sidere turbat aquas :

Nos tamen Ionium non nostra findimus æquor
 Sponte: sed audaces cogimur esse metu.
 Me miserum! quantis nigrescunt æquora ventis
 Erutaquæ ex imis feruet arena fretis?
 Monte nec inferior præ puppiq; recuræ
 Infilit & pictos verberat vnda Deos,
 Pineæ texta sonant: pulsi stridore rudentes,
 Ac gemit & nostris ipsa carina malis.
 Nauita confessus gelidum pallore timorem.
 Iam sequitur victus, non regit arte ratem
 Utq; parum validus non proficientia rector
 Cervicis rigidæ fræna remittit equo:
 Sic non quo voluit, sed quo rapit impetus vnda,
 Aurigam video vela dedisse rati.
 Quod nisi mutatas emiserit Æolus auras:
 In loca iam nobis non adeunda ferar.
 Nam procul Illyricis læua de parte relictis
 Interdicta mihi cernitur Italia.
 Desinat in veritas, quæso, contendere terras:
 Et mecum magno pareat illa Deo,
 Dum loquor, & cupio pariter, timeoq; repelli:
 Increpuit quantis viribus vnda latus.
 Parcite cærulei, vos saltem numina Ponti:
 Infestumq; mihi sit satis esse Iouem,
 Vos animam sæuæ fessam subducite morti.
 Si modo, qui periit non periisse potest.

E L E G I A IV.

Ad amicum, qui etiam in aduersis fidus permanferat.

O Mihi post vltos nunquam numerande sodales,
 Et cui præcipuè fors mea visa sua est.
 Attonitum qui me, memini, carissime primus
 Ausus es alloquio sustinuisse tuo.

Qui mihi consilium viuendi mite dedisti:
 Cum foret in misero pectore morris amor:
 Scis bene cui dicam positus pro nomine signis:
 Officium nec te fallit amice tuum:
 Hæc mihi semper erunt imis infixæ medullis:
 Perpetuusq; animæ debitor huius ero.
 Spiritus hic vacuas prius extenuandus in auras
 Ibit, & in tepido deseret ossa rogo:
 Quam subeant animo meritorum obliuia nostræ:
 Et longa pietas excidit ista die.
 Dij tibi sint faciles & opis nullius egentem
 Fortunam præstent, dissimilemq; meæ.
 Si tamen hæc nauis vento ferretur amico.
 Ignoraretur forsitan ista fides.
 Thesea Pirithous non tam sensisset amicum,
 Si non infernas viuus adisset aquas.
 Vt foret exemplum veri Phocæus amoris,
 Fecerunt Furæ: tristis Oreste, tuæ.
 Si non Euryalus Rutulos cecidisset in hostes,
 Hyrtacidæ Nisi gloria nulla foret.
 Scilicet ut fuluum spectatur in ignibus aurum,
 Tempore sic durò est inspicienda fides.
 Dum iuuat, & vultu ridet fortuna sereno:
 Indelibatas cuncta sequuntur opes
 At simul intonuit; fugiunt: nec noscitur vlli,
 Agminibus comitum qui modò cinctus erat.
 Atque hæc exemplis quondam collecta priorum,
 Nunc mihi sunt proprijs cognita vera malis.
 Vix duo tresue mihi de tot superestis amici,
 Cætera fortunæ, non mea turba fuit.
 Quò magis ô pauci rebus succurrite læsis:
 Et date naufragio littora tuta meos:

Néue metu falso nimium trepidate, timentes,
 Hac offendatur ne pietate Deus.
 Sæpè fidem aduersis etiam laudauit in armis:
 Inq; suis amat hanc Cæsar; in hoste probat:
 Causa mea est melior: qui non contraria fugam
 Arma: sed hanc merui simplicitate fugam
 Inuigiles igitur nostris pro casibus oro:
 Diminui si qua numinis ira potest.
 Scire meos casus si quis desiderat omnes:
 Plus, quàm quod fieri res sinit, ille petit.
 Tot mala sum passus, quot in æthere sidera lucent,
 Paruaq; quot siccus corpora puluis habet.
 Multaq; credibili tulimus maiora? ratamq;
 Quamuis acciderint, non habitura fidem:
 Pars etiam quædam mecum moriatur, oportet:
 Meq; velim possit dissimulante regi
 Si vox infragilis, pectus mihi firmiter esset;
 Pluraq; cum linguis pluribus ora forent:
 Non tamen idcirco complecterer omnia verbis,
 Materia vires exsuperante meas
 Pro duce Naritio docti mala nostra poetæ
 Scribite: Naritio nam mala plura tuli
 Ille breui spatio multis errauit in annis
 Inter Dulichias Iliacasq; domos.
 Nos freta sideribus totis distantia mensos
 Sors tulit in Geticos Sarmaticosq; sinus.
 Ille habuit fidanq; manum, sociosq; fideles:
 Me profugum comites deseruere mei.
 Ille suam lætus patriam victorq; petebat:
 A patria fugio victus & exul ego,
 Nec mihi Dulichium domus est, Itacæue, Samosu
 Pœna quibus non est grandis abesse locis:

Sed quæ de septem totum circumspicit orbem
 Montibus, Imperij, Roma, Deumquæ locus,
 Illi corpus erat durum, patiensque laborum:
 Inualidæ vires, ingeniumque mihi.
 Ille erat assiduè sæuis agitatus in armis:
 Assuetus studijs mollibus ipse fui
 Me Deus oppressit nullo mala nostra leuante:
 Bellatrix illi diua ferebat opem.
 Cuique minor loue sit, tumidis qui regnat in vndis:
 Illum Neptuni, me Iouis ira premit.
 Adde, quòd illius pars maxima ficta laborum.
 Ponitur in nostris fabula nulla malis.
 Deniquè quæsitos tetigit tamen ille Penates:
 Quæque diu petijt, contigit arua tamen.
 At mihi perpetuò patria tellure carendum est:
 Ni fuerit læsi mollior ira Dei.

ELEGIA V.

Vxori grates agit de ipsius erga se fide & amore.

Nec tantum Clario Lide est dilecta Poëtæ:
 Nec tantum Coò Battis amara suo est:
 Pectoribus quantum tu nostris vxor inhæres
 Digna minùs misero, non meliore viro.
 Te mea supposita est veluti trabe sulca ruina:
 Si quid adhuc ego sum, muneris omne tui est.
 Tu facis, vt spoliū non sim, nec nuder ab illis,
 Naufragij tabulas qui petière mei.
 Vtq; rapax stimulante fame, cupidusq; cruoris
 Incustoditum captat ouile lupus:
 Aut vt edax vultur corpus circumspicit, ecquod
 Sub nulla positum cernere possit humo.
 Sic mea nescio quis malè fidus rebus acerbis
 In bona venturus, si paterère, fuit.

Hunc tua per fortes virtus summouit amicos,
 Nulla quibus reddi gratia digna potest.
 Ergò quam misero tam vero teste probaris:
 Hic aliquod pondus si modò testis habet.
 Nec probitate tua prior est aut Hectòris vxor,
 Aut comes extincto Laodameia viro.
 Tu si Meonium vatem sortita fuisses,
 Penelopes esset fama secunda tuæ,
 Siue tibi hoc debes, nullo pia facta magistro;
 Cumque noua mores sunt tibi luce dati:
 Fœmina seu Princeps omnes tibi culta per annos,
 Te docet exemplum coniugis esse bonæ:
 Assimilemque sui longa assuetudine fecit:
 Grandia si paruis assimilare licet.
 Hei mihi non magnas quòd habent mea carmina
 Nostraque sunt meritis ora minora tuis: (vires,
 Si quid & in nobis viui fugit ante vigoris,
 Extinctum longis excidit omne malis.
 Prima locum sanctas Heroidas inter haberes:
 Prima bonis animi conspicerere tui.
 Quantumcunque tamen præconia nostra valebunt:
 Carminibus viues tempus in omne meis.

E L E G I A VI.

Ad amicos, qui eius imaginem auro insculptam habebant.

S quis habes nostris similes in imagine vultus:
 Deme meis hederas Bacchica ferta comis.
 Ista decent lætos, felicia signa pœtas:
 Temporibus non est apta corona meis,
 Hæc tibi dissimula, sentis tamen optime dici,
 In digito qui me ferisque referisque; tuo.
 Effigiemque meam fuluo complexus in auro
 Chara relegati, quæ potes, ora vides.

Quæ

Quæ quoties spectas, subeat tibi dicere forsan:
 Quam procul à nobis Naso sodalis abest.
 Grata tua est pietas: sed carmina maior imago
 Sunt mea, quæ mando qualiacunque legas.
 Carmina mutatas hominum dicentia formas,
 Infelix domini quod fuga rupit opus:
 Hæc ego discedens sicut bona multa meorum,
 Ipse mea posui mæstus in igne manu.
 Utque cremasse suum fertur sub stipite natum.
 Thestias, & melior matre fuisse soror,
 Sic ego non meritos mecum peritura libellos
 Imposui rapidis viscera nostra rogis.
 Vel quòd eram Musas, ut crimina nostra, perosus:
 Vel quòd adhuc crescens, & rude carmen erat.
 Quæ quoniam non sunt penitus sublata, sed extant
 (Pluribus exemplis scripta fuisse reor.)
 Nunc precor ut vivant: & non ignava legentem
 Ocia delectent: admoneantque mei.
 Non tamen illa legi poterunt patienter ab ullo:
 Nesciat his summam si quis abesse manum.
 Ablatum medijs opus est incudibus illud:
 Defuit & scriptis vltima lima meis.
 Et veniam pro laude peto; laudatus abundè,
 Non fastiditus si tibi lector ero.
 Hos quoque sex versus in prima fronte libelli,
 Si præponendos esse putabis, habe.
 Orba parente suo quicumque volumina tangis:
 His saltem vestra detur in vrbe locus,
 Quoque magis faveas non hæc sunt edita ab illo:
 Sed quasi de domini funere rapta sui.
 Quicquid in his igitur vitij rude carmen habebit,
 Emendaturus, si licuisset, erat,

E L E G I A VII.

In amicum, qui illi pollicitam fidem fregerat.

IN caput alta suum labentur ab æquore retrò
 Flumina : conuersis solquè recurret equis,
 Terra feret stellas : cœlum findetur aratro :
 Vnda dabit flammæ ; & dabit ignis aquas :
 Omnia naturæ præpostera legibus ibunt :
 Parsq; suum mundi nulla tenebit iter.
 Omnia iam fient ; fieri quæ posse negabam ;
 Et nihil est, de quo non sit habenda fides.
 Hæc ego vaticinor ; quia sum deceptus ab illo,
 Laturum misero quem mihi rebar opem.
 Tantané te fallax cæpere obliuio nostri ?
 Afflictumquè fuit tantus adire timor ?
 Ut neque respiceres, nec solarère iacentem
 Dure ? neque exequias prosequerere meas ?
 Illud amicitiae sanctum & venerabile nomen
 Re tibi pro vili, sub pedibusque iacet :
 Quid fuit ingenti prostratum mole sodalem
 Visere ? & alloquij parte leuare tui ?
 Inquè meos si non lachrymas dimittere casus ?
 Pauca tamen ficto verba dolore loqui ?
 Idquè quod ignoti faciunt, valedicere saltem ?
 Et vocem populi, publicaue ora sequi ?
 Denique lugubres vultus, nunquamq; videndos
 Cernere, supremo dum licuitque die ?
 Dicendumque semel toto non ampliùs æuo
 Accipere, & parili reddere voce, vale ?
 At fecère alij nullo mihi fœdere iucti :
 Et lachrymas animi signa dedère sui.
 Quid, nisi conuictu, causisque valentibus essem,
 Temporis & longi iunctus amore tibi ?

Quid

Quid, nisi tot lusus; & tot mea seria nosse?
 Tot nossem lusus, seriaeque ipse tua?
 Quid, si duntaxat Romæ mihi cognitus esses?
 Adscitus toties in genus omne iocis?
 Cunctane in æquoreos abierunt irrita ventos?
 Cunctane letheis mersa feruntur aquis?
 Non ego te genitum placida reor vrbe Quirini:
 Vrbe, meo quæ iam non adenda pede est;
 Sed scopulis ponti quos hæc habet ora, sinistri:
 Inque ferris Scythiæ, Sarmaticisque iugis.
 Et tua sunt silicis circum præcordia venæ:
 Et rigidum ferri semina pectus habet,
 Quæque tibi quondam tenero ducenda palato:
 Plena dedit nutrix vbera, tigris erat.
 Aut mala nostra minùs quam non aliena putasses:
 Duritiæque mihi non agerere reus.
 Sed quoniam accedit fatalibus hoc quoque damnis,
 Ut careant numeris tempora prima suis:
 Effice peccati ne sim memor huius, & illo
 Officium laudem, quo queror, ore tuum.

E L E G I A. VIII.

Ad amicum, quod vulgus fortunam sequitur.

Detur inoffensæ vitæ tibi tangere metam:
 Qui legis hoc nobis non inimicus opus.
 Atque vrinam possent pro te mea vota valere;
 Quæ pro me duos non tetigere Deos.
 Donec eris felix, multos numerabis amicos:
 Tempora si fuerint nubila, solus eris.
 Adspicis ut veniant ad candida recta columbæ?
 Accipiat nullas sordida turris aues?
 Horrea formicæ tendunt ad inania nunquam:
 Nullus ad amissas ibit amicus opes.

Utque comes radios per solis euntibus, umbra est:
 Cum latet hic pressus nubibus, illa fugit.
 Mobile sic sequitur fortunæ lumina vulgus:
 Quæ simul inducta nube teguntur, abit.
 Hæc precor ut semper possint tibi falsa videri.
 Sunt tamen euentu vera fatenda meo.
 Dum stetimus, turbæ quantum satis esset, habebat
 Nota quidem, sed non ambitiosa domus.
 At simul impulsæ est, omnes timuere ruinam.
 Cautaque communi terga dedere fugæ.
 Sæua neque admiror metuunt si fulmina quorum
 Ignibus afflari proxima quæque solent.
 Sed tamen in duris remanentem rebus amicum
 Quamlibet inuiso Cæsar in hoste probat.
 Nec solet irasci (nec enim moderatior alter)
 Cum quis in aduersis, si quid amavit, amat.
 De comite Argolico postquam cognouit Orestem,
 Narratur Pyladem ipse probasse Thoas.
 Quæ fuit Actoridæ cum magno semper Achille,
 Laudari solita est Hectoris ore fides.
 Quod pius ad Manes Theseus comes iret amico;
 Tartareum dicunt indoluisse Deum.
 Euryali, Nisi que fide tibi Turne relata
 Credibile est lachrymis immaduisse genas,
 Est etiam in miserâ pietas; & in hoste probatur:
 Hei mihi, quàm paucos hæc mea dicta mouent?
 Hic status, hæc rerum nunc est fortuna mearum:
 Debeat ut lachrymis nullus adesse modus.
 At mea sint proprio quamuis mœstissima casu
 Pectora; pro sensu facta serena tuo
 Hoc tibi venturum iam tum charissime vidi:
 Ferret adhuc istam cum minus aura ratem.

Siue aliquot morum, seu vitæ labe carentis
 Est pretium; nemo pluris emendus erat.
 Siue per ingenuas aliquis caput extulit artes:
 Quælibet eloquio fit bona causa tuo,
 His ego commotus dixi tibi protinus ipsi.
 Scena manet dotes grandis, amice, tuas.
 Hoc mihi non ouium fibræ tonitrusue sinistra,
 Linguaue seruatae pennæ dixit auis:
 Augurium ratio est, & coniectura futuri:
 Hæc diuinaui, notitiamquæ tuli
 Et quoniam vera est: tota tibi mente, mihi quæ
 Gratulor ingenium non latuisse tuum.
 At nostrum tenebris vtinam latuisset in imis:
 Expedijt studijs lumen abesse meis.
 Vtque tibi profunt artes facunde seueræ,
 Dissimiles illis sic nocuere mihi.
 Vita tamen tibi nota mea est: scis artibus illis
 Authoris mores abstinuissè sui
 Scis vetus hoc iuueni lusum mihi carmen, & istos,
 Vt non laudandos, sit tamen esse iocos.
 Ergo vt defendi nullo mea posse colore.
 Sic excusari crimina posse puto.
 Quæ potes, excusa: nec amici desere causam,
 Quo pede cœpisti, sic benè semper eas.

ELEGIA IX.

Navim laudat, quam in Corinthiaco sinu habuit.

E St mihi, sitquæ præcor flauæ tutela Mineræ
 Navis: & à picta casside nomen habet.
 Siue opus est velis, minimam benè currit ad auram
 Siue opus est remo, remige carpit iter,
 Nec comites volueri contenta est vincere cursu
 Occupat egressas qualibet arte rates.

Et patitur fluctus : fertque affilientia longè
 Æquora, nec sæuis victa madescit aquis.
 Illa Corinthiacis primùm mihi cognitâ terris,
 Fida manet trepidæ duxque comæque fugæ,
 Perque tot euentus, & iniquis concita ventis
 Æquora Palladio nomine tuta fuit.
 Nunc quoque tuta precor vasti secet ostia Ponti :
 Quasque petit, Getici littoris intret aquas.
 Quæ simul Æoliæ mare me deduxit in Helles :
 Et longum tenui limite fecit iter ;
 Fleximus in læuum cursus ; & ab Hæctoris vrbe
 Venimus ad portus, Imbria terra tuos.
 Inde leui vento Zerinthia littora nacta.
 Threiciam terigit fessa carina Samon.
 Saltus ab hac terra breuis est Tentyra petenti :
 Hac dominum tenus est illa secuta suum.
 Nam mihi Bistonios placuit pede carpere campos :
 Hellespontiacas illa reliquit aquas :
 Dardaniamque petit authoris nomen habentem :
 Et te ruricola Lampface tuta Deo
 Quaque per angustas malè vectæ virginis vndas,
 Seston Abydena separat vrbe fretum.
 Hincque Propontiacis hærentem Cyzicon oris,
 Cyzicon Æmonix nobile gentis opus.
 Quaque tenent ponti Byzantia littora fauces :
 Hic locus est gemini ianua vasta maris.
 Hæc precor euncat propulsaque fortibus Astris :
 Transeat instabiles strenua Cyaneas :
 Thynniachosque sinus, & ab his per Apollinis vrbe :
 Vecta, sub Anchiali mœnia findat iter :
 Inde Mesembriacos portus ; & Opeson & arces,
 Præterea dictas nomine Bacche tuo :

Et quos Alchatoes memorant à mœnibus ortos
 Sedibus his profugos, constituiffe lares.
 A quibus adueniat Miletida sospes ad urbem :
 Offensi quò me contulit ira Dei.
 Hæc si contigerint, meritæ cadet agna Mineræ :
 Non facit ad nostras hostia maior opes
 Vos quoque Tyndaridæ : quos hæc colit insula fra-
 Mitte, precor duplici numen adeste rati (tres,
 Altera namque parat Symplegadas ire per altas :
 Scindere Bistonias altera puppis aquas.
 Vos facite vt ventos, loca cùm diuersa petamus,
 Illa suos habeat : nec minùs ista suos.

ELEGIA X.

Ad lectorem, quòd in itinere hunc primum librũ confecerit.

Littera quæcunque est toto tibi lecta libello,
 Est mihi sollicitæ tempore facta viæ.
 Aut hanc me, gelido tremere cùm mense Decēbri,
 Scribentem medijs Adria vidit aquis :
 Aut postquam bimarem cursu superauim⁹ Isthmon ;
 Alteraque est nostræ sumpta carina fugæ :
 Quòd facerem versus inter fera murmura Ponti :
 Cycladas Ægeas obstupuisse puto.
 Ipse ego nunc miror tantis animiquè marisquè
 Fluctibus, ingenium non cecidisse meum.
 Seu stupor huic studio, siue est insania nomen :
 Omnis ab hac cura mens releuata mea est :
 Sæpe ego nimboris dubius iactabar ab Hædis :
 Sæpe minax Steropis, sydere Pontus erat :
 Fuscabatq; diem custos Erimanthidos Vrsæ :
 Aut Hyadas sæuis haud serat Auster aquis :
 Sæpe maris pars intus erat, tamen ipse trementi
 Carmina lucebam qualiacunque manu.

Nunc quoque contenti strident Aquilone rudentes ;
 Inq; modum tumuli concaua surgit aqua :
 Ipse gubernator tollens ad sydera palmas,
 Exposcit votis, immemor artis, opem.
 Quocunq; aspexi, nihil est nisi mortis imago,
 Quam dubia timeo mente timensq; præcor,
 Contingam portum, portu terrebor ab ipso :
 Plus habet infesta terra timoris aqua.
 Nam simul insidijs hominum, pelagiq; laboro :
 Et faciunt geminos ensis, & vnda metus.
 Ille meo vereor ne speret sanguine prædam :
 Hæc tumulum nostræ mortis habere velit.
 Barbara pars læua est auidæ substructa rapinæ :
 Quam cruor & cedes bellaque semper habent.
 Cumq; sit hybernis agitata fluctibus æquor :
 Pectora sunt ipso turbidiora mari.
 Quo magis his debes ignoscere candidè lector,
 Si spe sint, vt sunt, inferiora tua.
 Non hæc in nostris, vt quondam, scribimus hortis :
 Nec consuere meum lectule corpus habes,
 Iactor in indomito brumali luce profundo :
 Ipsaq; cæruleis charta feritur a quis.
 Improba pugnat hyems : indignaturq; quòd ausim
 Scribere, se rigidas incutiente minas.
 Vincat hyems hominem : sed eodem tēpore quæso
 Ipse modum statuam carminis : illa sui,

T R I S T I V M

L I B E R II.

E L E G I A I.

Ad Augustum Casarem.

QUID mihi vobiscum est infelix cura libelli,
 Ingenio perij qui miser ipse meo? Cur

Cur modo damnatas repeto mea crimina Musas :
 An semel est pœnam commeruisse parum ?
 Carmina fecerunt, vt me cognoscere vellent
 Omine non fausto fœmina, virq̄ue meo.
 Carmina fecerunt, vt me, moresq̄ue notaret,
 Iam pridem inuisa Cæsar ab arte meos,
 Deme mihi studium : vitæ quoque crimina demes :
 Acceptum refero versibus esse nocens.
 Hoc pretium vitæ, vigilatorumq̄ue laborum
 Cepimus : ingenio est pœna reperta meo,
 Si saperem, doctas odissem iure sorores,
 Numina cultori pernitiōsa suo.
 At nunc (tanta meo comes est insania morbo,)
 Saxa meum refero rursus ad ic̄ta pedem.
 Scilicet vt victus repetit gladiator arenam :
 Et redit in tumidas naufraga puppis aquas,
 Forsitan vt quondam Teuthrantia regna tenenti :
 Sic mihi res eadem vulnus, opemq̄ue feret.
 Musaque quæ mouit, motam quoq̄ue leniet iram,
Exorant magnos carmina sæpe Deos.
 Ipse quoque Ausonias Cæsar matresq̄ue nurusq̄,
 Carmina turrigeræ dicere iussit Opi.
 Iusserat & Phœbo dici, quo tempore ludos
 Fecit : quos ætas aspicit vna semel.
 His precor exemplis tua nunc mitissime Cæsar,
 fiat ab ingenio mollior ira meo.
 Illa quidem iusta est, nec me meruisse negabo ;
 Non ad eò nostro fugit ab ore pudor.
 Sed, nisi peccassem, tu quid concedere posses ?
 Materiam veniæ sors tibi nostra dedit.
 Si quoties peccant homines, sua fulmina mittat
 Iupiter : exiguo tempore inermis erit,

Nunc vbi deponuit. strepituque exterruit orbem :
 Purum discussis aëra reddit aquis.
 Iure igitur genitorque Deum rectorque vocatur :
 Iure capax mundus nil loue maius habet.
 Tu quoque cum patriæ rector dicare paterq̄,
 Vtere more Dei nomen habentis idem,
 Idq̄ facis, nec te quisquam moderatiùs vnquam
 Imperij potuit frena tenere sui.
 Tu veniam parti superatæ sæpe dedisti?
 Non concessurus quam tibi victor erat.
 Diuitijs etiam multos, & honoribus auctos.
 Vidi, qui tulerant in caput arma tuum,
 Quæque dies bellum, belli tibi sustulit iram :
 Parsque simul templis vtraque dona tulit.
 Vtque tuus gaudet, miles, quòd vicerit hostem :
 Sic, cur se victum gaudeat hostis habet.
 Causa mea est melior : qui nec contraria dicor
 Arma, nec hostiles esse securus opes.
 Per mare, per terras, per tertia numina iuro ;
 Per te præsentem conspicuumque Deum :
 Hunc animum fauisse tibi vir maxime, meque
 Qua sola potui, mente fuisse tuum.
 Optaui peteres, cælestia sidera tardè :
 Parsque sui turbæ parua precantis idem.
 Et pia thura dedi pro te : cumque omnibus vnus
 Ipse quoque adiui publica vota meis.
 Quid referam libros illos quoque crimina nostra.
 Mille locis plenos nominis esse tui ?
 Inspice maius opus, quod adhuc sine fine reliqui.
 In non credendos corpora versa modos :
 Inuenies vestri præconia nominis illic :
 Inuenies animi pignora multa mei.

Non tua carminibus maior sit gloria, nec quo
 Ut maior fiat, crescere possit, habet.
 Fama Ioui superest tamen hunc, sua facta referri,
 Et se materiam carminis esse iuvat:
 Cumque Gigantæi memorantur prælia belli,
 Credibile est lætum laudibus esse suis,
 Te celebrant alij quanto decet ore, tuasq;
 Ingenio laudes vberiore canant
 Sed tamen, ut fuso taurorum sanguine centum,
 Sic capitur minimo thuris honore Deus.
 Ah ferus & nobis nimium crudelior hostis,
 Delicias legit qui tibi cunque meas.
 Carmina ne nostris sic te venerantia libris,
 Iudicio possint candidiore legi
 Esse, sed irato quis te mihi posset amicus?
 Vix tunc ipse mihi non inimicus eram.
 Cùm cœpit quassata domus subsidere partes;
 In proclinas omne recumbit onus,
 Cunctaque fortuna rimam faciente dehiscunt:
 Ipsa suo quædam pondere tracta ruunt
 Ergo hominum quæsitum odiû mihi carmine: quaq;
 Debuit, est vultus turba secuta tuos:
 At memini: vitamque meam, moresque probabas,
 Illo, quem dederas prætereuntis equo.
 Quod si non prodest, & honesti gloria nulla
 Redditur: at nullum crimen adeptus eram.
 Nec malè commissa est nobis fortuna reorum,
 Usque decem decies inspicienda viris,
 Res quoque priuatas statui sine crimine Iudex:
 Deque mea facta est pars quoque victa fide.
 Me miserum! potui, si non extrema nocerent:
 Iudicio tutus non semel esse tuo.

Vltima me perdunt: imoq; sub æquore mergit,
 Incolumem toties vna procella ratem,
 Nec mihi par nocuit de gurgite parua: sed omnes
 Pressere hoc fluctus Oceanusque caput.
 Scilicet in superis etiam fortuna luenda est:
 Nec veniam læso numine casus habet.
 Illa nostra die, qua me malus abstulit error,
 Parua quidem periit, sed sine labe domus,
 Sic quoque parua tamen, patrio dicatur vt æuo
 Clara, nec vllius nobilitate minor.
 Et neque diuitijs, nec paupertate notanda est:
 Vnde fit in neutrum conspiciendus eques.
 Sit quoque nostra domus vel censu parua vel ortu:
 Ingenio certè non latet illa meo.
 Quo videar quamuis nimium iuueniliter vsus:
 Grande tamen toto nomen ab orbe fero.
 Turbaque doctorum Nasonem nouit: & audeo
 Non fastiditis annumerare viris
 Corruit hæc igitur Musis accepta sub vno,
 Sed non exiguo crimine lapsa domus.
 Atq; ea sic lapsa est, vt surgere, si modò læssi
 Ematuruerit Cæsaris ira, queat.
 Cuius in euentu pœne clementia tanta est.
 Vt fuerit nostro lenior ira metu
 Vita data est, citraq; necem tua constitit ira,
 O princeps parce viribus vse tuis.
 Insuper accedunt te non adimente, paternæ,
 Tanquam vita parum muneris esset, opes.
 Nec mea decreto damnasti facta Senatus:
 Nec mea selecto iudice iussa fuga est.
 Tristibus inuectus verbis (ita principe dignum est)
 Vitus es offensas, vt decet, ipse tuas

Adde quod edictum, quamvis immitte, minaxq;
 Attamen in pœnæ nomine lene fuit
 Quippe relegarus, non exul dicor in illo;
 Parcaq; fortunæ sunt tibi verba meæ.
 Nulla quidem sanè grauior; mentique potenti
 Pœna est, quàm tanto displicuisse viro.
 Sed solet interdum fieri placabile numen:
 Nube solet pulsa candidus ire dies.
 Vidi ego pampineis oneratam vitibus vlmum,
 Quæ fuerat sæuo fulmine tacta Iouis.
 Ipse licet sperare vetes, sperabimus, atque
 Hoc vnum fieri te prohibente potest.
 Spes mihi magna subit, cùm te mirissime Princeps:
 Spes mihi, respicio cùm mea facta, cadit
 Ac veluti ventis agitantibus æquora; non est
 Æqualis rabies, continuusq; furor.
 Sed modò subsidunt, intermissiq;, filescunt:
 Vimq; putes illos deposuisse suam.
 Sic abeunt redeuntq; mei variantq; timores,
 Et spem placandi dantq; negantq; tui.
 Per superos igitur, qui dant tibi longa, dabuntq;
 Tempora, Romanum si modò nomen amant:
 Per patriam, quæ te tuta & secura parente est,
 Cuius & in populo pars ego nuper eram:
 Sic tibi, quem semper factis animoque mereris,
 Reddatur gratæ debitus vrbs honor.
 Liuia sic tecum sociales impleat annos:
 Quæ, nisi te, nullo coniuge digna fuit:
 Quæ si non esset, celebs te vita deceret:
 Nullaq; cui posses esse maritus, erat:
 Sospite sic te sit natus quoquè sospes: & olim
 Imperium regat hoc cum seniore senex:

Efficiantq; tui fidus iuuenile nepotes,
 Per tua, perq; tui facta parentis eant.
 Sic assueta tuis semper victoria castris,
 Nunc quoq; se præstet: notaq; signa petat:
 Aufoniumq; ducem solitis circumuolet alis:
 Ponat & in nitida laurea ferta coma:
 Per quem bella geris, cuius nunc corpore pugnas,
 Auspicium cui das grande, Deosque tuos:
 Dimidioq; tui præsens, & respicis urbem:
 Dimidio procul es, sæuaq; bella geris.
 Hic tibi sic redeat superato victor ab hoste:
 Inq; coronatis fulgeat altus equis.
 Parce precor: fulmenq; tuum fera tela reconde:
 Heu nimium misero cognita tela mihi!
 Parce Pater patriæ, nec nominis immemor huius
 Olim placandi spem mihi redde tui.
 Non precor vt redeam: quamuis maiora petitis
 Credibile est magnos sæpè dedisse Deos.
 Mitius exilium si das propiusque roganti:
 Pars erit è pæna magna leuata mea:
 Vltima perpetior medios eiectus in hostes:
 Nec quisquam patria longius exul abest.
 Solus ad ingressus missus septemplexis Istri.
 Parrhasiæ gelido virginis axe premor
 Iazyges, & Colchi, Metereaq; turba Getæq;
 Danubij medijs vix prohibentur aquis.
 Cumq; alij tibi sint causa grauiore fugati;
 Vltior nulli, quàm mihi, terra data est.
 Longius hac nihil est; nisi tantùm frigus & hostis:
 Et maris astricto quæ cogit vnda gelu.
 Hactenus Euxini pars est Romana sinistri:
 Proxima Basternæ Sauromatæq; tenent.

Hæc est Aufonio sub iure nouissima: vixq;
 Hæsit in imperij margine terra tui
 Vnde precor supplex, vt nos in tuta releges;
 Ne sit cum patria pax quoq; adempta mihi:
 Ne timeam gentes, quas non benè summouet Ister:
 Neue tuus possim ciuis ab hoste capi.
 Fas prohibet Latio quenquam de sanguine natum;
 Cæsaribus saluis barbara vincla pati:
 Perdiderint cum me duo crimina; carmen, & error:
 Alterius facti culpa silenda mihi.
 Nam non sum tanti, renouē vt tua vulnera Cæsar;
 Quem nimio plus est indoluisse semel.
 Altera pars superest: qua turpi crimine lectus
 Arguor obscæni doctor adulterij.
 Fas ergo est aliqua cœlestia pectora falli:
 Et sunt notitia multa minora tua
 Vtq; Deos: cælumque simul sublime tuenti,
 Non vacat exiguis rebus adesse Ioui:
 A te pendentem sic dum circumspicis orbem,
 Effugiant curas inferiora tuas.
 Scilicet imperij princeps statione relicta,
 Imparibus degeres carmina facta modis.
 Non ea te moles Romani nominis viget,
 Inq; tuis humeris tam leue fertur onus,
 Lusibus vt possis aduertere numen ineptis,
 Excutiasq; oculis otia nostra tuis.
 Nunc tibi Pannonia est, nunc Illyris ora domanda?
 Rhætica nunc præbent, Thraciaq; arma, metū:
 Nunc petit Armenius pacem: nunc porrigit arcus
 Parthus eques, timida captaq; signa manu.
 Nunc te prole tua iuuenem Germania sentit:
 Bellaq; pro magno Cæsare, Cæsar agit.

Deniq;

Deniq; vt in tanto; quantum non extitit vnquam
 Corpore, pars nulla est, quæ labet, imperij;
 Vrbs quoque te & legum lassat tutela tuarum,
 Et morum, similes quos cupis esse tuis
 Nec tibi contingunt, quæ gentibus otia præstas:
 Bellaq; cum multis irrequieta geris.
 Miror in hoc igitur tantarum pondere rerum,
 Vnquam te nostros euoluisse iocos.
 At si (quod mallem) vacuus fortassè fuisses,
 Nullum legisses crimen in arte mea.
 Illa quidem fateor frontis, non esse seueræ
 Scripta nec à tanto Principe digna legi.
 Prosequar inferiùs (modo si licet ordine ferri,)
 Posse nocere animis carminis omne genus.
 Non tamen idcirco crimen liber omnis habebit?
Nil prodest, quod non ladere possit idem.
 Ignè quid utilius, si quis tamen vrere recta
 Cæperit, audaces instruit igne manus,
 Eripit interdum, modò dat medicina salutem,
Quaèq; iuuet monstrat, quaèq; sit herba nocens:
 Et latro, & cautus præcingitur ense viator:
Ille sed insidias, hic sibi portat opem,
 Discitur innocuas vt agat facundia causas:
Protegit hæc fontes, immeritosquè premit.
 Sic igitur carmen, recta si mente legatur,
 Constabit nulli posse nocere meum.
 Et tandem vitium quicumquè hinc concipit, errat:
 Et nimium scriptis arrogat ille meis.
 Vt tamen hoc fatear: ludi quoque semina præbent
 Nequitix: tolli tota theatra iube.
 Peccandi causam quàm multis læpè dederunt:
 Maria cum durum sternit arena solum?

At quare in nostra nimia & lasciuia Musa?
 Curúe meus cuiquam suadet amare liber?
 Nil nisi peccatum, manifestaq; culpa fatenda est,
 Pœnitet ingenij, iudicijque mei.
 Cur non Argolicis potiùs quæ conceidit armis,
 Vexata est iterum carmine Troia meo?
 Cur tacui Thebas, & mutua vulnera fratrum?
 Et septem portas sub duce quamque suo?
 Non mihi materiam bellatrix Roma negabat:
 Et pius est patriæ facta referre labor.
 Deniq; cùm meritis impleueris omnia Cæsar:
 Pars mihi de multis vna canenda fuit.
 Ut q; trahunt oculos radiantia lumina solis;
 Traxissent animum, sic tua facta, meum.
 Arguor immeritò tenuis mihi campus aratur.
 Illud erat magnæ, fertilitatis opus.
 Non ideo debet pelago se credere; si qua
 Audet in exiguo ludere cymba lacu.
 Forsan & hoc dubitem, numeris leuioribus aptus
 Sim satis; in paruos sufficiamque modos,
 At si me iubeas domitos Iouis igne Gigantes
 Dicere, conantem debilitabit opus.
 Diuitis ingenij est immania Cæsaris acta
 Condere; materia ne superetur opus.
 Et tamen ausus eram: sed detrectare videbar;
 Quodq; nefas, damno viribus esse tuis.
 Ad leue rursus opus iuuenilia carmina, veni:
 Et falso moui pectus amore meum,
 Non equidem vellem, sed me mea fata trahebant:
 Inq; meas pœnas ingeniosus eram,
 Hei mihi cur didici? cur me docuere parentes:
 Litteraq; est oculos vlla morata meos?

Crede mihi, distant mores à carmine nostro :
 Vita verecunda est, Musa iocosa mea est.
 Magnaq; pars mendax operum est, & ficta, meorum,
 Plus sibi permisit compositore suo.
 Nec liber indicium est animi : sed honesta voluntas
 Plurima mulcendis auribus apta refert.
 Accius esset atrox. conuiua Terentius esset :
 Essent pugnaces qui fera bella canunt.
 Deniq; composui teneros non solus amores :
 Composito pœnas solus amore dedi.
 Non timui fateor, ne qua tot ière carina,
 Naufraga seruaris omnibus vna foret :
 Sunt alijs scriptæ, quibus alea luditur artes :
 Hæc est ad vestros non leue crimen auos.
 Quid valeant tali ; quo possis plurima iactu
 Figere ; damnosos effugiasq; canes.
 Thesfera quos habeat numeros, distante vocato,
 Mittere quo deceat, quo dare missa modo.
 Discolor vt recto grassetur limite miles,
 Cum medius gemino calculus hoste perit.
 Vt mage velle sequi sciat ; & reuocare priorem,
 Nec tuto fugiens incomitatus eat
 Parua sedet ternis instructa tabella lapillis :
 In qua vicisse est continuasse suos.
 Quiq; alijs lusus (neq; enim nunc persequar omnes ?)
 Perdere rem charam tempora nostra solent,
 Ecce canit formas alius ; iactusq; pilarum :
 Hic artem nandi præcipit, ille trochi :
 Composita est alijs fuscandi cura coloris :
 Hic epulis leges, hospitioq; dedit.
 Alter humum, de qua fingantur pocula, monstrat ?
 Quæq; docet, liquido testa sit apta mero.

Talia luduntur fumoso mense Decembri,
 Quæ iam non vlli composuisse nocet.
 His ego deceptus, non tristia carmina feci:
 Sed tristis nostros pœna secuta iocos.
 Deniq; non video tot de scribentibus vnum,
 Quem sua perdidit Musa; repertus ero.
 Bella sonant alij telis instructa cruentis:
 Parsquæ tui generis, pars tua facta canit?
 Inuida me spatio natura coërcuit arcto:
 Ingenio vires exiguasquæ dedit;
 Et tamen ille tuæ felix Æneidos author,
 Contulit in Tyrios arma, virumquæ toros:
 Nos quoquæ iam pridem scripto peccauimus isto:
 Supplicium patitur non noua culpa nouum
 Carminaquæ edideram. cùm te delicta notantem
 Præterij toties irrequietus eques:
 Ergo quæ iuueni mihi non nocitura putauī.
 Scripta parum prudens, nunc necuere seni,
 Sera redundauit veteris vindicta libelli,
 Distat & à meriti tempore pœna sui.
 Ne tamen omne meum credas opus esse remissum:
 Sæpè dedi nostræ grandia vela rati,
 Sex ego Fastorum scripsi, totidemqu; libellos:
 Cumqu; suo finem mense volumen habet.
 Idqu; tuo nuper scriptum sub nomine Cæsar,
 Et sibi sacratum fors mea rupit opus.
 Et dedimus tragicis scriptum regale cothurnis.
 Quæqu; grauis debet verba cothurnus habet.
 Dictaqu; sunt nobis, quamuis manus vltima cœpto
 Desuit, in facies corpora versa nouas.
 Atque vtinam reuoces animum paulisper ab ira,
 Et vacuo iubeas hinc tibi pauca legi,

Pauca quibus prima surgens ab origine mundi,
 In tua deduxi tempora Cæsar opus.
 Aspiceres quantum dederis mihi pectoris ipse;
 Quoq; fauore animi teque tuosque canam.
 Non ego mordaci distinxì carmine quenquam:
 Nec meus vllius crimina versus habet.
 Candidus à salibus suffusus felle refugi.
 Nulla venenato litera, mista, ioco est,
 Inter tot populi, tot scripti millia nostri
 Quem mea Calliope læserit, vnus ero.
 Non igitur nostris vllum gaudere Quiritem
 Auguror, at multos indoluìsse malis.
 Nec mihi credibile est, quenquam insultare iacenti:
 Gratia candori si qua relata mea est.
 His precor, atque alijs possint tua numina flecti.
 O Pater, ô Patriæ cura salusque tuæ.
 Non vt in Ausoniam redeam: nisi forsitan olim,
 Cùm longo pœnæ tempore victus eris:
 Tutius exillum, pauloq; quietius oro:
 Vt par delicto sit mea pœna suo.

T R I S T I V M

L I B E R III.

E L E G I A I.

Liber Lectorem alloquitur, & hospitium quarit.

Missus in hanc venio, timide liber, exulis urbem?
 Da placidam fesso lector amice manum.
 Neue reformida ne sim tibi forte pudori:
 Nullus in hac charta versus amare docet.
 Nec domini fortuna mei est, vt debeat illam
 Infelix vllis dissimulare iocis.
 Id quoq; quod viridi quondam malè lusit in æuo:
 Heu nimium serò damnat & odit opus. Aspi-

Aspice quid portem. nihil hic nisi triste videbis,
 Carmine temporibus conueniente suis.
 Clauda quod alterno subsidant carmina versu;
 Vel pedis hoc ratio, vel via longa facit.
 Quòd neq; sum cedro flavus. nec pumice leuis:
 Erubui domino cultior esse meo.
 Littera suffusas, quòd habet maculosa lituras:
 La sit opus lachrymis ipse poëta suum.
 Si qua videbuntur casu non dicta Latine;
 In qua scribebat, barbara terra fuit,
 Dicite lectores, si non graue, qua sit eundum,
 Quasque petam sedes hospes in vrbe liber,
 Hæc vbi sum furtim, lingua titubante, locutus:
 Qui mihi monstraret, vix fuit vnus, iter,
 Dij tibi dent, nostro quòd non tribuare poëtæ,
 Molliter in patria viuere posse tua.
 Duc age, namq; sequar: quamuis terraq; mariq;
 Longinquo referam lassus ab orbe pedem
 Paruit, & ducens hæc sunt fora Cæsaris, inquit;
 Hæc est à sacris quæ via nomen habet.
 Hic locus est vestæ; qui Palada seruat, & ignem:
 Hæc fuit antiqui regia parua Numæ.
 Inde petens dextram, Porta est, (ait) ista Palati,
 Hic sator: hoc primùm condita Roma loco est.
 Singula dum miror: video fulgentibus armis
 Conspicuos postes, tectaq; digna Deo.
 En domus, hæc dixi Iouis est: quod vt esse putarem,
 Augurium menti querna corona dabat.
 Cuius vt accepi dominum, non fallimur, inquam;
 Et magni verum est, hanc Iouis esse domum,
 Cur tamen apposita velatur ianua lauro?
 Cingit & angustas arbor opæa fores?

An quia perpetuos meruit domus ista triumphos?
An quia Leucadio semper amata Deo est,
Ipsanè quod festa est? an quod facit omnia festa,
 Quam tribuit terris, pacis an ista nota est?
Vtq; viret semper laurus, nec fronde caduca
 Carpitur; æternum sic habet illa decus.
Causa superpositæ scripto, testata coronæ
 Seruatis ciues, indicat huius ope,
Adijce seruatis vnum, pater optimè ciuem:
 Qui procul extremo pulsus in orbe latet.
In quo pœnarum, quas se meruisse fatetur,
 Non facinus causam, sed suus error habet:
Me miserum, vereorq; locum, vereorq; potentem,
 Et quatitur trepido littera nostra metu.
Aspicis exanguì chartam pallere colore?
Aspicis alternos intremuisse pedes?
Quandocunque precor nostro placare parenti,
 Iisdem sub dominis aspiciare domus.
Inde tenore pari gradibus sublimia celsis,
 Ducor ad intonsi candida templa Dei
Signa peregrinis vbi sunt alterna columnis
 Belides, & stricto stat ferus esse pater:
Quæq; viri docto veteres facere nouiq;
 Pectore lecturis inspicienda patent:
Quærebam fratres: exceptis scilicet illis,
 Quos suus optaret non genuisse parens,
Quærentem frustra custos è sedibus illis
 Præpositus, sancto iussit abire loco.
Altera templa peto vicino iuncta teatro;
 Hæc quoque erant pedibus non adeunda meis.
Nec me quæ doctis patuerunt prima libellis
 Atria, libertas, tangere passa sua est,

In genus authoris miseri fortuna redundat,
 Et patimur nati quam tulit ipse fugam.
 Forsitan & nobis olim minùs asper: & illi
 Euietus longo tempore Cæsar erit.
 Dij precor: atq; adeò (neq; enim mihi turba rogan-
 Cæsar ades voto maximè diue meo (da est)
 Interea quoniam statio mihi publica clausa est.
 Priuato liceat delituisse loco.
 Vos quoque si fas est, confusa pudore repulsæ,
 Sumite plebeix carmina nostra manus.

ELEGIA II.

Queritur se in exilium missum.

ERgo erat in fati Scythiam quoque visere no-
 Quæq; Lycaonio terra sub axe iacet? (stris:
 Nec vos Pierides, nec stirps Laconia vestro
 Docta sacerdoti turba tulistis opem?
 Nec mihi quod lusi vero sine crimine, prodest;
 Quodque magis Musa est visa iocosa mea,
 Plurima sed pelago terraque pericula passum,
 Vstus ab assiduo frigore pontus habet.
 Quique fugax rerum, securaque in ocia natus
 Mollis, & impatiens antè laboris eram;
 Vltima nunc patior: nec me mare portubus orbum
 Perdere, diuersæ nec potuere viæ.
 Suffecitque malis animus; nam corpus ab illo
 Accepit vires, vixque ferenda tulit.
 Dum tamen & ventis dubius iactabar & vndis:
 Fallebat curas, ægraque corda labor,
 Vt via finita est, & opus requieuit eundi;
 Et pœnæ tellus est mihi facta mez;
 Nil nisi flere libet: nec nostro parcior imber
 Lumine, quam verna de niue manat aqua,

Roma domusque subit, desideriumque locorum,
 Quicquid & amissa restat in vrbe mei.
 Hei mihi quod toties nostri pulsata sepulchri
 Ianua sed nullo tempore aperta fuit:
 Cur ego tot gladios fugi! totiesque minata
 Obruit infelix nulla procella caput?
 Dij quos experior nimium constanter iniquos,
 Participes iræ, quam Deus vnus habet:
 Extimulate precor cessantia fata; meique
 Interitus clausas esse vetate fores

E L E G I A III.

Ad Vxorem, quod aeger fuerit.

HÆc, mea si coniunx miraris, epistola quare
 Alterius digitis scripta fit: æger eram
 Ager in extremis ignoti partibus orbis,
 Incertusque meæ pœnæ salutis eram.
 Quem mihi nunc animum dura in regione iacenti.
 Inter Sauromatas esse, Getaeque putas?
 Nec cœlum patior: nec aquis assueuimus istis:
 Terraque nescio quo non placeat ipsa modo.
 Non domus apta fati: non hic cibus utilis ægro:
 Nullus Apollinea qui leuet arte malum est,
 Non qui soletur, non qui labentia tardè
 Tempora narrando fallat, amicus adest.
 Lassus in extremis iaceo populisque locisque;
 Et subit affecto nunc mihi quidquid abest.
 Omnia cum subeant, vincis tamen omnia coniunx:
 Et plus in nostro pectore cara tenes.
 Te loquor absentem, te vox mea nominat vnã,
 Nulla venit sine te nox mihi, nulla dies.
 Quin etiam sic me dicunt aliena locutum:
 Ut foret amentis nomen in ore tuum.

Si iam deficiam, suppressaq; lingua palato
 Vix instillato restituenda mero :
 Nunciet huic aliquis dominam venisse : resurgam,
 Spesq; tui nobis causa vigoris erit.
 Dumq; ego sum vitæ dubius : tu forsitan istio
 Iucundum nostri nescia tempus agis.
 Nos agis affirmo : liquet hoc charissima nobis,
 Tempus agi sine me non nisi triste tibi.
 Si tamen impleuit mea sors quos debuit annos,
 Et mihi viuendi tam citò finis adest :
 Quantum erat ô magni perituro parcere diui :
 Vt salrem patria contumularer humo !
 Vel pœna in mortis tempus dilata fuisset :
 Vel præcessisset mors properata fugam.
 Integer hanc potui nuper benè reddere vitam :
 Exul vt occiderem, nunc mihi vita data est.
 Tam procul ignotis igitur moriemur in oris ;
 Et fiet ipso tristia fata loco ?
 Nec mea consueto languescent corpora lecto
 Depositum nec me qui fleat, vllus erit ?
 Nec dominæ lachrymis in nostra cadentibus ora,
 Accedent animæ tempora parua meæ ?
 Nec mandata dabo ? nec cum clamore supremo,
 Labentes oculos laudet amica manus ?
 Sed sine funeribus caput hoc, sine honore sepulchri
 Indeploratum barbara terra teget ?
 Ecquid vbi audieris, tota turbabêre mente ?
 Et feries pavida pectora fida manu ?
 Ecquid in has frustra tendens tua brachia partes
 Clamabis, miseri nomen inane viri ?
 Parce tamen lacerare genas : nec scinde capillos :
 Non tibi nunc primùm lux mea raptus ero.
Cùm

Cùm patriam amisi, tunc me perijsse putato :
 Et prior, & grauior mors fuit illa mihi :
 Nunc si fortè potes, sed non potes, optima coniunx
 Finitis gaude tot mihi morte, malis
 Quod potes; extenua forti mala corde ferendo :
 Ad mala iam pridem non rude pectus habes.
 Atquæ vtinam pereant animæ cum corpore nostro :
 Effugiatquæ auidos pars mea nulla rogos.
 Nam si morte carens vacuas, volat altus in auras
 Spiritus : & Samij sunt rata dicta senis :
 Inter Sarmaticas Romana vagabitur vmbra :
 Perquæ feros Manes hospita semper erit.
 Ossa tamen facito parua referantur in vna :
 Sic ego non etiam mortuus exul ero.
 Non vetat hoc quisquã : fratrem Thebana peremptum
 Supposuit tumulo rege vetante soror,
 Atquæ ea cum folijs, & amomi puluere misce.
 Itquæ suburbano condita pone solo.
 Quosquæ legat versus oculo properante viator.
 Grandibus in tumuli marmore cæde notis.
 Hic ego qui iaceo tenerorum lusor amorum,
 Ingenio perij Naso Poëta meo,
 At tibi qui transis, ne sit graue, quisquis amasti,
 Dicere : Nasonis molliter ossa cubent
 Hoc satis in tumulo est : etenim maiora libelli,
 Et diuturna magis sunt monumenta mei :
 Quos ego confido, quamuis nocuere, daturus
 Nomen, & authori tempora longa suo.
 Tu tamen extincto feralia munera semper,
 Dequæ tuis lachrymis humida ferta dato,
 Quamuis in cinerem corpus mutauerit ignis :
 Sentiet officium mæsta fauilla pium.

Scribere plura libet sed vox mihi fessa loquendo,
 Dictandi vires siccaque lingua negat.

Accipe supremo dictum mihi forsitan ore:
 Quod, tibi qui mittit, non habet ille vale.

ELEGIA IV.

Ad amicum, et magnorum virorum consuetudinem fugiat.

O Mihi chare quidem semper, sed tempore duro
 Cognite, res postquam procubuere meæ:

Vsibus edocto, si quidquam credis amico,
 Viue tibi, & longè nomina magna fuge;

Viue tibi, quantumquè potes prælustria vita,
 Sæuum prælustri fulmen ab arce venit.

Nam quanquam soli possunt prodesse potentes:
 Non profunt potiùs plurimùm obesse solent.

Effugit hybernas demissa antenna procellas:
 Lataq; plus paruis vela timoris habent.

Adspicis vt summa cortex leuis innatat vnda:
 Cum graue nexa simul retia mergat onus?

His ego, si monitis monitus priùs ipse fuisset:
 In qua debbam, forsitan vrbe forem.

Dum tecum vixi; dum me leuis aura ferebat:
 Hæc mea per placidas cymba cucurrit aquas:

Qui cadit in plano vix hoc tamen euenit ipsum;
 Sic cadit; vt tacta surgere possit humo.

At miser Elpenor tecto delapsus ab alto
 Occurrit regi, flebilis umbra suo.

Quid fuit, vt tutas agitaret Dedalus alas?
 Icarus immensas nomine signet aquas:

Nempè quòd hic altè, demissius ille volabat:
 Nam pennas ambo non habuere suas.

Crede mihi, bene qui latuit, benè vixit: & intra,
 Fortunam debet, quisque manere suam.

Non foret Eumenides orbis, si filius eius
 Stultus Achilleos non adamasset equos,
 Nec natum in flamma vidisset, in arbore natus:
 Cæpisset genitor si Phaëthonta Merops:
 Tu quoque *formida nimium sublimia semper*
 Propositiq; precor contrahe vela tui.
 Nam pede inoffenso spatium procurere vitæ
 Dignus es: & fato candidiore frui.
 Quæ pro te voueam miti pietate mereris,
 Hæsurâq; mihi tempus in omne fide.
 Vidi ego te tali vultu mea fata gementem,
 Qualem credibile est ore fuisse meo.
 Nostra tuas vidi lachrymas super ora cadentes,
 Tempore quas vno fidaq; verba dabas
 Nunc quoq; summo cum studio defendis amicum,
 Et mala vix vlla parte leuanda leuas.
Viue sine inuidia mollesq; inglorius annos,
Exige amicitias. & tibi iunge pares.
 Nasonisq; tui, quod adhuc non exulat vnum,
 Nomen ama: Scythicus cætera pontus habet.
 Proxima syderibus tellus Erymanthidos Vrsæ
 Me tenet, adstricto terra perusta gelu
 Bosphorus & Thanais superant, Scythiæq; paludes:
 Vixq; latis noti nomina pauca loci.
 Vltterius nihil est, nisi non habitabile frigus.
 Heu quàm vicina est vltima terra mihi!
 At longè patria est, longè est carissima coniux:
 Quidquid & hæc nobis post duo dulce fuit.
 Sic tamen hæc absunt, vt quæ contingere non est
 Corpore, sint animo cuncta videnda meo.
 Ante oculos errat domus, vrbs, & forma locorum:
 Acceduntq; suis singula facta locis.

Coniugis ante oculos, sicut præsentis imago est.
 Illa meos casus ingrauat: illa leuat (stat amorē)
 Aggrauat hæc, quòd abest: leuat hæc, quòd præ-
 Impositumq; sibi firma tuètur onus.
 Vos quoq; pectoribus nostris hæretis amici:
 Dicere quos cupio nomine quemq; suo.
 Sed timor officium cautus compescit: & ipsos
 In nostro poni carmine nolle puto.
 Antè volebatis, gratiq; erat instar amoris,
 Versibus in nostris nomina vestra legi.
 Quod quoniã est anceps: intra mea pectora quenq;
 Alloquar & nulli causa timoris ero.
 Nec meus iudicio latitantes versus amicos
 Protrahet: occultè si quis amaui, amet.
 Scite tamen, quamuis longa regione remotus
 Absim: vos animo semper adesse meo.
 Et qua quisque potest oro, mala nostra leuate:
 Fidam proiecto neuè negate manum,
 Prospera sic maneat vobis fortuna: nec vnquam
 Contacti simili sorte rogetis idem.

ELEGIA V.

Ad Charum.

Vsus amicitie tecum mihi parvus, ut illam
 Non ægrè possis dissimulare, fuit:
 Ni me complexus vinclis propioribus esses;
 Naue mea vento forsan eunte suo.
 Ut cecidi, cunctiq; meam fugere ruinam.
 Versaque amicitie terga dederé meæ:
 Ausus es igne Iouis percussum tangere corpus
 Et deploratæ limen adire domus:
 Idquè recens præstas, nec longo cognitus vsu,
 Quod veterum misero vix duo tresuè mihi,

Vidi

Vidi ego confusos vultus, visosque notavi:
 Osquè madens fletu, pallidiusque meo;
 Et lachrymas cernens in singula verba cadentes,
 Ore meo lachrymas, auribus illa bibi:
 Brachiaquè excepi presso pendentia collo:
 Et singultatis oscula mista sonis.
 Sum quoque Chare tuis defensus viribus absens:
 Scis Charum veri nominis esse loco,
 Multaquè præterea manifesti signa fauoris,
 Pectoribus teneo non abitura meis.
 Dij tibi posse tuos tribuant defendere semper:
 Quos in materia prosperiore iuues.
 Si tamen interea quid in his ego perditus oris,
 Quod te credibile est quærere, quæris agam?
 Spe trahor exigua: quam tu mihi demere noli:
 Tristia leniri numina posse Dei.
 Seu temerè expecto, siue hoc contingere fas est:
 Tu mihi quod cupio, fas precor esse proba.
 Quæquè tibi est linguæ facundia, confer in illud.
 Vt doceas votum posse valere meum.
*Quo quisque est maior, magis est placabilis ira:
 Et faciles motus mens generosa capit.*
*Corpora magnanimo satis est prostrasse leoni:
 Pugna suum finem, cum iacet hostis, habet.*
 At lupus, & turpes instant morientibus vrsi:
 Et quæcunque minor nobilitate fera est.
 Maius apud Troiam forti quid habemus Achille?
 Dardanij lachrymas non tulit ille senis.
 Quæ ducis Emathij fuerit clementia, Pharos,
 Præclarique docent funeris exequiæ.
 Nequè hominum referam flexas ad mitius iras:
 Iunonis gener est, qui prius hostis erat.

Denique

Denique non possum nullam sperare salutem :
 Cùm non sit pœnæ causa cruenta meæ.
 Non mihi quærenti pessundare cuncta petitum,
 Cæsareum caput est : quod caput orbis erat.
 Non aliquid dixi, violentaque lingua locuta est,
 Lapsauè sunt nimio verba profana mero.
 Inscia quòd crimen viderunt lumina, plector :
 Peccatumque oculos est habuisse meos.
 Non equidem totam possum defendere culpam.
 Sed partem nostri criminis error habet.
 Spes igitur superest, facturum vt molliat ipse
 Mutari pœnam conditione loci.
 Hoc vtinam nitidi solis prænuncius ortus.
 Afferat admissio lucifer albus equo.

ELEGIA VI.

Ad Amicum, quo familiarissimè vsus est.

FOEduS amicitix, non vis charissimè nostræ :
 Nec si fortè velis, dissimulare potes.
 Donec enim licuit, nec te mihi charior alter,
 Nec tibi me tota iunctior vrbe fuit,
 Isquè erat vsquè adeò populo testatus, vt esset
 Penè magis quàm tu, quamquè ego notus amor.
 Quiquè est in charis animi, tibi candor amicis ;
 Cognitus est illi, quem colis ipse, vito,
 Nil ita exlabas, vt non ego conscius essem :
 Pectoribusquè dabas multa tegenda meis.
 Cuiquè ego narrabam secreti quidquid habebam,
 Excepto, quod me perdidit, vnus eras
 Id quoque si scisses ; saluo fruerè sodali :
 Consilioquè forem sospes amice tuo.
 Sed mea me in pœnam nimirum fata trahebant :
 Omne bonæ claudunt vtilitatis iter.

Sive malum potui tamen hoc vitare cauendos;
 Seu ratio fatum vincere, nulla valet;
Tu tamen ô nobis vsu iunctissime longo,
 Pars desiderij maxima pænè mei:
 Sis memor: & si quas fecit tibi gratia vires,
 Illas pro nobis experiare, rogo
 Numinis vt læsi fiat mansuetior ira:
 Mutatoquè minor sit mea pœna loco
 Idquè ita: si nullum scelus est in pectore nostro;
 Principiumquè mei criminis error habet
 Nec breue nec tutum est, quo sint mea dicere casu
 Lumina funesti conscia facta mali:
 Mensquè reformidat, veluti sua, vulnere, tempus
 Illud & admonitu fit novus ipse dolor:
 Et quæcunq; adeo possiat afferre pudorem,
 Illa tegi cæca condita nocte decet.
 Nil igitur referam, nisi me peccasse: sed illo
 Præmia peccato nulla petita mihi:
 Stultitiamq; meum crimen debere vocari:
 Nomina si factis reddere vera velis.
 Quæ si non ita sunt; alium quo longiùs absim,
 Quære (suburbana hæc sit mihi terra) locum.

ELEGIA VII.

Mandat Epistola; Et per illam adeat.

VAde salutatum subitò perarata Perillam,
 Littera sermonis fida ministra mei.
 Aut illam inuenies dulci cum matre sedentem:
 Aut inter libros, Pieridesquè suas.
 Quicquid aget, cum te scierit venisse relinquet:
 Nec mora, quid venias, quidquè requiret agam.
 Viuere me dices: sed sic, vt viuere nolim:
 Nec mala tam longa nostra leuata mora,

Et tamen ad Musas, quamuis nocuere reuerti :
 Aptaque in alternos cogere verba pedes,
 Tu quoque dic studijs communibus ecquid inhæret,
 Doctaque non patrio carmina more canis ?
 Nam tibi cum facie mores natura pudicos.
 Et raras dotes, ingeniumque dedit.
 Hoc ego Pegasidas deduxi primus ad vndas :
 Ne malè fœcundæ vena periret aquæ :
 Primus id aspexi teneris in virginis annis,
 Vtque Pater natæ duxque comesque fui.
 Tunc quoque si forsan nostrum deleuit amorem
 Tempus, eram nimio iunctus amore tibi.
 Ergo si remanent ignes tibi pectoris ijdem :
 Sola tuum vates Lesbia vincit opus
 Sed vereor, ne nunc mea te fortuna retardet,
 Postque meos casus sit tibi pectus iners,
 Dum licuit, tua sæpe mihi, tibi nostra legebam :
 Sæpe tui iudex sæpe magister eram.
 Aut ego præbebam factis modo versibus aures :
 Aut vbi cessaras, caussa ruboris eram.
 Forsitan exemplo, quia me læsere libelli,
 Tu quoque sis pœnæ facta ruina meæ.
 Pone Perilla metum : tantummodò fœmina nulla,
 Nèue vir à scriptis discat amare tuis.
 Ergo desidiæ, remoue doctissima causas,
 Inque bonas artes : & tua sacra redi.
 Ista decens facies longis vitiabitur annis :
 Rugaque in antiqua fronte senilis erit :
 Inijcietque manus formæ damnosa senectus :
 Quæ strepitum passu non faciente venit.
 Cumque aliquis dicet, fuit hæc formosa, dolebis,
 Et speculum mendax esse querere tuum.

Sunt & opes modicæ cùm sis dignissima magnis:
Finge sed immensis censibus esse pares.

*Nempe dat & quodcunque libet fortuna, rapitque:
Irus & est subito, qui modo Cræsus erat.*

Singula quid referam, nil non mortale tenemus,
Pectoris exceptis, ingenijque boni.

En ego cùm patria caream, vobisque domoque;
Raptaque sint, adimi quæ potuere, mihi
Ingenio tamen ipse meo comitorque fruorque.
Cæsar in hoc potuit iuris habere nihil.

Qui licet hanc læuo vitam mihi finiat ense,
Me tamen extincto fama superstes erit.

Dumque suis victrix septem de montibus orbem,
Prospiciet domitum Martia Roma; legar.

Tu quoque quam studij maneat felicior usus;
Effuge venturos, qua potes, usque rogos.

E L E G I A VIII.

Patriam, & suos videre desiderat.

Nunc ego Triptolemi cuperè cōscendere currus,
Misit in ignotam qui rude semen humum.

Nunc ego Medæ vellem frenare dracones;
Quos habuit fugiens arce Corinthe tua.

Nunc ego iactandas optarem sumere pennas:
Siue tuas Perseû Dædale siue tuas:

Vt tenera nostris cedente volatibus aura,
Aspicerem Patriæ dulce repente solum;

Desertaque domus vultus, memoresque sodales,
Charaque præcipue, coniugis ora meæ.

Stulte quid hæc frustra votis puerilibus optas,
Quæ non vlla tibi fertque feretque dies?

Si semel optandum est; Augusti numen adora:
Et quem sensisti, ritè precare Deum

Ille tibi pennasque potest, currusque volucres
 Tradere: det redditum: protinus ales eris.
 Si precer hæc (neque enim possum maiora precari)
 Ne mea sint timeo vota modesta parùm.
 Forsitan hoc olim, cum iam satiauerit iram:
 Tunc quoque sollicita mente rogandus erit.
 Quod minus interea est: instar mihi muneris ampli,
 Ex his me iubeat quolibet ire locis:
 Nec cælum, nec aquæ faciunt, nec terra, nec aura.
 Hei mihi, perpetuus corpora languor habet.
 Ceu vitiant artus ægræ contagia mentis:
 Sive mei causa est in regione mali,
 Ut tetigi Pontum, vexant insomnia, vixq;
 Ossa tegit macies: nec iuuat ora cibus.
 Quiq; per autumnum percussus frigore primo
 Est color in folijs, quæ noua læsit hyems;
 Is mea membra tenet: nec viribus alleuor vllis:
 Et nunquam queruli causa doloris abest:
 Nec melius valeo quàm corpore, mente, sed ægra est
 Vtraq; pars æque binaq; damna fero.
 Hæret & ante oculos veluti spectabile corpus,
 Adstans fortunæ forma videnda meæ.
 Cumq; locos, moresq; hominum. cultusq; sonosq;
 Cernimus; & quid sim, quid fuerimq; subit;
 Tantus amor necis est, querar vt de Cæsaris ira,
 Quod non offensas vindicet ense suas.
 At quoniam semel est odio ciuilitèr vsus:
 Mutato leuior sit fuga nostra loco.

ELEGIA IX.

Vnde Tomos dicitur.

Hic quoq; sunt Vrbes Graiæ (quis credere posset)
 Inter inhumanæ nomina barbariæ?

Huc quoq; Mileto missi venere coloni:
 Inq; Getis Graias constituere domos?
 Sed vetus huic nomen, positaq; antiquius vrbe,
 Constat ab Absyrti caede fuisse loco.
 Nam rate, quæ cura pugnacis facta Mineræ,
 Per non tentatas prima cucurrit aquas.
 Impia desertum fugiens Medea parentem,
 Dicitur his remos applicuisse vadis
 Quem procul ut vidit tumulo speculatur ab alto:
 Hospes, (ait) nosco Colchide vela, dari.
 Dum trepidant Minyæ, dum soluitur aggere funis,
 Dum sequitur celeres anchora tracta manus:
 Conscia percussit meritorum pectora Colchis,
 Ausa atq; ausura multa nefanda manu:
 Et quanquam superest ingens audacia menti,
 Pallor in attonitæ virginis ore fuit.
 Ergo vbi prospexit venientia vela; tenemur:
 Et Pater est aliqua fraude morandus, ait,
 Dum quid agat quærit; dū versat in omnia vultus,
 Ad fratrem casu lumina flexa tulit.
 Cuius ut oblata est præsentia: vicimus inquit;
 Hic mihi morte sua causa salutis erit,
 Protinus ignari nec quidquam tale timentis,
 Innocuum rigido perforat esse latus:
 Atq; ita diuellit, diuisaq; membra per agros
 Dissipat, in multis inuenienda locis.
 Neu Pater ignoret, scopulo proponit in alto
 Pallentesq; manus, sanguineumq; caput:
 Ut genitor luctuq; nouo tardetur & artus.
 Dum legit extinctos, triste retardet iter.
 Inde Tomos dictus locus hic: quia fertur in illo
 Membra soror fratris consecuisse sui.

ELEGIA X.

Quibus cum gentibus vivat.

Si quis adhuc istuc meminit Nasonis adepti;
 Et superest sine me nomen in vrbe meum:
 Suppositum stellis nunquam tangentibus æquor,
 Me sciat in media viuere barbaria.
 Sauromatæ cingunt, fera gens; Bessiq; Getæq;:
 Quàm non ingenio nomina digna meo?
 Dum tamen aura tepet: medio defendimur Istro,
 Ille suis liquidus, bella repellit, aquis.
 At cum tristis hyems, squalentia protulit ora,
 Terraq; marmoreo est candida facta gelu:
 Dum patet, & Boreas, & nix iactata sub Arcto;
 Tum patet has gentes axe tremente premi.
 Nix iacet, & iactam nec sol, pluuiæ uè resoluunt:
 Indurat Boreas, perpetuamquè facit
 Ergo, vbi delituit nondum prior altera venit:
 Et solet in multis bina iacere locis,
 Tantaquè commoti vis est Aquilonis, vt altas
 Æquet humo turres; tectaque rapta ferat.
 Pellibus, & fuis arcent mala frigora braccis,
 Oraque de toto corpore sola patent.
 Sæpè sonant moti glacie pendente capilli:
 Et nitet inducto candida barba gelu:
 Nudaque consistunt formam seruantia tecta,
 Vina nec hausta meri, sed data frustra bibunt.
 Quid loquar? vt cuncti concresecunt frigore riu:
 Dequè lacu fragiles, effodiantur aquæ?
 Ipse papyrifero qui non augustior amne,
 Miscetur vasto multa per ora freto:
 Caruleos ventis latices durantibus Ister
 Congelat: & tectis in mare serpit aquis.

Quaquè rates gerant, pedibus nuncitur: & vndas
 Frigore concretas vngula pulsat equi:
 Perque novos potens subter labentibus vndis,
 Ducunt Sarmatici barbara plaustra boues:
 Vixque equidem credar: sed cum sint præmia falsæ
 Nulla: ratam debet testis habere fidem.
 Vidimus ingentem glacie consistere Pontum:
 Lubricaquè immotas testa premebat aquas.
 Nec vidisse sat est: durum calcauimus æquor:
 Vndaquè non vdo sub pede summa fuit.
 Si tibi tale fretum quondam Leandre fuisset:
 Non foret angustæ mors tua crimen aquæ:
 Tum neque se pandi possunt delphines in auras
 Tollere: conantes dura coërcet hyems.
 Et quanquam Boreas iactatis insonet alis:
 Fluctus in oblesso gurgite nullus erit.
 Inclusæque gelu stabunt vt marmore puppes:
 Nec poterit rigidas scindere remus aquas.
 Vidimus in glacie pisces hædere ligatos:
 Sed pars ex illis tum quoque viua fuit.
 Siue igitur nimij Boreæ vis sæua marinas,
 Siue redundatas flumine cogit aquas,
 Protinus æquato siccis Aquilonibus Istro,
 Inuehitur celeri barbarus hostis equo.
 Hostis equo pollens, longèquè volante sagitta,
 Vicinam latè depopulatur humum.
 Diffugiunt alij: nullisque tuentibus agros,
 Incustoditæ diripiuntur opes.
 Ruris opes parvæ, pecus, & stridentia plaustra:
 Et quas diuitias incolæ pauper habet.
 Pars agitur vinctis post tergum capta lacertis,
 Respiciens frustra rura, laremquè suum.

Pars cadit humatis misere confixa sagittis:
 Nam volucris ferro tinctile virus inest.
 Quæ nequeunt secum ferre, aut abducere perdunt:
 Et cremat infantes hostica flamma casas.
 Tum quoque, cum pax est trepidant formidine belli:
 Nec quisquam presso vomere sulcat humum.
 Aut videt, aut metuit locus hic, quæ non videt ho-
 Cessat iners rigido terra relicto situ. (Item,
 Non hic pampinea dulcis latet vva sub umbra:
 Nec cumulant altos feruida musta lacus.
 Poma negat regio: nec haberet Acontius in quo
 Scriberet hic dominæ verba legenda suæ.
 Adspiceres nudos sine fronde, sine arbore campos,
 Heu! loca felici non adeunda viro!
 Ergo tam latè pateat cum maximus orbis;
 Hæc est in pœnas terra reperta meas.

ELEGIA XI.

Inuehitur in maledicum.

SI quis es, insultes qui casibus improbe nostris,
 Meq; reum dempto sine cruentus agas:
 Natus es è scopulis, nutritus lacte ferino:
 Et dicam silices pectus habere tuum.
 Quis gradus ulterius, quo se tua porrigat ira,
 Restat? quidûe meis cernis abesse malis?
 Barbara me tellus, & inhospita littora Ponti,
 Cumq; suo Borea Mœnalis vrsa videt,
 Nulla mihi cum gente fera commercia linguæ:
 Omnia solliciti sunt loca plena metus;
 Utq; fugax avidis ceruus deprensus ab uris;
 Cinctaque montanis ut pauet agna lupis.
 Sic ego belligeris à gentibus undique leptus,
 Terreor, hoste meum penè premente latus.

Ut quæ sit exiguum pœnz, quod coniuge chara,
 Quod patria careo, pignoribusque meis:
 Ut mala nulla feram, nisi nudam Cæsaris iram;
 Nuda parum nobis Cæsaris ira mali est?
 Et tamen est aliquis, qui vulnera cruda retractet,
 Soluat & in mores ora diserta meos.
 In causa facili cuius licet esse deserto:
 Et minimè vires frangere quassa valent,
 Subruere est arces, & stantia mœnia virtus:
 Quamlibet ignavi præcipitata premunt.
 Non sum qui fueram: quid inanem proteris umbram?
 Quid cinerem saxi bustaque nostra petis?
 Hæctor erat tunc cum bello certabat: & idem
 Tractus ab Æmonio non erat Hæctor equo.
 Me quoque, quem noras olim, non esse memento:
 Ex illo superant hæc simulachra viro.
 Quid simulachra ferox dictis incessis amaris?
 Parce precor manes, sollicitare meos.
 Omnia vera puta mea crimina: nil sit in illis
 Quod magis errorem quam scelus esse putes.
 Pendimus en profugi (satis tua pectora) pœnas
 Exilioque graues, exilique loco:
 Carnifici fortuna potest mea flenda videri:
 Te tamen est vno iudice mersa parum.
 Sæuior es tristi Busriride, seuior illo,
 Qui fallum lento torruit igne bouem:
 Quique bouem Siculo fertur donasse tyranno,
 Et dictis artes conciliasse suas.
 Munere in hoc usus rex est, sed imagine maior
 Nec sola est operis forma probanda mei.
 Adspicis à dextra latus hoc adperibile tauri:
 Hac tibi, quem perdes, conijciendus erit.

Protinus inclusum lentis carbonibus vre;
 Mugiet: & veri vox erit illa bouis.
 Pro quibus inuentis, vt munus munere penfes,
 Da precor ingenio premia digna meo.
 Dixerat: at Phalaris, pœnæ mirande repertor:
 Ipse tuum præfens imbue, dixit, opus.
 Nec mora: monstratis crudeliter ignibus vftus
 Exhibuit geminos ore gemente sonos.
 Quid mihi cum siculis? inter Scythicos quæ Getasq;?
 Ad te, (quifquis is es,) noſtra querela venit.
 Vtq; ſitim noſtro poſſis explere cruore:
 Quantaque vis auido gaudia corde feras.
 Tot mala ſum fugiens tellure, tot æquore paſſus:
 Te quoque vt auditis poſſe dolere putem,
 Crede mihi, ſi ſit nobis collatus Vlyſſes,
 Neptuni minor eſt, quàm Iouis ira fuit,
 Ergo quicumque es, reſcindere crimina noli:
 Deque graui duras vulnere tolle manus:
 Vtque meæ famam tenuent obliuia culpæ:
 Facta cicatricem ducere noſtra ſine.
 Humanæque memor ſortis, quæ tollit eodem,
 Et premit: incertas ipſe verere vices,
 Et quoniam, fieri, quod nunquam poſſe putauī,
 Eſt tibi de rebus maxima cura meis:
 Non eſt quod timeas: fortuna miſerrima noſtra eſt;
 Omne trahit ſecum Cæſaris ira malum.
 Quod magis vt liqueat; neue hoc ego fingere cre-
 Ipſe velim pœnas experiare meas. (dar:

ELEGIA XII.

Rogat miſiorem exiliij locum.

FRigora iam Zephiri minuunt; annoque peracto
 Tardior, antiqua viſa Meotis hyems.

Impoſi-

Impositamque sibi qui non bene pertulit Hellem,
 Tempora nocturnis æqua diurna facit
 Iam violas puerique legunt, hilaresque puellæ,
 Ruraque quæ nullo nata ferente ferunt:
 Prataque pubescunt variorum flore colorum:
 Indocilique loquax gutture vernat avis:
 Utque malæ crimen matris deponat hirundo,
 Sub trabibus cunas paruaq; recta facit:
 Herbaque quæ latuit Cerealibus obruta sulcis,
 Exerit è tepida molle cacumen humo:
 Quoq; loco est vitis, de palmitè gemma mouetur;
 Nam porcul à Getico littore vitis abest.
 Quoque loco est arbor, turgescit in arbore ramus,
 Nam procul à Geticis finibus arbor abest,
 Ocia nunc istic: iunctisque ex ordine ludis
 Cedunt verbo si garrula bella fori.
 Lusus equis nunc est: leuibus nunc luditur armis:
 Nunc pila, nunc celeri vertitur orbe trochus:
 Nunc, vbi perfusa est oleo labente iuuentus:
 Defessos artus tingere gaudet aqua.
 Scena viget, studiisque fauor distantibus ardet:
 Cumque tribus resonant terna theatra foris.
 O quater & quoties non est numerare beatum,
 Non interdicta cui licet vrbe frui!
 At mihi sentitur nix verno sole soluta:
 Quæque lacu duro non fodiantur aquæ,
 Nec mare concrefcit glacie: nec, vt ante, per Istrū
 Stridula Sauromates plaustra bubulcus ait.
 Si tamen incipiunt aliquæ huc adnare carinæ;
 Hospitaque in ponti littore puppis erit.
 sedulus occurram naturæ: dictaque salute,
 Quid veniat quæram, quisquè quibusue locis,
Ille

Ille quidem mirum, nisi de regione propinqua.
 Non nisi vicinas tutus araret aquas.
 Rarus ab Italia tantum mare nauita transit:
 Littora ratus in hæc portubus orba venit;
 Siue tamen Græca scierit, siue ille Latina,
 Voce loqui certè gratior vltus erit. (dis,
 Fas quoq; ab ore freri, longequè Propontidos vn-
 Huc aliquem certo vela dedisse noto.
 Quisquis is est, memori rumorem voce referre,
 Et fieri famæ parsque gradusque potest.
 Is precor auditos possit narrare triumphos
 Cæsaris, & Latio reddita vota Ioui:
 Teque rebellatrix tandem Germania magni
 Triste caput pedibus supposuisse ducis.
 Hæc mihi qui referet, quæ non vidisse dolebo;
 Ille meæ domui protinus hospes erit, (est?
 Hei mihi iamne domus Scythico Nasonis in orbe
 Iamquè suum mihi dat pro lare pœna locum:
 Dij facite, vt Cæsar non hoc penetrare, domūque,
 Hospitium pœne sed velit esse meæ.

ELEGIA XIII.

In natalem suam.

ECce supervacuus (quid enim fuit vtile nasci?)
 Ad sua natalis tempora noster adest.
 Dure quid ad miseros veniebas exulis annos?
 Debueras illis imposuisse modum.
 Si tibi cura mei, vel si pudor vllus inesset:
 Non vltra patriam me sequerèrè meam.
 Quoq; loco primum malè sum tibi cognitus infans,
 Illo tentasses vltimus esse mihi:
 Inquè relinquendo, quod idem fecere sodales,
 Tu quoq; dixisses tristis in vrbe, vale.

Quid

Quid tibi cum Ponto? num te quoq; Cæsaris ira
 Extremam gelidi misit in orbis humum?
 Scilicet expectas solitum tibi mortis honorem?
 Pendeat ex humeris vestis vt alba meis?
 Fumida cingantur florentibus ara coronis?
 Micaquæ solemni thuris in igne sonet?
 Libaque dem pro te geniale notantia tempus?
 Concipiamque bonas, ore fauente preces?
 Non ita sum positus, nec sunt ea tempora nobis,
 Aduentu possim lætus vt esse tuo.
 Funeris ara mihi ferali cincta cupresso
 Conuenit, & structis flamma parata rogis.
 Nec dare thura libet nil exorantia diuos:
 In tantis subeunt nec bona verba malis.
 Si tamen est aliquid nobis hac lucè petendum:
 In loca ne redeas ampliùs ista precor.
 Dum me terrarum pars pænè nouissima Ponti
 Euxinus falso nomine dictus habet.

E L E G I A XIV.

Ad Amicum, et librum tueatur.

CVItor & antistes doctorum sancte virorum.
 Quid facis ingenio semper amice meo?
 Ecquid, vt incolumem quondã celebrare solebas.
 Nunc quoq; ne videar totus abesse caues?
 Conspicis, exceptis ecquid mea carmina solis
 Artibus, artifici quæ nocuere suo?
 Immò ita fac, quaeso, vatum studiosè nouorum,
 Quaque potes retine nomen in vrbe meum.
 Est fuga dicta mihi, non est fuga dicta libellis:
 Qui domini pœnam non meruere sui,
 Sæpè per extremas profugus pater exulat oras;
 Vrbe tamen natis exulis esse licet,

Palladis exemplo, de me sine matre creata
 Carmina sunt: stirps hæc progeniesque mea:
 Hanc tibi commendo: quæ quo magis orba paren-
 Hoc tibi tutori sarcina maior erit: (te est,
 Tres mihi sunt nati contagia nostra secuti:
 Cætera fac curæ sit tibi turba palàm.
 Sunt quoq; mutatae ter quinque volumina formæ,
 Carmina de Domini funere rapta sui.
 Illud opus potuit si non prius ipse perissem,
 Certius à summa nomen habere manu.
 Nunc incorrectum populi peruenit in ora:
 In populi quidquam si tamen ore meum est:
 Hoc quoque nescio quid nostris appone libellis.
 Diuerso missum quod tibi ab orbe venit.
 Quod quicumq; leget, si quis leget æstimet ante
 Compositum quo sis tempore, quoq; loco
 Æquus erit scriptis: quorum cognouerit esse
 Exilium tempus, barbariemque locum.
 Inque tot aduersis carmen mirabitur vllum,
 Ducere me tristi sustinuisse manu:
 Ingenium fregere meum mala. cuius & antè
 Fons infæcundus, paruaque vena fuit
 Sed quæcunque fuit nullo excernente refugit:
 Et longo periit arida facta situ.
 Non hic librorum, per quos inuiter, alarque,
 Copia: pro libris arcus, & arma sonant.
 Nullus in hac terra recitem cui carmina, cuius
 Intellecturis auribus utar, adest.
 Nec quo secedam locus est: custodia muri
 submouet infestos clausaq; porta Geras.
 Sæpè aliquot quæro verbum: nomenq; locumq;
 Nec quisquam est, à quo certior esse queam.

Dicere

Dicere sæpè aliquid conanti, turpe fateri,
 Verba mihi defunt: dedidiciq; loqui:
 Threicio Scyticoq; ferò circumsonor ore:
 Et videor Geticis scribere posse modis
 Crede mihi timeo, ne sint immista Latinis,
 Inq; meis scriptis Pontica verba legas.
 Qualemcunq; legas, venia dignare libellum:
 Sortis & excusa conditione meæ.

T R I S T I V M
 L I B E R I V.

E L E G I A I.

Excusat libros suos, si quid vitij habeant.

SI qua meis fuerint, vt erunt, vitiosa libellis;
 Excusata suo tempore lector habe.
 Exul eram, requiesq; mihi non fama petita est:
 Mens intenta suis ne foret vsque malis.
 Hoc est cur cantet vincetus quoq; compede fossor:
 Indocili numero cum graue mollit opus.
 Cantat & innitens limosæ pronus arenæ,
 Aduerso tardam qui trahit amne ratem,
 Quiq; refert pariter lentos ad pectora. remos:
 In numerum pulsa brachia versat aqua,
 Fessus vt incubuit baculo; saxoq; resedit
 Pastor; arundineo carmine mulcet oves.
 Cantatis pariter, pariter data pensa trahentis,
 Fallitur ancillæ decipiturq; labor.
 Fertur & abducta Briseide tristis Achilles,
 Hæmonia curas attenuasse lyra.
 Cum traheret sylvas Orpheus, & dura canendo
 Saxa; ibi amissa coniunge mæstus erat.
 Me quoq; Musa leuat Ponti loca iussa petentem:
 Sola comes nostræ perstitit illa fugæ: Sola

Sola nec insidias inter, nec militis ensem,
 Nec mare, nec ventos, barbariemq; timet.
 Scit quoq; cum perij, quis me deceperit error:
 Et culpam in facto, non scelus, esse meo.
 Scilicet hoc ipso nunc æqua quoddam obfuit antè,
 Cum mecum iuncti criminis acta rea est.
 Non equidem vellem, (quoniam nocitura fuerunt,)
 Pieridum sacris inposuisse manum:
 Sed nunc quid faciam? vis me tenet ipsa sacrorum:
 Et carmen demens carmine læsus amo.
 Sic noua Dulichio lothos gustata palato.
 Illo quo nocuit grata sapore fuit.
Sentit amans sua damna ferè tamen hæret in illu:
Materiam culpæ prosequiturq; sua.
 Nos quoq; delectant, quamuis nocuere, libelli:
 Quodq; mihi telum vulnera fecit, amo.
 Forsitan hoc studium possit furor esse videri:
 Sed quiddam furor hic vtilitatis habet.
 Semper in obtutu mentem verat esse malorum,
 Præsens casus immemoremq; facit.
 Utq; suum Bacche non sentit saucia vulnus:
 Dum stupet Idæis exululata iugis:
 Sic vbi mota calent sacro meo pectora thyrsos,
 Altior humano spiritus ille malo est.
 Ille nec exilium Scythici nec littora Ponti,
 Ille nec iratos sentit habere Deos.
 Utq; soporiferæ biberim si pocula Lethes.
 Temporis aduersi sic mihi sensus abest.
 Iure deas igitur veneror mala nostra leuantes,
 Sollicitæ comites ex Helicone fugæ:
 Et partim pelago, partim vestigia terra,
 Vel rate dignatas, vel pede nostra sequi

Sint precor hæc saltem faciles mihi : namq̄; Deorum
 Cæsare cum magno cætera turba facit.
 Meq̄; tot aduersis cumulat quot littus arenas,
 Quotq̄; fretum pisces, ouaq̄; piscis habet.
 Vere prius flores, æstu numerabis aristas,
 Poma per autumnum ; frigoribusq̄; niues ;
 Quàm mala, quæ patior toto iactatus in orbe,
 Dum miser Euxini littora sæua peto.
 Nec tamen, vt veni, leuior fortuna malorum est
 Huc quoq̄; sunt nostras fata secuta vias :
 Hic quoq̄; cognosco natalis stamina nostri :
 Stamina de nigro vellere facta mihi.
 Vtq̄; neq̄; insidias capitulq̄; pericula narrem ;
 Vera quidem vidi, sed grauiora fide.
 Viuere quàm miserum est inter Bessosq̄; Getasq̄;
 Illum ; qui populi semper in ore fuit !
 Quam miserum est, porta vitam muroq̄; tueri
 Vixq̄; sui tutum viribus esse loci ?
 Aspera militiæ iuuenis certamina fugi,
 Nec nisi lusura mouimus arma manu :
 Nunc senior gladioq̄; latus, scutoq̄; sinistram,
 Caniciem galeæ subijcioq̄; meam.
 Nam dedit è specula custos vbi signa tumultus ;
 Induimus trepida protinus arma manu.
 Hostis habens arcus imbutaq̄; tela veneno,
 Sæuus anhelanti mænia lultrat equo :
 Vtq̄; rapax pecudem, quæ se non texit ouili,
 Per sata, per syluas fertq̄; trahitq̄; lupus :
 Sic, si quem nondum portarum sede receptum.
 Barbarus in campis repperit hostis habet.
 Aut sequitur captus, coniectaq̄; vincula collo
 Accipit : aut telo virus habente perit,

Hic ego sollicitæ iaceo nouus incola sedis:
 Heu nimium fati tempora lenta mei!
 Et tamen ad numeros antiquaq; sacra reuerti,
 Sustinet in tantis hospita Musa malis.
 Sed neq; cur referam quisquam est mea carmina nec
 Auribus accipiat verba Latina suis. (qui
 Ipse mihi (quid enim faciam?) scriboq; legoq;
 Tutaq; iudicio littera nostra suo est.
 Sæpè tamen dixi, cui nunc hæc cura laborat?
 An mea Sauromatæ scripta Getæq; legent?
 Sæpè etiam lachrymæ sunt me scribente profusæ:
 Humidaq; est fletu littera facta meo.
 Corq; vetusta meum tanquam noua vulnera nouit;
 Inq; sinum mœstæ labitur imber aquæ.
 Dum vice mutata qui sim, fuerimq; recordor:
 Et tulerit me quo casus, & vnde subit.
 Sæpè manu demens, studijs irata sibiq;ue
 Misit in arduos carmina nostra rogos.
 Atq; ea de multis, quoniam non multa supersunt?
 Cum venia facito, quisquis es, ista legas.
 Tu quoq; non melius, quam sunt mea tempora,
 Interdicta mihi contule Roma boni. (carmen

ELEGIA II.

Dolet non interesse triumpho, deserta Germania.

Iam fera Cæsaribus Germania, totus vt orbis,
 Victa potest flexo succubuisse genu.
 Altaq; velantur fortasse palatia fertis:
 Thuraq; in igne sonant, inficiuntq; diem:
 Candidaq; adducta collum percussa securi,
 Victima purpureo sanguine tingit humum.
 Donaq; amicorum templis promissa Deorum
 Reddere victores Cæsar vterq; parant:

Et qui Cæsareo iuuenes sub nomine crescunt :
 Perpetuò tetras vt domus illa regat.
 Cumq; bonis nuribus pro sospite Liuia nato
 Munera dat meritis sæpe datura Deis :
 Et pariter matres, & quæ sine crimine castos
 Perpetua seruant virginitate focos.
 Plebs pia, cumq; pia lætatur piebe, Senatus :
 Paruaq; cuius eram pars ego nuper, eques.
 Nos procul expulsos communia gaudia fallunt :
 Famaq; tam longè non nisi parua venit.
 Ergo omnis populus poterit spectare triumphos :
 Cumq; ducum titulis oppida capta leget :
 Vinclaq; captiua reges ceruice gerentes,
 Ante coronatos ire videbit equos :
 Et cernet vultus alijs pro tempore versos :
 Terribiles alijs immemoresq; sui.
 Quorum pars causas, & res, & nomina quæret :
 Pars referret quamuis nouerit illa parum.
 Hic, qui Sidonio fulget sublimis in ostro :
 Dux fuerat belli, proximus ille duci :
 Hic, qui nunc in humo lumen miserabile fixit,
 Non tristi vultu : cum tulit arma fuit :
 Ille ferox oculis & adhuc hostilibus ardens,
 Hortator pugnae consiliuq; fuit.
 Perfidus hic nostros inclusit fraude locorum :
 Squalida prolixis qui tegit ora comis.
 Illo qui sequitur, dicunt maectata ministro
 Sæpe recusanti corpora capta Deo.
 Hic lacus, hi montes, hæc tota castella, tot amnes,
 Plena feræ cædis, plena cruoris erant,
 Drusus in his meruit quondam cognomina terris :
 Quæ bona progenies digna parente fuit.

Cornibus hic fractis viridi malè tectus ab vluā,
 Decolor ipse suo sanguine Rhenus erat.
 Crinibus en etiam fertur Germania passis;
 Et ducis inuicti sub pede mœsta sedet,
 Collaq; Romanæ præbens animosa securi.
 Vincula fert illa, qua tulit arma, manu.
 Hos super in curru Cæsar victore veheris,
 Purpureus populi ritè per ora tui.
 Quaq; ibis manibus circumplaudere tuorum?
 Vndiq; iactato flore tegente vias,
 Tempora Phæbea lauro cingentur: Ioq;
 Miles Io magna voce triumphæ canet.
 Ipse sono plausuq; simul fremituq; calentes
 Quadrijugos cernes sæpè resistere equos:
 Inde petens arcem, & delubra fauentia votis,
 Et dabitur merito laurea vota Ioui.
 Hæc ego summotus qua possum mente videbo:
 Erepti nobis ius habet illa loci.
 Illa per immensas spatietur libera terras:
 In cœlum celeri peruenit illa fuga.
 Illa meos oculos mediam deducit in urbem;
 Immunes tanti nec finit esse boni.
 Inuenietq; animus, qua currus spectet eburnos:
 Sic certè in patria per breue tempus ero.
 Vera tamen capiet populus spectacula felix:
 Lataq; erit præsens cum duce turba suo.
 At mihi fingenti tantùm, longeq; remoto
 Auribus hic fructus percipiendus erit.
 Atq; procul Latio diuersum missus in orbem;
 Qui narret cupido vix erit ista mihi.
 Is quoq; iam serum referet veteremq; triumphum;
 Quo tamen audiero tempore lætus ero,

Illa dies veniet, mea qua lugubria ponam :

Causaꝗ; priuata publica maior erit.

E L E G I A III.

Alloquitur Ciramꝗ; Vrsam.

Magna minorꝗ; feræ, quarũ regis altera Graias,
Altera Sidonias, vtraꝗ; sicca rates :

Omnia cum summo posita videatis in axe;

Et maris occiduas non subeatis aquas :

Æthereamꝗ; suis cingens amplexibus arcem,

Vester ab intacta circulus exstet hũmo :

Aspicite illa precor, quæ non bene mœnia quondam

Dicitur Iliades transfilisse Remus.

Inꝗ; meam nitidos dominam conuertite vultus ?

Sicꝗ; memor nostri necne referte mihi.

Hei mihi cur timui? quæ sunt manifesta requiro

Cur labat ambiguo spes mea mista metu?

Crede quod est. & vis ac desine tuta vereri,

Deꝗ; fide certa sic tibi certa fides :

Quodꝗ; polo fixæ nequeunt tibi dicere flammæ,

Non mentitura tu tibi voce refer :

Esse tui memorem, de qua tibi maxima cura est ?

Quodꝗ; potest, secum nomen habere tuum.

Vultibus illa tuis tanquam præsentibus hæret :

Teꝗ; remota procul, si modò viuít, amat.

Æquid vt incubuit iusto mens ægra dolori,

Lenis ab admonito pectore somnus abit ?

Tunc subeunt curæ, dum te lectusꝗ; locusꝗ;

Tangit? & oblitam non finit esse mei ?

Et veniunt æstus, & nox immensa videtur ?

Fessaꝗ; iactati corporis ossa dolent ?

Non equidem dubito, quin hæc & cætera fiant;

Petꝗ; tuus mœsti signa doloris amor;

Nec

Nec cruciari minús quam cùm Thebana cruentum,
 Hæctora Thessálico vidit ab axe rapi,
 Quid tamen ipse precer dubito nec dicere possum,
 Affectum quem te mentis habere velim.
 Tristis es: indignor, quod sim tibi causa doloris:
 Non es vt amisso coniuge digna fleas,
 Tu verò tua damna dole mitissima coniunx:
 Tempus & à nostris exige triste malis:
 Fleq; meos casus: est quædam flere voluptas:
Expletur lachrymis, egeriturq; dolor.
 Atque vtinam lugenda tibi non vita, sed esset
 Mors mea: morte fores sola relicta mea:
 Spiritus hic per te patrias exisset in auras:
 Sparsissent lachrymæ corpora nostra piæ:
 Supremoq; die notum spectantia cælum,
 Texissent digiti lumina nostra tui:
 Et cinis in tumulo positus iacuisset auito:
 Tactaq; nascenti corpus haberet humus:
 Deniq; dum vixi sine crimine, mortuus essem:
 Nunc mea supplicio vita pudenda suo est.
Me miserum; tu si cùm diceris exulis vxor,
 Auertis vultus; & subit ora rubor.
Me miserum, si turpe putas mihi nupta videri:
 Me miserum, si te iam pudet esse meam.
 Tempus vbi est illud, quod te iactare solebas
 Coniuge? nec nomen dissimulare meum?
 Tempus vbi est, quo te (nisi non vis illa referri:)
 Et dici memini, iuuit & esse meam:
 Vtq; proba dignum est, omni tibi dote placebam;
 Addebat veris multa fauentis amor.
 Nec quem præferres, ita res tibi magna videbar,
 Quemue tuum malles esse, vir alter erat.

Nunc quoq; ne pudeat, quòd sis mihi nupta tuusq;
 Non debet dolor hinc, debet abesse pudor,
 Cùm cecidit Capaneus subito temerarius ictu,
 Non legis Euadnen erubuisse viro:
 Nec, quia rex mundi compescuit ignibus ignes,
 Ipse suis Phaëton inficiandus erat.
 Nec Semele Cadmo facta est aliena parenti,
 Quòd precibus perijt ambitiosa suis.
 Nec tibi, quòd Tænis ego sum Iouis ignibus ictus,
 Purpureus molli fiat in ore pudor:
 Sed magis in nostri curam consurge tuendi:
 Exemplumq; mihi coniugis esto bonæ.
 Materiamq; tuis tristem virtutibus imple:
 Ardua per præceps gloria vadit iter.
 Hæctora quis nosset, felix si Troia fuisset?
 Publica virtutis per mala facta via est.
 Ars tua Typhij iacet, si non sit in æquore fluctus:
 Si valeant homines, ars tua Phæbe iacet:
 Quæ latet, inq; bonis cessat non cognita rebus,
 Apparet virtus, arguiturq; malis.
 Dat tibi nostra locum tituli fortuna: caputq;
 Conspicuum pietas quæ tua tollat, habet.
 Vtere temporibus, quorum nunc munere freta es:
 Et pater, in laudes area lata tuas.

E L E G I A IV.

Ad Amicum, pro cuius nomine signa ponit.

O Qui nominibus cum sis generosus auorum,
 Exuperas morum nobilitate genus:
 Cuius inest animo patrij candoris imago.
 Non careat nervis candor vt iste suis:
 Cuius in ingenio est patriæ facundia linguæ,
 Qua prior in Latio non fuit vlla foro:

Itava, Nicolo / 21. m. 11. 11.

Quod

Quòd minimè volui, positis pro nomine signis
 Dictus es: ignoscas laudibus ipse tuis,
 Nil ego peccaui: tua te bona cognita produnt:
 Si quod es appares, culpa soluta mea est.
 Nec tamen officium nostro tibi carmine factum,
 Principe tam iusto posse nocere puto,
 Ipse Pater patriæ (quid enim ciuilius illo;))
 Sustinet in nostro carmine sæpè legi.
 Nec prohibere potest: quia res est publica Cæsar:
 Et de communi pars quoq; nostra bono est,
 Iuppiter ingenijs præbet sua numina vatum:
 Seq; celebrari quolibet ore finit,
 Causa tua exemplo superiorum tuta duorum est:
 Quorum hic aspicitur, creditur ille Deus.
 Ut non debuerim, tamen hoc ego crimen habebō:
 Nec fuit arbitrij littera nostra tui.
 Nec noua, quòd tecum loquar, est iniuriã nostra:
 Incolumis cum quo sæpè locutus eram,
 Quo vereare minùs ne sim tibi crimen amicus:
 Inuidiam, si qua est author habere potest.
 Nam tuus est primis cultus mihi semper ab annis,
 (Hoc saltem noli dissimulare) pater
 Ingeniũq; meum (potes hoc meminisse) probabat:
 Plus etiam quàm me iudice, dignus eram.
 Deq; meis illo referebat versibus ore:
 In quo pars magnæ nobilitatis erat.
 Non igitur tibi nunc, quod me domus ista recepit;
 Sed priùs authori sunt data verba tuo.
 Nec data sunt, mihi crede, tamen: sed in omnibus
 Vltima si demas: vita tuenda mea est. (actis,
 Hanc quoq; qua perij, culpam: scelus esse negabis;
 Si tanti series, sit tibi nota mali.

Aut timor, aut error; nobis priùs obfuit error:
 At sine me fati non meminisse mei.
 Nèue retractando nondum coeuntia rumpe
 Vulnera: vix illis proderit ipsa quies.
 Ergo vt iure damus pœnas: sic abfuit omne
 Peccato facinus, confiliumq; meo.
 Idq; Deus sentit: pro quo nec lumen adẽptum est:
 Nec mihi detractas possidet alter opes.
 Forsitan hanc ipsam, viuat modò, finiet olim,
 Tempore cùm fuerit lenior ira, fugam:
 Nunc precor hinc alio iubeat discedere, si non.
 Nostra verecundo vota pudore carent.
 Mirius exilium, pauloq; propinquius oro:
 Quiq; sic à socio longius hoste, locum.
 Tantaq; in Augusto est clementia: si quis ab illo
 Hæc peteret pro me, forsitan ille daret.
 Frigida me cohibent Euxini littora Ponti:
 Dictus ab antiquis Euxinus ille fuit.
 Nam neq; iactantur moderatis æquora ventis:
 Nec placidos portus hospita nauis habet,
 Sunt circa gentes quæ prædam sanguine quarunt:
 Nec minùs infida terra timetur aqua.
 Illi, quos audis hominum gaudere cruore,
 Pœnè sub eiusdem sideris axe iacent,
 Nec procul à nobis locus est, vbi Taurica dira
 Cæde pharetræ spargitur ira deæ
 Hæc priùs (vt memorant,) non inuidiosa nefandis
 Nec cupienda bonis, regna Thoantis erant.
 Hic profupposita virgo Pelopeia cerua,
 Sacra deæ coluit qualiacunq; suæ
 Quò postquã (dubiũ est) pius an sceleratus, Orestes
 Exactus furijs venerat ipse suis,

Et comes exemplum veri Phocæus amoris,
 Qui duo corporibus, mentibus vnus erant:
 Protinus euincti tristem ducuntur ad aram:
 Quæ stabat geminas ante cruenta fores.
 Nec tamē hunc sua mors, nec mors sua terruit illū
 Alter ab alterius funere mæstus erat.
 Et iam constiterat stricto mucrone sacerdos;
 Cinxerat & Graias barbara vitta comas;
 Cū vice sermonis fratrem cognouit & illa
 Pro nece complexus Iphigenia dedit.
 Læta deæ signum crudelia sacra perosæ,
 Transtulit ex illis in meliora locis.
 Hæc igitur regis magni penē vltima mundi.
 Quā fugere homines. Dijq; propinqua mihi est,
 Atq; meam terram propè sunt funebria sacra:
 Si modo Næsoni barbara terra sua est.
 O vtinam venti, quibus est ablatas Orestes,
 Placato referant & mea vela Deo,

ELEGIA V.

Ad amicum, cuius nomen tacet, ne noceat.

O Mihi dilectos inter fors prima sodales,
 Vnica fortunis ara reperta meis:
 Cuius ab alloquijs anima hæc moribunda reuixit,
 Vt vigil infusa Pallade flamma solet:
 Qui veritus non est portus aperire fideles,
 Fulmine præcussæ confugiumq; rati:
 Cuius eram sensu non me lenurus egentem,
 Si Cæsar patrias eripuisset opes.
 Temporis oblitum dum me rapit impetus huius,
 Excidit heū nomen quam mihi penē tuum.
 Tu tamen agnosceis: tactusq; cupidine laudis,
 Ille ego sum, cuperes dicere posse palam.

Certe

Certe ego, si sineres, titulum tibi reddere vellem ?

Et raram famæ conciliare fidem :

Ne noceam grato vereor tibi carmine, nèue
Intempestiuus nominis obftet honor.

Quod licet, & ratum est, intra tua pectora gaude :
Meq; tui memorem, teq; fuisse pium.

Vtq; facis, remis ad opem luctare ferendam ;
Dum veniet placido mollior aura Deo :

Et tutare caput nulli seruabile : si non

Qui merfit Stygia subleuet illud aqua,

Teq; (quod est raram) præsta conitanter ad omne,
Indeclinatæ munus amicitia.

Sic tua processus habeat fortuna perennes :

Sic ope non ageas ipse, iuuesq;ue tuos :

Sic æquet tua nupta virum bonitate perenni,

Incidat & vestro rara querela thoro :

Diligat & semper socius te sanguinis illo

Quo pius affectu Castora frater amat.

Sic iuuenis, similisq;ue tibi sit natus : & illum

Moribus agnoscat quilibet esse tuum :

Sic socerum faciat tæda te nata iugali :

Nec tateum iuueni det tibi nomen aui.

E L E G I A VI.

*Omnia tempore leniri sua vero mala exasperari, eo ipso, quod
diuturnitate fractus non sufficeret, ijs serendis.*

Tempore ruricolæ patiens fit taurus aratri :
Præbet & in curuo colla premenda iugo :

Tempore paret equus lentis animosus habenis,
Et placido duros accipit ore lupos.

Tempore Pœnorum compescitur ira leonum :
Nec feritas animo, quæ fuit antè, manet

Quæq; sui iussis obtemperat Inda magistri
Bellua, seruitium tempore victa subit.

Tem.

Tempus, vt extentis tumeat facit uva racemis :
 Vixquæ merum capiant grana, quod intus habent.

Tempus & in canas semen perducit aristas,
 Et ne sint tristi poma sapore facit.

Hoc dentem tenuat terram renouantis aratri :
 Hoc rigidos silices hoc adamanta terit,

Hoc etiam sæuas paulatim mitigat iras :
 Hoc minuit luctus, mæstaque corda leuat.

Cuncta potest igitur tacito pede lapsa vetustas ;
 Præterquam curas attenuare meas.

Vt patria careo, bis frugibus aræ trita est :
 Dissiluit nudo pressa bis vva pede.

Nec quæ sita tamen spatio patientia longo est :
 Mensquæ mali sensum nostra recentis habet.

Scilicet & veteres fugiunt iuga sæpè iuuenti :
 Et domitus freno sæpè repugnat equus.

Tristior est etiam præsens arumna priore :

Vt sit enim sibi par, crevit, & aucta mora est.

Nec tam notâ mihi, quam sunt ; mala nostra fuerunt :
 Sed magis hæc, quo sunt cognitiore, grauant.

Est quoque non minimum vires afferre recentet,

Nec præconsumptum temporis esse malis.

Fortior in fulua nouus est luctator arenâ

Quàm cui sunt tarda brachia fessa morâ.

Integer est melior nitidis gladiator in armis :

Quàm cui tela suo sanguine tincta rubent.

Fert benè præcipientes nauis modò facta procellas :

Quàm libet exiguo soluitur imbre ventus.

Nos quoque quæ ferimus tulimus patientiùs antè :

Quam mala sunt longa multiplicata die.

Credite, deficio, nostroque à corpore (quantum

Auguror,) accedunt tempota parua malis

Nam

Nam neque sunt vires, nec qui color esse solebat :

Vix habeo tenuem quæ tegat ossa cutem.

Corpore sed mens est ægro magis ægra, maliquè

In circumspectu stat sine fine sui

Urbis abest facies absunt mea cura sodales :

Et, quæ nulla mihi carior, vxor abest.

Vulgus adest Scythicū, braccataquè turba Getarū

Sic mala quæ video, non videoquè nocent.

Vna tamen spes est, quæ me solatur in istis :

Hæc fore morte mea non diuturna mala.

E L E G I A VII.

Accusat amicum, quod ab eo literas non acceperit

Bis me sol adiit gelidæ post frigora brumæ,

Bisque suum tacto pisce peregit iter.

Tempore tam longo cur non tua dextera versus

Quamlibet in paucos officiosa fuit ?

Cur tua cessauit pietas, scribentibus illis,

Exiguus nobis cum quibus vsus erat ?

Cur quoties alicui chartæ sua vincula dempsi,

Illam speraui nomen habere tuum

Dij faciant, vt sæpè tua sit epistola dextra

Scripta, sed è multis reddita nulla mihi.

Quod precor esse liquet, credam prius ora Medusæ

Gorgonis anguineis cincta fuisse comis.

Esse canes vtero sub virginis, esse Chimeram :

A truce quæ flammis separat angue leam :

Quadrupedesquè homines cū pectore pectora iun-

Tergeminūq; virū, tergeminiūq; canem. (Etos,

Sphingaque, & Harpyas, serpentigerosq; Gigantes

Centimanumq; Gygen, semibouemq; virum :

Hæc ego cuncta prius, quàm te charissime credam

Mutatam, & curam deposuisse mei

Innumeri montes inter me tequè viæquè

Flu-

Fluminaquæ, & campi, nec freta pauca iacent :
 Mille potest causis, à te quæ littera sæpe
 Missa sit, in nostras rara venire manus,
 Mille tamen causas scribendo vince frequenter :
 Excusem ne te semper amice mihi

ELEGIA VIII.

Queritur se iam senem exulare.

I AM mea cygneas imitantur tempora plumas ;
 Inficit & nigras alba senecta comas :
 Iam subeunt anni fragiles, & inertior ætas :
 Iamq; parum firmo me mihi ferre graue est.
 Nunc erat, vt posito deberem sine laborum
 Viuere, me nullo sollicitante metu.
 Quæq; meæ semper placuerunt ocia menti.
 Carpere; & in studijs molliter esse meis.
 Et paruam celebrare domum, patriosq; Penates :
 Et quæ nunc domino rura paterna carent.
 Inq; sinu dominæ, carisq; nepotibus, inq;
 Securus patria consensisse mea.
 Hæc mea sic quondam peragi sperauerat ætas ;
 Hos ego sic annos ponere dignus eram.
 Non ita dijs visum : qui me terraq; mariq;
 Actum Sarmaticis exposuere locis.
 In caua ducuntur quæstæ naualia puppes :
 Né temere in medijs dissoluantur aquis.
 Nec cadat : & multas palmas inhonestet adeptas
 Languidus in pratis gramina carpit equus,
 Miles vt è meritis non est satis utilis armis,
 Ponit ad antiquos, quæ tulit arma lares.
 Sic igitur tarda vires minuente senecta,
 Me quoque donari iam rude, tempus erat.
 Tempus erat nec me peregrinum ducere cœlum ;
 Nec siccam Getico fonte leuare sitim : Sed

Sed modo, quos habui, vacuos secedere in hortos :
 Nunc hominum visu rursus & vrbe frui.
 Sic animo quondam non diuinante satura,
 Optabam placidè viuere posse senex.
 Fata repugnarunt : quæ cum mihi tempora prima
 Mollia præbuerint, posteriora grauant.
 Iamq; decem lustris omni sine labe peractis,
 Parte premor vitæ deteriore meæ.
 Nec procul à metis, quas penè tenere videbar,
 Curriculo grauis est facta ruina meo.
 Ergo illum demens in me sæuire coëgi,
 Mitius immensus quo nihil orbis habet.
 Ipsaq; delictis victa est clementia nostris :
 Nec tamen errori vita negata meo est.
 Vita procul patria peragenda sub axe Boreo est :
 Qua maris Euxini terra sinistra iacet :
 Hæc mihi si Delphos, Dodonaq; diceret ipsa :
 Esse videretur vanus vterque locus
 Nil adeo validum est adamas licet alliget illud :
 Vt maneat rapido firmitus igne Iouis.
 Nil ita sublime est, supraque pericula tendit ?
 Non sit vt inferius, suppositumq; Deo.
 Nam quanquam vitio pars est contracta malorum :
 Plus tamen exitij numinis ira dedit.
 At vos admoniti nostris quoque casibus este :
 Æquantem superos emeruisse virum.

E L E G I A IX.

Admonet quendam ne pergat ladere.

S licet, & pateris, nomen facinusq; tacebo
 Et tua Lethæis acta dabuntur aquis :
 Nostraq; vincuntur lachrymis clementia seris :
 Fac modò te pateat penituisse tui :

Fac modò te damnes: cupiasq; eradere vitæ
 Tempora si possis, Tisiphonza tuæ.
 Sin minus, & flagrant odio tua pectora nostro,
 Induet infelix arma coacta dolor.
 Sim licet extremum, sicut sum, missus in orbem:
 Nostra suas istuc porriget ira manus.
 Omnia si nescis, Cæsar mihi iura reliquit:
 Et sola est patria pœna carere mea:
 Et patriam, modo sit sospes, speramus ab illo,
 Sæpe Iouis telo quercus adusta vires:
 Deniq; vindictæ si sit mihi nulla facultas:
 Pierides vires & sua tela dabunt.
 Quod Scythicis habitem longe summotus in oris,
 Siccaq; sint oculis proxima signa meis:
 Nostra per immensas ibunt præconia gentes:
 Quodq; quærar, notum, qua pater orbis, erit.
 Ibit in occasum, quicquid dicetur ab ortu:
 Testis & Hesperix vocis Eous erit:
 Trans ego tellurem, trans altas audiar vadas:
 Et gemitus vox est magna futura mei.
 Nec tua te fontem tantummodò sæcula norint:
 Perpetuus crimen posteritatis eris.
 Iam feror in pugnas: & nondum cornua sumpsi:
 Nec mihi sumendi causa sit vlla velim.
 Circus adhuc cessat: spargit tamen acer arenam
 Taurus: & infesto iam pede pulsat humum.
 Hoc quoque quam volui, plus, est: cane Musa rece:
 Dum licet huic nomen dissimulare suum (ptus)

ELEGIA X.

De seipso ad posteritatem.

Ille ego, qui fueram tenerorum lusor amorum,
 Quem legis, vt noris, accipe posteritas,

Sulmo mihi patria est gelidis vberimus vndis;
 Millia qui nouies distat ab vrbe decem.
 Editus hinc ego sum: nec non vt tempora noris,
 Cum cecidit fato consul vterquè pari:
 Si quid id est, vsque à proauis vetus ordinis hæres:
 Non modò fortunæ munere factus eques.
 Nec stirps prima fui, genito sum fratre creatus,
 Qui tribus antè quater mensibus ortus erat.
 Lucifer amborum natalibus adfuit idem:
 Vna celebrata est per duo liba dies.
 Hæc est armigeræ festis de quinque Mineræ,
 Quæ fieri pugna prima cruenta solet.
 Protinus excolimur teneri: curaquè parentis
 Imus ad insignes vrbis ab arte viros,
 Frater ad eloquium viridi tendebat ab æuo,
 Fortia verbosi natus ad arma fori.
 At mihi iam puero cœlestia sacra placebant:
 Inquè suum furtim Musa trahebat opus.
 Sæpè pater dixit, studium quid inutile tentas?
 Mæonides nullas ipse reliquit opes.
 Motus eram dictis, totoquè Helicone relicto,
 Scribere conabar verba soluta modis.
 Sponte sua carmen numeros veniebat ad aptos:
 Et quod tentabam scribere, versus erat.
 Interea tacito passu labentibus annis,
 Liberior fratri sumpta mihiquè toga est.
 Induiturq; humeris cum lato purpura clauo:
 Et studium nobis quod fuit ante, manet.
 Iamquè decem vitæ frater geminauerat annos,
 Cum perit: & cœpi parte carere mei.
 Cepimus & teneræ primos ætatis honores:
 Deq; viris quondam pars tribus vna fuit:

Curia restabat: clavi mensura coacta est:
 Maius erat nostris viribus illud onus.
 Nec patiens corpus, nec mens fuit apta labori:
 Sollicitaq; fugax ambitionis eram:
 Et petere Aonia suadebant tuta sorores
 Otia, iudicio semper amata meo:
 Temporis illius colui fouiq; poetas
 Quorq; aderant vates, rebar adesse Deos.
 Sæpè suas volucres legit mihi grandior æuo,
 Quæq; nocet serpens, quæ iuuat herba, Mactet
 Sæpè suos solitus recitare Propertius ignes:
 Iure sodalitio qui mihi iunctus erat.
 Ponticus Heroo Battus quoque clarus iambis:
 Dulcia conuictus membra fuere mei.
 Detinuit nostras numerosus Horatius aures:
 Dum ferit Ausonia carmina culta lyra.
 Virgiliùm vidi tantùm: nec auara Tibullo,
 Tempus amicitia fata dedere meæ.
 Successor fuit hic tibi Galle: Propertius illi:
 Quartus ab his serie temporis ipse fui.
 Utq; ego maiores, sic me coluere minores:
 Notaq; non tardè facta Thaleia mea est.
 Carmina cum primùm populo iuuenilia legi,
 Barba resecta mihi bisuè semelue fuit.
 Mouerat ingenium totam cantata per urbem,
 Nomine non vero dicta Corinna mihi,
 Multa quidem scripsi, sed quæ vitiosa putauì,
 Emendaturis ignibus ipse dedi.
 Tum quoq; cum fugerem, quedã placitura cremaui,
 Iratus studio carminibusquè meis.
 Molle, Cupidineis nec inexpugnabile telis:
 Cor mihi, quodquè leuis caussa moueret, erat.

Cum tamen hoc essem minimoque accenderer igne,
 Nomine sub nostro fabula nulla fuit.
 Penè mihi puero nec digna, nec utilis vxor
 Est data, quæ tempus per breue nupta fuit.
 Illi successit quamuis sine crimine coniunx,
 Non tamen in nostro firma futura thoro.
 Vltima, quæ mecum seros permansit in annos;
 Sustinuit coniunx, exulis esse viri.
 Filia me mea bis prima læcunda iuuenta,
 Sed non ex vno coniuge, fecit auum.
 Etiam complèrat genitor sua fata; nouemquæ
 Addiderat lustris altera lustra nouem:
 Non aliter fleui, quam me, fleturus ademptum
 Ille fuit? matris proxima busta tuli.
 Felices ambo tempestiuèque sepulti:
 Ante diem pœnæ quòd perière meæ.
 Me quoq; felicem, quòd non viuentibus illis
 Sum miser; & de me quòd doluère nihil,
 Si tamen extinctis aliquid nisi nomina restant.
 Et gracilis structos effugit vmbra rogos?
 Fama parentales si vos mea contigit vmbra,
 Et sunt in Stygio crimina nostra foro:
 Scite precor caussam (nec vos mihi fallere fas est,)
 Errorem iussæ, non scelus, esse fugæ.
 Manibus hoc satis est: ad vos studiosa reuertor
 Pectora, quæ vitæ quæritis acta meæ,
 Iam mihi canicies pulsas melioribus annis,
 Venerat; antiquas miscueratq; comas:
 Postq; meos ortus Pisæa vinctus oliua,
 Abstulerat decies præmia victor eques:
 Cum maris Euxini positos ad læua Tomitas,
 Quærrere me læsi principis ira iubet,

Causa meæ cunctis nimium quoq; nota ruinae,
 Indicio non est testificanda meo.
 Quid referã comitumq; nefas, famulosq; nocentes?
 Ipseq; multa tuli non leuiora fuga.
 Indignata malis mens est succumbere, seque
 Præstitit inuictam viribus vsa suis.
 Oblitusque mei ductaque per otia vitæ,
 Insolita cæpi temporis arma manu.
 Totque tuli pœnas terra pelagoque, quot inter
 Occultum stellæ conspicuumque polum.
 Tacta mihi tandem longis erroribus acta,
 Iuncta pharetratis Sarmatis ora Getis.
 Hic ego finitimis quamuis circumsonor armis,
 Tristia quo possum carmine fata leuo:
 Quod quamuis nemo est; cuius referatur ad aures:
 Sic tamen absumo, decipioque diem.
 Ergo quod viuo, durisque laboribus, obsto.
 Nec me sollicitæ tædia lucis habent;
 Gratia Musa tibi: nam tu solatia præbes:
 Tu curæ requies tu medicina venis:
 Tu dux & comes es: tu nos abducis ab Istros:
 In medioque mihi das Helicone locum,
 Tu mihi, quod rarum est, viuo sublime dedisti
 Nomen, ab exequijs quod dare fama solet:
 Nec qui detractat præsentia liuor, iniquo
 Vllum de nostris dente momordit opus.
 Nam tulerit magnos cum sæcula nostra poetas;
 Non fuit ingenio fama maligna meo.
 Cumq; ego præponam multos mihi; non minor illi
 Dicor: & in toto plurimus orbe legor. (lis
 Si quid habent igitur vatum præsagia veri:
 Protinus vt moriar non ero terra tuus.

Siue favore tuli, siue hanc ego carmine famam?
Iure tibi grates, candide lector, ago.

T R I S T I V M
L I B E R V.
E L E G I A I.

Ad amicum, Et hunc librum accipiat.

HVnc quoque de Getico, nostri studiose, libellū
Littore, præmissis quatuor adde meis.

Hic quoque talis eris, qualis fortuna poetæ:
Inuenies toto carmine dulce nihil.

Flebilis ut noster status est, ita flebile carmen,
Materiæ scripto conueniente suæ.

Integer & lætus læta & iuuenilia lusi:

Illa tamen nunc me composuisse piges.

Ut cecidi perago subiti præconia casus:

Sumque argumenti conditor ipse mei.

Utquæ iacens ripa deflere Caystrius ales,

Dicitur ore suam deficiente necem:

Sic ego Sarmaticas longè projectus in oras,

Efficio, tacitum ne mihi funus eat.

Delicias si quis, lasciuæque carmina querit:

Præmoneo nunquam scripta quòd ista legat?

Aptior huic Gallus, blandique Propertius oris,

Et plures, quorum nomina magna vigent.

Atque utinam numero nos non essemus in isto:

Hei mihi cur vnquam Musa locuta mea est?

Sed dedimus pœnas, Scythiciquæ in finibus Istri

Ille pharetrati lusor amoris adest.

Quod superest socios ad publica carmina flexi:

Et memores iussi nominis esse mei,

Si tamen ex vobis aliquis tam multa requirer,
 Vnde dolenda canam, multa dolenda tulia.
 Non hæc ingenio, non hæc componimus arte:
 Materia est proprijs ingeniosa malis.
 Et quora fortunæ pars est in carmine nostræ?
 Felix qui patitur quæ numerare potest!
 Quod frutices sylvæ, quot flauas Tybris arenas;
 Mollia quot Martis gramina campus habet:
 Tot mala pertulimus, quorum medicina quiesq;
 Nulla nisi in studio est, Pieridumq; mora.
 Quis tibi Naso modus lachrymosi carminis? inquis.
 Idem, fortunæ qui modus huius erit.
 Quod querar, illa mihi pleno de fonte ministrat:
 Nec mea sunt, fati verba sed ista mei.
 At mihi si chara patriam cum coniuge reddas:
 Sint vultus hilares sinquequod ante fui.
 Lenior inuicti si sit mihi Cæsaris ira:
 Carmina lætitæ iam tibi plena dabo,
 Non tamen vt lusit, rursus mea littera ludet:
 Sit semel illa meo luxuriata ioco.
 Quod probet ipse canam: pœnæ modò parte leuatæ
 Barbariam, rigidos effugiamq; Getas.
 Interea nostri quid agant nisi triste libelli?
 Tibia funeribus conuenit ista meis.
 At poteras, inquis, meliùs mala ferre silendo,
 Et tacitus casus dissimulare tuos.
 Exigis vt nulli gemitus tormenta sequantur:
 Acceptoq; graui vulnere flere vetas.
 Ipse Perilleo Phalaris permisit in ære
 Edere mugitus, & bouis ore queri.
 Cùm Priami lachrymis offensus non sit Achilles:
 Tunc fletus inhibes durior hoste meo.

Dùm faceret Nioben orbam Latonia proles :
 Non tamen hanc ficcas iussit habere genas :
Est aliquid fatale malum per verba leuare :
 Hoc querulam Prognen, Halcyonemq; facit.
 Hoc erat in gelido quare Pæantius antro,
 Voce fatigaret Lemnia saxa sua.
 Strangulat inclusus dolor, atq; cor æstuat intus
 Cogitur & vires multiplicare suas.
Da veniam potiùs vel totos tolle libellos :
 Si mihi quod prodest, hoc tibi lector obest.
Sed nec obesse potest vlli, nec scripta fuerunt
 Nostra, nisi auctori perniciosa suo
At mala sunt, fateor : quis te mala sumere cogit ?
 Aut quis deceptum ponere sumpta vetat ?
Ipse nec hoc mando : Sed vt hinc deducta legantur,
 Non sunt illa suo barbariora loco.
Nec me Roma suis debet conferre poëtis.
 Inter Sauromatas ingeniosus eram.
Denique nulla mihi captatur gloria quæquæ
Ingenio stimulos subdere fama solet.
Nolumus assiduis animum tabescere curis :
 Quæ tamen irrumpunt, quoque vetantur erunt.
Cur scribam docui : cur mittam quæritis istos.
 Vobiscum cupio quolibet esse modo.

E L E G I A II.

Ad Vxorem, ne timeat rogare Casarem.

ECquid vt è Ponto noua venit epistola, palles ?
 Et tibi sollicita soluitur illa manu ?
Pone metum : valeo : corpusque quod antè laboris
 Impatiens nobis inualidumque fuit.
Sufficit, atque ipso vexatum induruit vsu.
At magis infirmo non vacat esse mihi

Mens tamen ægra iacet, nec tempore robora sūpsit :
 Affectusque animi, qui fuit antè, manet.
 Quæque mora, spatioque suo coitura putavi :
 Vulnera non aliter, quàm modo facta dolent.
 Scilicet exiguis prodest annosa vetustas.
 Grandibus accedunt tempora damna malis,
 Pænè decem totis aluit Pæantius annis,
 Pestiferum tumido vulnus ab angue datum
 Thelephus æterna consumptus tabe perisset ;
 Si non quæ nocuit dextra tulisset opem.
 Et mea, si facinus nullum commissimus opto
 Vulnera qui fecit, facta leuare velit.
 Contentusquè mei iam tandem parte doloris,
 Exiguum pleno de mare demat aquæ.
 Detrahat vt multum, multum restabit acerbi,
 Parsquè meæ pœnæ totius instar erit.
 Littora quot conchas, quot amæna rosaria flores,
 Quotue soporiferum grana papauer habet :
 Sylua feras quot alit, quot piscibus vnda natatur ;
 Quot tenerum pennis aëra pulsat auis ;
 Tot premor aduersis : quæ si comprehendere coner,
 Icarix numerum dicere conar aquæ.
 Vtquè viæ casus, vt amara pericula Ponti,
 Vt taceam strictas in mea fata manus :
 Barbara me tellus orbisquè nouissima magni
 Sustinet, & sæuo cinctus ab hoste locus.
 Hinc ego traïcerer (nec enim mea culpa cruenta
 Esset, quæ debet, si tibi cura mei (est,))
 Ille Deus, benè quo Romana potentia nixa est,
 Sæpè suo victor lenis in hoste fuit :
 Quid dubitas ? & tuta times ? accede rogaque :
 Cæsare nil ingens mitius orbis habet.

Me miserū! quid agā, si proxima quæq; relinquunt?
 subtrahis & fracto tu quoque colla iugo?
 Quo ferar? unde petam lapsis solatia rebus?
 Anchora iam nostram non tenet vlla ratem.
 Viderit ipse sacram quamuis inuisus ad aram:
 Confugiam nullas sum mouet ara manus.

E L E G I A III.

Ad Casarem, ut sibi tam parcat.

Alloquor en absens absentia numina supplex,
 Si fas est homini cum Ioue posse loqui.
 Arbitr imperij, quo certum est sospite cunctos
 Ausonia curam gentis habere Deos.
 O decus, ô patriæ per te florentis imago:
 O vir non ipso, quem regis orbe minor:
 Sic habites terram: sic te desideret æther:
 Sic ad pacta tibi sidera tardus eas.
 Parce precor: minimamq; tuo de fulmine partem
 Deme: satis pœnæ, quod superabit erit.
 Ira quidem moderata tua est: vitamq; dedisti:
 Nec mihi ius ciuis, nec mihi nomen abest.
 Nec mea concessa est alijs fortuna: nec exul
 Edicti verbis nominor ipse tui.
 Omniaq; hæc timui, quoniam meruisse videbar.
 Sed tua peccato lenior ira meo est,
 Arua relegatum iussisti visere Ponti:
 Et Scythicum profuga scindere puppe fretum,
 Iussus ad Euxini deformia littora veni
 Æquoris: hæc gelido terra sub axe iacet,
 Nec me tam cruciat nunquam sine frigore cælum,
 Glebaq; canenti semper obusta gelu:
 Nesciaq; est vocis quòd barbara lingua Latina,
 Graiaq; quod Getico victa loquela sono est:

Quam

Quam quod finitimo cinctus premor vndiq; Marte,
 Vixq; breuis tutum murus ab hoste facit.
 Pax tamen interdum est: pacis fiducia nunquam:
 Sic hic nunc patitur, nunc timet arma locus.
 Hinc ego dum muter, vel me Zanclea Charybdis,
 Deuoret atq; suis ad Styga mittat aquis:
 Vel rapidæ flammis vrar patienter in Æthnæ:
 Vel freta Leucadij mittat in alta Dei.
 Quod petimus pœna est: nec enim miser esse recuso
 Sed precor, vt possim tutius esse miser.

E L E G I A IV.

Ad Bacchum, Et pro se Casarem regem

Illa dies hæc est, qua te celebrare Poëtæ,
 si modò non fallunt tempora, Bacche solent:
 Festaq; odoratis innectunt tempora sextis,
 Et dicunt laudes ad tua vina tuas.
 Inter quos memini, dum me mea fata finebant,
 Non inuisa tibi pars ego magna fui.
 Quem nunc suppositum stellis Erymantidos vræ,
 Iuncta tenet crudis Sarmatis ora Getis.
 Quiq; prius mollem, vacuamq; laboribus egi
 In studijs vitam, Pieridumq; choro,
 Nunc procul à patria Geticis circumsonor armis,
 Multa prius pelago, multaq; passus humo,
 Sive mihi casus, sive hoc dedit ira Deorum,
 Nubila nascenti seu mihi parca fuit:
 Tu tamen è sacris me de cultoribus vnum
 Numine debueras sustinuisse tuo.
 An dominæ fati quicquid cecinere sorores,
 Omne sub arbitrio desinit esse Dei?
 Ipse quoq; æthereas meritis inuectus es arces:
 Quo non exiguo facta labore via est.

Nec

Nec patria est habitata tibi: sed ad vsque niuosum,
 Strymona venisti, Marticolamq; Geten
 Perfidaq; & lato spatiantem flumine Gangem,
 Et quascunq; bibit decolor Indus aquas,
 Scilicet hanc legem mentes fatalia Parca,
 Stamina bis genito: bis cecinere tibi,
 Me quoq; si fas est, exemplis ire Deorum,
 Ferrea fors vitæ difficilisq; premit.
 Illo nec leuius cecidi, quem magna locutum.
 Repulit à Thebis Iuppiter igne suo:
 Ut tamen audisti percussum fulmine vatem,
 Admonitis nostris condoluisse potes.
 Et potes, aspiciens circum tua sacra poëtas,
 Nescio quis nostri dicere cultor abest,
 Fer bone Liber opem: sic altera degrauet vltimum
 Vitis, & incluso plena sit vva mero:
 Sic tibi cum Bacchis Satyrorum gnaua iuuentus
 Adsit: & attonito non taceare sono.
 Ossa bipenniferi sic sint malè pressa Lycurgi,
 Impia nec pœna Pentheos umbra vacet.
 Sic micet æternum; vicinaq; sidera vincat
 Coniugis in cœlo clara corona tuæ.
 Huc ades: & casus releues pulcherrime nostros
 Vnum de numero me memor esse tuo,
 Sunt dijs inter se commercia flectere tenta,
 Cæsareum numen numine Bacche tuo
 Vos quoq; consortes studij pia turba poëta,
 Hæc eadem sumpto quisq; rogate mero.
 Atque aliquis vestrum Nasonis nomine dicto,
 Deponat lachrymis pocula mista suis:
 Admonitusq; mei, cum circumspexerit omnes:
 Dicat, vbi est nostri pars modò Naso chori?

Idq; ita, si vestrum merui candore fauorem :

Nullaq; iudicio littera læsa meo est :

Sic veterum dignè veneror conscripta virorum,

Proxima non illis esse minora reor.

Sic igitur dextro faciatis Apolline carmen :

Quod licet, inter vos nomen habete meum;

ELEGIA. V.

Loquitur Epistola authoris incommoda.

Littore ab Euxino Nafonis epistola veni,

Lassaq; facta mari, lassaq; facta via.

Qui mihi flens dixit, tu cui licet, aspice Romam :

Heu quantò melior fors tua sorte mea est.

Flens quoque me scripsit : nec qua signabar, ad os est

Ante, sed ad madidas gemma relata genas,

Tristitiæ causam si quis cognoscere quærit :

Ostendi solem postulat ille sibi,

Nec frondes syluis, nec aperto gramina campo

Mollia, nec pleno flumine cernit aquas :

Quid Priamus doleat mirabitur Hectore raptos :

Quidue Philoctetes ictus ab angue gemat.

Dij facerent vtinam talis status esset in illo :

Vt non tristitiæ causa dolenda foret.

Fert tamen vt debet, casus patienter amarus :

More nec indomiti frena recusat equi.

Nec fore perpetuam sperat sibi nominis iram ?

Consciis in culpa non scelus esse sua.

Sæpè refert, sit quanta Dei clementia : cuius

Se quoq; in exemplis annumerare solet.

Nam quod opes teneat patrias, quod nomina ciuis,

Denique quod viuat, munus habere Dei.

Te tamen (ô si quid credis mihi) charius ille,

Omnibus in toto pectore semper habet.

Teq;

Teq; Mœnetiaden, te qui comitatus Orestem,
 Te vocat Ægiden, Eurialumq; suum.
 Nec Patriam magis ille suam desiderat, & quæ
 Plurima cum patria sentit abesse sibi,
 Quam vultus oculosq; tuos, ô dulcior illo
 Melle quod in ceris Attica ponit apis:
 Sæpè etiam mœrens tempus reminiscitur illud,
 Quod non præuentum morte fuisse dolet.
 Cumq; alij fugerent subitæ contagia cladis,
 Nec vellent ictæ limen adire domus:
 Te sibi cum paucis meminit mansisse fidelem;
 Si paucos aliquis tresue duosue vocat.
 Quamuis attonitus sensit tamen omnia: nec te
 Se minùs aduersis indoluiffe suis.
 Verba solet, vultumq; tuum gemitusq; referre:
 Et te flente suos demaduiffe sinus.
 Quàm sibi præstiteris, qua consolatus amicum
 Sis ope, solandus cùm simul ipse fores.
 Pro quibus affirmat fore se memoremq; piùmq;
 Siue diem videat, siue tegatur humo,
 Per caput ipse suum solitus iurare tuumq;
 Quod scio non illi vilius esse suo:
 Plana tot ac tantis referetur gratia factis:
 Non sinit ille tuos littus arare boues.
 Fac modo constanter profugum tueare, quod ille.
 Qui benè te nouit, non rogat: ipsa rogo.

E L E G I A VI.

Celebrat natalem Exoris.

ANnuus assuetum dominæ natalis honorem
 Exigit, ite manus ad pia sacra mæx.
 Sic quondam festum Laërtius egerat Heros,
 Forsan in extremo coniugis orbe diem.

Lingua fauens adfit nostrorum oblita malorum,
 Quæ puro dediticit iam bona verba loqui:
 Quæq; semel roto vestis mihi sumitur anno,
 Sumatur fatis discolor alba meis.
 Araq; gramineo viridis de cespite fiat:
 Et velet tepidos nexa corona focos.
 Da mihi thura puer pingues facientia flammæ:
 Quodq; pio solum stridat in igne merum.
 Optime natalis, quamuis procul absumus, opto
 Candidus huc venias, dissimilisq; meo.
 Si quod & instabat dominæ miserabile vulnus.
 Sit perfuncta meis tempus in omne malis.
 Quæq; graui nuper plus quàm quassata procella est,
 Quod superest, tutum per mare naus erat.
 Illa domo; nataq; sua, patriaq; fruatur;
 Erepta hæc vni sit satis esse mihi.
 Quatenus & non est in charo coniuge felix:
 Pars vitæ tristi cætera nube vacet.
 Viuat, ametq; virum; quoniam sic cogitur absens:
 Consumatq; annos sed diuturna suos:
 Adijcerem & nostros: sed ne contagia fati
 Corrum pant timeo, quos agit ipsa mei.
Nil homini certum est, fieri quis posse putaret,
 Vt facerem in medijs hæc ego sacra Geris:
 Aspice vt aura tamen fumos è thure coortos,
 In partes Italas & loca dextra ferat.
 Sensus inest igitur nebulis, quas exigit ignis:
 Consilium fugiunt cætera penè meum.
 Consilio, commûne sacrum cùm fiat in ara
 Fratribus, alterna qui periêre manu.
 Ipsa sibi discors, tanquam mandetur ab illis;
 Scinditur in partes atra fauilla duas.

Hoc memini, quondam fieri non posse loquebar:

Et me Bartiades iudice falsus erat.

Omnia nunc credo, cùm tu non stultus ab Arcto

Terga vapor dederis Ausoniamq; petas.

Hæc igitur lux est, quæ si non orta fuisset,

Nulla fuit misero festa videnda mihi.

Edidit hæc mores illis heroibus æquos.

Quis erat Eurytion Icariusq; pater.

Nata pudicitia est, tecum probitasq; fidesq;

At non sunt ista gaudia nata die:

Sed labor, & curæ fortunaq; moribus impar,

Iustaq; de viduo pœnæ querela thoro.

Scilicet aduersis probitas exercita rebus.

Tristi materiam tempore laudis habet.

Si nihil infesti durus vidisset Vlysses:

Penelope felix, sed sine laude foret

Victor Echenias si vir penetrasset in arces:

Forsitan Euadnen vix sua nosset humus:

Cùm Pelia genitæ tot sint cur nobilis vna est?

Nempe fuit misero nupta quod vna viro.

Effice vt Illiacas tangat prior alter arenas:

Laodameia nihil, cur referatur, erit.

Et tua quod malles pietas ignota fuisset;

Implerent venti si mea vela sui.

Dij tamen, & Cæsar dijs accessure, sed olim,

Æquarint Pýlios cùm tua fata dies,

Non mihi, qui pœnam fateor meruisse, sed illi

Parcite, quæ nullo digna dolore dolet.

E L E G I A VII.

Rogat amicum quendam, ne discedat ab officio.

TV quoq; nostrarum quondam fiducia rerum,

Qui mihi confugium, qui mihi portus eras:

Tu

Tu quoq; suscepti curam dimittis amici?
 Officij q; pium tam citò ponis onus?
 Sarcina sum fateor: quam si tu tempore duro
 Depositorus eras, non subeunda fuit.
 Fluctibus in medijs nauem Palinure relinquis.
 Ne fuge, neuè tua sit minor arte fides:
 Nunquid Achilleos inter fera prælia fidi,
 Deseruit leuiras Automedontis equos?
 Quem semel excepit, nunquam Podaliticus ægro
 Promissam medicæ non tulit artis opem.
Turpius eijcitur, quam non admittitur hospes:
 Quæ patuit dextræ firma sit aura meæ.
 Nil nisi me solùm primò tutatus es: at nunc
 Me pariter serua, iudiciuq; tuum:
 Si modo non aliqua est in me noua culpa, tuamq;
 Mutarunt subitò crimina nostra fidem,
 Spiritus hic, Scythica quem non benè ducim⁹ aura,
 Quod cupio membris exeat antè meis;
 Quam tua delicto stringantur pectora nostro:
 Et videar meritò vilior esse tibi.
 Non adeò toti fatis vrgemur iniquis;
 Vt mea sit longis mēns quoq; mota malis
 Finge tamen motam, quoties Agamemnone natum
 Dixisse in Pyladen verba proterua putas:
 Nec procul à verò est quod vel pulsarit amicum:
 Mansit in officijs non minùs ille suis.
 Hoc est cum miseris solum commune beatis,
 Ambobus tribui quod solet obsequium:
 Ceditur & cæcis: & quos prætexta verendos,
 Virgaq; cum verbis imperiosa facit.
 Si mihi non parcis, fortunæ parcere debes:
 Non habet in nobis vilius ira locum.

Elige nostrorum minimum, minimumq; laborum
Isto, quod quereris, grandius illud erit.

Quam multa madidæ celantur arundine fossæ :

Florida quàm multas Hybla tuetur apes.

Quàm multa gracili terrena sub horrea ferre,

Limite formicæ grana reperta solent :

Tam me circumstat densorum turba malorum :

Crede mihi, verò est nostra querela minor.

His, qui contentus non est, in littus arenas,

In segetem spicas, in mare fundat aquas,

Intempestiuos igitur compesce tumores :

Vela neque in medio desere nostra mari.

E L E G I A VII.

Narrat miseriam suam, & mores, & habitus Getarum.

Quam legis ex illa tibi venit epistola terra,

Latus vbi æquoreis iungitur Ister aquis.

Si tibi contingat cum dulci vita salute ;

Candida fortunæ pars manet vna meæ.

Scilicet, vt semper, quid agam ; charissime quæris :

Quamuis hoc vel me scire tacente potes :

Sum miser : hæc brevis est nostrorū summa malorū

Quisquis & offenso Cæsare viuet : erit,

Turba Thomitanæ quæ sit regionis, & inter

Quos habitem mores, discere cura tibi est,

Mista sit hæc quamuis inter Græcosq; Getasq;

A male pacatis plus trahit ora Getis :

Sarmaticæ maior, Geticæq; frequentia gentis,

Per medias in equis itq; reditq; vias.

In quibus est nemo, qui non goryten, & arcum,

Telaq; vipereo lurida felle gerat.

Vox fera, trux vultus, verissima mortis imago :

Non coma, non vlla barba resecta manu.

Dextera

Dextera non segnis stricto dare vulnere cultro:
 Quem vinctum lateri barbarus omnis habet.
 Viuit in his igitur tenerorum lusor amorum:
 Hos videt, hos vates audit amice tuus.
 Atq; vtinam viuat, & non moriatur in illis:
 Absit ab inuisis & tamen vmbra locis.
 Carmina quòd pleno saltari nostra theatro,
 Versibus & plaudi scribis amice meis:
 Nil equidem feci, tu scis hoc ipse, theatris:
 Musa nec in plausus ambitiosa mea est.
 Non tamen ingratum est quodcunq; obliuia nostrì
 Impedit, & profugi nomen in ora refert.
 Quamuis interdum, quæ me læsisse recordor
 Carmina deuoueo, Pieridæsq; meas.
 Cùm bene deuoui, nequeo tamen esse sine illis:
 Vulneribusq; meis tela cruenta sequor
 Quæq; modo Euboicis lacerata est fluctibus audet,
 Graia Capharea currere puppis aqua.
 Non tamen, vt laudet, vigilo; curamq; futuri
 Nominis, vtilius quod latuisset, ago
 Detineo studijs animum falloq; labores:
 Experior curis & dare verba meis.
 Quid potius faciam desertis solus in oris?
 Quamuè malis aliam quærere coner opem:
 Sive locum spectro; locus est inamabilis, & quo
 Esse nihil toto tristius orbe potest.
 Sive homines, vix sunt homines hoc nomine digni:
 Quamq; lupi, sæuæ plus feritatis habent.
 Non metuunt leges, sed cedit viribus æquum:
 Victaq; pugnaci iura sub ense iacent.
 Pellibus & laxis arcent mala frigora braccis:
 Oraq; sunt longis horrida tecta comis.

In paucis exstant Græcæ vestigia linguæ?
 Hæc quoq; iam Getico barbarâ facta sono est,
 Vnus in hoc nemo est populo, qui forté Latiné
 Quælibet è medio reddere verba queat.
 Ipse ego Romanus vates ignoscite Musæ,
 Sarmatico cogor plurima more loqui.
 Et pudet: & fateor: iam desuetudine longa
 Vix subeunt ipsi verba Latina mihi
 Nec dubito, quin sint & in hoc non pauca libello
 Barbara: non hominis culpa sed ista loci est:
 Ne tamen Ausoniæ perdam commercia linguæ
 Et fiat patrio vox mea muta sono:
 Ipse loquor mecum: desuetaq; verba retracto:
 Et studij repetô signa sinistra mei.
 Sic animum tempusq; traho: meq; ipse reduco,
 A contemplatu semoueoq; mali.
 Carminibus quæro miserarum obliuia rerum:
 Præmia si studio consequar ista, sat est.

E L E G I A IX.

Inuehitur in quendam, quòd se læcesserit.

NON adeò cecidi, quamvis abiectus, vt infra
 Te quoq; sim, inferiùs quo nihil esse potest:
 Quæ tibi res animos in me facit improbe? curue
 Casibus insultas, quos potes ipse pati?
 Nec mala te reddunt mitem placidumue iacenti
 Nostra? quibus possunt illachrymare feræ:
 Nec metuis dubio fortunæ stantis in orbe
 Numen? & exosæ verba superba deæ
 Exiget at dignas vltix Rhamnusia pænas:
 Imposito calcas quòd mea fata pede.
 Vidi ego naufragiumq; viros & in æquore mergi:
 Et nunquam, dixi, iustior vnda fuit.

Vilia qui quondam miseris alimenta negarat,
 Nunc medicato pascitur ille cibo.
 Passibus ambiguis fortuna volubilis errat,
 Et manet in nullo certa tenaxq; loco;
 Sed modò læta manet, vultus modo fumit acerbos,
 Et tantum constans in leuitate sua est.
 Nos quoq; floruimus: sed flos fuit ille caducus:
 Flammaq; de stipula nostra breuisq; fuit.
 Nēue tamen tota capias fera gaudia mente:
 Non est placandi spes mihi nulla Dei.
 Vel quia peccaui citra scelus, vtq; pudore
 Non caret: inuidia sic mea culpa caret:
 Vel quia nil ingens ad finem solis ab ortu,
 Illo cui paret mitius orbis habet.
 Scilicet vt per vim non est superabilis vlli:
 Molle cor ad timidus sic habet ille preces.
 Exemploq; Deūm quibus accessurus & ipse est:
 Cum pœnæ venia plura roganda petam.
 Si numeres anno soles, & nubila toto,
 Inuenies nitidum læpius esse diem.
 Ergo ne nimium nostra lætère ruina;
 Restitui quondam me quoque posse puta:
 Posse puta fieri, lenito principe, vultus
 Vt videas media tristis in vrbe meos:
 Vtq; ego te videam caussa grauiore fugatum.
 Hæc sunt à primis proxima vota meis.

E L E G I A X.

Cur amici cuiusdam nomen non ponat in carminibus suis?

O Tua si sineres in nostris nomina poni
 Carminibus, positus quam mihi sæpe fores?
 Te canerem solum meriti memor; inq; libellis
 Creuisset sine te pagina nulla meis.

Quid tibi deberem tota sciretur in vrbe :
 Exul in amissa si tamen vrbe legor.
 Te præsens mitem nosset, te serior ætas :
 Scripta vetustatem si modò nostra ferunt :
 Nec tibi cessaret doctus benedicere lector :
 Hic te seruato vate maneret honor.
Cæsaris est prima munus, quòd ducimus auras :
 Gratia post magnos est tibi habenda Deos,
 Ille dedit vitam : tu, quam dedit ipse, tueris ;
 Et facis accepto munere posse frui.
 Cumq; perhorreret casus pars maxima nostros :
 Pars etiam credi pertimuisse velit :
 Naufragiumq; meum tumulo spectarit ab alto :
 Nec dederit nati per freta sæua manum :
 Seminecem Stygia reuocasti solus ab vnda,
 Hoc quoq; quod memores possumus esse tuū est,
 Dij tibi se tribuant cum Cæsare semper amicos :
 Non potuit votum plenius esse meum.
 Hæc meus argutis, si tu paterere libellis
 Poneret in multa luce videnda labor.
 Nunc quoq; se quamuis est iussa quiescere, quin te
 Nominet inuitum vix mea Musa tenet.
 Utq; canem pavidæ nactum vestigia ceruæ,
 Luctantem frustra copula dura tenet :
 Utq; fores nondum reuerati carceris acer,
 Nunc pede, nunc ipsa fronte laceffit equus :
 Sic mea lege data vinceta atq; inclusa Thaleia.
 Per titulum vetiti nominis ire cupit :
 Ne tamen officio memoris lædaris amici :
 Parebo iussis, parce timere, tuis.
 At non parerem, si non meminisse putares :
 Hoc, quod non prohibet : vox tua gratus ero.
 Dumq;

Dumq; (quod ô breue sit) lumen vitale videbo :
Seruet officio spiritus iste tuo.

ELEGIA. XI.

Queritur se iam triennium exulare in Ponto.

VIT sumus in Ponto, ter frigore constitit Ister.
Facta est Euxini dura ter vnda maris.

At mihi iam videor patria procul esse tot annis :
Dardana quod Graio Troia sub hoste fuit.

Stare putes : adeò procedunt tempora tarde :

Et peragit lentu passibus annus iter,

Nec mihi solstitium quicquam de noctibus aufert :
Efficit angustos nec mihi bruma dies

Scilicet in nobis rerum natura nouata est :

Cumq; meis curis omnia longa facit :

An peragunt solitos communia tempora motus ?

Suntq; magis vitæ tempora dura meæ ?

Quem tenet Euxini mendax cognomine Pontus,

Et Scythici vere terra sinistra freti.

Innumeras circa gentes fera bella minantur :

Quæ nisi de raptu viuere turpe putant.

Nil extrà tutum est, tumulus descenditur ipse

Mœnibus exiguis, ingenioq; loci.

Cum minimè credas, vt auis densissimus hostis

Aduolat ; & prædam vix benè visus agit.

Sæpe intra muros clausis venientia portis,

Per medias legimus noxia tela vias.

Est igitur rarus, qui iam colere audeat isq;

Hac arat infelix, hac tenet arma manu.

Sub galea pastor iunctis pice cantat auenis :

Proq; lupo pauidæ bella verentur oves.

Vix ope castelli defendimur : & tamen intus

Mista facit Graijs barbara turba metum.

Quippe simul nobiscum habitat discrimine nullo,
 Barbarus : & tecti plus quoq; parte tener.
 Quos vt non timeas, possis odisse videndo,
 Pellibus & longa tempora tecta coma
 Hos quoq; qui geniti Graia creduntur ab vrbe,
 Pro patrio cultu Persica bracca tegit,
 Exercent illi sociæ commercia linguæ :
 Per gestum res est significanda mihi.
 Barbarus hic ego sum : quia non intelligor vlli :
 Derident stolidi verba Latina Getæ.
 Meq; palam tuto de me mala sæpe loquuntur :
 Forsitan obijciunt exiliumq; mihi.
 Vtq; sit in me aliquid si quid dicentibus illis
 Abnuerim quoties, annuerimq; putant.
 Adde, quod iniustum rigido ius dicitur ense :
 Dantur & in medio vulnera sæpe foro.
 O duram Lachetin ; quæ tam graue fidus habenti
 Fila dedit vitæ non breuiora meæ.
 Quod patriæ vultu, vestroq; caremus amici ;
 Atq; hæc in Scythicis gentibus esse queror ;
 Vtraq; pœna grauis, merui tamen vrbe carere :
 Non merui tali forsitan esse loco.
 Quid loquor ah demens ? ipsam quoq; perdere vitã
 Cæsaris offenso numine dignus eram.

E L E G I A XII.

Ad uxorem, quod quidam eam exulis uxorem vocasset.

Quod te nescio quis periurgia dixerit esse
 Exulis uxorem, littera quæsta tua est.
 Indolui : non tam mea quod fortuna malè audit,
 Qui iam consueui fortiter esse miser ?
 Quam quod cui minimè vellem sum causa pudoris :
 Teq; reor nostris erubuisse malis.

Perfer

Perfer, & obdura: multò grauiora tulisti,
 Eripuit cùm me principis ira tibi
 Fallitur iste tamen quo iudice nominor exul.
 Mollior est culpam pœna secuta meam.
 Maxima pœna mihi est ipsum offendisse priusq̃;
 Venisset mallem funeris hora mihi.
 Quassa quidē nostra est, non merfa, nec obruta nauis
 Utq̃; caret portu, sic tamen exstat aquis
 Nec vitam, nec opes, nec ius mihi ciuis ademit:
 Qui merui vitio perdere cuncta meo.
 Sed quia peccato facinus non adfuit vllum:
 Nil nisi me patrijs iussit abesse focis.
 Utq̃; alijs: quorum numetum comprehendere non est,
 Cæsaream numen sic mihi mite fuit.
 Ipse relegati, non exulis vtitur in me
 Nomine: tuta suo iudice causa mea est,
 Iure igitur laudes Cæsar pro parte virili:
 Carmina nostra tuas qualiacunq̃; canunt.
 Iure Deos, adhuc cæli tibi lumina claudant,
 Teq̃; velint sine se comprecor esse Deum.
 Optat idem populus: sed vt in mare flumina vastū
 Sic solet exiguæ currere riuus aquæ.
 At tu fortunam, cuius vocor exul ab ore,
 Nomine mendaci parce grauare meam.

ELEGIA XIII.

Ad amicum, qui monebat vt exilium carminibus oblectaret

Scribis, vt oblectem studio lachrymabile tēpus,
 Ne pereant turpi pectora nostra situ:
 Difficile est, quod amice mones: quia carmine lætū
 Sunt opus, & pacem mentis habere volunt
 Nostra per aduersas agitur fortuna procellas:
 Sorte nec villa mea tristior esse potest.

Exigis, vt Priamus natorum funere plaudent:
 Et Niobe festos ducat vt orba choros.
 Luctibus, an studio videor debere teneri,
 Solus in extremos iustus abire Getas?
 Des licet in valido pectus mihi robore fultum;
 Fama refert Anyti quale fuisse rei:
 Fracta cadet tantæ sapientia mole ruinæ:
 Plus valet humanis viribus ira Dei
 Ille senex dictus sapiens ab Apolline nullum,
 Scribere in hoc casu sustinisset opus,
 Vt veniant patriæ, veniant obliuia nostri:
 Omnis & amissis sensus abesse queat:
 At timor officio fungi vetat ipse quieto:
 Cinctus ab innumero me tenet hoste locus,
 Adde quòd ingenium longa rubigine laesum
 Torpet & est multo quàm fuit antè minus.
 Fertili, assiduo si non renouetur aratro,
 Nil nisi cum spinis gramen, habebit humus
 Tempore qui longo steterit, malè currit: & inter
 Carceribus missos vltimus ibit equus.
 Vertitur in teneram cariem renisq; debiscit;
 Si qua diu solitè cymba vacauit aquis.
 Me quoq; despera fuerim cùm paruus & antè,
 Illi, qui fueram posse redire parem.
 Contudit ingenium patientia longa malorum:
 Et pars antiqui nulla vigoris adest.
 Sæpè tamen nobis vt nunc quoque sumpta tabella
 Inq; suos volui cogere verba pedes: (est
 Carmina scripta mihi sunt nulla, aut qualia cernis.
 Digna sui domini tempore digna loco.
 Denique non paruas animo dat gloria vires;
 Et sacunda facit pecciora laudis amor.

Nominis & famæ quondam fulgore trahebar :
 Dum tulit antennas aura secunda meas.
 Non aded est benè nunc, vt sit mihi gloria curæ,
 Si liceat. nulli cognitus esse velim.
 An quia cesserunt primo benè carmina suades,
 Scribere, successus vt sequar ipse meos?
 Pace nouem vestra liceat dixisse sorores :
 Vos estis nostræ maxima causa fugæ.
 Vtq; dedit iustas tauri fabricator aheni ;
 Sic ego do pænas artibus ipse meis.
 Nil mihi debebat cum versibus amplius esse :
 Sed fugerem meritò naufragus omne fretum.
 At puto, si demens studium fatale retentem :
 Hic mihi præbebit carminis arma locus,
 Non liber hic vllus, non qui mihi commodet aurè,
 Verbaq; significant quid mea norit, adest.
 Omnia barbariæ loca sunt, vocisq; ferinæ :
 Omnia quæ possunt plena timore sonant.
 Ipse mihi videor iam dedidicisse Latinè :
 Nam didici Geticè sarmaticeq; loqui.
 Nec tamen, vt verum fatear tibi, nostra teneri
 A componendo carmine Musa potest.
 Scribimus : & scriptos absumimus igne libellos :
 Exitus est studij parua fauilla mei.
 Nec possum, & cupio non vllos ducere versus :
 Ponitur idcirco noster in igne labor.
 Nec, nisi pars casu flammis erepta, dolòue,
 Ad vos ingenij non venit vlla mei.
 Sic vtinam, quæ nil metuentem tale magistrum
 Perdidit, in cineres ars mea versa foret.

T R I S T I V M.
E L E G I A XIV.

Ad amicum, quod literas non daret, cum faceret atera.

Hanc tuus è Getico mittit tibi Naso salutem :
 Mittere si quisquam, quo caret ipse, potest.
 Æger enim traxi contagia corpore mentis :
 Libera tormento pars mihi ne qua vacet :
 Perq; dies multos lateris cruciatibus vror :
 Sed quod non modico frigore læsit hyems.
 Si tamen ipse valos, aliqua nos parte valemus :
 Quippe mea est humeris fulta ruina tuis.
 Qui mihi cum dederis ingentia pignora ; cumq;
 Per numeros omnes hoc tuèare caput :
 Quòd tua me rarò solatur epistola, peccas :
 Remq; piam præstas, & mihi verba negas.
 Hoc precor emenda : quod si correxeris vnum,
 Nullus in egregio corpore nãuus erit.
 Pluribus accusem ; fieri nisi posset, vt ad me
 Littera non veniat, missa sit illa tamen.
 Dij faciant, vt sit temeraria nostra querela :
 Teq; putem falsò non meminisse mæi.
 Quod precor, esse liquet neque enim mutabile ro.
 Credere me fas est pectoris esse tui. (bur
 Cana priùs gelido desint absinthia Ponto ;
 Et careat dulci Trinacris Hybla thymo ;
 Immemorem quàm te quisquam conuincat amici.
 Non ita sunt fati stamina nigra mei.
 Tu tamen vt false possis quoque tollere culpæ
 Crimina, quod non es, ne videre, caue.
 Vtq; solebamus consumere longa loquendo
 Tempora, sermoni deficiente diu :
 Sic ferat ac referat tacitas nunc littera voces ;
 Et peragant linguæ charta manusq; vices :

Quod

Quod tibi né nimium videar diffidere ; sitq;
 Versibus hoc paucis admonuisse satis :
 Accipe, quo semper finitur epistola verbo ;
 Atq; meis distent vt tua fata ; Vale.

ELEGIA XV.

Ad uxorem, quod suis libris sit aeterna.

Quanta tibi dederis monumenta iuellis,
 O mihi me coniunx charior ipsa vides.
 Detrahat authori multum fortuna licebit ;
 Tu tamen ingenio clara ferere meo :
 Dumq; legar ; pariter mecum tua fama legetur ;
 Nec potes in maestos omnis abire rogos.
 Cumq; viri casu possis miseranda videri
 Inuenies aliquas, quæ ; quod es, esse velint ;
 Quæ te, nostrorum cum sis in parte laborum,
 Felicem dicant, inuideantq; tibi
 Non ego diuitias dando tibi plura dedissem,
 Diuitis ad manes nil feret umbra suos.
 Perpetui fructum donauit nominis : idq;
 Quo dare nil potui munere maius habes
 Adde quod & rerum sola es tutela mearum :
 Ad te non parui venit honoris onus.
 Quod nunquam vox est de te mea muta tuiq;
 Iudicijs debes esse superba viri,
 Quæ ne quis possit temeraria dicere præsta :
 Et pariter serua, meq; piamq; fidem.
 Nam tua dum stetimus, turpi sine crimine mansit :
 Et tantum probitas irreprehensa fuit :
 Par ea de nostra nunc est tibi facta ruina.
 Conspicuum virtus hic tua ponat opus
 Esse bonam facile est : vbi quod vetet esse remotum
 Et nihil officijs nupta, quod obstat, habet.

Cum

Cum Deus intonuit, non se subducere nimbo?

Id demum est pietas, id socialis amor.

Rara quidem est virtus quam non fortuna gubernat:

Quæ maneat stabili cum fugit illa, pede.

Si qua tamen pretij, sibi merces ipsa petita est.

Inq; parum lætis ardua rebus adest.

Si tempus numeres, per sæcula nulla tacetur:

Et loca mirantur, qua patet orbis iter.

Adspicis, ut longo teneat laudabilis ævo,

Nomen inextinctum Penelopæa fides?

Cernis ut Admeti cantetur, & Hectoris vxor:

Ausq; in accensos Hippias ire rogos?

Ut viuat fama coniux Phylaceia? cuius

Iliacam celeri vir pede pressit humum?

At nece nil opus est pro me, sed amore fideque;

Non ex difficili fama petenda tibi est.

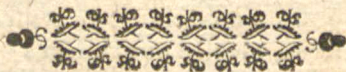
Nec te credideris, quia non facis ista, moneri:

Vela damus, quamuis remige puppis eat.

Qui monet; ut facias quod iam facis, ille monendo

Laudat & hortatu comprobat acta suo.

F I N I S.

PVBLII OVIDII ^{III}
N A S O N I S,
FASTORVM.

L I B E R I.

A D CÆSAREM GERMANICVM.

Tempore cum causis latium digesta per annum,
Lapsaque sub terras, ortaque signa canam
Excipe peccato, Cæsar Germanice, vultu
Hoc opus: & timidæ dirige nauis iter:
Officioque leuem non aduersatus honorem,
Huic tibi deuoto, numine dexter ades.
Sacra recognosces annalibus eruta priscis:
Et quo sit merito quæque notata dies.
Inuenies illic & festa domestica vobis.
Sæpe tibi pater est, sæpe legendus auus.
Quæque ferunt illi, pictos signantia fastos,
Tu quoque cum Druso præmia fratre feres.
Cæsaris arma canant alij, nos Cæsaris aras,
Et, quoscunque sacris addidit ille dies.
Annue conanti per laudes ire tuorum:
Deque meo pavidos excute corde metus.
Da mihi te placidum: dederis in carmine vires,
Ingenium vultu, statque caditque tuo:
Pagina iudicium docti subitura mouetur
Principis, vt Clario missa legenda Deo.
Quæ sit enim culti facundia, sensimus, oris;
Ciuitica pro trepidis cum tulit arma reis,
Scimus, & ad nostras cum se tulit impetus artes.
Ingenij currant flumina quanta tui

Si licet, & fas est, vates rege vatis habenas :
 Auspice te, felix totus vt annus eat.

Tempora digereret cùm conditor vrbis in anno
 Constituit menses quinque bis esse suo.

Scilicet arma magis, quam sidera Romule noras,
 Curaq; finitimos vincere maior erat.

Est tamen & ratio, Cæsar, quæ mouerit illum :
 Erroremq; suum quo tueatur, habet.

Quod satis est, vtero matris dum prodeat infans ;
 Hoc anno statuit temporis esse satis.

Per totidem menses à funere coniugis, vxor
 sustinet in vidua tristitia signa domo.

Hæc igitur vidit trabeati cura Quirini :
 Cum rudibus populis annua iura daret.

Martis erat primus mensis, venerisque secundus.
 Hæc generis princeps ipsius, ille pater

Tertius à senibus : iuuenum de nomine quartus :
 Quæ sequitur, numero turba notata fuit.

At Numa nec lanum, nec auitas præterit umbras ;
 Mensibus antiquis præposuitque duos.

NE tamen ignores variorum iura dierum :
 Non habet officium Lucifer omnis idem.

Ille nefastus erit, per quem tria verba silentur :
 Fastus erit, perquem lege licebit agi,

Nec toto perstare die sua iura putaris ?
 Qui iam fastus erit, mane nefastus erat.

Nam simul exta Deo data sunt, licet omnia fari :
 Verbaque honoratus libera prætor habet.

Est quoque quo populum ius est includere septis ;
 Est quoque qui nono semper ab orbe redit.

Vendicat Ausonias Iunonis cura Calendas :
 Idibus alba Ioui grandior agna cadit.

Nonarum tutela Deo caret: omnibus istis
 (Ne fallare caue) proximus Ater erit.
 Omen ab euentu est: illis nam Roma diebus
 Marte sub aduerso tristia damna tulit.
 Hæc tibi dicta semel, totis hærentia Fastis,
 Ne seriem rerum scindere cogar erunt.

ECce tibi faustum, Germanice, nunciat annum,
 Inq; meo primùm carmine Ianus adest.
 Iane biceps anni tacité labentis origo,
 Solus de superis qui tua terga vides.

Dexter ades ducibus, quorum secura labore
 Otia terra ferax, otia pontus habet:
 Dexter ades patribusq; tuis populoq; Quirini:
 Et resera nutu candida templa tuo.

Prospera lux oritur: linguis animisq; fauete:
 Nunc dicenda bona sunt bona verba die.

Lite vacent aures insanaq; protinus absint
 Iurgia: differ opus liuida turba tuum?

Cernis, odoratis vt luceat ignibus æther?
 Et sonet accensis spica Cilissa focus?

Flamma nitore suo templorum verberat aurum:
 Et tremulum summa spargit in æde iubar,

Vestibus intactis Tarpeias itur in arces:
 Et populus festo concolor ipse suo est.

Iamq; noui præeunt falces: noua purpura fulgeat:
 Et noua conspicuum pondera sentit ebur.

Colla rudes operum præbent ferienda iuenci:
 Quos aluit campis herba Falisca suis.

Iupiter, arce sua cùm totum spectet in orbem,
 Nil nisi Romanum, quod tueatur, habet.

Salue festa dies: meliorq; reuertere semper.
 A populo, rerum, digna, potente coli.

Quem tamen esse Deum dicam te, Iane biformis
 Nam tibi par nullum Græcia numen habet.
 Ede simul causam, cur de cælestibus vnus,
 Sitquæ quod à tergo, sitquæ quod antè vides.
 Hæc ego cum sumptis agitarem mente tabellis
 Lucidior visa est, quàm fuit antè, domus.
 Tum facer ancipiti mirandus imagine Ianus,
 Bina repente oculis obtulit ora meis.
 Extimui, sensique metu riguisse capillos:
 Et gelidum subito frigore pectus erat,
 Ille tenens dextra baculum, clauemquæ sinistra,
 Edidit hos nobis ore priore sonos:
 Disce, metu posito, uates operose dierum,
 Quod petis & voces percipe mente meas
 Me Chaos antiqui (nam sum res prisca) vocabant
 Aspice quam longi temporis acta canam:
 Lucidus hic aër, & quæ tria corpora restant,
 Ignis, aqua, & tellus, vnus aceruus erant.
 Vt semel hæc rerum secessit lite suarum;
 Inquæ nouas abiit massa soluta domos-
 Cælum flamma petit: propior locus aëra cepit:
 Sederunt medio terra fretumquæ loco.
 Tunc ego, qui fuerã globus, & sine imagine moles
 In faciem redij membraquæ; digna Deo:
 Nunc quoquæ; confusæ, quoniã nota parua, figuræ est.
 Ante quod est in me, postquæ videtur idem.
 Accipe, quæ sitæ quæ causa sit altera formæ:
 Hanc simul vt noris, officiumquæ meum:
 Quidquid vbiq; vides cælû, mare, nubila, terras?
 Omnia sunt nostra clausa patentquæ; manu.
 Me penes est vnum vasti custodia mundi:
 Et ius vertendi carmina omne meum est.

Cùm libuit pacem placidis amittere tectis,
 Libera per tutas ambulat illa vias.
 Sanguine letifero totus miscebitur orbis,
 Ni teneant rigidæ condita bella feræ
 Præsideo foribus cœli cum mitibus Horis:
 Et redit officio Iupiter itq̃e meo.
 Inde vocor Ianus, cui cùm Cereale sacerdos
 Imponit librum, farraquẽ mixta salo;
 Nomina ridebis, modo namq̃; Patulcius idem:
 Et modo sacrificio Clusius ore vocor.
 Scilicet alterno voluit rudis illa vetustas,
 Numine diuersas significare vices.
 Vis mea narrata est: causam nunc discite figuræ:
 Iam tamen hanc aliqua tu quoq̃; parte vides,
 Omnis habet geminas hinc atq̃; hinc ianua frontes,
 E quibus hæc populum spectat, at illa Larem,
 Utq̃; sedens vester primi propè limina tecti
 Ianitor, egressus introitusquẽ videt.
 Sic ego prospicio cœlestis Ianitor aulae
 Eoas partes, Hesperiasquẽ simul
 Ora vides Hecates in tres vertentia partes,
 Seruet ut in ternas compita secta vias.
 Et mihi, ne flexu cervicis tempora perdam,
 Cernere non moto corpore bina licet.
 Dixerat: & vultu si plura requirere vellem,
 Difficilem mihi se non fore pactus erat.
 Sumpsi animum, gratesquẽ Deo non territus egi:
 Verbaq̃; sum, spectans, pauca locutus, humum.
 Dic age: frigoribus quare nouus incipit annus:
 Qui melius per ver incipiendus erat?
 Omnia tunc florent; tunc est noua temporis ætas
 Et noua de grauido palmite gemma tumet,

Et modò formatis operitur frondibus arbor,
 Prodit & in summum seminis herba solum.
 Et tepidum volucres concentibus aëra mulcent :
 Ludit & in pratis, luxuriatquè pecus.
 Tunc blandi soles, ignotaq; prodit hirundo :
 Et luteum celsa sub trabe figit opus.
 Tunc patitur cultus ager, & renouatur aratrò,
 Hæc anni nouitas iure vocanda fuit.
 Quæsieram multis : non multis ille moratus
 Contulit in versus sic sua verba duos :
 Bruma noui prima est, veterisque nouissima Solis ;
 Principium capiunt Phœbus & annus idem.
 Post ea mirabar, cur non sine litibus esset
 Prima dies : causam percipe, Ianus ait :
 Tempora commisi nascentia rebus agendis ;
 Totus ab auspicio ne foret annus iners.
 Quisque suas artes ob idem delibat agendo :
 Nec plus quàm solitum testificatur opus.
 Mox ego : cur, quamuis aliorum numina placem,
 Iane, tibi primùm thura merumquè fero ?
 Vt possis aditum per me qui limina seruo,
 Ad quoscunque voles, (inquit,) habere Deos.
 At cur læta tuis dicuntur verba Calendis ?
 Et damus alternas accipimusquè preces ?
 Tum Deus incumbens baculo, què dextra tenebat ?
 Omnia principijs, inquit ; inesse solent.
 Ad primam vocem timidas aduertitis aures :
 Et primùm visam consulit augur auem.
 Tempa patent, auresquè Deùm : nec lingua caducas
 Concipit vlla preces : dictaque pondus habent :
 Desierat Ianus : nec longa silentia feci :
 Sed tetigit verbis vltima verba meis.

Quid

Quid vult palma sibi, rugosaquè Carica, dixi,
 Et data sub niueo condita mella cado?
 Omen, ait, causa est, vt res sapor ille sequatur;
 Et peragat cœptum, dulcis vt annus, iter.
 Dulcia cui dentur, video: stipsis adijce causam;
 Pars mihi de festo ne labet vlla tuo.
 Risit: & ô quàm te fallunt tua sæcula, dixit:
 Qui stipe mel sumpta dulcius esse putas:
 Vix ego Saturno quenquam regnante videbam,
 Cuius non animo dulcia lucra forent.
 Tēpore creuit amor, qui nunc est summus, habendi:
 Vix vltra, quò iam progrediatur, habet:
Plurū opes nunc sunt, quam p̄isci temporis annis?
 Dum populus pauper, dum noua Roma fuit:
 Dum casa Martigenam capiebat parua Quirinum:
 Et dabat exiguum fluminis vlua torum,
 Iupiter angusta vix motus stabat in æde:
 Inq; Iouis dextra fictile fulmen erat.
 Frondibus ornabant, quæ nunc Capitolia gemmis:
 Pascebatquè suas ipse senator oues.
 Nec pudor, in stipula placidam cepisse quietem,
 Nec fœnum capiti supposuisse fuit:
 Iura dabat populis, posito modò prætor aratro:
 Et leuis argenti lamina crimen erat.
 At postquam fortuna loci caput extulit huius,
 Et terigit summo vertice Roma Deos;
Creuerunt & opes, & opum furiosa cupido:
Et, cum possideant plurima plura petunt.
 Quærere vt absument, absumpta requirere certant
 Atquæ ipsa vitijs sunt alimenta vices.
 Sic, quibus intumuit suffusa venter ab vnda,
Quo plūs sunt pota, plūs sitiuntur aqua.

In pretio pretium nunc est dat census honores,
 Censu amicitias : pauper vbiq; iacet.
 Tu tamen auspiciu cur sit stipis, vtile quæris :
 Curq; iuuent nostras æra vetusta manus.
 Æra dabant olim. melius nunc omen in auro est :
 Victaq; concessit prisca moneta nouæ.
 Nos quoq; templa iuuant, quamuis antiqua probæus,
 Aurea maiestas conuenit ipsa Deo.
 Laudamus veteres : sed nostris vtimur annis.
 Mos tamen est æquè dignus vterque coli.
 Finierat monitus : placidis ita rursus, vt antè,
 Clauigerum verbis alloquor ipse Deum :
 Multa quidem didici, sed cur naualis in ære
 Altera signata est, altera forma biceps ?
 Noscere me duplici posses in imagine, dixit ;
 Ni vetus, ipsa dies extenuasset, opus.
 Causa ratis superest : Tuscum rate venit in amnem
 Ante pererrato falcifer orbe Deus
 Hac ego, Saturnum memini tellure receptum,
 Cælitibus regnis ab Ioue pulsus erat.
 Inde diu genti mansit Saturnia nomen :
 Dicta quoq; est Latium terra, latente Deo.
 At bona posteritas puppim formauit in ære.
 Hospitis aduentum testificata Dei.
 Ipse solum colui ? cuius placidissima læuum.
 Radit arenosi Tibridis vnda latus.
 Hic, vbi nunc Roma est, tunc ardua sylua virebat :
 Tantaq; res, paucis pascua bobus erat.
 Arx mea collis erat : quam vulgus nomine nostro
 Nuncupat ; hæc ætas Ianiculumq; vocat.
 Tunc ego regnabam, patiens cum terra Deorum
 Esset : & humanis numina mista locis.

Nondum iustitiam facinus mortale fugarat:
 Ultima de superis illa reliquit humum.
 Proquè metu populum sine vi pudor ipse regebat:
 Nullus erat iustis reddere iura labor.
 Nil mihi bello: pacem postesquè tuebar:
 Et clauem ostendens: hæc agit, arma gero.
 Presserat ora Deus; tunc sic ego nostra resolui,
 Voce mea voces eliciente Dei:
 Cùm tot sint Iani, cur stas sacratum in vno,
 Hic, vbi iuncta foris templa duobus habes?
 Ille manu mulcens propexam ad pectora barbam,
 Protinus Oebalij retulit arma Tati:
 Utq; leuis custos armillis capta, Sabinos
 Ad summæ tacitos duxerat arcis iter,
 Inde, velut nunc est, per quem descenditis, inquit.
 Arduus in valles per fora cliuus erat.
 Et iam contigerant portam, Saturnia cuius
 Dempserat oppositas inuidiosa seras:
 Cum tanto veritus committere Numine pugnam,
 Ipse meæ noui callidus artis opus.
 Oraquè, qua pollens ope sum, fontana reclusi:
 Sumquè repentinas eiaculatus aquas
 Ante tamen madidis subieci sulfura venis:
 Clauderet vt Tatio feruidus humor iter.
 Cuius vt utilitas pulsus percepta Sabinis;
 Quæ fuerat, tuto reddita forma loco est.
 Ara mihi posita est paruo coniuncta sacello:
 Hæc adolet flammis cum strue farra suis
 At cur pace lates? motisq; recluderis armis?
 Nec mora: quæ sitis reddita causa mihi est.
 Vt pateant populo reditus ad bella profecto;
 Tota patet dempta ianua nostra sera.

Pace fores obdo, ne qua discedere possit :
 Cæsareoquæ diu numine clausus ero.
 Dixit : & attollens oculos diuersa tuentes,
 Aspexit toto quicquid in orbe fuit.
 Pax erat : & vestri, Germanice, causa triumphii
 Tradiderat domitas iam tibi Rhenus aquas,
 Iane fac æternos, pacem pacisque ministros :
 Neue suum, præsta, deserat author opus.
 Quod tamen ex ipsis licuit mihi dicere Fastis :
 Sacrauere patres hac duo templa die.
 Accepit Phæbo, Nymphaq; Coronide natum
 Insula, diuidua, quam premit amnis, aqua.
 Iupiter in parte est : cepit locus vnus vtrumque :
 iunctaque sunt magno templa nepotis auo.
Q Vis verat, & stellas, vt quæq; oriturq; caditq;
 Dicere? propositi pars fuit illa mei.
 Felices animæ, quibus cognoscere primum,
 Inq; domos superas scandere, cura fuit.
 Credibile est, illos pariter vitijque iocisque :
 Altius humanis exseruisse caput.
 Non Venus & vinum sublimia pectora frëgit,
 Officiumque fori, militiæue labor,
 Nec leuis ambitio, perfusaque gloria fuce,
 Magnarumque fames sollicitauit opum,
 Admouere oculis distantia sidera nostris :
 Ætheraq; ingenio subposuere suo
 Sic petitur cælum : non, vt ferat Ossan Olympus,
 Summaque Pelias sydera tangat apex.
 Nos quoq; sub ducibus cælum metabimur illis :
 Ponemusque suos ad vaga signa dies.
ERgo vbi nox aderit venturis tertia Nonis
 Sparsaque cœlesti rore madebit humus ;

Œtipedis frustra quæruntur brachia Cancri,
Præceps occiduas ille subibit aquas.

Institerint imbres missi tibi nubibus atris,
Nonæ signa dabunt exoriente Lyra.

Quatuor adde dies ductis ex ordine Nonis:
Ianus Agonali luce piandus erit.

Nominis esse potest succinctus causa minister:
Hostia cœlitibus quo feriente cadit.

Qui calido strictos tincturus sanguine cultros,
Semper agatnè rogat, nec nisi iussus, agit.

Pars putat hoc festum præcis Agnalia dictum;
Vna sit vt proprio littera dempta loco.

Pars, quia non veniant pecudes, sed agatur; ab actu
Nomen agonalem credit habere diem.

Aut, quia præuisos in aqua timet hostia cultros;
A pecoris lux est ipsa notata metu?

Fas etiam, fieri solitis ætate priorum
Nomina de ludis Græca tulisse diem?

Et prius antiquus dicebat Agonia sermo:
Vtraque iudicio est vltima causa meo.

Vtque ea non certa est: ita res placare sacrorum
Numina lanigeræ coniuge debet ovis.

Victima, quæ dextra cecidit victrice, vocatur.
Hostibus à domitis Hostia nomen habet.

Antè, Deos homini quod conciliare valeret,
Far erat, & puri lucida mica salis.

Nondum pertulerat lachrymatas cortice myrrhas
Acta, per æquoreas hospita nauis aquas.

Thura nec Euphrates, nec miserat India costum:
Nec fuerant rubri cognita fila croci.

Ara dabat fumos herbis contenta Sabinis:
Et non exiguo laurus adusta sono.

Si quis erat, prati factis de flore coronis,
 Qui possit violas addere : diues erat.
 Hic qui nunc aperit percussu viscera tauri,
 In sacris nullum cultor habebat opus.
 Prima Ceres auidæ gauisa est sanguine porcæ,
 Vltæ suas merita cæde nocentis opes.
 Nam fata vere nouo teneris latentia succis,
 Eruta setigeræ comperit ore suis.
 Sus dederat pœnas, exemplo territus hulus,
 Palmire debueras abstinuisse caper.
 Quem spectans aliquis dentes in vite prementem,
 Talia non tacito verba dolore dedit :
 Rode caper vitem : tamen hinc, cum stabis ad aræ,
 In tua quod spargi cornua possit erit.
 Verba fides sequitur : noxæ tibi deditus hostis,
 Spargitur affuso cornua, Bacche, mero,
 Culpa sui nocuit : nocuit quoque culpa capellæ :
 Quid bos ; quid placidæ commeruistis oues ?
 Flebat Aristæus, quòd apes cum stirpe necatas
 Viderat inceptos destituisse fauos.
 Cæcula quem genitrix agrè solata dolentem,
 Addidit hæc dictis vltima verba suis :
 Siste puer lachrymas : proteus tua damna leuabit :
 Quoquè modo repares, quæ periêre, dabit.
 Decipiat ne te versis tamen ille figuris :
 Impediant geminas vincula firma manus.
 Peruenit ad vatem iuuenis : resoluta què somno.
 Alligat æquorei brachia capta senis.
 Ille suam faciem trasformat, & alterat arte,
 Mox domitus vinclis in sua membra redit.
 Ora què cærulea tollens rorantia barba
 Qua dixit, repares arte, requiris, apes ?

Obrue mactati corpus tellure iuueni:
 Quod petis à nobis, obrutus ille dabit,
 Iussa facit pastor: feruent examina putri
 De boue: mille animas vna necata dedit.
 Paut ouis pratum; verbenas improba carpsit:
 Quas pia Dis ruris ferre solebat anus
 Quid tuti superest; animam cum ponat in aris
 Lanigeramque pecus ruricolæque boues?
 Placat equo Persis radijs Hyperiona cinctum;
 Ne detur celeri victima tarda Deo,
 Quæ semel est triplici pro virgine cæsa Dianæ;
 Nunc quoque, pro nulla virgine cerua cadit.
 Exta canum Triuiæ vidi libare Sabæos.
 Et quicumque tuas accolit Hæme niues,
 Intactæ fueratis aues, solatia ruris,
 Assuetum filuis innocuumque genus,
 Quæ facitis nidos, & plumis oua fouetis;
 Et facili dulces editis ore sonos.
 Sed nihil ista iuuant, quia linguæ crimen habetis:
 Dijque putant mentes vos aperire suas.
 Nec tamē hoc falsum est, nā Dijs, vt proxima quæq;
 Nunc penna veras, nunc datis ore notas. (est
 Tuta diu volucrum proles tum denique cæsa est,
 Iuueruntque Deos indicis exta sui.
 Ergo sæpe suo coniunx abducta marito,
 Vritur in calidis alba columba focus
 Nec defensa iuuant Capitolia, quominus anser
 Det iecur in lances, Inahe, lauta tuas.
 Nocte Deæ noctis cristatus cæditur ales.
 Quòd tepidum vigili prouocet ore diem?
 Interea Delphin clarum super æthera sidus
 Tollitur: & patrijs exeret ora vadis.

Postera

Postera lux hyemem medio discrimine signat;
 Æquaquæ præterita, quæ superabit, erit.

Proxima prospiciet Tithono Aurora relicto,
 Arcadiæ sacrum Pontificale Deæ.

Te quoque lux eadem, Turni soror, æde recepit;
 Hic vbi virginea campus obitur aqua.

Vnde petam causas horum moremquæ sacrorum?
 Diriget in medio quis mea vela freto:

Ipsa mone, quæ nomen habes à carmine ductum;
 Propositoquæ faue, ne tuos erret honor.

Orta prior Lunâ (de se si creditur ipsi)
 A magno tellus Arcadæ nomen habet:

Hinc fuit Euander: qui, quanquam clarus vtroquæ;
 Nobilior sacræ sanguine matris erat.

Quæ, simul æthereos animo conceperat ignes,
 Ore dabat pleno carmina vera Dei.

Dixerat hæc, nato motus instare, sibiquæ,
 Multaquæ præterea, tempore nacta fidem,
 Nam iuuenis, nimium vera cum matre fugatus
 Deserit Arcadiam Parrhasiumquæ larem.

Cui genitrix flenti: Fortuna viriliter, (inquit,)
 (Siste puer lachrymas) ista ferenda tibi est,

Sic erat in fatis: nec te tua culpa fugauit,
 Sed Deus: offenso pulsus es vrbe Deo.

Nec meriti pœnam pateris, sed Numinis iram,
 Est aliquid magnis crimen abesse malis.

*Conscia mens vt cuiquæ sua est, ita concipit intra
 Pectora, pro facto spemquæ metumque suo*

Nec tamen, vt primus, mære malè talia passus:
 Obruit ingentes ista procella viros:

Passus idem est, Tyrijs qui quõdam pulsus ab oris,
 Cadmus in Aoniæ constitit exul humo,

Passus

Pallas idem Tydeus; & idem Pegaseus Iason:
 Et quos præterea longa referre mora est.
 Omne solum forti patria est, ut piscibus æquor:
 Ut volucris, vacuo quicquid in orbe patet.
 Nec fera tempestas toto tamen errat in anno:
 Et tibi (crede mihi) tempora veris erunt,
 Vocibus Euander, & firmus mente parentis;
 Naue secat fluctus: Hesperiamq; tenet:
 Iamq; ratem doctæ monitu Carmentis in amnem
 Egerat: & Thuscis obuius ibat aquis
 Fluminis illa latus, cui sunt vada iuncta Terenti,
 Aspicit, & sparsas per loca sola casas.
 Utq; erat immixtis puppim stetit ante capillis:
 Continuitq; manum torua regentis iter,
 Et procul in dextram tendens sua brachia ripam
 Pineæ non sano ter pede texta ferit.
 Nèue daret saltum properans insistere ripæ,
 Vix est Euandri, vixq; retenta manu.
 Dijq; petitorum, (dixit,) saluete locorum:
 Tuq; novos cœlo terra datura Deos:
 Fluminaq; & fontes, quibus vititur hospita tellus:
 Et nemorum Nymphæ Naiadumq; chori.
 Este bonis auibus visi natoq; mihiq;:
 Ripaq; felici tacta sit ista pede
 Fallor? an hi fient ingentia mœnia colles?
 Iuraq; ab hac terra cætera terra petit?
 Montibus his olim totus promittitur orbis.
 Quis tantum fati credet habere locum?
 Et iam Dardaniæ tangent hæc littora pinus:
 Hic quodque causa noui fœmina Martis erit:
 Chære nepos, Palla funesta quid induis arma:
 Indue: non humili vindice cæsus eris.

Victa tamen vinces, euersaq; Troia resurges.
 Obruet hostiles ista ruina domos.
 Vrite victrices Neptunia Pergama flammæ:
 Nunc minor hic, toto est altior orbe cinis.
 Iam pius Æneas sacra, & sacra altera patrem
 Asseret, Iliacos accipe Vesta Deos.
 Tempus erit cum vos orbemq; tuebitur idem;
 Et fient ipso sacra colente Deo,
 Et penes Augustos patriæ tutela manebit,
 Hanc fas imperij frena tenere domum.
 Inde nepos, natusq; Dei, (licet ipse recuset,)
 Pondera cœlesti mente paterna feret.
 Utque ego perpetuis olim sacrabor in aris:
 Sic Augusta nouum Iulia Numen erit.
 Talibus vt dictis nostros descendit in annos:
 Substitit in medios præscia lingua sonos.
 Puppibus egressus Latia stetit exul in herba.
 Fælix exilium cui locus ille fuit
 Nec mora longa fuit stabant noua tecta; nec alter
 Montibus Ausonijs Arcade maior erat.
 Ecce boues illuc Erytheidas applicat Heros,
 Emensus longi clauiger orbis iter.
 Dumq; huic hospitium domus est Tegeæa, vagatur
 Incustoditæ lata per arua boues.
 Mane erat; excussus somno Tyrinthius hospes,
 De numero tauros sensit abesse duos.
 Nulla videt taciti quærens vestigia furti,
 Traxerat auersos Cacus in antra boues:
 Cacus, auentinæ timor atq; infamia syluæ,
 Non leue finitimis hospitibusque malum.
 Dira viro facies; vires pro corpore; corpus
 Grande; pater monstri Mulciber huius erat.

Proque

Proque domo, longis spelunca recessibus ingens
 Abdita, vix ipsis inuenienda feris
 Ora super postes affixaque brachia pendent;
 Squalidaque humanis ossibus albet humus.
 Seruata malè parta bouum Ioue natus abibat;
 Mugitum rauco furta dedere sono.
 Accipio, reuocamur, ait: vocemq; secutus
 Impia per syluas. Victor ad antra venit,
 Ille aditum fracti præstruxerat obice montis:
 Vix iuga mouissent quinque bis illud onus,
 Nititur hic humeris, cælum quoque sederat illic;
 Et vastum motu colabefactat onus.
 Quod simul euersum est, fragor æthera terruit ipsū:
 Ictaque subsedit pondere mollis humus.
 Prima mouet Cacus collata prælia dextra
 Remque ferox saxis stipiribusque gerit.
 Queis vbi nil agitur, patrias malè fortis ad artes
 Confugit: & flammam ore sonante vomit.
 Quas quoties proflat, spirare Typhoea credas:
 Et rapidum Ethnæo fulgur ab igne iacit.
 Occupat Alcides: abductaque claua triuodis,
 Ter quater aduersi sedit in ore viri.
 Ille cadit, mistosque vomit cum sanguine flamas:
 Et læto moriens pectore plangit humum.
 Immolat ex illis taurum tibi, Iupiter, vnum
 Victor: & Euandrum, ruricolamque vocat.
 Constituitque sibi, quæ maxima dicitur, aram.
 Hic vbi pars vrbs de boue nomen habet.
 Nec tacet Euandri mater, propè tempus adesse;
 Hercule quo tellus sit satis vsa suo
 At fælix vates, vt Dijs gratissima vixit,
 Possidet hunc Iani sic Dea mense diem,

I Dibus in magni castus Iouis æde sacerdos,
 Semiramis flammis viscera libat ouis.
 Redditaque est omnis populo Prouincia nostro,
 Et tuus Augusto nomine dictus auus.
 Perlege dispositas cinerosa per atria ceras:
 Contigerant nulli nomina tanta viro.
 Africa victorem de se vocat: alter Isaurum,
 Aut Cretum domitas testificatur opes.
 Hunc Numidæ faciunt, illum Messana superbum:
 Ille Numantina traxit ab vrbe notam.
 Et mortem, & nomen Druso Germania fecit:
 Me miserum virtus, quam breuis illa fuit!
 Si petat à victis, tot sumit nomina Cæsar,
 Quot numero gentes maximus orbis habet.
 Ex vno quidam celebres; aut torquis adempti,
 Aut corui titulos auxiliaris habent.
 Magne, tuum nomen rerum est mensura tuarum:
 Sed qui te vicit, nomine maior erat.
 Nec gradus est Fabios supra cognominis vllus?
 Illa domus meritis maxima dicta suis.
 Sed tamen humanis celebrantur honoribus omnes:
 Hic socium summo cum Ioue nomen habet,
 Sacra vocant augusta patres: augusta vocantur
 Tempia, Sacerdotum ritè dicata manu.
 Huius & augurium dependet origine verbi:
 Et quodcunque sua Iupiter auget ope.
 Augeat imperium nostri ducis augeat annos:
 Protegat & nostras querna corona fores:
 Auspiciusq; Deis tanti cognominis hæres
 Omnia suscipiat, quo pater, vrbis onus.
R Espiciet Titan actas vbi tertius idus,
 Fient Parthasiæ sacra relata Deæ.

Nam prius Aufonias matres carpenta vehebant;
(Hæc quoque ab Euandri dicta parente reor)

Binaq; nunc pariter Tegeæ sacra parenti,
Pro pueris fieri, virginibusque iubent.

Scortea non illi fas est inferre facello:

Ne violent pueros exanimata focos.

Si quis amas veteres ritus, assiste precanti:

Nomina percipies non tibi nota prius.

Porrimum placatur, Postuertaq; siue sorores,

Siue fugæ comites, Mænali diua tuæ.

Altera, quod porrò fuerat, cecinisse putatur:

Altera, venturum postmodo quidquid erat.

Candida te niveo posuit lux proxima templo,

Qua fert sublimes alta Moneta gradus:

Nunc bene prospicies Latiam, Concordia turbam:

Nunc te sacratæ constituere manus.

Furius antiquam populi superator Etrusci

Vouerat: & voti soluerat ille fidem.

Causa, quod à Patribus sumptis secesserat armis

Vulgus: & ipsa suas Roma timebat opes.

Causa recens melior, sparsos Germania crines

Porrigit auspicijs, dux venerande, tuis.

Inde triumphatæ libasti munera gentis:

Templaq; fecisti, quam colis ipse, deæ.

Hæc tua constituit genitrix, & rebus, & ara:

Sola thoro magni digna reperta Iouis.

Hæc ubi transierint, Capricorno Phæbe relicto

Per iuuenis cures signa regentis aquas.

Septimus hinc oriens cum se dimiserit vndis,

Fulgebit toto iam lyra nulla polo,

Sydere ab hoc, ignis, venienti nocte Leonis

Qui micat in medio pectore, mersus erit.

Ter quater euolui signantes tempora fastos ;
 Nec sementina est vlla reperta dies,
 Cùm mihi (sensit enim) lux hæc inciditur, inquit
 Musa? quid à fastis non stata sacra petis ;
 Vtq; dies incerta sacris : sic tempore certo.
 Seminibus iactis est vbi fætus ager ;
 State coronati plenum ad præsepe iuenci :
 Cum tepido vestrum verè redibit opus.
 Rusticus emeritum palo suspendat aratrum :
 Omne reformidat frigore vulnus humus.
 Villicæ da requiem, terræ semente peracta ;
 Da requiem, terram qui coluere, viris.
 Pagus agat festum ; pagum lustrate coloni ;
 Et date paganis annua liba focis.
 Placentur matres frugum tellusq; Ceresq; de
 Farre suo gravidæ visceribusq; suis
 Officium commune Ceres & Terra tuentur,
 Hæc præbet causam frugibus : illa locum.
 Consortes operum, per quas correcta vetustas ;
 Quernaq; glans victa est vtiliore cibo.
 Fructibus immensis avidos satiate colonos :
 Ut capiant cultus præmia digna sui.
 Vos date perpetuos teneris sementibus auctus :
 Nec noua per gelidas vsta sit herba niues,
 Cùm serimus, cælum ventis aperite serenis :
 Cùm later, ætherea spargite semen aqua.
 Neue graues cultis cerealia dona, caueat,
 Agmine læsuro depopulenrur, aues,
 Vos quoq; subiectis formicæ parcite granis :
 Post messem prædæ copia maior erit :
 Interea crescat scrabræ rubiginis expers :
 Nec vitio cœli palleat vlla seges.

Et neque deficiat macie: neque pinguior æquo
Diuitijs pereat luxuriosa suis.

Et careant Iolijs oculos vitiantibus agri:

Nec sterilis culto surgat auena solo,

Triticeos fœtus passuraq; farra bis ignem,

Hordeaq; ingenti fœnore reddat ager.

Hæc ego pro vobis, hæc Vos optate coloni;

Efficiatq; ratas vtraque diua preces.

Bella diu tenuere virus, etat aptior ensis

Vomere: cedebat taurus arator equo.

Sarcula cessabant; versiq; in pila ligones;

Factaq; de rastro pondere cassis erat,

Gratia Dijs, domuiq; tuæ; religata catenis

Iam pridem vestro sub pede bella iacent.

Sub iuga bos veniat; sub terras semen aratas?

Pax Cererem nutrit; pacis alumna Ceres.

AT quæ venturas præcedit sexta Calendas.

Hæc sunt Lædeis templa dicata Deis.

Fratribus illa dies fratres de gente Deorum

Circa Iuturnæ composuere lacus.

Ipsam nos carmen deduxit Pacis ad aram;

Hæc erit à mensis fine secunda dies.

Frondeb; ætiacis comptos redimita capillos.

Pax ades; & toto mitis in orbe mane;

Dum desint hostes, desit quoque causa triumphis;

Tu ducibus bello gloria maior eris,

Sola gerat miles, quibus arma coërceat, arma;

Canteturq; fera nil nisi pompa tuba;

Horreat Aeneadas, & primus & vltimus orbis;

Si qua parum Romam terra timebit, amer,

Thura, sacerdotes pacalibus addite flammis;

Albaq; perfusa victima fronte cadat.

Vtq; domus, præstat eam, cum pace perennet,
 Ad pia propensos vota rogate Deos.
 Sed iam prima mei pars est exacta laboris:
 Cumq; suo finem mense libellus habet.

F A S T O R V M.

L I B E R II.

Ianus habet finem, cum carmine crescat & annus;
 Alter vt it mensis sic liber alter eat.

Nunc primùm velis elegi, maioribus itis:

Exiguum, memini, nuper eratis opus

Ipse ego vos habui faciles in amore ministros:

Cùm lusit numeris prima iuuenta suis,

Idem sacra cano, signataq; tempora fastis.

Et quis ad hæc illinc crederet esse viam?

Hæc mea militia est: ferimus, quæ possumus arma:

Dextraq; non omni munere nostra vacat,

Si mihi non valido torquentur pila lacerto;

Nec bellatoris terga premuntur equi;

Nec galea tegimur; nec acuto cingimur ense;

(His habilis telis quilibet esse potest:)

At tua prosequimur studiolo pectore, Cæsar,

Nomina: per titulos ingredimurq; tuos.

Ergo ades, & placido paulùm mea munera vultu

Respice; pacando si quid ab hoste vacas.

Februa Romani dixere piamina patres:

Nunc quoque dant verbo plurima signa fidem;

Pontifices à Rege petunt, & flamine lanas:

Queis veterum lingua Februa nomen erat:

Quæq; capit licetor domibus purgamina certis,

Turbida cum mica farra, vocantur idem.

Nomen

Nomen idem ramo ; qui cæsus ab arbore pura,
 Casta sacerdotum tempora fronde tegit,
 Ipse ego Flamineam poscentem Februa vidi :
 Februa poscenti pinea virga data est.
 Deniq; quodcūque est, quo corpora nostra piantur :
 Hoc apud intonsos nomen habebat auos.
 Mensis ab his dictus : secta quia pelle luperci
 Omne solum lustrant : idq; piamentum habent.
 Aut quia placatis sunt tempora pura sepulchris ;
 Tunc cūm ferales præteriēre dies.
 Omne nefas , omnemque mali purgamine causam
 Credebant nostri tollere posse senes.
 Græcia principium moris dedit : illa nocentēs
 Impia lustratos ponere facta putat,
 Actoriden Peleus, ipsum quoque Pelea Phoci,
 Cæde per Hæmonias soluit Acastus aquas
 Vestam frenatis per inane draconibus Ægeus
 Credulus, immerita Phasida fouit ope.
 Amphiatrides Naupacteo Acheloo,
 Solue nefas, dixit : soluit & ille nefas.
 Ah nimium faciles : qui tristia crimina cædis
 Fluminea tolli posse putatis aqua.
 Sed tamen (antiqui ne nescius ordinis erres)
 Primus v'rest, Iani mensis & ante fuit.
 Qui sequitur Ianum, veteris fuit vltimus annis
 Tu quoque sacrorum, Termine finis eras.
 Primus erat Iani mensis, quia Ianua prima est,
 Qui sacer est imis manibus ; imus erat.
 Postmodo creduntur spatio distantia longo,
 Tempora bis quini continuasse viri.
Pincipio mensis Phygix contermina matri
 Sospita delubris dicitur aucta nouis,

Nunc vbi sine quæris illis sacrata Calendis.
 Tempora deæ? longa procubuere die.
 Cætera ne simili caderent labefacta ruinâ,
 Cavit sacrati prouida cura Ducis;
 Sub quo delubris sentitur nulla senectus,
 Nec satis est homines, obligat ille Deos.
 Templorum positor, templorum sancte repertor,
 Sit superis opto, mutua cura tui.
 Dent tibi cœlestes, quos tu cœlestibus, annos;
 Proque tua maneat in statione domo.
 Tunc quoque vicini lucus celebratur Auerni;
 Qua petit æquoreas aduena Fibris aquas.
 Ad penetrale Numæ, Capitoliumq; tonantem,
 Inq; Iouis summi exditur arce bidens.
 Sæpe graues pluuias adopertus nubibus æther
 Concitat; aut posita sub niue terra later.
Proximus Hesperias Titan abiturus in vndas,
 Gemmea purpureis cum iuga demet equis.
 Illa nocte aliquis, tollens ad sidera vultum
 Dicit: vbi est hodie, quæ Lyra fulsit heri;
 Dumq; Lyram quærit, medijs quoque terga Leonis,
 In liquidas subito mersa natabit aquas.
Quem modo celatum stellis Delphina videbas,
 Is fugiet: visus nocte sequente tuos,
 Seu fuit occultis felix in amoribus index;
 Lesbida cum domino seu tulit ille lyram,
 Quod mare non novit, quæ nescit Ariona tellus?
 Carmine currentes ille tenebat aquas.
 Sæpe sequens agnam lupus est à voce retentus:
 Sæpe audum fugiens restitit agna lupum.
 Sæpe canes leporesque vna iacere sub vmbra:
 Et stetit in saxo proxima cerua leæ:

Et sine lite, loquax, cum Palladis alite, cornix,
 Sedit: & accipitri iuncta columba fuit:
 Cynthia sæpe tuis fertur vocalis Arion,
 Tanquam fraternis, obstupuisse modis.
 Nomen Arionium Siculas impleuerat vrbes:
 Captaque erat Lyricis Aulonis aura sonis,
 Inde domum repetens puppim conscendit Arion
 Atque ita quæsitâ arte ferebat opes.
 Forsitan, infelix, ventos, vndasque timebas;
 An tibi naue tua tutius æquor erat.
 Namque gubernator districto constitit ense,
 Cæteraquæ armata conscia turba manu.
 Quid tibi cum gladio? dubiam rege nauita puppim,
 Non hæc sunt digitis arma tenenda tuis.
 Ille metu pavidus, Mortem non deprecor, inquit?
 Sed liceat sumpta pauca referre lyra.
 Dant veniam, ridentque moram; capit ille coronâ,
 Quæ possit crines, Phæbe, decere tuos.
 Induerat Tyrio distinctam murice pallam;
 Reddidit ista suos pollice chorda sonos.
 Flebilibus numeris veluti canentia dura,
 Traiectus penna tempora, cantat olor.
 Protinus in medias ornatus desilit vndas,
 Spargitur impulsa cerula puppis aqua.
 Inde (fide maius) tergo delphina recuruo
 Se, memorant, oneri supposuisse nouo.
 Ille sedet; citharamque tenet pretiumque vehendi
 Cantat & æquoreas carmine mulcet aquas.
 Dissipata facta vident, astris delphina recepit
 Iupiter: & stellas iussit habere nouem. (chilles
N Vne mihi mille sonos, quoque est memoratus A-
 Vellem, Mæonide, pectus inesse tuum.

Dum

Dum canimus sacras alterno pectine Nonas
 Maximus his fastis accumulatur honos.
 Deficit ingenium: maioraq; viribus vrgent:
 Hæc mihi præcipuo est ore canenda dies.
 Quid volui demens, elegis imponere tantum
 Ponderis? Heroi res erat ista pedis.
 Sancte Pater patriæ, tibi plebs, tibi curia nomen
 Hoc dedit: hoc dedimus nos tibi nomen eques.
 Res tamen antè dedit: serò quoq; vera tulisti
 Nomina; iam pridem tu pater orbis eras.
 Hoc tu per terras, quod in æthere Iuppiter alto,
 Nomen habes: hominum tu pater, ille Deum.
 Romule concedes: facit hic tua magna tuendo
 Mœnia, tu dederas transilienda Remo.
 Te Tatius, paruiq; cures, Cæninaq; sentit:
 Hoc duce Romanum est solis vtrumque latus.
 Tu breue nescio quid victæ telluris habebas:
 Quodcunque est altò sub Ioue, Cæsar habet,
 Tu rapis, hic castas duce se iubet esse maritas.
 Tu recipis luco: repulit ille nefas,
 Vis tibi grata fuit: florent sub Cæsare leges.
 Tu Domini nomen, Principis ille tenet.
 Te Remus incusat: veniam dedit hostibus ille.
 Cælestem fecit te pater, ille patrem.
Iam puer Idæus media tenus eminent aluo;
 Et liquidas mixto nectare fundit aquas.
 Quin etiamsi quis Boream horrere solebat,
 Gaudet, à Zephyris mirior aura venit.
Quintus ab æquoreis nitidis iubar extulit vndis
 Lucifer: & primi tempora veris erunt.
 Ne fallare tamen: restant tibi frigora, restant:
 Magnaq; discedens signa relinquet hyems.

Tertia nox veniet: custodem protinus Vrsæ
 Adspicies geminos exseruisse pedes.
 Inter Hamadryadas iaculatricemq; Dianam,
 Calisto sacri pars fuit vna chori
 Illa deæ tangens arcus, Quos tangimus, arcus,
 Este meæ testes virginitatis, ait.
 Cynthia laudauit promissaq; fædera serua:
 Et comitum princeps tu mihi, dixit, eris.
IDibus agrestis fumant altaria Fauni
 Hic vbi discretas insula rumpit aquas.
 Hæc fuit illa dies, in qua Veientibus armis
 Ter centum Fabij, ter cecidere duo
 Vna Domus vires & onus susceperat vrbis:
 Sumunt gentiles arma professa manus.
 Egreditur castris miles generosus ab iisdem:
 Et quis dux fieri quilibet aptus erat.
 Carmentis portæ dextra est via proxima Iano:
 Ire per hanc noli, quisquis es: omen habet.
 Illa fama refert Fabios exisse trecentos:
 Porta vacat culpa: sed tamen omen habet.
 Vt celeri passu Cremeram tetigère rapacem,
 (Turbidus hibernis ille fluebat aquis.)
 Castra loco ponunt districtis ensibus ipsi
 Tyrrenum valido Marte per agmen eunt:
 Non aliter, quàm cum Libyca de gente leones
 Inuadunt sparsos lata per arua greges.
 Diffugiunt hostes: inhonestaq; vulnera tergo
 Accipiunt: Thusco sanguine terra rubet.
 Sic iterum sic sæpe cadunt, vbi vincere aperte
 Non datur infidias, armaquæ tecta parant.
 Campus erat: campi claudebant vltima colles:
 Siluaquæ montanas occulere apta feras.

In medio paucos, armenta quæ rara relinquunt :
 Cætera virgultis abdita turba latet.
 Ecce, velut torrens undis pluuiabilibus auctus,
 Aut niue, quæ Zephyro victa tepente fluit,
 Per fata, per quæ vias fertur, nec ut antè solebat,
 Riparum clausas margine finit aquas.
 Sic Fabij vallem latis discursibus implent.
 Quod quæ vident sternunt nec metus alter inest.
 Quò ruitis generosa domus? male creditur hosti :
 Simplex nobilitas perfida tela caue
 Fraude perit virtus, in apertos undiq; campos
 Profiliunt hostes : & latus omne tenent
 Quid faciant pauci contra tot millia fortes?
 Quiduè quod in misero tempore restet adest?
 Sicut aper longè syluis latratibus actus,
 Fulmineo celeres dissipat ore canes :
 Mox tamen ipse perit : sic non moriuntur inulti :
 Vulnera quæ alterna dant quæ ferunt quæ manu,
 Vna dies Fabios ad bellum miserat omnes :
 Ad bellum missos perdidit vna dies.
 Ut tamen Herculeæ superessent semina gentis :
 Credibile est, ipsos consuluisse Deos.
 Nam puer impubes, & adhuc non utilis armis,
 Vnus de Fabia gente relictus erat.
 Scilicet ut posses olim, tu Maxime nasci ;
 Cui res cunctando restituenda foret.
Continuata loco tria sydera, Coruus, & Anguis
 Et medius Crater inter vtrumq; latet.
 Idibus illa latent. oriuntur nocte sequenti :
 Quæ tibi cur tria sunt tam sociata, canam.
 Fortè Ioui Phæbus festum solenne parabat :
 (Non faciet longas fabula nostra moras.)

mea, dixit, auis: ne quid pia sacra moretur:

Et tenuem viuis fontibus affer aquam.

Coruus inauratum pedibus cratera recuruis.

Tollit: & aëreum peruolat altus iter.

Stabat adhuc duris ficus densissima pomis.

Tentat eam rostro; non erat apta legi.

Immemor imperij sedisse sub arbore fertur:

Dum fierent tarda dulcia poma mora.

Iam satur, nigris longum rapit vnguibus hydram:

Ad dominum redijt, fictaque verba refert;

Hic mihi causa moræ viuarum obsessor aquarum:

Hic tenuit fontes, officiumque meum.

Addis, ait, culpæ mendacia, Phæbus? & audes

Fatidicum verbis fallere velle Deum?

At tibi, dum lactens hærebit in arbore ficus,

De nullo gelidæ fonte bibentur aquæ.

Dixit; & antiqui monumenta perennia facti

Anguis, auis, crater, sidera iuncta micant.

Tertia post Idus nudos aurora Lupercos

Adspicit, & Fauni sacra bicornis erunt,

Dicite Pierides, sacrorum quæ sit origo;

Attigerint Latias vnde perita domos.

Pana Deum pecoris, veteres coluisse feruntur

Arcades: Arcadijs plurimis ille iugis.

Testis erit Pholœæ testes Stymphalides vndæ

Quiq; citis Ladon in mare currit aquis.

Cinctaque pinetis nemoris iuga Nonagrini,

Altaque Træzene, Pharaſiæque niues.

Pan erat armenti, Pan illic numen aquarum:

Munus ob incolumès ille ferebat oues.

Transtulit Euander filueltria numina secum;

Hic, vbi nunc vrbs est, tunc locus vrbs erat.

Inde Deum colimus, deuēctāq; sacra Pelasgis,
 Flamen ad hæc prisco more dialis erat,
 Cur igitur currant: & cur, si currere mos est,
 Nuda ferant posita corpora veste rogas?
 Ipse Deus, velox discurrere gaudet in altis
 Montibus: & subitas concitat ipse fugas,
 Ipse Deus nudus, nudos iubet ire ministros:
 Nec satis ad cursus commoda vestis erat.
 Ante Iouem genitum terras habuisse feruntur
 Arcades: & luna gens prior illa fuit.
 Vita feris similis nullos agitata per vsus:
 Artis adhuc expertus, & rude vulgus erat
 Pro domibus frondes norant pro frugibus herbas;
 Nectar erat palmis hausta duabus aqua.
 Nullus anhelabat sub adunco vomere taurus,
 Nulla sub imperio terra colentis erat.
 Nullus adhuc erat vsus equi: se quisque ferebat:
 Ibat ouis lana corpus amicta sua.
 Sub Ioue durabant, & corpora nuda gerebant,
 Docta graues imbres & tolerare notos.
 Nunc quoque detecti referunt monumenta vetusti
 Moris & antiquas testificantur opes.
 Cornipedi Fauno cæsa de more capella,
 Venit ad exiguas turba vocata dapes.
 Dumq; sacerdotes verubus transfusa salignis
 Exta parant, medias sole tenente vias;
 Romulus & frater, pastoralisq; iuuentus
 Solibus, & campo corpora nuda dabant.
 Cæstibus, & iaculis & misso pondere saxi,
 Brachia per lusum experienda dabant.
 Pastor ab excelso, per devia rura iuuenços,
 Romule, prædones, & Reme dixit, agunt.

Longum erat armari, diuersis exit vterq;
 Partibus, occurſu præda recepta Remi eſt.
 Ut redijt, verubus ſtridentia detrahit exta.
 Atq; ait, Hæc certè non niſi victor edet.
 Dicta facit, Fabijq; ſimul, venit irritus illue
 Romulus: & menſas, oſſaq; nuda videt.
 Riſit & indoluit Fabios potuiſſe Remumq;
 Vincere; Quintilios non potuiſſe ſuos.
Fama manet facti, poſiro velamine currunt.
Et memorè ſamam, qui bene geſtis, habet:
 Forſitan & quæras, cur ſit locus ille Lupercal)
 Quæuè diem tali nomine cauſa notet?
 Syluia Veſtalis cœleſtia ſemina partu
 Ediderat, parruo regna tenente ſuo.
 Is iubet auferri paruos, & in amne necari.
 Quid facit? ex iſtis Romulus, alter erit.
 Iuſſa recuſantes peragunt lachrymoſa miniſtri
 Flent tamen, & geminos ad loca iuſſa ferunt.
 Albulæ, quem Tyberim merſus Tiberinus in vndi
 Reddidit, hibernis fortè tumebat aquis.
 Hic vbi nunc fora ſunt, lintres errare videres?
 Quæq; iacent valles, Maxime Circe, tuæ.
 Hic vbi venerunt, (nec enim procedere poſſunt
 Longius) ex illis vnus & alter ait:
 Ah quam ſunt ſimiles! ah quàm formoſus vterq;
 Plus tamen ex iſtis iſte vigoris habet.
 Si genus arguitur vultu, (niſi fallit imago)
 Neſcio quem è vobis ſuſpicor eſſe Deum.
 At ſi quis veſtræ Deus eſſet originis auctor?
 In tam præcipiti tempore ferret opem.
 Ferret opem certè, ſi non òpe, mater egeret;
 Quæ facta eſt vno mater & orba die,

Nata simul, moritura simul, simul ite sub vnda
Corpora desiderat: deposuitq; sinu.

Vagi erant ambo pariter? sensisse putares.

Hi redeunt vdis in sua recta genis.

Sustinet impositos summa cauis alueus vnda.

Heu! quantum fati parua tabella tulit,

Alueus in limo, syluis appulsus opacis,

Paulatim fluuio deficiente sedet.

Arbor erat: remanent vestigia: quæq; vocatur

Romula nunc ficus, Rumina ficus erat.

Venit ad expositos (mirum) lupa feta gemellos.

Quis credat, pueris non nocuisse feram?

Non nocuisse parùm est, prodest quoq; quos lupa nu-

Perdere cognatæ sustinuere manus. (trit;

Constitit, & cauda teneris blanditur alumnis:

Et lingit lingua corpora bina, sua.

Marte fatos scires: timor absuit: vbera sugunt:

Nec sibi promissa lactis aluntur ope.

Illia loco nomen fecit: locus ille Lupercis.

Magna dati nutrix præmia lactis habet.

Quid vetat Arcadio dictos à monte Lupercos?

Faunus in Arcadia templa Lycæus habet.

O rta dies fuerat: tu desine credere ventis:

Perdidit illius temporis aura fidem.

Flamina non constant: & sex referata diebus

Carceris Æolij ianua lata patet,

I am leuis obliqua subsedit Aquarius vrna,

Proximus æthereos excipe, Piscis, equos.

Te memorant fratremq; tuum (nam iuncta micatis

Signa) duos tergo sustinuisse Deos.

Terribilem quondam fugiens Typhona Dione

Tunc, cum pro cælo Iupiter arma tulit;

Venit

Venit ad Euphratem comitata Cupidine paruo,
 Inq; Palæstinæ margine sedit aquæ,
 Populus, & cannæ, riparum summa tenebant;
 Spemqûe dabant salices hos quoque posse regi.
 Dum latet, insonuit vento nemus: illa timore
 Pallet, & hostiles credit adesse manus.
 Utqûe sinu tenuit natum: succurrite Nymphæ,
 Et dijs auxilium ferte duobus, ait.
 Nec mora: profiluit; pisces subiere gemelli,
 Pro quò nunc, cernis sidera, numen habent.
 Inde nefas ducunt genus hoc imponere mensis,
 Ne violent timidi piscibus ora Syri.

Proxima lux vacua est. At tertia dicta Quirino,
 Qui tenet hoc nomen, Romulus antè fuit.
 Siue quod hasta quiris priscis est dicta Sabinis;
 Bellicus à telo venit in astra Deus,
 Siue suo regi nomen posuere Quirites?
 Seu quia Romanis iunxerat ille Cures,
 Nam pater armipotès postquam noua mænia vidit,
 Multaq; Romulea bella peracta manu:
 Iupiter, inquit, habet Romana potentia vires;
 Sanguinis officio non eget illa mei.
 Redde patri natum; quamuis intercidit alter:
 Pro se, proqûe Remo, qui mihi restat, erit.
 Vnus erit, quem tu tolles in cæcula cæli:
 Tu mihi dixisti; sint rata dicta Iouis.
 Iupiter annuerat, natu tremefactus vterq;
 Est polus; & cæli pondera mouit Atlas.
 Est locus: antiqui Capræ dixere paludem:
 Fortè tuis illic, Romule, iura dabas.
 Sol fugit: & remouent subeuntia nubila cælum:
 Et grauè, effusis decidit imber aquis.

Hinc tonat, hinc missis abrumpitur ignibus æther,
 Fit fuga, Rex patrijs astra petebat equis
 Luctus erat : falsaq; patres in crimine cædis :
 Hæsisserq; animis forsitan illa fides.
 Sed procul e longa veniebat Iulius Alba :
 Lunaq; fulgebat : nec facis vsus erat.
 Cùm subito motu sepes tremuere sinistrae :
 Rettulit ille gradus, horruerantq; comæ,
 Pulcher, & humano maior ; trabeaq; decorus
 Romulus in media visus adesse via,
 Et dixisse simul : Prohibe logere Quirites,
 Ne violent lachrymis numina nostra suis,
 Thura ferant : placentq; nouū pia turba Quirinū :
 Et patrias artes militiamq; colant,
 Iussit : & in tenues oculis euanuit auras,
 Conuocat hic populos : iussaquē verba refert
 Templa Deo fiunt : collis quoque dictus ab illo est
 Et referunt certi sacra paterna dies.
 Lux quoque cur eadem stultorum festa vocetur,
 Accipe? parua quidem caussa sed apta subest,
 Non habuit doctos tellus antiqua colonos :
 Lassabant agiles aspera bella viros.
 Plus erat in gladio quàm curuo laudis aratro :
 Neglectus Domino pauca ferebat ager.
 Farra tamen veteres iaciebant : farra metebant ;
 Primitias Cereri farra resecta dabant.
 Vsis admoniti flammis torrenda dederunt ;
 Multaque peccato damna tulere suo,
 Nam modò verrebant nigras proferre fauillas :
 Nunc ipsas ignes corripuere casas.
 Facta dea dea est Fornax : læti fornace coloni
 Orant, vt fruges temperet illa suas,

Curio legitimis tunc Fornacalia verbis
 Maximus indicit : nec stata sacra facit.
 Inq; foro multa circum pendente tabella,
 Signatur certa curia quæque nota.
 Srultaque pars populi, quæ sit sua curia, nescit :
 Sed facit extrema sacra relicta die.

E St honor & tumulis animas placare paternas :
 Paruaq; in extructas munera ferre Pyras.

Parua petunt manes, pietas pro diuite grata est.
 Munere, non auidos Styx habet ima Deos,

Tegula porrectis satis est velata coronis :

Et sparsæ fruges, paruaq; mica salis :

Inq; mero mollita Ceres : violæq; solutæ.

Hæc habeat media testa relicta via.

Nec maiora veto : sed & his placabilis vmbra est,

Adde preces, politis & sua verba focus.

Hunc morem Æneas pietatis idoneus author

Attulit in terras, iuste Latine, tuas.

Ille patris Genio solemnia dona ferebat :

Hinc populi, ritus edidicere nouos.

At quondam, dum longa gerunt pugnacibus armis

Bella, parentales deseruere dies,

Non impune fuit : nam dicitur omine ab isto

Roma suburbanis incaluisse rogis.

Vix equidem credo : bustis exisse feruntur,

Et tacitæ questi tempore noctis aui :

Perque vias vrbis latoque vlulasse per agros,

Deformes animas, vulgus inane ferunt.

Post ea præteriti tumulis redduntur honores :

Prodigijsq; venit funeribusque modus.

Dum tamen hæc fient, viduæ cessate puellæ :

Expectet puros pinea tæda dies.

Nec tibi, quæ cupidæ matura videbere matri;
 Comat viginæas hasta recurua comas.
 Conde tuas, Hymenæe, faces, & ab ignibus atris
 Aufer? habent alias mœsta sepulchra faces.
 Dij quoque templorum floribus cælentur opertis:
 Thure vacent aræ, stentq; sine igne foci.
 Nunc animæ tenues, & corpora functa sepulchris
 Errant: nunc posito pascitur vmbra cibo.
 Nec tamen hoc vltra, quã quum de mense supersunt
 Luciferi; quot habent carmina nostra pedes.
 Hanc, quia iusta ferunt, dixere Feralia lucem:
 Vltima placandis Manibus illa dies,
 Ecce anus in medijs residens annosa puellis,
 Sacra facit Tacitæ, nec tamen ipsa tacet.
 Et digitis tria thura tribus sub limine ponit:
 Qua breuis occultum mus sibi fecit iter.
 Tunc cantata tenet cum fusco licia plumbo:
 Et septem nigras versat in ore fabas.
 Quodq; pice adstrinxit, quod acu traiecit athena?
 Oblutum menta torret in igne caput:
 Vina quoq; instillat, vini quodecunq; relictum est,
 Aut ipsa, aut comites, plus tamen ipsa bibit.
 Hostiles linguas, inimicaq; vinximus ora.
 Dicit discedens: ebriaq; exit anus.
Proxima cognati dixere Charistia cari:
 Et venit ad socios turba propinqua Deos?
 Scilicet à tumulis, & qui periêre, propinquis,
 Prôtinus ad viuos ora referre iuuat:
 Postq; tot amissos, quidquid de sanguine restat,
 Asplicere: & generis dinnumerare gradus.
 Innocui veniant: procul h'nc. procul impius esto
 Frater, & in partus mater, acerba suos,

Cui pater est viuax; qui matris digerit annos:
 Quæ premit inuisam focrus iniqua nurum,
 Tantalidæ fratres absint, & Iasonis vxor,
 Et quæ ruricolis semina tosta dedit:
 Et soror, & Progne, Tereusque duabus iniquus,
 Et quicunque suas per scelus auget opes
 Dis generis date thura boni: concordia fertur
 Illa præcipuè mitis adesse die.
 Et libate dapes, vt grati pignus amoris:
 Nutriat intinctos missa patella cibos.
 Iamq; vbi suadebit placidos nox humida somnos,
 Larga precaturi sumite vina manu.
 Et bene vos, bene tu patriæ pater optime Cæsar,
 Dicite suffuso per sacra verba mero.
Nox vbi transferit, solito celebretur honore:
 Separet indicio qui Deus arua suo.
 Termine, siue lapis, siue es defossus in agro
 Stipes, ab antiquis tu quoque nomen habes:
 Te duo diuersa domini de parte coronant:
 Binaq; sarta tibi, binaq; dona ferunt.
 Ara fit: hic ignem curua fert rustica testa
 Sumptum de tepidis ipsa colona focis.
 Ligna senex minuit: conuersaq; construit altè:
 Et solida ramos figere pugnat humo.
 Tum sicco primas irritat cortice flammæ:
 Stat puer: & manibus lata canistra tenet,
 Inde, vbi ter fruges medios immisit in ignes;
 Porrigit incisos filia parua fauos.
 Vina tenent alij; libantur singula flammis
 Spectant, & linguis candida turba fauer.
 Spargitur & cæso communis Terminus agno:
 Nec queritur lactans cum sibi Porca datur:

Conueniunt, celebrantq; dapes vicinia simplex.
 Et cantant laudes, Termine sancte. tuas,
 Tu populos vrbesq; & regna ingentia sinis:
 Omnis erit sine te litigiosus ager.
 Nulla tibi ambitio est: nullo corrumpere auro:
 Legitima seruas credita rura fide.
 Si tu signasses olim Thyreatida terram;
 Corpora non letho missa trecenta forent:
 Nec foret Otryades congestis tectus in armis.
 O quantum patriæ sanguinis ille dedit!
 Quid, noua cum fierent Capitolia? nempe Deorum
 Cuncta Ioui cessit turba, locumq; dedit.
 Terminus (vt memorant veteres) inuentus in æde
 Restitit: & magno cum Ioue templa tenet.
 Nunc quoque, se supra ne quid nisi sidera cernat,
 Exiguum templi tecta foramen habent.
 Termine, post illud leuitas tibi libera non est:
 Qua positus fueris in statione, mane.
 Nec tu vicino quicquam concede roganti:
 Ne videare hominem præposuisse Ioui.
 Et seu vomeribus, seu tu pulsabere rastris,
 Clamato: tuus est hic ager, ille tuus.
 Est via, quæ populum Laurentes ducit in agros,
 Quondam Dardanio regna petita duci,
 Illa lanigeri pecoris tibi, Termine, fibris
 Sacra videt fieri sextus ab vrbe lapis.
 Gentibus est alijs tellus data limite certo.
 Romanæ spatium est vrbis & orbis idem.
Nunc mihi dicenda est Regis fuga: traxit ab illa
 Sextus ab extremo nomina mense dies.
 Vltima Tarquinius Romanæ gentis habebat
 Regna, vir iniustus, fortis ad arma tamen.

Ceperat hic alias, alias everterat vrbes :
 Et Gabios turpi fecerat arte suos.
 Namque trium minimus, proles manifesta Superbi,
 In medios hostes nocte silente venit.
 Nudarant gladios : Occidite, dixit, inermem ;
 Hoc cupiunt fratres, Tarquiniusq; pater,
 Qui mea crudeli laceravit verberare terga.
 Dicere vt hoc posset, verbera passus erat.
 Luna fuit, spectat iuuenem, gladiosq; recondunt
 Tergaq; deducta veste notata vident.
 Flent quoque : & vt secum tueatur bella, precantur ;
 Callidus, ignaris annuit ille viris :
 Iamq; potens, misso genitorem appellat amico :
 Perdendi Gabios, qui sibi monstret iter.
 Hortus odoratis suberat cultissimus herbis,
 Sectus humum riuo bene sonantis aquæ.
 Illic Tarquinius mandata latentia nati
 Accipit : & virga lilia summa merit.
 Nuncius vt redijt, decussaq; lilia dixit ;
 Filius, agnosco iussa parentis, ait.
 Nec mora : principibus cæsis ex vrbe Gabina,
 Traduntur ducibus mænia nuda suis,
 Ecce (nefas visu) medijs altaribus anguis
 Exit, & extinctis ignibus extra rapit.
 Consulitur Phæbus ; sors est ita reddita : Matri
 Qui dederit primus oscula, victor erit.
 Oscula quisque suæ matri properata dederunt,
 Non intellecto credula turba Deo.
 Brutus erat stulti sapiens imitator ; vt esset
 Tutus ab insidijs, dire Superbe, tuis.
 Ille iacens pronus, matri dedit oscula Terræ,
 Creditus offenso procubuisse pede.

Cingitur interea Romanis Ardea signis;
 Et patitur longas obsidione moras.
 Dum vocat, & metuunt hostes committere pugnam,
 Luditur in castris, otia miles agit.
 Tarquinius juvenis socios dapibusq; meroq;
 Accipit; ex illis rege creatus ait:
 Dum non sollicitos pigro tenet Ardea bello,
 Nec sinit ad patrios arma referre Deos.
 Ecquid in officio torus est socialis? & ecquid
 Coniugibus nostris mutua cura sumus?
 Quisq; suam laudat, studijs certamina crescunt;
 Et feruet multo linguaq; corq; mero.
 Surgit, cui dederat clarum Collatia nomen:
 Non opus est verbis, credite rebus, ait.
 Nox superest; tollamur equis, urbemq; petamus.
 Dicta placent: frenis impediuntur equi.
 Pertulerant dominos; regalia protinus illi
 Tecta petunt; custos in foro nullus erat
 Ecce nurum regis, fuis per colla coronis,
 Inveniunt posito peruvigilare mero.
 Inde cito passu petitur Lucretia; cuius
 Ante thorum calathi, lanaque mollis erat
 Lumen ad exiguum famulae data pensa trahebant;
 Inter quas tenui sic ait illa sono:
 Mittenda est domino (nunc, nunc properate puellae)
 Quamprimum nostra facta lacerna manu
 Quid tamen auditis: non plura audire potestis;
 Quantum de bello dicitur esse super?
 Postmodo victa cades: melioribus Ardea restas
 Improba; quae nostros cogis abesse viros,
 Sint tantum reduces; sed enim temerarius ille
 Est meus; & stricto quolibet ense ruit,

Mens abit, & morior, quoties pugnantis imago
 Mē subit; & gelidum pectora frigus habet.
 Desinit in lachrymis; inceptaq; fila remisit;
 In gremio vultum deposuitq; suo.
 Hoc ipsum decuit; lachrymæ decuere pudicam;
 Et facies animo dignaque parquē fuit.
 Pone metum veni coniunx, ait, illa reuixit;
 Dequē viri collo dulce pependit onus,
 Interea iuuenis furiales regius ignes
 Concipit; & cœco raptus amore furit,
 Forma placet, niueusquē color flauiquē capilli;
 Quiquē aderat nulla factus ab arte decor.
 Verba placent, & vox, & quod corrumpere non est:
 Quoquē minor spes est, hoc magis ille cupit.
 Iam dederat cantum lucis prænuncius ales:
 Cū referunt iuuenes in sua castra pedem.
 Carpitur attonitos absentis imagine sensus
 Ille: recordanti plura magisq; placent,
 Sic sedit: sic culta fuit: sic stamina neuit:
 Neglectæ collo sic iacuere comæ.
 Hos habuit vultus: hæc illi verba fuerunt:
 Hic color, hæc facies, hic decor oris erat.
 Ut solet à magno fluctus languescere flatu,
 Sed tamen à vento, qui fuit, vnda tumet:
 Sic, quamuis aberat placitæ præsentia formæ,
 Quem dederat præsens forma, manebat amor.)
 Ardet: & in iusti stimulis agitated amoris,
 Comparat indigno vimquē metumq; thoro.
 Exitus in dubio est: audebimus vltima, dixit,
 Viderit: audentes Forsq; Deusq; iuuat.
 Cepimus audendo Gabios quoque, talia fatus,
 Ense latus cinxit, tergaquē pressit equi,

Accipit ærata iuuenem Collatia porta,
 Condere iam vultus sole parante suos.
Hostis vt hospes init penetralia Collatini,
 Comiter excipitur : sanguine iunctus erat.
Quantum animi erroris inest! parat inscicia rerum
 Infælix epulas hostibus illa suis
Functus erat dapibus: poscunt sua tēpora somnum:
 Nox erat : & tota lumina nulla domo.
Surgit, & aurata vagina liberat ensem :
 Et venit in thalamos, nupta pudica, tuos.
Vtq; torum pressit : ferrum, Lucretia, mecum est,
 Natus, ait, regis, Tarquiniusq; vocor.
Illa nihil : neq; enim vocem viresq; loquendi,
 Aut aliquid toto pectore mentis habet:
Sed tremit, vt quondam stabulis deprensa relictis.
 Parua sub infesto cū iacet agna lupo.
Quid faciat ? pugnet ? vincetur fœmina pugnans.
 Clamet ? at in dextra, qui vetet ensis erat.
Effugiat : positis vrgentur pectora palmis.
 Tunc primū externa pectora tecta manu.
Instat amans hostis pretio, precibusque, minisq;
 Nec prece, nec pretio, nec mouet ille minis,
Nil agis : eripiam, dixit, pro crimine vitam :
 Falsus adulterij testis adulter ero.
Interimam famulum : cum quo deprensa fereris,
 Succubuit famæ victa puella metu.
Quid victor gaudes ? hæc te victoria perdet.
 Heu quanto regnis nox stetit vna tuis !
Iamq; erat orta dies : sparsis sedet illa capillis,
 Vt solet ad nati mater itura rogam.
Grandæuumq; patrem fido cum coniuge castris
 Euocat : & posita venit vterq; mora,

Utq; vident habitum, quæ luctus causa, requirunt,
 Cui paret exequias : quoque sit ic̄ta malo.
 Illa diu reticet : pudibundaq; cælat amictu
 Ora fluunt lachrymæ, more perennis aquæ
 Hinc pater, hinc coniunx lachrymas solantur: & o-
 Indicet ; & cæco flentq; pauentq; metu. (rant
 Ter conata loqui, ter deltitit, ausaq; quarto ;
 Non oculos ideo sustulit illa suos.
 Hoc quoque Tarquinio debebimus : eloquar, inquit
 Eloquar infelix dedecus ipsa meum.
 Quæq; potest, narrat restabant vltima fleuit,
 Et matronales erubuere genæ
 Dant veniam genitor facto coniunxq; coactæ,
 Quam, dixit, veniam vos datis, ipsa nego.
 Nec mora, cælato fixit sua pectora ferro :
 Et cadit in patrios sanguinolenta pedes.
 Tunc quoq; iam moriens, ne non procubat honeste
 Respicit ; hæc etiam cura cadentis erat
 Ecce super corpus, communia damna gementes,
 Obliti decoris, virq; paterq; iacent,
 Brutus adest ; tandemq; animo sua nomina fallit :
 Fixaq; semianimi corpore tella rapit.
 Stillantemq; tenens generoso sanguine cultrum,
 Edidit impuidos ore minante sonos :
 Per tibi ego hunc iuro castum fortemq; cruorem,
 Perq; tuos manes, qui mihi numen erunt :
 Tarquinium profuga pœnas cum stirpe daturum :
 Iam satis est virtus dissimulata diu.
 Illa iacens, ad verba oculos sine lumine mouit ;
 Visaq; concussa dicta probare coma.
 Fertur in exequias animi matrona virilis ;
 Et secum lachrymas inuidiamq; trahit.

Vulnus inane patet, Brutus clamore Quirites
 Concitat; & regis facta nefanda refert.
 Tarquinius cum prole fugit; capit annua consul
 Iura: dies regnis illa suprema fuit.

Fallimur? an Veris prænuntia venit hirundo?
 Et metuit, ne qua versa recurrat hyems?
 Sæpe tamen, Progne, nihiùm properasse querêris?
 Virquæ tuo Tereus frigore lætus erit.

Iamque duæ restant noctes de mente secundo;
 Marsquæ citos iunctis curribus urget equos;
 Ex vero positum permansit Equiria nomen;
 Quæ Deus in campo perspicit ipse suo.
 Iure venis Gradiue; locum tua tempora possunt;
 Signatusquæ tuo nomine mensis adest.
 Venimus in portum, libro cum mense peracto:
 Nauiget hinc alta iam mihi linter aqua.

F A S T O R V M.

LIBER III.

Pellice, depositis clypeo paulisper & hasta.
 Mar ades; & nitidas casside solue comas
 Forsitan ipse roges, quid sit cum Marte Poëtæ;
 A te, qui canitur, nomina mensis habet.
 Ipse vides, manibus peragi fera bella Mineræ.
 Non minus ingenuis artibus illa vacat.
 Palladis exemplo, ponenda tempora sume
 Cuspidis; inuenies, & quid inermis agas.
 Tunc quoq; inermis eras, cum te Romana sacerdos
 Cœpit, vt huic vrbi semina magna dares.
 Syluia vestalis (quid enim vetat inde moueri?)
 Sacra lauaturas mane petebat aquas.

Ventum erat ad mollem decliuo tramite ripam ;
 Ponitur è summa fictilis vrna coma.
 Fessa refedit humi ; ventosquè accepit aperto
 Pectore ; turbatas restituitquè comas.
 Dum sedet, vmbrosæ salices, volucresquè canoræ
 Fecerunt somnos, & leue murmur aquæ
 Blanda quies furtim victis obrepfit ocellis ;
 Et cadit à mento languida facta manus.
 Mars videt hanc ; visâque cupit ; potiturquè cupita ;
 Et sua Diuina furta fefellit ope.
 Somnus abit ; iacet ipsa grauis : iam scilicet intra
 Viscera Romanæ conditor vrbs erat.
 Languida consurgit nescit cur languida surgat ;
 Et peragit tales arbore nixa sonos :
 Vtile sit faustumquè ; precor, quod imagine somni
 Vidimus : an somno clarius illud erat ?
 Ignibus Illiacis aderam ; cùm lapsa capillis,
 Decidit antè sacros lanea vitta focos
 Inde duæ pariter (visu mirabile) palmæ
 Surgunt ex illis altera maior erat :
 Et graubus ramis totum protexerat orbem ;
 Contigeratquè ; sua sidera summa coma.
 Ecce meus ferrum patruus molitur in illas ;
 Terreor admonitu ; corquè ; timore micat.
 Martia Picus aus gemino pro stipite pugnat :
 Et lupa : tuta per hos vtraque palma fuit.
 Dixerat : & plenam non firmis viribus vrnâ
 Sustulit : implorat, dum sua visa refert.
 Interea crescente Remo, crescente Quirino,
 Cœlesti tumidus pondere venter erat.
 Quo minus emeritis exiret cursibus annus,
 Restabant nitido iam duo signa Deo

Syluia fit mater: Vestæ simulachra feruntur,
 Virgineas oculis opposuisse manus.
 Ara Deæ certè tremuit, pariente ministra:
 Et subjicit cineres territa flamma suos.
 Hoc ubi cognovit contemptor Amulius æqui:
 (Nam raptas fratri victor habebat opes,)
 Amne iubet mergi geminos, scelus vnda refugit,
 In sicca pueri destituuntur humo,
 Lactè quis infantes nescit creuisse ferino?
 Et Picum expositis sæpe tulisse cibos?
 Non ego te tantæ nutritrix Laurentia gentis,
 Nec taceam vestras, Faustule pauper, opes.
 Vester honos veniet cùm Laurentalia dicam:
 Acceptus genijs illa December habet.
 Martia ter senos proles adoleuerat annos,
 Et suberat flauæ iam noua barba comæ,
 Omnibus agricolis, armentorumq; magistris,
 Illiadæ fratres iura petita dabant,
 Sæpe domum veniunt prædonum sanguine læti,
 Et redigunt actos in sua iura boues
 Vt genus audierant, animos pater editus auget:
 Et pudet in paruis nomen habere casis:
 Romuleoq; cadit traiectus Amulius ense:
 Regnaq; longæuo restituuntur auo,
 Mœnia conduntur: quæ, quamuis parua fuerunt,
 Non tamen expedit transiisse Remo.
 Iam modo quæ fuerant syluæ, pecorumq; recessus,
 Vrbs erat: æternæ cùm pater vrbis ait.
 Arbitrator armorum, de cuius sanguine natus
 Credor & vt credar pignora multa dabo:
 A te principium Romano dicimus anno:
 Primus de patrio nomine mensis erit,

Vox rata fit: patrioq; vocat de nomine mensem;
 Dicitur hæc pietas grata fuisse Deo.
 Et tamen ante omnes Martem coluere priores,
 Hoc dederat studijs bellica turba suis.
 Pallada Cecropidæ, Minoia Creta Dianam:
 Vulcanum tellus Hypsipylea colit:
 Iunonem Spartæ, Pelopeidesq; Mycenæ:
 Pinigerum Fauni Mænalis ora caput.
 Mars Latio venerandus erat, quia præsidet armis:
 Arma feræ geniti remq; decusq; dabant.
 Quod si forte vocas; peregrinos inspicere fastos:
 Mensis in his etiam nomine Martis erit.
 Tertius Albanis, quintus fuit ille Faliscis:
 Sextus apud populos Hernica terra tuos:
 Inter Aricinos Albanaq; tempora constat:
 Factaq; Telegoni mœnia celsa manu.
 Quintum Laurentes, bis quintum Æquiculus acer,
 A tribus hunc primum turba forensis habet.
 Et tibi cum proavis miles Peligne Sabinis
 Conuenit huic genti quartus utriusque Deus.
 Romulus hos omnes ut vinceret ordine saltem:
 Sanguinis auctori tempora prima dedit
 Nec totidem veteres, quot nunc habuere calendas:
 Ille minor geminis mensibus annus erat.
 Nondum tradiderat victas victoribus artes
 Græcia, facundum sed malè forte genus.
 Qui bene pugnabat. Romanam nouerat artem:
 Mittere qui poterat pila desertus erat.
 Quis tunc aut Hyadas, aut Pleiadas Atlanteas
 Senferat? aut geminos esse sub axe polos?
 Esse duas arctos? quarum Cynosura petatur
 Sidonijs? Elicen Graia carina notet?

Signaq;

Signaq; quæ longo frater percenscat antro,
 Ire per hæc vno mense sororis equos?
 Libera currebant, non obseruata per annum.
 Sidera constabat sed tamen, esse Deos.
 Non illi cælo labentia signa tenebant:
 Sed sua: quæ magnum perdere crimen erat.
 Illa quidem scæno; sed erat reuerentia scæno,
 Quantam nunc aquilas cernis habere tuas,
 Pertica suspensos portabat longa maniplos:
 Vnde manipularis nomina miles habet,
 Ergo animi indociles, & adhuc ratione carentes,
 Mensibus egerunt lustra minora decem.
 Annus erat, decimum cum luna receperat orbem,
 Hic numerus magno tunc in honore fuit.
 Seu quia rotæ digiti: per quos numerare solemus:
 Seu quia bis quino semina mense parit.
 Seu quod adusq; decem numero crescente venit:
 Principium spacijs sumitur inde nouis.
 Inde patres centum denos secreuit in orbes
 Romulus: hastatos instituitq; decem.
 Et totidem Princeps, totidem pilanus habebat
 Corpora: legitimo quiq; merebat equo.
 Quin etiam partes totidem Tatiensibusq; ille,
 Quosque vocant Ramnes, Luceribusq; dedit.
 Assuetos igitur numeros seruauit in anno,
 Hoc luget spatio scæmina mæsta virum,
 Neu dubites, primæ fuerint quin antè Calendæ
 Martis, ad hæc animum signa referre potes,
 Laurea flaminibus, quæ toto perstitit anno,
 Tollitur: & frondes sunt in honore nouæ.
 Ianua tunc regis posita viret arbore Phæbi:
 Ante duas itidem curia prisca fores,

Vesta quoque vt niteat folio velata recenti,
 Cedit, ab Iliacis laurea cana focis.
 Adde, quòd arcana fieri nouus ignis in æde
 Dicitur, & vires flamma resecta capit.
 Nec mihi parua fides annos hinc esse priores :
 Anno quòd hoc cœpta est mense Perenna colit.
 Hinc etiam veteres initi memorantur honores
 Ad spatium belli, Perfide Pœne tui.
 Denique quintus ab hoc fuerat Quintilis; & inde
 Incipit, à numero nomina quisquis habet.
 Primus oliuiferis Romam deductus ab aruis,
 Pompilius menses sensit abesse duos.
 Siue hoc à Samio doctus, qui posse renasci
 Nos putat : Egeria siue monente sua.
 Sed tamen errabant etiam tunc tempora : donec
 Cæsaris in multis hæc quoque cura fuit.
 Non hæc ille Deus, tantæq; propaginis author,
 Credidit officijs esse minora suis.
 Promissamq; sibi voluit prænoscere cælum :
 Nec Deus ignotas hospes inire domos.
 Ille moras solis, quibus in sua signa rediret,
 Traditur exactis disposuisse notis.
 Is decies senos tercentum & quinque diebus
 Iunxit, & è pleno tempora quarta die.
 Hic anni modus est : in lustrum accedere debet,
 Quæ consumatur partibus, vna dies.
SI licet occultos monitus audire Deorum
 Vatibus vt certè fama licere putat :
 Cùm sis officijs, Gradiue, virilibus aptus :
 Dic mihi, matronæ cur tua festa colant.
 Sic ego, sic posita dixit mihi casside Maiores,
 Sed tamen in dextra missilis hasta fuit,

Nunc primùm studijs pacis, Deus vtilis armis,
 Aduocor: & gressus in noua castra fero.
 Nec piget incepti: iuuat hac quoque parte morari,
 Hoc solam ne se posse Minerua putet.
 Disce, Latinorum vates operose dierum,
 Quod petis: & memori pectore dicta nota.
 Parua fuit, si prima velis elementa referre,
 Roma: sed in parua spes tamen huius erat.
 Mœnia iam stabant, populis angusta futuris
 Credita sed turbæ tunc nimis ampla suæ.
 Quæ fuerit nostri, si quæris, regia nati?
 Adspice de canna straminibusq; domum:
 In stipula placidi capiebat munera fontini:
 Et tamen ex illo venit in astra toro
 Iamq; loco maius nomen Romanus habebat:
 Nec coniunx illi, nec focer vltus erat.
 Spernebat generos inopes vicinia diues:
 Et malè credebar sanguinis author ego.
 In stabulis habitasse, & oues pavisse nocebat,
 Iugeraq; inculta pauca tenere soli.
 Cum pare quæq; suo cœunt volucresq; feraq;
 Atque aliquam, de qua procreet, anguis habet:
 Externis dantur connubia gentibus: at, quæ
 Romano vellet nubere, nulla fuit.
 Indolui, patriamque dedi tibi, Romule, mentem,
 Tolle preces, dixi: quod petis, arma dabunt:
 Festa para Conso; Confus tibi cætera dicet;
 Illo festa die dum sua sacra canes.
 Intumuere Cures, & quos dolor attigit idem:
 Tunc primùm generis intulit arma focer.
 Iamq; fere raptæ matrum quoq; nomen habebant:
 Tractaq; erant longa bella propinqua mora.

Conueniunt nuptæ dictam Iunonis in ædem:
 Quas inter, mea sic est nurus ausa loqui.
 O pariter raptæ, quoniam hoc commune tenemus:
 Non vltra lentæ possumus esse piæ.
 Stant acies: sed vtra Di sint pro parte rogandi,
 Eligite: hinc coniunx, hinc pater arma tenet.
 Quærendum est, viduæ fieri malitis, an orbæ,
 Consiui vobis forte piumq; dabo.
 Consilium dederat. parent; crinesq; resoluunt:
 Mæstaq; fœdera corpora veste tegunt.
 Iam steterant inter acies ferro mortiq; paratæ:
 Iam lituus pœnæ signa daturus erat:
 Cùm raptæ veniunt. Inter patresq; virosq; ,
 Inq; sinu natos, pœnora chara tenent.
 Vt mediam campi lœllis retigere capillis;
 In terram posito procubuere genu,
 Et, quasi sentirent blando clamore nepotes
 Tendebant ad auos brachia parua suos.
 Qui poterat, clamabat abum tunc deniq; visum.
 Et qui vix poterat, posse coactus erat.
 Tela viris, animiq; cadunt, gladijsq; remotis
 Dant soceri generis, accipiuntq; manus,
 Laudatasque tenent natas, scutoq; nepotem
 Fert auus: hic scuti dulcior vsus erat.
 Inde diem, primasq; meas celebrare Calendas,
 Noebaliæ matres non leue munus habent.
 Aut quia committi strictis mucronibus ausa,
 Finierant lachrymis Martia bella suis.
 Vel quòd erat de me feliciter Ilia mater,
 Ritè colunt matres sacra, diemque meum. (dit
 Quid? quòd hyems adopena gelu tunc deniq; ce-
 Et pereunt victæ sole repente niues.

Arboribus redeunt detonsæ frigore frondes :
 Viuidaquæ in grauido palmite gemma tumet,
 Quæq; diu latuit, nunc qua se attollat in auras,
 Fertilis occultas inuenit herba vias.
 Nunc fœcundus ager, pecoris nunc hora creandi.
 Nunc auis in ramo tecta laremquæ parat.
 Tempora iure colunt Latix fœcunda parentes :
 Quarum militiam votaquæ partus habet.
 Adde, quod excubias vbi rex Romanus agebat,
 Qui nunc Esquilias nomina collis habet ;
 Illic à nuribus Iunoni templa Latinis
 Hac sunt, si memini, publica facta die,
 Quid moror ? & varijs onero tua pectora causis ?
 Eminent ante oculos quod petis, ecce tuos ;
 Mater amat nuptas : matrum me turba frequenter :
 Hæc vos præcipuè tam pia causa decet.
 Ferte Deæ flores : gaudet florentibus herbis
 Hæc Dea : cui tenero cingite flore caput.
 Dicite, Tu nobis lucem, Lucina, dedisti :
 Dicite, Tu voto parturientis ades.
 Si qua tumet grauida est ; resoluta crine precetur :
 Vt soluat partus molliter illa suos.
Q Vis mihi nunc dicet, quare cælestia Martis
 Arma Ferant Salij Mamuriumquæ canant ?
 Nympha mone, nemori stagnoq; operata Dianæ ?
 Nympha Numæ coniunx, ad tua festa veni.
 Vallis Arcinæ sylua præcinctus opaca
 Est lacus, antiqua religione sacer,
 Hic latet Hippolitus loris direptus equorum :
 Vnde nemus nullis illud aditur æquis.
 Licia dependent longa velantia sæpes :
 Et posita est meritæ multa tebella deæ :

Sæpe potens voti, frontem redimita coronis
 Fœmina, lucentes portat ab vrbe faces.
 Regna tenent manibus fortes, pedibusquæ fugaces:
 Et petit exemplo postmodo quisque suo.
 Defluit incerto lapidosus murmure riuus:
 Sæpe sed exiguis haustibus inde bibit
 Egeria est, quæ præbet aquas, dea grata Camænis:
 Illa Numæ coniunx, consiliumquæ fuit.
 Principio nimium promptos ad bella Quirites
 Molliri placuit iure, deamquæ metu
 Inde datæ leges; ne fortior omnia posset.
 Captaquæ sunt purè tradita sacra coli.
 Exiit feritas: armisquæ; potentius æquum est:
 Et cum ciue pudet conseruisse manus.
 Atque aliquis modò trux visa iam Vertitur ara
 Vinaquæ; dat tepidis farraquæ; falsa focis.
 Ecce Deum genitor rutilas per nubila flammæ
 Spargit: & effusis æthera siccatur aquis.
 Non alias missi cecidère frequentius ignes:
 Rex pauet: & vulgi pectora terror habet.
 Cui dea: ne nimium terrere, piabile fulmen.
 Est, ait, & sæui flectitur ira Iouis.
 Sed poterunt ritum Picus Faunusquæ piandi
 Tradere: Romani numen vterquæ; soli.
 Nec sine vi tradent: adhibe tu vincula captis?
 Atquæ; ita qua possint, edidit, arte capi.
 Lucus Auentino suberat niger ilicis umbra:
 Quo possis viso dicere, Numen inest.
 In medio gramen. muscoquæ; adoperta virenti,
 Manabat saxo vena perennis aquæ:
 Inde scerè soli Faunus Picusquæ; bibebant.
 Huc venit, & Fonti rex Numa mactat ouem:

Plenaq; odorati disponit pocula Bacchi :
 Cumq; suis antro conditus ipse later.
 Ad solitos veniunt siluestria numina fontes.
 Et releuant multo pectora sicca mero,
 Vina quies sequitur, gelido Numa prodit ab antro
 Vinclaq; sopitas addit in arcta manus.
 Somnus ut abscessit, pugnando vincula tentant
 Rumpere, pugnantes fortius illa tenent.
 Tunc Numa : Di nemorum, factis ignoscite nostris,
 Si scelus ingenio scitis abesse meo :
 Quoq; modo possit fulmen, monstrate piari.
 Sic Numa, sic quatiens cornua Faunus ait :
 Magna petis, nec quæ monitu tibi dicere nostro
 Fas sit ; habent fines numina nostra suos.
 Di sumus agrestes, & qui dominatur in altis
 Montibus, arbitrium est in sua tecta Ioui,
 Hunc tu non poteris per te deducere cælo :
 At poteris nostra forsitan vsus ope.
 Dixerat hæc Faunus, par est sententia Picæ.
 Deme tamen nobis vincula, Picus ait.
 Iuppiter huc veniet valida perductus ab arte,
 Nubila promissi styx mihi testis erit
 Emissi laqueis quid agant, quæ carmina dicant ;
 Quaq; trahant superis sedibus arte Iouem ;
 Scire nefas homini est, nobis concessa canentur :
 Quæq; pio dici vatis ab ore licet.
 Eliciant cælo te Iuppiter ; vnde minores
 Nunc quoq; te celebrant, Eliciumq; vocant,
 Constant. Auentinæ tremuisse cacumina syluæ
 Terraq; subsedit, pondere pressa Iouis.
 Corda micant regis, totoq; è corpore sanguis
 Fugit, & hirsutæ diriguere comæ,

Ut redijt animus, Da certa piamina, dixit,
 Fulminis, altorum rexq; paterq; Deum:
 Si tua contigimus manibus donaria puris:
 Hoc quoq; quod petitur si pia lingua rogat.
 Annuit oranti: sed verum ambage remota
 Abdidit & dubio terruit ore virum.
 Cæde caput, dixit: cui rex, Parebimus, inquit:
 Cædenda est hortis eruta cepa meis
 Abdidit hic: hominis sumes, ait ille, capillos?
 Postulat hic animam: cui Numa, piscis, ait,
 Risit, & his. inquit, facito, mea tela procures,
 O vir colloquio non abigende Deum.
 Sed tibi, protulerit cum totum crastinus orbem
 Cynthius, imperij pignora certa dabo
 Dixit: & ingenti tonitru super æthera notum
 Fertur: adorantem destituitq; Numam.
 Ille redit lætus, memoratq; Quiritibus acta,
 Tarda venit dictis difficilisq; fides.
 At certè credetis, ait. si verba sequetur
 Exitus: en audi crastina quisquis ades.
 Protulerit terris cum totum Cynthius orbem;
 Iupiter imperij pignora certa dabit.
 Discedunt dubij: promissaq; tarda videntur:
 Dependetq; fides adueniente die.
 Mollis erat tellus rorata manè pruina:
 Ante sui populus limina regis adest.
 Prodit: & in folio medius confedit acerno.
 Innumeri circa stantq; silentq; viri.
 Ortus erat summo tantummodo margine Phæbus
 Sollicitæ mentes speq; metuq; pauent.
 Constitit; atq; caput niueo velatus amictu,
 Iam bene Dis notas sustulit ille manus.

Atq; ita, Tempus adest promissi muneris, inquit:
 Pollicitam dictis, Iuppiter adde fidem.
 Dum loquitur, totum iam Sol emouerat orbem:
 Et grauis æthereo venit ab axe fragor.
 Ter tonuit sine nube Deus; tria fulgura misit.
 Credite dicenti: mira sed acta loquor,
A media cœlum regione dehiscere cœpit:
 Summisere oculos cum duce turba suo.
Ecce leui scutum versatum leniter aura
 Decidit, à populo clamor ad astra venit
 Tollit humo munus cæsa prius ille iuuenca:
 Quæ dederat nulli colla premia iugo. (est;
 Atque ancile vocat, quod ab omni parte recisum
 Quemquæ notes oculis, angulus omnis abest.
 Tunc, memor imperij sortem consistere in illo.
 Consilium multæ caliditatis init.
 Plura iubet fieri simili cælata figura:
 Error vt antè oculos insidiantis eat.
 Mamurius, morum fabrænè exactior artis.
 Difficile est vlli dicere, clausit opus.
Cui Numa munificus, Facti pete præmia dixit:
 Si mea nota fides, irrita nulla petes.
Iam dederat Saljs (à saltu nomina ducta)
 Armaquæ, & ad certos verba canenda modos.
Tum sic Mamurius: Merces mihi gloria detur,
 Nominaquæ extremo carmine nostra sonent.
Inde sacerdotes operi promissa vetusto.
 Præmia persoluunt: Mamuriumquæ vocant,
 Nubere si qua voles, quamuis properabitis ambo,
 Differ: habent parux commoda magna moræ.
 Arma mouent pugnabam, pugna est aliena maritis:
 Condita cum fuerint; aptius omen erit.

His etiam coniunx apicati sancta dialis,
Lucibus impexas debet habere comas.

Tertia nox demissa suos ubi mouerit ortus,
Conditus è geminis piscibus alter erit.
Nam duo sunt: austris hic est, aquilonibus ille
Proximus: à vento nomen vterque tenet.

Cum croceis rorare genis Tithonia coniunx
Cœperit: & quintæ tempora lucis aget:
Siue est Arctohylax, siue est piger ille Bootes;
Mergetur: visus effugietquæ tuos.

At non effugiet Vindemitor: hoc quoque caussam
Vnde trahat sidus, parua docere mora est.

Ampelon intonsum Satyro nymphæquæ creatum,
Fertur in Hæmarijs Bacchus amasse iugis.
Tradidit huic vitem pendentem è frondibus vlmî;
Quæ nunc de pueri nomine nomen habet.

Dum legit in ramo pictas temerarius vuas;
Decidit: amissum Liber in astra tulit.

Sextus ubi è terra cliuosum scandet olympum
Phœbus, & alatis æthera carpit equis;
Quisquis ades, castæque colis penetralia Vestæ;
Gratare: Iliacis thuraquæ pone focis
Cælaris innumeris, quos maluit ille mereri,
Accessit titulis Pontificalis honor.

Ignibus æternis, æterni numina præsent
Cælaris, imperij pignora iuncta vides.
Di veteris Troiæ, dignissimæ præda ferenti:
Qua grauis Æneas tutus ab hoste fuit.

Ortus ab Ænea tangit cognata sacerdos
Numina, cognatum, Vestæ, tuere caput.
Quos sancta fouet ille manu, bene viuitus ignes,
Viuite inextincti, flammaqu; duxqu; precor.

VNa nota est Martis Nonis : sacrata quod illis
 Tempia putant lucos Veiuois ante duos,
 Romulus vt saxo lucum circumdedit alto :
 Quilibet huc, dixit, confuge : tutus eris.
 O quam de tenui Romanus origine creuit !
 Turba vetus quàm non inuidiosa fuit !
 Ne tamen ignaro nouitas tibi nominis obftet ;
 Disce. quis ille Deus, curùm vocetur ita,
 Iuppiter est iuuenis : iuueniles adspice vultus ?
 Adspice deinde, manu fulmina nulla tenet.
 Fulmina post ausos cælum affectare Gigantes
 Sumpta Ioui : primo tempore inermis erat.
 Ignibus Ossa nouis, & Pelion altius Ossa,
 Arsit ; & in solida fixus Olympus humo.
 Stat quoq; capra simul : Nymphæ pauisse feruntur
 Cretides : infanti lac dedit illa Ioui :
 Nunc vocor ad nomen uegrandia farra coloni,
 Quæ malè creuerunt, vescaq; parua vocant.
 Vis ea si verbi est ; cur non ego Veiuois ædem,
 Ædem non magni suspicer esse Iouis ;
 Iamq; vbi ceruleum variabunt sidera cælum,
 Suspice : Gorgonei colla videbis equi.
 Creditur hic cæcæ grauida ceruice Medusæ ;
 Sanguine resperfis profiluisse comis.
 Huic supra nubes, & subter sidera lapso,
 Cælum pro terra, pro pede penna fuit.
 Iamq; indignanti noua frena receperat ore ;
 Cum leuis Aonias vngula fodit aquas
 Nunc fruitur cælo : quòd pennis antè petebat :
 En nitidus stellis quinque decemq; micat.
Irotinus adspiciens venienti nocte coronam
 Gnosida : Theseo crimine facta Dea est.

SEx vbi sustulerit, totidemq; emisit orbes,
 Purpureum rapido qui vehit axe diem.
 Altera gramineo spectabis Equiria campo;
 Quem Tiberis curuis in latus vrget aquis.
 Qui tamen eiecta si fortè tenebitur vnda;
 Cælius accipiet puluerulentus equos.
IDibus est Annæ festum geniale Perennæ,
 Haud procul à ripis, aduena Tybri, tuis.
 Plebs venit: ac virides passim disiecta per herbas,
 Potat: & accumbit cum pare quisq; sua.
 Sub Ioue pars durat: pauci tentoria ponunt:
 Sunt, quibus è ramis frondea facta casa est.
 Pars sibi pro rigidis calamos statuère columnis,
 Desuper extensas imposuère togas.
 Sole tamen vinoq; calent, annosq; precantur,
 Quot sumunt Cyathos, ad numerumq; bibunt.
 Inuenies illic, qui Nestoris ebibat annos:
 Quæ sit per calices facta Sybilla suos.
 Illic & cantant, quidquid didicère theatri:
 Et iactant faciles ad sua verba manus
 Et ducunt posito duras cratere choreas:
 Cultaq; diffusis saltat amica comis.
 Cùm redeunt, titubant: & sunt spectacula vulgi:
 Et fortunatos obuia turba vocat.
 Occurrit nuper, visa est mihi digna relatu
 Pompa: senem potum pota trahebat anus.
 Quæ tamen hæc dea sit, quoniam rumoribus errat;
 Fabula proposito nulla tegenda meo.
 Arserat Æneæ Dido miserabilis igne:
 Arserat extractis in sua fata rogis.
 Compositusq; ignis tumuliq; in marmore carmen
 Hoc breue, quod moriens ipsa reliquit, erat:

Præbuit Æneas & caussam mortis, & enses:

Ipse sua Dido concidit vsa manu.

Protinus inuadunt Numidæ sine vindice regnum:

Et potitur capta Maurus larba domo?

Seq; memor spretū, thalamis tamen, inquit, Elisa

En ego, quem toties reppulit illa, fruor.

Diffugiunt Tyrij quo quemq; agit error; vt olim

Amissa dubiæ rege vagantur apes.

Tertia nudatas acceperat area messes:

Inq; cauos ierant tertia musta lacus

Pellitur Anna domo, lachrymansq; sororia linoquit

Mœnia, germanæ iusta dat ante suæ.

Mixta bibunt molles lachrymis vnguenta fauillæ

Vertice libatas accipiuntq; comas

Terq; vale dixit: cineres ter ad ora relatos.

Pressit: & est illis visa subesse soror

Nacta ratem comitesq; fugæ, pede labitur æquo.

Mœnia respiciens dulce sororis opus.

Fertilis est melite sterili vicina Cosyræ

Insula quam Lybici verberat vnda freti.

Hanc petit hospitio regis confisa vetusto.

Hospes opum diues rex ibi Battus erat.

Qui postquam didicit casus vtriusq; sororis:

Hæc, inquit, tellus, quantulacunque, tua est.

Et tamen hospitij seruasset ad vltima munus:

Sed timuit magnas Pygmalionis opes.

Signa recensabat bis Sol sua tertius ibat

Annus: & exilio terra paranda noua est,

Frater adest: belloq; petit: rex arma perosus:

Nos sumus imbelles, tu fuge sospes, ait.

Iussa fugit, ventoq; ratem committit & vndis:

Asperior quouis æquore frater erat.

Est propè piscosos lapidosi Crathidis amnes
 Paruus ager : Camerem incola turba vocat.
 Illuc cursus erat, nec longiùs abfuit inde :
 Quàm quantum nouies mittere funda potest.
 Vela cadunt primò : & dubia librantur ab aura :
 Findite remigio, nauita dixit, aquas
 Dumq; parant torto subducere carbasa lino.
 Percutitur rapido puppis adunca noto :
 Inq; patens æquor, frustra pugnante magistro,
 Fertur, & ex oculis visa refugit humus.
 Affiliunt fluctus, imoq; à gurgite pontus
 Vertitur : & canas alueus haurit aquas.
 Vincitur ars vento : nec iam moderator habenis
 Vtitur : at votis is quoq; poscit opem.
 Iactatur tumidas exul Phænissa per vndas,
 Humidaq; opposita lumina veste tegit.
 Tunc primum Dido fælix est dicta sorori :
 Et quæcunq; aliquam corpore pressit humum;
 Ducitur ad Laurens ingenti flamine littus
 Puppis : & expositis omnibus, hausta perit,
 Iam pius Æneas regno, nataq; Latini
 Auctus erat : populos miscueratq; duos.
 Littore dotali solò comitatus Achate,
 Secretum nudo dum pede carpit iter;
 Adspicit errantem : nec credere sustinet Annam
 Esse ; quid in Latios illa veniret agros ?
 Dum secum Æneas : Anna est, exclamat Achates.
 Ad nomen vultus sustulit illa suos
 Hæu fugiat ? quid agat ? quos terræ quærat hiatus ?
 Ante oculos miseræ fata sororis erant
 Sensit, & alloquitur trepidam Cythereius heros.
 Elet tamen admonitus mortis, E. isa, tuæ.

Anna

Anna, per hanc iuro, quam quōdam audire solebas,
 Tellurem fato prosperiore dari;
 Perq; Deos comites, hac nūper sede locatos:
 Sæpe meas illos increpuisse moras.
 Nec timui de morte tamen: metus absuit iste,
 Hei mihi, credibili fortior illa fuit.
 Ne refer, adspexi non illo corpore digna
 Vulnera, tartareas ausus adire domos.
 At tu, seu ratio te nostris appulit oris,
 Siue Deus, Regni commoda carpe mei.
 Multa tibi memores: nil non debemus Eliæ,
 Nomine grata tuo, grata sororis eris.
 Talia dicenti (neq; enim spes altera restat)
 Credidit: errores exposuitq; suos.
 Utq; domum intrauit Tyrios induta paratus:
 Incipit Æneas: cætera turba filet:
 Hanc tibi cur tradam, pia causa, Lauinia coniunx.
 Est mihi; consumpsi naufragus huius opes.
 Orta Tyro est: regnum Lybica possedit in ora:
 Quam precor vt caræ more sororis ames.
 Omnia promittit, falsumq; Lauinia vulnus
 Mente premit tacita, dissimulatq; metus,
 Donaq; cum videat præter sua lumina mitti,
 Multa tamen mitti clam quoq; multa putat,
 Non habet exactum quid agat furialiter odit,
 Et parat insidias: & cupit vita mori,
 Nox erat, ante torum visa est adstare sororis,
 Squalenti Dido sanguinolenta coma.
 Effuge, ne dubita, mœstum, soror, effuge tectum:
 Sub verbum querulas impulit aura fores.
 Exsilit: & velox humili super arua fenestra
 Se iacit: audacem fecerat ipse timor,

Cumq;

Cumq; metu rapitur, tunica velata recincta
 Currit, vt auditis territa dama lupis
 Corniger hanc tumidis rapuisse Numicius vndis
 Creditur, & stagnis occuluisse suis.
 Sidonis interea magno clamore per agros
 Quæritur: apparent signa notæq; pedum,
 Ventum erat ad ripas, inerant vestigia ripis.
 Sustinuit tacitas conscius amnis aquas,
 Ipsa loqui visa est, Placidi sum Nympha Numici,
 Amne perenne latens, Anna perenna vocor.
 Protinus erratis læti vescuntur in agris:
 Et celebrant largo seq; diemq; mero. (annum
 Sunt quibus hæc Luna est, quia mensibus impleat
 Pars Themis, Inachiam pars putat esse bouem.
 Inuenies, qui te Nymphæ Atlantida dicant;
 Teq; Ioui primos, Anna, dedisse cibos.
 Hæc quoque quam referã nostras peruenit ad aures
 Fama; nec à veri dissidet illa fide.
 Plebs vetus, & nullis etiam nunc tuta tribunis
 Fugit: & in sacri vertice montis erat
 Iam quoque, quem secum tulerant, defecerat illis
 Victus & humanis vsibus apta Ceres.
 Orta suburbanis quædam fuit Anna Bouillis;
 Pauper, sed multæ sedulitatis anus.
 Illa leui mitra canos incincta capillos
 Fingebat tremula rustica liba manu.
 Atq; ita per populum fumantia manè solebat
 Diuidere; hæc populo copia grata fuit.
 Pace domi facta, signum posuere perenne:
 Quod sibi defectis illa ferebat opem.
 Præteriturus eram gladios in principe fixos:
 Cùm sic à castis Vesta locuta focus:

Nec dubita meminisse meus fuit ille sacerdos;
 Sacrilegæ tellis me petière manus
 Ipsa virum rapui: simulacraq; nuda reliqui.
 Quæ cecidit ferro, Cæsaris umbra fuit.
 Ille quidem cœlo positus Iouis atria vidit,
 Et tenet in magno templa dicata foro.
 At quicumq; nefas ausi prohibente deorum
 Numine polluerant Pontificale caput
 Morte iacent merita, testes estote Philippi:
 Et quorum Iparis ossibus albet humus.
 Hoc opus, hæc pietas, hæc prima elementa fuerunt
 Cæsaris; vicisci iusta per arma patrem.

Poltera cum teneras aurora refecerit herbas:
 Scorpius à prima parte videndus erit,

Tertia post idus lux est celeberrima Baccho:
 Bacche faue vati, dum tua festa cano.
 Nec referam Semelen, ad quam nisi fulmina secum
 Iuppiter afferet; paruus inermis eras:
 Nec puer ut posses maturo tempore nasci,
 Expletum patrio corpore matris opus.
 Sithonas & Scithicos longum est narrare triumphos:
 Et domitas gentes thurifer inde tuas.
 Tu quoque Thebanæ mala præda tacebere matris,
 Inq; tuum furijs acte Lycurge genu
 Ecce libet subitos pisces, Tyrhænaquæ monstra
 Dicere: sed non carminis huius opus est.
 Carminis huius opus causas exponere quare
 Vilis anus populos ad sua liba vocet.
 Ante tuos ortus aræ sine honore fuerunt,
 Liber: & in gelidis herba reperta focis.
 Te memorant Gange, totoquæ Oriente subactò,
 Primitias magno seposuisse Ioui.

Cinnama tu primus, captiuâque thura dedisti:
 Deque triumphato viscera tosta boue
 Nomine ab authoris ducunt Libamina nomen,
 Libaque: quod sanctis pars datur inde focus:
 Liba Deo fiunt: succis quia dulcibus idem
 Gaudet: & à Baccho mella reperta serunt?
 Ibat arenoso Satyris comitatus ab Hebro,
 Non habet ingratos fabula nostra iocos,
 Iaque erat ad Rhodopen, Pangæaq; flumina ventū
 Æriseræ comitum cum crepuere manus.
 Ecce nouæ coeunt volucres tinnitibus actæ:
 Quosque mouent sonitus æra, sequuntur apes.
 Colligit errantes, & in arbore claudit inani.
 Liber, & inuenti præmia mellis habet.
 Ut Satyri, lenisque senex tetigere saporem:
 Quærebant flauos per nemus omne fauos.
 Audit in exesa stridorem examinis vlmo:
 Adspicit & ceras dissimulat quæ senex.
 Utque piger pandi tergo residebat alessi;
 Applicat hunc vlmo, corticibusque cauis.
 Constitit ipse super, ramo stipite nixus:
 Atque auide trunco condita mella petit?
 Millia crabronum coeunt, & vertice nudo
 Spicula defigunt; oraque prima notant.
 Ille cadit præceps; & calce feritur a selli;
 Inclamatq; suos: auxiliumq; rogat.
 Concurrunt Satyri, turgentiaq; ora parentis
 Rident, percusso claudicat ille genu.
 Ridet & ipse Deus: limumq; e inducere monstrat.
 Hic paret monitis & linit ora luto.
 Melle pater fruitur: liboq; infusa, casenti
 Iure repertori splendida mella damus,

Fœmina cur præsit, non est rationis apertæ,
 Fœmineos thyrsos concitat ille choros.
 Cur anus hoc faciat quæris? vinosior ætas,
 Hæc erat: & gravidæ munera vitis amat.
 Cur hedera cincta est? hedera est gratissima Baccho
 Hoc quoque cur ita sit, dicere nulla mora est:
 Nyssidas Nymphas puerum quærente nouerca,
 Hanc frondem cunis opposuisse ferunt.
 Restat, ut inueniam, quare toga libera detur
 Luceferis pueris, candide Bacche, tua
 Siue, quod ipse puer semper iuuenisq; videris?
 Et media est ætas inter vtrumq; tibi.
 Seu quia tu pater es, patres sua pignora natos
 Commendant curæ, numinibusq; tuis
 Siue, quod es liber, vestis quoque libera per te
 Sumitur, & vitæ liberioris iter.
 An quia, cum colerent prisca studiosius agros;
 Et faceret patrio rure senator opus.
 Et caperet falces à curuo consul aratro;
 Nec crimen duras esset habere manus:
 Rusticus ad ludos populus veniebat in urbem:
 Sed dijs non studijs ille dabatur honos
 Luce sua ludos vitæ commentor habebat:
 Quos cum tædifera nunc habet ille dea.
 Ergo ut tironum celebrare sequentia possit;
 Visa dies dandæ non aliena togæ.
 Mitte caput pater huc placatq; cornua vertas,
 Et des ingenio vela secunda meo:
 Itur ad Argeos, (qui sint, sua pagina dicet,)
 Hac si commemini, præteritaq; die.
 Stella Licaoniam vergit decliuis ad Arcton,
 Miluius hæc illa nocte videnda venis.

Quid dederit volucris, si vis cognoscere, cœlum
 Saturnus regnis à Ioue pulsus erat.
 Concitat iratus validos Titanas in arma:
 Quæquæ fuit fatis debita, tentat opem.
 Matre satus Terra, monstrum mirabile, taurus
 Parte sui serpens posteriore fuit.
 Hunc triplici muro lucis incluserat atris,
 Parcarum monitu Styx violenta trium.
 Visceta qui tauri flammis adolenda dedisset;
 Sors erat, æternos vincere posse Deos.
 Immolat hunc Briareus facta est adamante securi:
 Et iam, iam flammis exta daturus erat:
 Iuppiter alitibus rapere imperat: attulit illi
 Miluius: & meritis venit in astra suis.
V Na dies media est: & fiunt sacra Mineræ:
 Nominaquæ à iunctis quinquæ diebus habent.
 Sanguine prima vacat: nec fas concurrere ferro;
 Causa, quod est illa nata Minerua die.
 Altera tresq; super rafa celebrantur arena:
 Ensisibus exsertis bellica læta dea est.
 Pallada nunc pueri, teneræq; orate puellæ,
 Qui bene placarit Pallada doctus erit.
 Pallade placata, lanam mollire puellæ
 Discant; & plenas exonerare colos,
 Illa etiam stantes radio percurrere telas
 Erudit: & rarum pectine densat opus.
 Hanc cole, qui maculas læsis de vestibis aufers;
 Hanc cole: vellèribus quisquis aëna paras.
 Nec quisquam invita faciet bene vincula planta
 Pallade; sit Tychio doctior ille licet.
 Et licet antiquo manibus collatus Epeo
 Sit prior, irata Pallade mancus erit.

Vos quoque, Phæbea morbos qui pellitis arte;
 Munera de vestris pauca referte deæ.
 Nec vos turba feri sensu fraudata magistri
 Spernite: discipulos attrahit illa novos
 Quiq; moues cælum, tabulæsq; coloribus vris
 Quiq; facis docta mollia saxa manu.
 Mille dea est operum certe dea carminis illa est.
 Si mereor, studijs adsit amica meis.
 Cælius ex alto qua mons descendit in æquum;
 Hic vbi non plana est, sed prope plana via;
 Parua licet videas captæ delubra Mineræ:
 Quæ dea natali cœpit habere suo.
 Nominis in dubio causa est, capitale vocamus
 Ingenium sollers: ingeniosa dea est.
 An, quia de capitis fertur sine matre paterni
 Vertice cum clypeo profilijsse suo?
 An, quia perdomitis ad nos captiua Faliscis
 Venit; & hoc signo littera prima docet;
 An, quod habet legem, capitis quæ pendere pœnas
 Ex illo iubeat furta recepta loco?
 A quacunq; trahis ratione vocabula Pallas;
 Pro ducibus nostris Ægida semper habe.
 Summa dies quinq; tubas lustrare canoras.
 Admonet, & forti sacrificare deæ.
 Nunc potes ad Solem sublato dicere vultu,
 Hic here Phrixæ vellera pressit ouis.
 Seminibus tostis sceleratæ fraude noueræ,
 Sustulerat nullas, vt solet herba comas.
 Mittitur ad Tripodas, certa, qui sorte reportet,
 Quum sterili terræ Delphicus edat opem.
 Hic quoq; corruptus cum semine nunciat Helles
 Et iuuenis Phrixi funera sorte peti.

Vsq̄ue recusantem ciues, & tempus, & Ino.

Compulerant regem iussa nefanda pati.

Et soror, & Phrixus velati tempora vittis

Stant simul ante aras; iunctaque fata gemunt.

Adspicit hos vt fortè pependerit æthere mater;

Et ferit attonita pectora nuda manu:

Inquè draconigenam nimbis comitantibus urbem

Desilit: & aatos eripit inde suos:

Vtq̄; fugam capiant, aries nitidissimus auro

Traditur: ille vehit per freta longa duos.

Dicitur infirma cornu tenuisse sinistra

Fœmina, cùm de se nomina fecit aquæ.

Pænè simul perijt, dum vult succurrere lapsæ

Frater: & extensas porrigit vsq̄; manus;

Flebat, vt amissa gemini consorte pericli,

Cæruleo iunctam nescius esse Deo.

Littoribus tactis aries fit sidus: at huius

Peruenit in Colchas aurea lana domos.

T Res vbi luciferos veniens præmiserit Eos.

Tempora nocturnis æqua diurna feret,

I Nde quater pastor saturos vbi clauerit hædos;

Canuerint herbæ rore recente quater.

Ianus adorandus, cumq̄; hoc concordia mitis.

Et Romana salus araq̄; Pacis erit.

L Vna regit menses, huius quoque tēpora mensis;

Finit Auentino Luna colenda iugo

F A S T O R V M.

L I B E R I V.

A Lma faue, dixi, geminorum mater Amorum;

Ad vatem vultus rettulit illa suos.

Quid tibi, ait, mecum? certe maiora canebas:
 Num vetus in molli pectore vulnus habes:
 Scis dea respondi; de vulnere risit, & aer
 Protinus ex illa parte serenus erat
 Saucius aut sanus, nunquam tua signa reliqui:
 Tu mihi propositum, tu mihi semper opus.
 Quæ decuit primis sine crimine Iulimus annis,
 Nunc teritur nostris area maior equis
 Tempora cum causis annalibus eruta priscis,
 Lapsaque sub terras, orta que signa cano.
 Venimus ad quartum, quo tu celeberrima, mensem
 Et vatem, & mensem scis Venus esse tuos.
 Mota Cytherea est leuiter mea tempora myrto
 Contigit: & cœptum perfice, dixit, opus.
 Sensimus; & caussæ subito patuere dierum.
 Dum licet & spirant flamina, nauis eat.
 Si qua tamen pars te de fastis tangere debet,
 Cæsar in Aprili, quod tuearis, habes.
 Hic ad te magna descendit origine mensis:
 Et fit adoptiua nobilitate tuus.
 Hoc pater Iliades, cum longum scriberet annum,
 Vidit & auctores rettulit ipse suos.
 Utque fero Marti primam dedit ordine sortem;
 Quod sibi nascendi proxima causa fuit
 Sic Venerem gradibus multis in gente receptam
 Alterius voluit mensis habere locum
 Principiumque sui generis, reuolutaque quærens
 Sæcula, cognatos venit adusque Deos.
 Dardanon Electra quis nescit Atlantide natum?
 Scilicet Electram concubuisse Ioui?
 Huius Erichthonius; Tros est generatus ab illo;
 Assaracum creat hic: Assaracusq; Capyn.

Proximus Anchises; cum quo commune parentis
 Non dedignata est nomen habere Venus.
 Hinc satus Æneas: pietas spectata per ignes:
 Sacra, patremque humeris, altera sacra, tulit,
 Venimus ad felix aliquando nomen Iuli;
 Unde domus Teucros Iulia tangit auos.
 Posthumus hinc qui, quod Iulius est natus in altis,
 Silius in latia gente vocatus erat,
 Isque Latine, tibi pater est; subit Alba Latinum:
 Proximus est titulis Epytus, Alba, tuis.
 Ille dedit captæ repetita vocabula Troiæ;
 Et tuus est idem, Calcete, factus auus.
 Cumq; patris regnum post hunc Tiberinus haberet;
 Dicitur in Tuscæ gurgite mersus aquæ;
 Iam tamen Agrippam natû, Remulumque nepotē
 Viderat; in Remulum fulmina missa ferunt.
 Venit Aventinus post hos locus unde vocatur,
 Mons quoque post illum tradita regna Procæ;
 Quem sequitur duri Numitor germanus Amuli.
 Illa cum Lauso de Numitore fati.
 Ense cadit patrui Lausus; placet Ilia Marti;
 Teque parit gemino iuncte Quirine Remo.
 Ille suos temper Venerem Martemq; parentes
 Dixit: & emeruit vocis habere fidem;
 Neq; secuturi possent nescire nepotes;
 Tempora Dis generis continuata dedit.
 Sed Veneris menssem Graio sermone notatum
 Auguror: à spumis est dea dicta maris
 Nec tibi sit mirum Græco rem nomine dici:
 Itala nam tellus Græcia maior erat.
 Venerat Euander plena cum classe suorum;
 Venerat Alcides: Graius vterq; genus.

Hospes Auentinis armentum paut in herbis
 Clauiger; & tanto est Albula pota Deo.
 Dux quoq; Naritius; testes Lestrigones extant:
 Et quod adhuc Circes nomina litus habet.
 Et iam Telegoni, iam mœnia Tiberis vdi
 Stabant; Argolicæ quæ posuere manus.
 Venerat Atridæ fatis agitated Halesus:
 A quo se dictam terra Falisca putat.
 Adijce Troianæ suasorem Antenora pacis:
 Et generum Æneiden, Apule Daune, tuum.
 Seruus ab Illacis, & post Antenora flammis
 Attulit Æneas in loca nostra Deos.
 Huius erat Solemus Phrygia comes vnus ab Ida,
 A quo Sulmonis mœnia nomen habent:
 Sulmonis gelidi patriæ, Germanice, nostræ;
 Me miserum, Scythico quàm procul illa solo est!
 Euge age: tam longas sed supprime, Musa, querelas:
 Non tibi sunt mœsta sacra canenda lyra.
 Quo non liuor adit? sunt qui tibi mensis honorem
 Equisse velint, inuideantq; Venus.
 Nam quia ver aperit tunc omnia; densaq; cedit
 Frigoris asperitas, fœtaque terra patet;
 Aprilem memorant ab aperto tempore dictum:
 Quem Venus iniecta vindicat alma manu.
 Illa quidem totum dignissima temperat annum:
 Illa tenet nullo regna minora Deo; (aucta,
 Quid, quod vbiq; potens, templisq; frequentibus
 Vrbe tamen nostra ius dea maius habet:
 Pro Troia, Romane, tua, Venus arma ferebat:
 Cùm gemuit reneram cuspide læsa manum,
 Cœlestesque duas Troiano iudice vicit;
 (Ah nolim uictas hoc meminisse deas)

Assaracique nurus dicta est; ut scilicet olim
 Magnus Iuleos Cæsar haberet auos.
 Nec Veneri tempus, quàm ver, erat aptius vllum,
 Vere nitent terræ? vere remissus ager.
 Nunc herbæ rupta tellure cacumina tollunt?
 Nunc tumido geminas cortice palmes agit.
 Et formosa Venus formoso tempore digna est;
 Utque solet, Marti continuata suo est.
 Vere monet curvas materna per æquora puppes
 Ire? nec hibernas iam timuisse minas
 Rirè deam colitis Latix matresque nurusque,
 Et vos, quis vittæ longaque vestis abest,
 Aurea marmoreo redimicula demite collo:
 Nunc alij flores, nunc noua danda rosa est.
 Roma pudicitia proauorum tempore lapsa est;
 Cumæam, veteres consuluistis an ùm.
 Tempa iubet fieri Veneri; quibus ordine factis,
 Inde Venus verso nomina corde tenet.
 Semper ad Æneas placido pulcherrima vultu
 Respice, torque tuas Diua tuère nurus.
 Dum loquor, elatæ metuendus acuminis caudæ,
 Scorpius in virides præcipitatur aquas
Nox ubi transferit cœlumque rubescere primo
 Cœperit; & tactæ rore quærentur aues;
 Semiustamque facem vigilata nocte viator
 Ponet; & ad solitum rusticus ibit opus;
 Pleiades incipient humeros releuare paternos.
 Quæ septem dici, sex tamen esse solent.
 Seu quod in amplexus sex hinc venete Deorum;
 Nam Steropen Marti concubuisse ferunt;
 Nepruno Halcyonen, & te formosa Celæno;
 Maian, & Electram, Taygetamque Ioui;

Septima mortali Merope tibi. Sisyphæ, nupfit;
Pœnitet & facti sola pudore later.

Siue quod Electra Troiæ spectare ruinas.

Non tulit; ante oculos opposuitque manum.

Ter sine perpetuo cœlum versetur in axe:
Ter iungat Titan, terque resoluat equos:

Protinus inflexo Berecynthia tibia cornu

Flabit; & Idææ festa parentis erunt.

Ibunt semimares: & inania tympana tudent

Aëraque tinnitus ære repulsa dabunt.

Ipsa sedens molli comitum ceruice feretur,

Urbis per medias exuulata vias.

Scena sonat, ludiquè vocant; spectare Quirites,

Et fora Marte suo litigiola vacent.

Quærere multa libet; sed me sonus æris acuti

Terret; & horrendo Lotos adunca sono.

Da dea quam scite, doctas Cybeleia neptes

Vidit; & has curæ iussit adesse meæ.

Pandite mandati memores Heliconis alumnae,

Gaudeat assiduo cur Dea magna sono.

Sic ego; Erato (mensis Cythereius illi

Cessit; quod teneri nomen amoris habet)

Reddita Saturno fors hæc erat optime regum:

A nato sceptris excutière tuis.

Ille suam, metuens, vt quæq; erat: edita, prolem

Deuorat, immerfam visceribusq; tenet;

Sæpe Rhea quæsta est toties fœcunda, nec vnquam

Mater & indoluit fertilitate sua.

Iuppiter ortus erat pro magno teste vetustas

Creditur: acceptam parce mouere fidem,

Veste latens saxum cœlesti gutture sedit:

Sic genitor fatis decipiendus erat.

Ardua iamdudum resonat tinnitibus Ida ;
 Tutus vt infanti vagiat ore Puer :
 Pars manibus clypeos ; galeas pars tundit inanes :
 Hoc Curetes habent, hoc Corybantes opus,
 Res latuit patrem : prisiciq; imitamina facti
 — Aëra Deæ comites, raucaq; terga mouent.
 Cymbala pro galeis pro scutis tympana pulsant :
 Tibia dat Phrygios, vt dedit ante, modos,
 Desierat, cœpi Cur huic genus, acre leonum
 Præbent, insolitas ad iuga curua iugas ?
 Desieram cœpit, feritas mollita per illam
 Creditur : id curru testificata suo est.
 Hoc quoque dux operis moneas precor, vnde petit
 Venerit ; an nostra semper in vrbe fuit ?
 Dindymon, & Cybelen, & amænam fontibus Idam
 Semper ; & Illiacas Mater amauit opes.
 Cùm Troiam Ænas Italos portaret in agros ;
 Est Dea sacriferas pænè secura rates.
 Sed nondum fatis Latio sua numina posci
 Senserat ; afluētis substiteratq; locis,
 Post, vt Roma potens opibus iam sæcula quinque
 Vidit, & edomito sustulit orbe caput ;
 Carminis Euboici fatalia verba sacerdos,
 Inspicit ; inspectum tale fuisse ferunt.
 Mater abest ; Matrem iubeo Romane requiras :
 Cum veniet, casta est accipienda manu.
 Obscuræ sortis patres ambagibus errant,
 Quæuè parens absit, quouè petenda loco.
 Consultitur Pæna, Diuumq; accersite matrem,
 Inquit : in Ideo est inuenienda iugo.
 Mittuntur proceres, Phrygiæ tunc sceptrâ tenebar
 Attalus : Ausonijs rem negat ille viris,

Mira canam, longo tremuit cum marmure tellus,
 Et sic est adytis Diua locuta Iuis:
 Ipsa peti volui; nec sit mora: mitte volentem;
 Dignus Roma locus, quo Deus omnis eat:
 Ille soni terrore pauens proficiscere, dixit:
 Nostra eris: in Phrygios Roma refertur auos,
 Protinus innumera cadunt pineta secures,
 Illa quibus fugiens Phyx pius vsus erat.
 Mille manus coeunt: & picta coloribus vltis,
 Caelestum Matrem concava puppis habet,
 Illi sui per aquas fertur tutissima nati;
 Longa; Phryxae stagna sororis adit.
 Rhæteumq; capax, Sigea; littora transit;
 Et Tenedum, & veteres Eetionis opes;
 Cyclades excipiunt, Lesbo post terga relicta;
 Quaq; Caristeis frangitur vnda vadis.
 Transit & Icarium; lapsas vbi perdidit alas,
 Icarus; & vastæ nomina fecit aquæ.
 Tunc læua Creten, dextra Pelopeidas vndas
 Descriit, & Veneri sacra Cythera petit,
 Hinc mare Trinacrium, candens vbi tingere ferrū
 Brontes, & Steropes, Aemonidesq; solent:
 Æquora; Æfra legit: Sardoq; regna sinistris:
 Respicit à remis: Ausoniamq; tenet.
 Ostia contigerat: qua se Tiberinus in altum
 Diuidit: & campo liberiore natat.
 Omnis eques, mistaq; grauis cum plebe senatus,
 Obuius ad Tusci fluminis ora venit.
 Procedunt pariter matres, natiq; viriq;
 Quæque colunt sanctos virginitate focos,
 Sedula fune viri contento brachia lassant:
 Vix iubet aduersas hospira naus aquas,

Sicca diu fuerat tellus: sitis vsserat herbas:

Sedit limoso pressa carina vado.

Quisquis adest operi plus quàm pro parte laboras.

Adiuuat & fortes voce sonante manus.

Illa velut medio stabilis sedet insula ponto.

Attoniti monstro stantq; pauentq; viri.

Claudia Quincta genus Clauso referebat ab alto,

Nec facies impar nobilitate fuit.

Castra quidem: sed non est credita? tumor iniquus

Læserat? & falsi criminis acta rea est.

Cultus, & ornatos variè prodisse capillos,

Obfuit, ad rigidos promptaq; lingua sonos.

Conscia mens recti famæ mendacia ridet:

Sed nos in vitium credula turba sumus.

Hæc vbi castarum processit ab agmine matrum;

Et manibus puram fluminis hausit aquam.

Ter caput irrorat: ter tollit ad æthera palmas.

Quicumque adspiciunt; mente carere putant.

Summisq; genu vultus in imagine diuæ

Fligit: & hos edit crine iacente sonos.

Supplicis alma tuæ genitrix fœcunda Deorum:

Accipe sub certa conditione preces.

Castra negor: si tu damnas, meruisse fatebor;

Morte luam pœnas iudice vieta Dea.

Sed si crimen abest; tu nostræ pignora vitæ

Re dabis: & castas casta sequere manus.

Dixit, & exiguo funem conamine traxit:

(Mira, sed in scena testificata loquor) (do.

Mota Dea est: sequiturq; ducem: laudatq; sequen-

Index læcitiæ fertur ad astra sonus.

Flaminis ad flexum veniunt: Tiberina priores

Atria dixerunt, vade sinister abit.

Nox aderat, querno religant in stipite funem,
 Dantq; leui somno corpora functa cibo.
 Lux aderat, querno soluunt à stipite funem:
 Ante tamen posito thura dedere foco,
 Ante coronarunt puppem sine labe inuentam
 Maëtarunt, operum, coniugiq; rudem:
 Est locus in Tiberim: quã lubricus influit Almo,
 Et nomen magno perdit in amne minor.
 Illic purpurea canus cum veste sacerdos
 Almonis, dominam sacraq; lauit aquis,
 Exululant comites: furiosaque tibia flatur:
 Et feriunt molles taurea terga manus,
 Claudia præcedit læto celeberrima vultu,
 Credita vix tandem teste pudica Dea.
 Ipsa sedens plastro porta est inuecta Capena:
 Sparguntur iunctæ flore recente boues
 Natica accepit: templi non perstitit author:
 Augustus nunc est: ante Metellus erat.
 Substitit hic Erato; mora fit: sic cætera quæro:
 Dic, inquam, parua cur stipe quærat opes?
 Contulit æs populus, de quo delubra Metellus
 Fecit, ait, dandæ mos stipis inde manet.
 Cur vicibus factis ineunt conuulua, quæro.
 Tunc magis, indictas concelebrantq; dapes:
 Quod bene mutarit sedem Berecynthia, dixit,
 Captant mutatis sedibus omen idem
 Institeram, quare primi Magalesia ludi
 Vrbe forent nostra: cum Dea: (sensit enim)
 Illa Deos, inquit, peperit; cessere parenti;
 Principiumque dati mater honoris habet.
 Non pudet herbosum dixi, posuisse moretum
 In dominæ mensis? an sua causa subest?

Lacte mero veteres vsi narrantur, & herbis;

Sponte sua si quas terra ferebat, ait.

Candidus elixæ miscetur caseus herbæ;

Cognoscat priscos vt Dea prisca cibos:

Poltera cùm cœlo motis Pallantias astris

Fulserit, & niueos Luna leuarit equos;

Qui dicer, Quondam sacrata est colle Quirini

Hac Fortuna die publica, verus erit

Tertia lux (memini) ludis erit; hac mihi quidam

Spectanti senior, contiguusq; loco.

Hæc, ait, illa dies Lybicus qua Cæsar in oris,

Perfida magnanimi contudit arma Iubæ.

Dux mihi Cæsar erat: sub quo meruisse tribunus

Glorior: officio præfuit ille meo.

Hanc ego militia sedem tu pace parasti

Inter bis quinos vsus honore viros.

Plura locuturi subito subducimur imbre:

Pendula cœlestes libra mouebat aquas.

Ante tamen quam summa dies spectacula sistat:

Ensiser Orion æquore merfus erit.

Proxima victricem cùm Romam inspexerit Eos

Et dederit Phæbo stella fugata locum;

Circus erit pompa celebris, numeroque Deorum:

Primaque ventosis palma petitur equis

Hinc Ceteris ludi, non est opus indice causæ.

Spontè deæ munus promeritumque patet.

Panis erant primis virides mortalibus herbæ:

Quas tellus nullo sollicitante dabat.

Et modò carpebant viuax è cespite grâmen;

Nunc epulæ tenera fronde cacumen erant. (pertra

Postmodo glans nata est, bene erat, iam glande re-

Duraque magnificas quercus habebat opes.

Prima

Prima Ceres homine ad meliora alimenta vocato,
 Mutauit glandes vtiliore cibo;
 Illa iugo tauros collum præbere coëgit:
 Tunc primùm solers eruta vidit humus.
 Æs erat in pretio, chalybis iam massa placebat:
 Heû, heu perpetuó debuit illa regi:
 Pace Ceres læta est: & vos orate coloni
 Perpetuam pacem pacificumque ducem.
 Farra deæ, micæque licet salientis honorem
 Detis, & in veteres thurea grana focos.
 Et si thura aberunt: vnctas accendite tedas:
 Parua bonæ Cereri, sint modò casta, placent.
 A boue succincti cultros remouete ministri:
 Bos aret, ignauam sacrificate suem.
 Apta iugo, ceruix non est ferienda securi,
 Viuat: & in dura sæpè laboret humo.
 Exigit ipse locus, raptus vt virginis edam:
 Plura recognosces: pauca docendus eris
 Terra tribus scopulis vastum procurrit in æquor
 Trinacris, à positu nomen adepta loci:
 Grata domus Cererì: multas ea possidet vrbes:
 In quibus est culto fertilis Enna solo
 Frigida cælestum matres Arethusa vocarat:
 Venerat ad sacras & dea flaua dapes.
 Filia consuetis vt erat comitata puellis,
 Errabat nudo per sua prata pede.
 Valle sub vmbrosa locus est adspergine multa
 Viuidus ex alto desilientis aquæ
 Tot fuerant illic, quot habet natura, colores.
 Pictæq; dissimili flora nitebat humus.
 Quam simul adspexit: Comites accedite, dixit:
 Et mecum plenos flore referte sinus:

Præda puellares animos oblectat inanis :
 Et non sentitur sedulitate labor.
 Hæc implet lento calathos è vimine nexos :
 Hæc gremium; laxos degrauat illa sinus.
 Illa legit calthas, huic sunt violaria curæ;
 Illa papauereas subsecat vngue comas.
 Has Hyacinthe tenes, illas Amarante, moraris :
 Pars Thyma, pars rorem, pars meliloton amant.
 Plurima lecta rosa est: sunt & sine nomine flores
 Ipsa crocos tenues, liliaq; alba legit.
 Carpendi studio paulatim longiùs itur,
 Et dominam casu nulla secuta comes.
 Hanc videt, & visam patruus velociter aufert :
 Regnaque cæruleis in sua portat equis.
 Illa quidem clamabat, Io carissima mater
 Auferor; ipsa suos abscideratque sinus,
 Panditur interea Diti via: namque diurnum
 Lumen inassueti vix patiuntur equi.
 At chorus æqualis cumulatæ flore ministræ,
 Persephone clamat: ad tua dona veni.
 Et clamata silet, montes vlulatibus implent:
 Et feriunt mæsta pectora nuda manu.
 Attonita est clangore Ceres: modò venerat Ennã,
 Nec mora, Me miseram, filia clamat, vbi es;
 Mentis inops rapitur, vt quas audire solemus
 Threicias fufis Mænadas ire comis:
 Vt vitulo mugit sua mater ab vberè raptò,
 Et quærit fætus per nemus omne suos;
 Sic Dea nec retinet gemitus: & concita cursu
 Ferrur: & è campis incipit Enna tuis.
 Inde puellaris nacta est vestigia plantæ:
 Et pressam noto pondere vidit humum.

Forsitan illa dies erroris summa fuisset :
 Si non turbassent signa reperta suos,
 iamq; Leontinos, Anisenaq; flumina cursu
 Præterit : & ripas herbifer Aci tuas.
 Præterit & Cyanen, & fontes lenis Anapi :
 Et te vorticibus non adeunde Gela.
 Linquerat Ortygiam, Megareaq; Pantagienq;
 Qua; Simetheas accipit æquor aquas :
 Antraq; Cyclopum positis exusta caminis :
 Quiq; locus curvæ nomina falcis habet :
 Himeraq; & Didymen, Agrigentaq; Tauromenonq;
 Sacrarumq; Melam pascua læta bouum.
 Hinc Camerinā addit, Thapsonq; & Herolia tēpe :
 Qua; iacet Zephyro temper apertus Eryx.
 Iamq; Peloriaden Lilybæaq; iamq; Pachynon
 Lustrarat, terræ cornua prima suæ.
 Quacunq; ingreditur, miseris loca cuncta querelis
 Implet : vt amissum cum gemit ales Ityn.
 Perq; vices modo Persephone, modò filia clamat.
 Clamat : & alternis nomen vtrumq; ciet.
 Sed neq; Persephone Cererem, nec filia matrem
 Audit : & alternis nomen vtrumq; perit.
 Vnaq; pastorem vidisset, an arua colentem.
 Vox erat ; Hac gressus ecqua puella tulit ?
 Iam color vnus inest rebus ; tenebrisq; teguntur
 Omnia ; iam vigiles conticuere canes ;
 Alta iacet vasti super ora Tiphoe's Ætna :
 Cuius anhelatis ignibus ardet humus ;
 Illic accendit geminas pro lampade pinus ;
 Hinc Cereris sacris nunc quoque teda datur.
 Est specus exeli structura pumicis asper,
 Non homini facilis, non adeunda feræ :

Quo simulac venit, frenatos curribus angues
 Iunxit; & æquoreas sicca pererrat aquas.
 Effugit ad Syrteis; & te Zanclea Charybdis;
 Et vos Nisæi naufraga monstra canis
 Hadriacæque patens late bimaremque Corinthum;
 Sic venit ad portus, Attica terra tuos.
 Hic primùm gelido sedit mæstissima saxo;
 Illud Cecropidæ nunc quoque triste vocant,
 Sub Ioue duravit multis immota diebus.
 Et lunæ patiens & pluuiialis aquæ.
 Fors sua cuiquæ loco est qui nunc Cerealis Eleusis
 Dicitur, hic Celei rura fuere senis,
 Ille domum glandes, excussaque mora rubetis
 Portat, & arsuris arida ligna focis.
 Filia parua duas redigebat monte capellas:
 Et tener in cunis filius æger erat.
 Mater, ait virgo (mota est dea nomine matris,)
 Quid facis in solis incommitata locis?
 Perstitit & senior, quamuis onus vrget: & orat,
 Tecta suæ subeat quantulacunq; casæ.
 Illa negat: simularat anum: mitraq; capillos
 Presserat: instanti talia dicta refert:
 Sospes eas, semperquæ parens: mihi filia rapta est.
 Heû melior quanto fors tua sorte mea est!
 Dixit, & vt lachrymæ (neq; enim lachrymare deorû
 Decidit in tepidos lucida gutta sinus. (est)
 Flent pariter molles animis virgoq; senexquæ:
 E quibus hæc iusti verba fuere senis.
 Sic tibi, quam raptam: quæris, sit filia sospes:
 Surge: nec exiguæ despice tecta casæ.
 Cui dea sic inquit; Scisti, qua cogere posses,
 Sequæ leuat saxo, subsequiturquæ senem.

Dux comiti narrat, quàm sit sibi filius æger;
 Nec capiat somnos inuigiletque malis;
 Illa soporiferum paruos initura penates,
 Colligit agresti lene papauer humo.
 Dum legit; oblitio fertur gustasse palato,
 Longamque imprudens exsoluisse famem,
 Quæ quia principio posuit ieiunia noctis;
 Tempus habent mensæ sidera visa sibi.
 Limen ut intrauit, luctus videt omnia plena;
 Iam spes in puero nulla salutis erat.
 Matre salutata, (mater Menalina vocatur,)
 Iungere dignata est os puerile suo.
 Pallor abit; subitasque vident in corpore vires;
 Tantus cœlesti venit ab ore vigor
 Tota domus læta est, hoc est, materque, paterque,
 Nataque; tres illi tota fuere domus.
 Mox epulas ponunt, liquefactaque coagula lacte,
 Pomaque & in ceris aurea mella suis.
 Abstinet alma Ceres; somnique papauera causas
 Dat tibi cum tepido lacte bibenda puer,
 Noctis erat medium, placidique silentia somni;
 Triptoleum gremio sustulit illa suo
 Terque manu permulsit eum; tria carmina dixit,
 Carmina mortali non referenda sono;
 Inque foco corpus pueri viuente fauilla
 Obruit humanum purget ut ignis onus.
 Excutitur somno stulte pia mater; & amens.
 Quid facis? exclamat; mēbraque ab igne rapit
 Cui dea, Dum non es, dixit, scelerata fuisti;
 Irrita materno sunt mea dona metu
 Iste quidem mortalis erit, sed primus arabit;
 Et seret, & culta præmia tollet humo.

Dixit

Dixit; & egrediens nubem trahit; inque dracones
 Transit; & ab alifero tollitur axa Ceres;
 Sunion expositum Piræaque tuta recessu
 Linqvit; & in dextrum quæ iacet ora latus.
 Hinc init Ægeum; quo Cyclades adspicit omnes,
 Ioniumq; capax, Icariumque legit:
 Perq; vrbes Asiæ longum petit Hellepontum;
 Diuersumq; locis alta pererrat iter.
 Nam modò turilegos; Arabas modò despicit Indos?
 Hinc Libs, hinc Moroc siccaq; terra subest,
 Nunc adit Hesperios, Rhenum, Rhodanūq; Padūq;
 Teque future parens Tibri potentis aquæ
 Quò feror? immensum est erratas dicere terras:
 Præteritus Cereri nullus in orbe locus.
 Errat & in cælo: liquidique immunia ponti,
 Alloquitur gelido proxima signa polo.
 Parrhasidés stellæ (namque omnia nosse potestis;
 Æquoreas numquam cùm subeatis aquas)
 Persephonen natam miseræ monstrate parenti.
 Dixerat, Huic Helice talia verba refert:
 Crimine nox vacua est Solem de virgine rapta
 Consule? qui latè facta diurna videt.
 Sol aditur. Quam quæris, ait, ne vana labores,
 Nupta Iouis fratri tertia regna tenet.
 Quæsta diu secum, sic est affata Tonantem:
 Maximaque in vultu signa dolentis erant.
 Si memor es, de quo mihi sit Proserpina nata;
 Dimidium curæ debet habere tuæ.
 Orbe pererrato, sola est iniuria facti
 Cognita commissi: præmia raptor habet.
 At neque Persephone digna est prædone marito:
 Nec gener hoc nobis more parandus erat.

Quid grauius victore Gyge captiua tulissem?
 Quam nunc te cœli sceptrâ tenente tulit?
 Verum impune ferat: nos hæc patiemur inultæ,
 Reddat; & emendet facta priora nouis
 Iuppiter hanc lenit; factumque excusat amore,
 Nec gener est nobis ille pudendus, ait.
 Non ego nobilior; posita est mihi regia cœlo;
 Possidet alter aquas, alter inane Chaos.
 Sed si fortè tibi non est mutabile pectus;
 Statque semel iuncti rumpere vincla tori;
 Hoc quoque tentemus; siquidem ieiuna remansit:
 Sin minùs; Inferni coniugis vxor erit.
 Tartara iussus adit sumptis Caducifer alis:
 Speque redit citius; visaque certa refert.
 Rapta tribus, dixit, soluit ieiunia granis.
 Punica quæ in lento cortice poma tegunt.
 Non secus indoluit, quam si modo rapta fuisset;
 Mœsta parens, longa vixque resecta mora est.
 Atque, ita, nec nobis cœlum est habitabile, dixit;
 Tartarea recipi me quoque valle iube;
 Et factura fuit; pactus nisi iuppiter esset,
 Bis tribus vt cœlo mensibus illa foret.
 Tunc demum vultumque Ceres, animûque recepit:
 Imposuitque suæ spicea ferta comæ:
 Largaque prouenit cessatis mellis in aruis:
 Et vix congestas area cepit opes.
 Alba decent Cererem, vestes Cerealibus albas
 Sumite nunc pulli velleris vsus abest.
Occupat Aprilis Idus cognomine Victor
 Iupiter: hac illi sunt data templa die.
 Hac quoque ni fallor, populo dignissima nostro
 Atria Libertas cœpit habere sua.

L Vce secutura tutos pete nauita, portus;
 Ventus ab occasu grandine mixtus erit.
 Si licet; & fuerit; tamen hac Mutinensia Cæsar
 Grandine militia contudit arma sua.

Tertia post Veneris cum lux surrexerit Idus:
 Pontifices, forda sacra litate boue.

Forda ferens bos est, sæcundaque dicta ferendo:
 Hinc etiam fœtus nomen habere putant.

Nunc grauidû pecus est grauidæ quoque semine teræ
 Telluri plenæ victima plena datur. (ræ

Pars cadit arce Iouis: ter denas curia vaccas
 Accipit & largo sparsa cruore madet.

Ast vbi visceribus vitulos rapuere ministri;
 Sectæque fumosis exta dedere focus;

igne cremat vitulos, quæ natu maxima virgo est:
 Luce palis populos purget vt ille cinis.

Rege Numa fructu non respondente labori.
 Irrita decepti vota colentis erant.

Nam modò siceus erat gelidis aquilonibus annus:
 Nunc ager assidua luxuriabat aqua

Sæpè Ceres primis dominum fallebat in herbis;
 Et leuis obsessio stabat auena solo;

Et pecus ante diem partus edebat acerbos,
 Agnaq; nascendo sæpe necabat ouem;

Sylua vetus vetu nullaque diu violata securi
 Stabat, Mænalio sacra relicta Deo.

Ille dabat tacitis animo responsa quieto,
 Noctibus, hic geminas rex Numa mactat oues;

Prima cadit Fauno: leni cadit altera Somno,
 Sternitur in duro vellus vtrumque solo.

Bis caput intonsum fontana spargitur vnda:
 Bis sua faginea tempora fronde tegit,

Vfus abest Veneris: nec fas animalia mensis

Ponere: nec digitis annulus vllus inest.

Vesper vbi est; tectum supra noua vellera corpus

Ponit, adorato per sua verba Deo.

Interea placidam redimita papauere frontem,

Nox venit: & secum somnia nigra trahit,

Faunus adest. ouiumq; premens pede vellera duro:

Edidit à dextro talia verba toro:

Morte boum tibi, rex, tellus placanda duarum:

Dat sacris animas vna necata duas.

Excutitur terrore quies: Numa visa resoluit:

Et secum ambages, cæcaq; visa refert.

Expedit errantem nemori gratissima coniunx:

Et dixit, Gravidæ posceris extra bouis.

Extra bouis gravidæ dantur: fæcundior annus

Prouenit: & fructum terra pecusque ferunt.

Hanc quondam Cytherea diem properantiùs ire

Iussit; & admissos præcipitauit equos;

Vt titulum imperij quam primùm luce sequenti,

Augusto iuueni prospera bella darent.

Sed iam præteritas vbi quartus lucifer Idus

Respicit, hac Hyadas Dorida nocte tenent.

Tertia post Hyadas cùm luxerit orta remotas,

Carcere partitos circus habebit equos.

Cur igitur missæ iunctis ardentia tædis

Terga ferant vulpes: caussa docenda mihi est,

Frigida Carseolis nec oliuis apta ferendis

Terra sed ad segetes ingeniosus ager.

Hac ego Pelignos natalia rura petebam.

Parua, sed assiduis humida semper aquis.

Hospitis antiqui solitas intrauimus ædes.

Dempserat emeritis iam iuga Phæbus equis,

Is mihi multa quidem, sed & hæc narrare solebat

Vnde meum præsens instruéretur opus.

Hoc, ait, in campo (campumquæ ostendit) habebat

Rus breue cum duro parca colona viro

Ille suam peragebat humum: siue vsus aratri,

Seu curuæ falcis, siue bidentis erat.

Hæc modò verrebatur stantem tibicine villam:

Nunc matris plumis oua fouenda dabat,

Aut virides maluas, aut fungos colligit albos:

Aut humilem grato calfacit igne focum

Et tamen assiduus exercet brachia telis,

Aduersusq; minas frigoris arma parat.

Filius huius erat primo lasciuus in æuo:

Addideratq; annos ad duo lustra duos.

Is capit extremi vulpem conualle salicti:

Abstulerat multas illa cohortis aues.

Captiuam stipula sænoq; inuoluit: & ignes

Admouet: vrentes effugit illa manus.

Qua fuit, incendit vestitos messibus agros:

Damnosas vires ignibus aura dabat.

Factū abijt: monumēta manent: nam dicere certā

Nunc quoq; lex vulpem Carseolana vetat.

Vtq; luat pœnas genus hoc, Cerealibus ardet:

Quoq; modo segetes perdidit ipsa perit.

Proxima cūm velet terras visura parentes

Memnonis in roseis lutea mater equis;

De duce lanigeri pecoris qui perdidit Hellen,

Solabit egresso victima maior adest.

Vacca sit an taurus, non est cognoscere promptū:

Pars prior apparet: posteriora latent.

Seu tamen est taurus, siue hoc est fœmina signum;

Iunone in vita munus amoris habet.

NOx abiit: oriturq; aurora: Palilia poscor.
Non poscor frustra, si fauet alma Pales.

Alma Pales faueas pastoria sacra canenti:

Prosequor officio si tua facta meo.

Certè ego de vitulo cinerem stipulamq; fabalem
Sæpe tuli plena, februa tosta, manu.

Certè ego transilij positas ter in ordine flammæ;
Vdaq; rorales laurea misit aquas.

Mota dea est, operiq; fauet: naualibus exit
Puppis; habent ventos iam mea vela suos:

I, pete virginea populus suffimen ab ara.
Vesta dabit: Vestæ munere purus eris.

Sanguis equi suffimen erit, vituliq; fauilla:
Tertia res duræ culmen inane fabæ:

Pastor oues saturas ad prima crepuscula lustret:
Vnda prius spargat, virgâq; verrat humum,

Frondebis & fixis decorentur ouilia ramis:
Et tegat ornatas longa corona fores.

Cerulei fiant purò de sulfure fumi:
Tectâq; fumanti sulfure balat ovis.

Vre mares oleas, tedamq; herbasq; Sabinas;
Et crepet in medijs laurus adusta focus;

Libaq; de milio milij fiscella sequatur:
Rustica præcipuè est hoc dea læta cibo.

Adde dapes in vtrumq; suas: dapibusq; refectus
Siluicolam tepido lacte precare Palem.

Consule, dic, pariter pecori pecorisq; magistris
Effugiat stabulis noxa repulsa meis.

Sive sacro pau: sediuè sub arbore sacra;
Pabulaq; è bustis inscia carpsit quis:

Si nemus intraui vetitum: nostrisue fugatæ
Sunt oculis Nymphæ, semicaperq; Deus:

Si mea falx ramo lucum spoliavit opaco;
 Vnde data est agræ fiscina frondis oui;
 Da veniam culpæ: nec, dum degrandinat, obfit
 Agresti fano supposito pecus:
 Nec noceat turbasse lacus: ignoscite Nymphæ.
 Mota quod obscuras vngula fecit aquas.
 Tu dea pro nobis fontes, fontanaquæ placa
 Numina, tu sparfos per nemus omne Deos.
 Nec Dryadas, nec nos videamus labra Dianæ:
 Nec Faunum, medio cùm premit arua die.
 Pelle procul morbos: valeant hominesquæ gregesquæ
 Et valeant vigiles, prouida turba, canes.
 Ne uè minus multas redigam, quam mane fuerunt:
 Ne uè gemam referens vellera rapta lupo.
 Absit iniqua fames, herbæ frondesquæ supersint;
 Quæquæ lauent artus, quequæ bibantur aquæ.
 Vbera plena premam referat mihi caseus æra:
 Dentquæ viam liquido vimina rara sero.
 Sitquæ salax aries: conceptaquæ semina coniung
 Reddat: & in stabulis multa sit agna meis.
 Lanaquæ proueniat nullas læsura puellas.
 Mollis, & ad teneras quamlibet apta manus.
 Quæ precor eueniant; & non faciamus ad annum.
 Pastorum domini grandia liba Pali,
 His dea placanda est; hac tu conuersus ad ortus
 Dic quater; & viuo perlue rore manus.
 Dum licet, apposita veluti craterè camella
 Lac niueum potes, purpureamquæ sapam.
 Moxquæ per ardentes stipulæ crepitantis aceruos
 Traicias celeri strenua membra pede.
 Expositus mos est, moris mihi restat origo.
 Turba facit dubium; cœptaque nostra tenet.

Omnia purgat edax ignis, vitiumque metalli
 Excoquit; idcirco cum duce purgat oves.
An, quia cunctarum contraria semina rerum
 Sunt duo, discordes ignis & vnda Dei;
 Iunxerunt elementa patres aprumque putarunt,
 Ignibus, & sparsa tangere corpus aqua.
An, quod in his vitæ causa est; hæc perdidit exul
 His noua fit coniunx; hæc duo magna putant,
 (Vix equidem credo) sunt qui Phaëtona referri
 Credant, & nimias Deucalionis aquas.
 Pars quoque cum saxis pastores saxa ferebant,
 Scintillam subito prostruuisse ferunt,
 Prima quidem perijt; stipulis excepta secunda est;
 Hoc argumentum flamma Palilis habet.
An magis hunc morem pietas Æneia fecit,
 Innocuum victo cui dedit ignis iter? (est,
 Hoc tamen est vero propius; cum condita Roma
 Transferri iussos in noua tecta lares;
 Mutantesque domum tectis agrestibus ignem;
 Et cessaturæ supposuisse casæ;
 Per flammam salis se pecus, salisse colonos;
 Quod sit natali nunc quoque Roma tuo
 Ipse locum vati casus facit, vrbis origo
 Venit: ades factis magne Quirine tuis.
 Iam luerat pœnas frater Numitoris; & omne
 Pastorum gemino sub duce vulgus erat.
 Contrahere agrestes & mœnia ponere vtriq;
 Conuenit, ambigitur mœnia ponat vter.
 Nil opus est, dixit, certamine, Romulus, vlllo:
 Magna fides auium est: experiamur aues.
 Res placet, alter init nemorosi saxa palati:
 Alter Auentinum manè cacumen init.

Sex Remus, hic volucres bis sex videt ordine: pacto
 Statur: & arbitrium Romulus vr̄bis habet,
 Apt̄a dies legitur, qua m̄ænia signet aratro
 Sacra Palis suberant; inde mouetur opus.
 Fossa fit ad solidum: fruges iaciuntur in ima:
 Et de vicino terra petita solo.
 Fossa repletur humo pl̄æneq; imponitur ar̄æ:
 Et nouus accenso fungitur igne focus.
 Inde præmens stiuam designat m̄ænia sulco:
 Alba iugum niueo cum Ioue vacca tulit.
 Vox fuit hæc regis, Condenti Iuppiter vr̄bem,
 Et genitor Mauors, Vestaq; mater ades:
 Quosq; pium est adhibere Deos, aduertite cuncti:
 Auspicibus vobis hoc mihi surgat opus
 Longa sit huic ætas, dominæq; potentia terræ!
 Sitq; sub hac oriens occiduusq; dies
 Ille præcabatur tonitru dedit omnia læuo
 Iuppiter: & læuo fulmina missa polo.
 Augurio læti iaciant fundamina ciues;
 Et nouus exiguo tempore murus erat.
 Hoc Celer vr̄get opus: quẽ Romulus ipse vocarat:
 Sintq; Celer curæ dixerat ista tuæ.
 Neue quis aut murus, aut factam vomere fossan-
 Transeat: audentem talia dede neci.
 Quòd Remus ignorans, humiles contēnere muros
 Cœpit: & His populus, dicere, tutus erit?
 Nec mora, transiit: retrò Celer occupat ausum;
 Ille premit duram sanguinolentus humum.
 Hæc vbi rex didicit; lachrymas introrsus obortas
 Denorat; & clausum pectore vulnus habet.
 Flere palam non vult; exempla q; fortia seruat,
 Sicq; meos muros transeat hostis, ait.

Dat tamen exequias; nec iam suspendere fletum
Sustinet, & pietas dissimulata patet.

Osculaq; applicuit posito suprema feretro:
Atq; ait, Inuito frater adempte vale.

Arsurosq; artus vinxit: fecêre quod ille
Faustulus, & mœstas Acca soluta comas.

Tunc iuvenes nondum facti fleuêre Quirites:
Ultima ploratò subdita flamma rogo est.

Vrbs oritur (quis tunc hoc illi credere posset?)
Victorem terris impositura pedem.

Cuncta regas: & sis sub magno Cæsare semper:
Sæpe etiam plures nominis huius habe.

Et quoties steteris domito sublimis in orbe,
Omnia sint humeris inferiora tuis.

SEx ubi quæ restent, lucas Aprilis habebit;
In medio cursu tempora veris erunt.

En frustra pecudem quærens Athamantidos Helles:
Signaque dant imbres: exoriturque canis.

Hæc mihi Nomento Romam cum luce redirem,
Obstitit in media candida turba via:

Flamen in antiquæ lucum Rubiginis ibat,
Extæ canis flammis extæ daturus ovis.

Protinus accessi; ritus ne nescius essem,
Edidit hæc flamen verba. Quirine, tuis;

Aspera rubigo parcas Cerealibus herbis;
Et tremat in summa leue cacumen humo.

Tu sata fideribus cœli nutrita secundis
Crescere, dum fiant falcibus apta, sinas.

Vis tua non leuis est, quæ tu frumenta notasti;
Mœstus in amissis illa colonus habet.

Nec venti tantum Gereri nocuere, nec imbres,
Nec sic marmorco pallet adusta gelu;

Quan-

Quantum si culmos Titan incalfacit vdos;
 Tunc locus est iræ diua timenda tuæ,
 Parce precor; scabraſquæ manus à meſſibus aufer;
 Nêue noce cultis; poſſe nocere ſat eſt.
 Nec teneras ſegetes, ſed durum amplectere ferrum;
 Quodque poteſt alios perdere, perde prior.
 Vtilius gladios, & tela nocentia carpes:
 Nil opus eſt illis: otia mundus agat.
 Sarcula nunc, duruſq; bidens, & vomer aduncus
 Ruris opes niteant: inquinet arma ſitus.
 Conatusq; aliquis vagina ducere ferrum,
 Adſtrictum longa ſentiat eſſe mora.
 At tu ne viola Cererem: ſemperq; colonus
 Abſenti poſſit ſoluere vota tibi
 Dixerat, à dextra villis mantile ſolutis,
 Cumq; meri patera thuris acerra fuit.
 Thura focis, vinumq; dedit. fibraſq; bidentis
 Turpiaq; obſcenæ vidimus exta canis.
 Tum mihi cur detur ſacris noua victima quæris?
 (Quæſieram) cauſam percipe flamen ait;
 Eſt canis (Icarium dicunt) quo ſidere moto
 Toſta ſitit tellus: præripiturq; ſeges.
 Pro cane ſidereo canis hic imponitur aræ:
 Et, quare fiat, nil niſi nomen habet.
CUm Phrygis Aſſaraci Thitonia fratre relicto,
 Suſtulit immenſo ter iubar orbe ſuum,
 Mille venit varijs florum dea nexa coronis:
 Scena ioci morem liberioris habet.
 Exit & in Maias feſtum florale Calendas:
 Tunc repetam: nunc me grandius vrget opus:
 Aufert Veſta diem: cognati Veſta recepta eſt
 Limine, ſic iuſti conſtituère patres.

Phæbus habet partem: Vestæ pars altera cessit:
 Quod superest illis, tertius ipse tenet.

State Palatinæ laurus: prætextaq; quærcu
 Stet domus: æternos treis habet vna Deos.

F A S T O R V M

LIBER V.

QUæritis vnde putem Maio data nomina mensi
 Non satis est liquido cognita causa mihi.
 Ut stat, & incertus qua sit sibi nescit eundum
 Cùm videt ex omni parte viator iter;
 Sic, quia posse datur diuersas reddere causas:
 Quò ferar ignoro: copiaq; ipsa nocet
 Dicite quæ fontes Aganippidos Hypocrenes,
 Grata Medusæi signa tenetis equi.
 Dissensere deæ, quarum Polyhymnia cœpit
 Prima: silent aliæ, dictaq; mente notant (do,
 Post chaos, vt primùm data sunt tria corpora mû.
 Inq; nouas species omne recessit opus;
 Pondere terra suo subsedit; & æquora traxit:
 At cœlum leuitas in loca summa tulit,
 Sol quoq; cum stellis nulla grauitate retentus,
 Et vos lunares exsilijstis equi
 Sed neq; terra diu cælo, neq; cætera Phœbo
 Sidera cedebant: par erat omnis honor.
 Sæpe aliquis solio, quod tu Saturne tenebas:
 Arsus de media plebe sedere Deus,
 Elatus Oceano quisquam Deus aduena iunxit:
 Tethys & extremo sæpe recepta loco est
 Donec honor, placidoq; decens reuerentia vultu
 Corpora legitimis imposuere toris.

Hinc

Hinc sata Maiestas, quæ mundum temperat omnem
 Quæq; die partu est edita; magna fuit.
 Nec mora, confedit medio sublimis olympto
 Aurea purpureo conspicienda sinu
 Confedere simul pudor & metus: omne videret
 Numen ad hanc vultus composuisse suos.
 Protinus intrauit mentes suspectus honorum:
 Fit pretium dignis: nec sibi quisque placet
 Hic status in cælo multos permanfit in annos.
 Dum senior fatis excidit arce Deus.
 Terra feros partus immania monstra Gigantes,
 Edidit aufuros in Iouis ire domum.
 Mille manus illis dedit, & pro cruribus angues:
 Atque ait: In magnos arma mouete Deos.
 Exstruere hi montes ad sidera summa parabant;
 Et magnum bello sollicitare Iouem.
 Fulmina de cæli iaculatus Iuppiter arce,
 Vertit in authores pondera vasta suos.
 His bene Maiestas armis defensa Deorum
 Restat: & ex illo tempore culta manet,
 Assidet inde Ioui: Iouis est fidissima custos;
 Et præstat sine vi sceptrâ tenenda Ioui.
 Venit & in terras: coluerunt Romulus illam:
 Et Numa: mox alij, tempore quisque suo.
 Illa patres in honore suo, matresq; tuetur:
 Illa comes pueris, virginibusque venit.
 Illa datas fasces commendat, eburque curule:
 Illa Coronatis alta triumphat equis.
 Finierat voces Polyhymnia, dicta probârunt
 Clioq; & curæ scita Thaleia lyræ,
 Excipit Vranix fecere silentia cunctæ;
 Et vox audiri nulla, nisi illa, potest.

Magna fuit quondam capitis reuerentia cani;
 Inq; suo pretio ruga senilis erat.
 Martis opus iuuenes, animosaq; bella gerebant;
 Et pro Dijs aderant in statione suis.
 Viribus illa minor, nec habendis vtilis armis
 Consilio patriæ sæpe ferebar opem.
 Nec nisi post annos patuit tunc curia seros;
 Nomen & ætatis mite senatus habet.
 Iura dabat populo senior; finitaq; certis
 Legibus est ætas; vnde petatur honos,
 Et medius iuuenum non indignantibus ipsis
 Ibat: & interior, si comes vnus erat.
 Verba quis auderet coram sene digna rubore
 Dicere? censuram longa senecta dabat.
 Romulus hoc vidit; selectaq; corpora patres
 Dixit; ad hos vrbis summa relata nouæ est.
 Hinc sua maiores tribuisse vocabula Maio
 Tangor; & ætati consuluisse suæ.
 Et Numitor dixisse potest, Da Romule menseni
 Hunc senibus; nec auum sustinuisse nepos.
 Nec leue propositi pignus successit honoris;
 Iunius à iuuenum nomine dictus adest.
 Tunc si neglectos hedera redimira capillos,
 Prima sui cœpit Calliopeia chori.
 Duxerat Oceanus quondam Titanida Tethyn;
 Qui terram liquidis, qua patet, ambit aquis.
 Hinc fata Pleione cum cælifero Atlante
 Iungitur, vt fama est; Pleiadasque parit.
 Quarum Maia suas forma superasse sorores
 Traditur; & summo concubuisse Ioui.
 Hæc enixa iugo cupressiferæ Cyllenes,
 Ætherium volucri qui pede carpit iter.

Arcades hunc, Ladonque rapax, & Mænalus ingens,
Ritè colunt, luna credita terra prior.

Exul ab Arcadia Latios Euander in agros
Venerat impositos attuleratque Deos.

Hic, vbi nunc Roma est, orbis caput; arbor & heros
Et paucæ pecudes, & casa rara fuit. (bæ

Quò postquam ventum est; Consistite, præscia ma-
Nam locus imperij rus erit istud, ait. (ter

Et matri, & vati paret Nonacrius heros;
Inque peregrina constitit hospes humo.

Sacraque multa quidem, sed Fauni prima bicornis:
Has docuit gentes, alipedisque Dei.

Semicaper coleris succinctis Faune Lupercis;
Cùm lustrant celebres vellera secta vias.

At tu materno donasti nomine mensëm
Inuentor curuæ, furibus aptæ, fidis.

Nec pietas hæc prima tua est; septena putaris
Pleiadum numero fila dedisse lyræ.

Hæc quoq; desierat: laudata est voce sororum,
Quid faciam? turbæ pars habet omnis idem.

Gratia Pieridum nobis æqualiter adsit:
Nullaque laudetur plusve minusve mihi

AB Ioue surgat opus, prima mihi nocte videnda
Stella est in cunis officiosa Iouis.

Nascitur Oleniæ sidus pluuiiale Capellæ:
Illa dati cælum præmia lactis habet.

Nais Amalthea Cretæa nobilis Ida,
Dicitur in siluis oculuisse Iouem.

Huic fuit hædorum mater formosa duorum,
Inter Dictæos conspicienda greges:

Cornibus aëreis, atque in sua terga recuruis:
Vbere, quod nutrix posset habere Iouis,

Lac dabat illa Deo, sed fregit in arbore cornu:
 Truncaq; dimidia parte decoris erat.
 Sustulit hoc Nymphe; cinxitq; decentibus herbis.
 Et plenum pomis ad Iouis ora tulit
 Ille ubi res cœli tenuit folioq; paterno
 Sedit, & inuictō nil Ioue maius erat;
 Sidera nutricem, nutricis fertile cornu,
 Fecit; quæ dominæ nunc quoq; nomen habent
 Præstitibus Maiæ laribus videre Calendæ
 Aram constitui, paruaq; signa Deum
 Voverat illa quidem Curius, sed longa vetustas
 Destruit, & saxo longa senectâ nocet.
 Causa tamen positi fuerat cognominis illis,
 Quod præstant oculis omnia tuta suis.
 Stant quoque pro nobis; & præsunt mœnibus vrbis:
 Et sunt præsentēs, auxiliūq; ferunt,
 Et canis ante pedes saxo fabricatus eodem
 Stabat: quæ standi cum Lare causa fuit?
 Seruat vterque domū: domino quoque fidus vterq;
 Compita grata Deo, compita grata cani:
 Exagitant & Lar, & turba Dianæ fores:
 Peruigilantq; Lares: peruigilantq; canes.
 Bina gemellorum quærebam signa Deorum,
 Viribus annosæ facta caduca moræ:
 Mille Lares geniumq; ducis, qui tradidit illos?
 Vrbs habet: & vici numina trina colunt,
 Quo feror? Augustus mensis mihi carminis huius
 Ius habet: interea diua canenda bona est.
 Est moles nativa loco: res nomina fecit:
 Appellant saxum: pars bona montis ea est,
 Huic Remus insisterat frustra: quo tempore fratris
 Prima Palatinæ regna dedistis aues.

Tempa patres illic oculos exosa viriles
 Leniter acclivi constituere iugo.
 Dedicat hæc veteris Clausorum nominis hæres,
 Virgineo nullum corpore passa virum,
 Livia restituit; ne non imitata maritum
 Effet: & ex omni parte secuta virum.
Postera cum roseam pulsas Hyperionis astris,
 In matutinis lampada tollet equis.
 Frigidus Argestes summas mulcebit aristas:
 Candidaq; à Calabris vela dabuntur aquis.
 At simul inducent obscura crepuscula noctem,
 Pars Hyadum toto de grege nulla latet.
 Ora micant tauri septem radiantia flammis:
 Nauita quas Hyadas Graius ab imbre vocat.
 Pars Bacchum nutrisse putat: pars credidit esse
 Tethyos has neptes, Oceaniq; senis
 Nondum stabat Atlas humeros oneratus olympo:
 Cum satus est forma conspiciendus Hyas.
 Hunc stirps Oceani maturis nixibus Æthra
 Edidit, & Nymphas: sed prior ortus Hyas,
 Dum noua lanugo est; pavidos formidine ceruos
 Terret: & est illi præda benigna lepus.
 At postquam virtus annis adoleuit: in apros
 Audet, & hirsutas cominus ire leas
 Dumque petit latebras fetæ catulosque leæne,
 Ipse fuit Libycæ præda cruenta leæ
 Mater Hyan, & Hyan mœstæ fleuere sorores,
 Cervicemque polo suppositurus Atlas.
 Victus vterq; parens tamen est pietate sororum:
 Illa dedit cælum: nomina fecit Hyas.
 Mater ades florum ludis celebranda iocosis:
 Distuleram partes mente priore tuas.

Incipis Aprili: transis in tempora Maij:
 Alter te fugiens, cùm venit, alter habet.
 Cum tua sint, cedantque tibi confinia mensum;
 Conuenit in laudes ille vel ille tuas
 Circus in hunc exit, clamataque palma theatris:
 Hoc quoque cum circi munere carmen eat.
 Ipsa doce quæ sis, hominum sententia fallax.
 Optima tu proprij nominis author eris.
 Sic ego, sic nostris respondet Diua rogatis:
 Dum loquitur: vernas afflat ab ore rosas,
 Chloris eram, quæ Flora vocor corrupta Latino,
 Nominis est nostri littera Græca, sono.
 Chloris eram Nymphæ campi felicitis, vbi audis
 Rem fortunatis antè fuisse viris.
 Quæ fuerit mihi forma, graue est narrare modestæ:
 Sed generum matri repperit illa Deum.
 Vere fruor semper: semper nitidissimus annus:
 Arbor habet frondes, pabula semper humus.
 Est mihi fœcundus dotalibus hortus in agris;
 Aura fouet: liquidæ fonte rigantur aquæ.
 Hunc meus impleuit generoso flore maritus:
 Atque ait, Arbitrium tu dea floris habe.
 Sæpe ego digestos volui numerare colores:
 Nec potui: numero copia maior erat.
 Roscida cùm primùm folijs excussa pruina est,
 Et variæ radijs intepuere comæ;
 Conueniunt pictis incinctæ vestibus Horæ:
 Inq; leues calathos mûnera nostra legunt.
 Protinus accedunt Charites: nectuntq; coronas,
 Sertaq; cælestes implicitura comas.
 Prima per immensas sparsi noua semina gentes,
 Vnius tellus antè coloris erat.

Prima Theraphnæo feci de sanguine florem :
 Et manet in folio scripta querela suo.
 Tu quoq; nomen habes cultos Narcisse per hortos:
 Infelix, quòd non alter, & alter eras.
 Quid Grocon, aut Acin referam, Cinyraq; creatū:
 De quorum per me sanguine surget honor.
 Mars quoq; si nescis, per nostras editus artes,
 Iupiter hoc vt adhuc nesciat vlq; precor.
 Sancta Iouem Iuno, nata sine matre Minerva,
 Officio doluit non eguisse suo.
 Ibat vt Oceano quereretur facta mariti:
 Restitit ad nostras fessa labore fores.
 Quam simul adspexi: Quid te Saturnia, dixi,
 Attulit? exponit quem petat illa locum.
 Addidit & causam: verbis solabar amicis.
 Non, inquit, verbis cura leuanda mea est.
 Si pater est factus neglecto coniugis vsu
 Iuppiter; & solus nomen vtrumq; tenet;
 Curego desperem fieri sine coniuge mater;
 Et parere intacto, dummodo casta, viro?
 Omnia tentabo latis medicamina torris:
 Et freta, Tartareos excutiamq; sinus.
 Voxerat in cursu: vultum dubitantis habebam.
 Nescio quid Nymphe posse videris, ait
 Ter volui promittere opem, ter lingua retenta est;
 Ira Iouis magni caussa timoris erat.
 Fer precor auxilium, dixit: celabitur author:
 Et Stygiæ nomen testificabor aquæ.
 Quod petis Olenijs, inquam, mihi missus ab aruis
 Flos dabit: est hortis vnicus ille meis.
 Qui dabat hoc, dixit, sterilem quoq; tange iuuençã;
 Mater erit, tetigit: nec môra, mater erat.

Protinus hærentem decerpfit pollice florem,
 Tangitur: & tacto concipit illa siou.
 Iamq; grauis Thracen, & læua Propontidos intrat,
 Fitq; potens voti: Marsq; creatus erat:
 Qui memori accepti per me natalis, Habeto
 Tu quoq; Romulea, dixit, in v'ibe locum.
 Forsitan in teneris tantùm mea Regna coronis
 Esse putes; tangit numen & arua meum.
 Si bene floruerint segetes; erit area diues.
 Si bene floruerint vinea, Bacchus erit.
 Si bene floruerint oleæ; nitidissimus annus:
 Poma quoque euentum temporis huius habent,
 Flore semel læso pereunt viciæq; fabæq;
 Et pereunt sentes, aduena Nile tux:
 Vina quoq; in magnis operose condita cellis
 Florent: & nebulæ dolia summa tegunt.
 Mella meum munus volucres ego mella daturas
 Ad violam, & cythisos, & thyma cana voco.
 Nos quoque idē facimus, tunc cum iuuenilib⁹ annis
 Luxuriant animi, corporaq; ipsa vigent.
 Talia dicentem tacitus mirabar: at illa
 Ius tibi dicendi est, si qua requiris, ait.
 Dic dea, respondi, ludorum quæ sit origo.
 Vix bene desieram: rettulit illa mihi.
 Cætera luxuriæ nondum instrumenta vigebant;
 Aut pecus, aut latam diues habebat humum.
 Hinc etiam locuples, hinc ipsa pecunia dicta est.
 Sed iam de verito quisq; parabat opes.
 Venerat in morem populi depascere saltus:
 Idq; diu licuit: pænaq; nulla fuit.
 Vindice seruabat nullo sua publica vulgus:
 Iamq; in priuato pascere inertis erat.

Plebis ad ædiles perducta licentia talis
 Publicios: animus defuit antè viris.
 Rem populus recipit multam subière nocentes:
 Vindictibus laudi publica cura fuit.
 Multa data est ex parte mihi: magnoquè fauore
 Victores ludos instituère nouos.
 Parte locant cliui, qui tunc erat ardua rupes:
 Vtile nunc iter est: Publiciumq; vocant.
 Annua credideram spectacula facta, negauit:
 Addidit & dictis altera verba suis.
 Nos quoq; tangit honor: festis gaudemus & aris:
 Turbaq; cœlestes ambitiosa sumus
 Sæpe Deos aliquis peccando fecit iniquos,
 Et pro delictis hostia blanda fuit.
 Sæpe Iouem vidi cum iam sua mittere vellet
 Fulmina, thure dato sustinuisse manum.
 At si negligimur, magnis iniuria pœnis
 Soluitur: & iustum præterit ira modum.
 Respice Testiadem, flammis absentibus arsit;
 Causa est, quod Phæbes ara sine igne fuit.
 Respice Tantaliden; eadem dea tela tenebat;
 Virgo est; & spretos bis tamen vita focos.
 Hippolyte infelix velles coluisse Dionem;
 Cùm consternatis diriperis equis.
 Longa referre mora est collecta obliuia damnis.
 Me quoq; Romani præteriere patres.
 Quid facerem? per quod fierem manifesta doloris,
 Exigerent nostræ qualia damna notæ?
 Excidit officium tristi mihi; nulla tuebar
 Rura; nec in pretio fertilis hortus erat.
 Lilia deciderant; violas arere videres?
 Filaquè punicei languida facta croci.

Sæpe mihi Zephyrus, dores corrumpere noli
Ipsa tuas dixit: dos mihi vilis erat.

Florebant oleæ: venti nocuere proterui:

Florebant segetes: grandine læsa seges:

In spe vitis erat: cœlum nigrescit ab austris:

Et subita frondes decutiuntur aqua.

Nec volui fieri, nec sum crudelis in ira:

Cura repellendi sed mihi nulla fuit.

Conuenere patres, & si benè floreat annus.

Numinibus nostris annua festa fauent.

Annuimus votis, consul cùm consule ludos

Posthumio Lænas persoluere mihi.

Cur tamen, vt dantur vestes Cerealibus albæ,

Sic est hæc cultu versicolore decens?

An quia maturis albescit messis aristis?

Et color & species floribus omnis inest?

Annuat: & motu flores cecidere capillis:

Decidere in mensas vt rosa missa solet,

Lumina restabant: quorum me causa latebat:

Cum sic errores abstulit illa meos.

Vel quia purpureis collucent floribus agri;

Lumina sunt nostros visa decere dies:

Vel quia nec flos est hebeti, nec flamma colore:

Atq; , oculos in se splendor vterq; trahit:

Vel quia delicijs nocturna licentia nostris

Conuenit, à vero tertia causa venit.

Est breue praterea, de quo mihi quærere restat,

Si liceat dixi: dixit & illa, licet:

Cur tibi pro Lybicus clauduntur rete lænis

Imbelles caprea sollicitusq; lepus?

Non sibi respondi, sylvas cessisse, sed hortos,

Aruaq; pugnaci non adeunda fera.

Omnia finierat: tenues secessit in auras;
 Mansit odor, posses scire fuisse deam.
 Floreat vt toto carmen Nafonis in æuo;
 Sparge precor donis pectora nostra tuis,
N Octe minus quarta promet sua sidera Chiron,
 Semiuir, & flauī corpore mistus equi.
 Pelion Hæmonix mons est obuersus in austros:
 Summa virent pinu: cætera quercus habet,
 Phillirides tenuit: saxo stant antra vetusto:
 Quæ iustum memorant incoluisse senem?
 Ille manus olim missuras Hæctora letho,
 Creditur in lyricis detinuisse modis?
 Venerat Alcides exhausta parte laborum:
 Iussaq; restabant vltima penè viro.
 Stare simul casu Troix duo fata videres:
 Hinc puer Æacides, hinc Ioue natus erat?
 Excipit hospitio iuuenem Philyreius heros:
 Et causam aduentus hic rogat, ille docet.
 Respicit interea clauam, spoliūq; leonis,
 Virq; ait his armis, armaq; digna viro.
 Nec se, quin horrens auderent tangere setis
 Vellus, Achilleæ continuere manus.
 Dumq; senex tractat squalentia tela venenis;
 Excidit, & lzuo fixa sagitta pede est.
 Ingemuit Chiron: traxitq; è vulnere ferrum:
 Et gemit Alcides. Hæmoniusq; puer.
 Ipse tamen lectas Pegaseis collibus herbas
 Temperat: & vana vulnera mulcet ope.
 Virus edax superabat opem, penirusq; recepta
 Ossibus, & toto corpore pestis erat.
 Sanguine Centauri Lerneæ sanguis Echidnæ
 Mistus, ad auxilium tempora nulla dabat;

Stabat vt ante patrem lachrymis perfusus Achilles

Sic flendus Pelus, si moreretur, erat,

Sæpè manus ægras manibus fingebat amicis:

Morum, quos fecit, præmia doctor habet.

Oscula sæpè dedit: dixit quoq; sæpe iacenti;

Viue precor: nec me care relinque pater.

Nona dies aderat; cum tu iustissime Chiron

Bis septem stellis corpora cinctus eras,

Hunc lyra curua sequi cuperet: sed idonea non-

Est via: nox aptum tertia tempus erit. (dum

SCorpius in cælo cum cras lucescere nonas

Dicimus: à media parte videndus erit.

Hinc vbi protulerit formosa ter Hesperus ora,

Ter dederint Phœbo sidera victa locum;

Ritus erit veteris nocturna Lemuria sacri:

Inferias tacitis Manibus illa dabunt.

Annus erat breuior nec adhuc pia februa norant:

Nec tu dux mensum tane biformis eras.

Iam tamen extincto cineri sua dona ferebant:

Compositiq; nepos busta piabat aui

Mensis erat Maius maiorem nomine dictus.

Qui partem prisca nunc quoque moris habet.

Nox vbi iam media est; somnosq; silentia præbent

Et canis, & varix conticuistis aues:

Ille memor veteris ritus, timidusq; Deorum

Surgit: habent gemini vincula nulla pedes:

Signaq; dat digitis medio cum pollice iunctis;

Occurrat tacito ne leuis umbra sibi.

Cumq; manus purè fontana perluit vnda,

Vertitur: & nigras accepit ore fabas,

Auersusq; iacit: sed dum iacit Hæc ego mitto:

His, inquit, redimo meq; meosq; fabis.

Hæc

Hæc nouies dicit: nec respicit, umbra putatur
 Colligere; & nullo terga vidente sequi.
 Rursus aquam tangit: Themelæq; concrepat æra
 Et rogat vt tectis exeat umbra suis
 Cùm dixit nouies, Manes exite paterni:
 Respicit: & purè sacra peracta putat:
 Dicta, sit vnde dies, quæ nominis extet origo:
 Me fugit: ex aliquo est inuenienda Deo,
 Pleiade nate mane virga venerande potenti:
 Sæpe tibi est Stygij regia visa Iouis.
 Venit adoratus Caducifer: accipe causam
 Nominis: ex ipso est cognita causa Deo.
 Romulus vt tumulo fraternas condidit umbras:
 Et malè veloci iusta soluta Remo:
 Faustulus infelix, & passis Acca capillis
 Spargebant lachrymis ossa perusta suis.
 Inde domum redeunt sub prima crepuscula mœsti:
 Vtq; erat in duro procubuere toro
 Umbra cruenta Remi visa est assistere lecto:
 Atq; hæc exiguo murmure verba loqui:
 En ego dimidium vestri parsq; altera voti,
 Cernite sim qualis: qui modò talis eram.
 Qui modò si volucres habuissem regna iubentes,
 In populo potui maximus esse meo.
 Nunc sum elapsa rogi flammis & inanis imago:
 Hæc est ex illo forma relicta Remo.
 Heu vbi Mars pater est? si vos modò vera locuti:
 Vberaq; expositis ille ferina dedit.
 Quem lupa seruauit, manus hunc temeraria ciuis
 Perdidit: o quanto mitior illa fuit!
 Sæue Celer crudelem animam per vulnera reddas:
 Vtq; ego, sub terras sanguinolentus eas,
Noluit

Noluit hoc frater: pietas æqualis in illo est:
 Quod potuit, lachrymas manibus ille dedit.
 Hunc vos per lachrymas per vestra alimenta roga-
 Ut celebré nostro signet honore diem. (te,
 Mandantem amplecti cupiunt & brachia tendunt
 Lubrica prensantes effugit umbra manus.
 Ut secum fugiens somnos abduxit imago:
 Ad regem voces fratris vterq; ferunt.
 Romulus obsequitur: lucemq; Romuria dixit
 Illam: quâ positis iusta feruntur auis.
 Aspera mutata est in lenem tempore longo
 Littera: quæ toto nomine prima fuit.
 Mox etiam lemures animas dixere silentium;
 Hic sensus verbi: vis ea vocis erat.
 Fama tamen veteres illi clausere diebus;
 Ut nunc ferali tempore operata vides.
 Nec viduæ tædis eadem, nec virginis apta
 Tempora, quæ nupsit non diuturna fuit.
 Hac quoq; de causa si te prouerbia tangunt;
 Mense malum Maio nubere, vulgus agit.
 Sed tamen hæc tria sunt sub eodem tēpore festa
 Inter se nulla continuata die.
 Quid solito citius liquido iubar æquore tollit,
 Candida lucifero præueniente dies? (bam
 Fallor? an arma sonant? non fallimur: arma sonant
 Mars venit; & veniens bellica signa dedit.
 Ultor ad ipse suos cœlo descendit honores,
 Templaq; in Augusto conspicienda foro,
 Et Deus est ingens, & opus, debebat in vrbe
 Non aliter nati Mars habitare sui.
 Digna Giganteis hæc sunt delubra trophæis;
 Hinc fera Graduum bella mouere decet:

Seu quis ab Eoo nos impius orbe laceffet ;
 — Seu quis ab occiduo Sole domandus erit ;
 Perspici armipotens operis fastigia summi ;
 Et probat inuictos illa tenere Deos.
 Perspicit in foribus diuersæ tela figuræ ;
 Armaquæ terrarum milite victa suo.
 Hinc videt Ænean oneratum pondere caro ;
 Et tot Iuleæ nobilitatis auos.
 Hinc videt Iliaden humeris ducis arma ferentem ;
 Glaraquæ dispositis acta subesse viris.
 Spectat & Augusto prætextum nomine templum ;
 Et visum lecto Cæsare maius opus.
 Vouerat hoc iuuenis tunc, cùm pia sustulit arma ;
 A tantis princeps incipiendus erat.
 Ille manus tendens instanti milite iusto,
 In coniuratos talia dicta dedit ;
 Si mihi bellandi pater est, Vestæquæ sacerdos
 Author, & vlscisci nomen vtrumquæ ; paro :
 Mars ades ; & satia scelerato sanguine ferrum :
 Stetquæ ; fauor cassa pro meliore tuus.
 Tempa feres : & me victore vocaberis Vltor.
 Vouerat ; & fuso lætus ab hoste redit.
 Nec satis est meruisse semel cognomina Martis ;
 Persequitur Parthi signa retenta manu.
 Gens fuit & campis, & equis, & tuta sagittis ;
 Et circumfufis inuia fluminibus,
 Addiderat animos Crassorum funera genti :
 Cùm perijt miles ; signaquæ ; duxquæ ; simul.
 Signa decus belli Parthus Romana tenebat ;
 Romanaquæ ; aquilæ signifer hostis erat ?
 Isquæ ; pudor mansisset adhuc nisi fortibus armis,
 Cæsaris Ausoniæ protegerentur opes.

Ille notas veteres, & longi dedecus xui
 Sustulit: agnorunt signa recepta suos
 Quid tibi nunc solitæ mitti post terga sagittæ?
 Quid loca? quid rapidi profuit vius equi?
 Parthe refers aquilas: victos quoque porrigis ar-
 Pignora iam nostri nulla pudoris habes. (cus:
 Ritè Deo templumq; datum, nomenq; Bisultor:
 Emeritus voti debita soluit honor.
 Solemnes ludos circi celebrate Quirites:
 Non visa est sortem scena decere Deum.

Pleias adspicies omnes, totumq; sororum
 Agmen; vbi antè Idus nox erit vna super.
 Tunc mihi non dubijs auctoribus incipit æstas:
 Et tepidi finem tempora veris habent.

Idibus ora prior stellantia tollere taurum
 Indicat: huic signo fabula nota abest;
 Hoc alij signum Phariam dixere iuencam:
 Quæ bos ex homine est, ex boue facta Dea.
 Tunc quoq; priscorum virgo simulachra virorum,
 Mittere roboreo scirpea ponte solet.
 Corpora post decies senos qui credidit annos
 Missæ neci; sceleris crimine damnat auos.
 Fama vetus, tunc cùm Saturnia terra vocata est;
 Talia fatidici dicta fuisse senis;
 Falcifero libatà seni duo corpora gentes
 Mittite, quæ Tuscis excipiantur aquis,
 Donec in hæc venit Tirynthius arua, quotannis
 Tristia Leucadio sacra peracta modo:
 Illum stramineos in aquam misisse Quirites;
 Hercules exemplo corpora falsa iaci.
 Pars putat, vt ferrent iuuenes suffragia soli,
 Pontibus infirmos præcipitasse ienes.

Thybri doce verum: tua ripa vetustior vrbe est;
 Principium rirus tu bene nosse potes.
 Thybris arundiferum medio caput extulit aluô;
 Raucaq; dimouit talibus ora sonis;
 Hæc loca desertas vidi sine mœnibus herbas;
 Pascebat sparsas vtraq; ripa boues.
 Et quem nunc gentes Tiberim noruntq; timentq;
 Tunc etiam pecori despiciendus eram.
 Arcadis Euandri nomen tibi læpè refertur:
 Ille meas remis aduena torsi aquas.
 Venit & Alcides turba comitatus Achias;
 Albula, si memini, tunc mihi numen erat.
 Excipit hospitio iuuenem Pallantius heros:
 Et tandem Caco debita pœna fuit
 Victor abit; secumque boues Erythreida prædam,
 Abstrahit; at comites longius ire negant:
 Magnaq; pars horum desertis mansit in agris,
 Montibus his ponunt spemq; laremq; suum.
 Sæpe tamen patriæ dulci tanguntur amore:
 Atq; aliquis moriens hoc breue mandat opus.
 Mittite me in Tiberim, Tiberinis vectus ut vndis
 Littus ad Inachium puluis inanis eam.
 Displicet hæredi mandati cura sepulchri;
 Mortuus Ausonia conditur hospes humo,
 Stirpea pro domino Tiberi iactatur imago:
 Ut reperat Graias per freta longa domos.
 Hactenus; & viuo subiit rostantia saxo
 Antra; leues cursum sustinuitis aquæ.
 C Lare nepos Atlantis ades; quæ montibus olim
 Edidit Arcadis Pleias vna Ioui;
 Pacis & armorum superis imisq; Deorum
 Arbitræ alato qui pede carpis iter;

Lætæ lyræ pulsu, nitida quoq; lætè palæstra;
 Quo didicit culté lingua docente loqui.
 Tempa tibi posuère patres spectantia circum
 Idibus; ex illo est hæc tibi festa dies.
 Te, quicumq; suas profitentur vendere merces,
 Thure dato tribuas vt sibi lucra, rogant.
 Est aqua Mercurij portæ vicina Capenæ;
 Si iuuat expertis credere; numen habet.
 Hunc venit incinctus tunica mercator &; vrna
 Purus suffusa, quam ferat, haurit aquam.
 Vda fit hinc laurus, lauro sparguntur ab vda
 Omnia; quæ dominos sunt habitura nouos.
 Spargit & ipse suos lauro rorante capillos:
 Incipit & solita dicere voce preces.
 Ablue præteriti periuria temporis inquit:
 Ablue præterita perfida verba fide:
 Siue ego te feci testem, falsoué citauit
 Non audituri nomina vana Iouis:
 Siue Deum prudens alium diuamò fefelli;
 Abstulerint celeres improba verba notî.
 Et pereant veniente die periuria nobis:
 Nec curent superi si qua locutus ero.
 Da modò lucra mihi, da factò gaudia lucro:
 Et face vt emptori verba dedisse iuuet.
 Talia Mercurius poscentes ridet ab alto,
 Se memor Ortygias surripuisse boues.
AT mihi pande precor multa meliora petenti,
 In geminos ex quo tempore Phæbus eat.
 Gum totidem de mense dies superesse videbis;
 Quot sunt Herculei facta laboris ait,
 Dic ego respondi, causam mihi sideris huius:
 Causam facundo reddidit ore Deus:

Abstulerant raptas Phæben Phæbesq; sororem
Tyndaridæ fratres, hic eques, ille pugil.

Bella parant, repetuntq; suas & frater & Idas,
Leucippo fieri pactus vterq; gener.

His amor, vt repetant; illis vt reddere nolint;
Suadet: & ex causa pugnat vterq; pari.

Effugere Oealidæ cursu potuere sequentes;
Sed visum est celeri vincere turpe fuga.

Liber ab arboribus locus est apta area pugnae;
Constiterant illo nomina fida loco.

Pectora transiectus Lynceo Castor ab ense,
Non expectato vulnere pressit humum.

Vltor adest Pollux; & Lyncea perforat hasta;
Qua ceruix humeros continuata tegit,

Ibat in hunc Idas; vixque est Iouis igne repulsus;
Tela tamen dextro fulmine rapta negant.

Iamque tibi Pollux cælum sublime patebat;
Cum mea dixisti percipe verba pater;

Quod mihi das vni cælum, partire duobus;
Dimidium toto munere maius erit.

Dixit, & alterna fratrem statione recepit;
Vtile sollicitæ sidus vtrumque rati.

Ad lanum redeat, qui quærit Agonia quid sint;
Quæ tamen in fastis hoc quoque tempus habent.

Nocte sequente diem canis Erigoneius exit?
Est alio signi reddita causa loco.

Proxima Vulcani lux est; quam Lustria dicunt;
Lustrantur puræ, quas fecit ille, tubæ.

Quatuor inde notis locus est; quibus ordine le-
Vel mos sacrorum, vel fuga Regis inest. (Ctis

Nec te prætereo populi Fortuna potentis
Publica; cui templum luce sequente datum est

Hanc vbi diues aquis acceperit Amphitrite,
Grata ioui fulvæ rostra videbis avis.

A Vferet ex oculis veniens aurora Booten;
Continuaquæ die sidus Hyantis erit.

F A S T O R V M.

L I B E R V I.

Hic quoque mensis habet dubias in nomine cau-
Quæ placeant positis omnibus ipse leges. (Fas;
Facta canam: sed erunt qui me finxisse loquentur:
Nullaq; mortali numina visa putent.
Est Deus in nobis, agitante calescimus illo:
Impetus hic sacræ semina mentis habet.
Fas mihi præcipnè vultus vidisse Deorum:
Vel quia sum vates, vel quia sacra cano.
Est nemus arboribus densum, secretus ab omni
Voce locus, si non obstreperetur aquis.
Hic ego quærebam cœpti quæ mensis origo,
Effet & in cura nominis huius eram.
Ecce deas vidi; non quas præceptor arandi
Viderat; Ascreas cùm sequeretur oues.
Nec quas Priamiades in aquosæ vallibus Idæ
Contulit, ex illis sed tamen vna fuit.
Ex illis fuit vna, sui germana mariti;
Hæcerat (agnoui) quæ stat in arce Iouis.
Horrueram, tacitoq; animum pallore fatebar;
Tunc dea quos fecit, sustulit ipsa metus:
Namq; ait, ô vates Romani conditor anni,
Ause per exiguos magna referre modos;
Ius tibi fecisti numen cœleste videndi:
Cùm placuit numeris condere festa tuis.

Ne tamen ignores; vulgiquè errore traharis:
 Iunius à nostro nomine nomen habet.
 Est aliquid nupsisse Ioui; Iouis esse sororem:
 Fratre magis dubito glorier, anne viro.
 Si genus adspicitur; Saturnum prima parantem
 Feci; Saturni fors ego prima fui.
 A patre dicta meo quondam Saturnia Roma est:
 Hæc illi à cælo proxima terra fuit.
 Si torus in pretio est, dicor matrona Tonantis:
 Iunctaque Tarpeio sunt mea templa Ioui.
 An potuit Maio pellex dare nomina mensi;
 Hic honor in nobis inuidiosus erit?
 Cur igitur regina vocor princepsq; Dearum?
 Aurea cur dextræ sceptrâ dedere meæ?
 An facient mensem luces: Lucinaq; ab illis
 Dicar: & à nullo nomina mense traham?
 Tum me pæniteat posuisse fideliter iras,
 In genus Electræ, Dardaniamq; domum
 Causa duplex iræ: rapto Ganymede dolebam:
 Forma quoque Idæo iudice victa mea est.
 Pæniteat quòd non foui Carthaginis arces.
 Cùm mea sint illo currus & arma loco.
 Pæniteat Sparten, Argosq; measq; Mycenas
 Et veterem Latio supposuisse Samon.
 Adde senem Tatium Iunonicolasq; Faliscos;
 Quos ego Romanis succubuisse tuli.
 Sed neq; pæniteat; nec gens mihi carior vlla est;
 Hic color: hic teneo cum Ioue templa meo.
 Ipse mihi Mauors, commendo mœnia, dixit,
 Hæc tibi: tu pollens vrbs nepotis eris.
 Dicta fides sequitur: centum celebramur in aris:
 Nec leuior quouis est mihi mensis honor.

Nec tamen hunc nobis tantūmodò præstat honorē

Roma: suburbani dant mihi munus idem.

Inspice quos habebat memorialis Arieta fastos,

Et populus Laurens, Lauiniumquē meum:

Est illic mensis Iunonius, adspice Tibur:

Et Prænestinæ mœnia sacra deæ:

Iunonale leges tempus: nec Romulus illas

Condidit: at nostri Roma nepotis erat.

Finierat Iuno, respeximus: Herculis vxor

Stabat: & in vultu signa dolentis erant,

Non ego, si toto mater me cedere cœlo

Iusserit, inuita matre morabor, ait. (ius:

Nunc quoque non luctor de nomine temporis hu-

Blandior: & partes pænè rogantis ago,

Remquē mei iuris malim tenuisse precando:

Et faueas causæ forsitan ipse meæ.

Aurea possedit socio Capitolia templo

Mater, & vt debet, cum Ioue summa tenet.

Et decus omne mihi contingit origine mensis:

Vnicus est, de quo sollicitamur, honor.

Quid gauæ si titulum mensis Romane dedisti

Herculis vxori, posteritasquē memor?

Hæc quoq; terra aliquid debet mihi nomine magni

Coniugis huc captas appulit ille boues:

Hic malè defensus flammis & dote paterna

Cacus Auentinam sanguine tinxit humum.

Ad propiora vocor: populum digessit ab annis

Romulus: in partes distribuitq; duas.

Hæc dare consilium, pugnare paratior illa est:

Hæc ætas bellum suadeat: illa gerat.

Sic statuit: mense squē nota secernit eadem:

Iunius est iuuenum; qui fuit antè senum.

Ditix

Dixit & in litem studio certaminis issent :
 Atq; ira pietas dissimulata foret :
 Venit Apollinea longas Concordia lauro,
 Nexa comas placidi numen opusque ducis.
 Hæc vbi narravit Tatium, fortemq; Quirinum,
 Binaque cum populis regna coisse suis.
 Et lare communi foceros generosque receptos :
 His nomen iunctis Iunius, inquit, habet.
 Dicta triplex causa est, at vos ignoscite diuæ :
 Res est arbitrio non dirimenda meo.
 Ite pares à me : perierunt iudice formæ
 Pergama plus lædunt, quam iuuat vna, duæ.
 Tunc auidæ volucres : non quæ Phineia mensis
 Gutturæ fraudabant : sed genus inde trahunt.
 Grande caput, stantes oculi, rostra apta rapinæ.
 Canities pennis, vnguibus hamus inest.
 Nocte volant : puerosq; petunt nutricis egentes :
 Et vitiant cunis corpora rapta suis.
 Carpere dicuntur lactentia viscera rostris :
 Et plenum poto sanguine guttur habent.
 Est illis Strigibus nomen : sed nominis huius
 Causa ; quod horrenda stridere nocte solent,
 Sive igitur nascuntur aues ; seu carmine fiunt :
 Neniaq; in volucres falsa figurat anus :
 In thalamos venere Procæ : Proca notus in illis
 Præda recens auium quinque diebus erat :
 Pectoraq; exsorbent auidis infantia linguis :
 At puer infelix vagit, opemque petit.
 Territa voce sui nutrix accurrit alumni :
 Et rigido sectas inuenit vngue genas.
 Quid faceret ? color oris erat ; qui frodibus olim
 Esse solet seris ; quas noua læsit hyems.

Peruenit ad Grauen & rem docet: illa, Timorem
 Pone; tuus sospes, dixit alumnus erit.
 Venerat ad cunas: flebant materq; paterq;
 Sittite vos lachrymas; ipse medebor, ait.
 Protinus arbuta postes ter in ordine tangit,
 Fronde; ter arbuta limina fronde notat.
 Spargit aquis aditus, & aquæ medicamen habebant
 Extaque de porta cruda bimestre tenet.
 Atque ita Noctis aues extis puerilibus, inquit,
 Parcite: pro paruo victima parua cadit.
 Cor pro corde precor, pro fibris sumite fibras;
 Hanc animam vobis pro meliore damus.
 Sic vbi libauit profecta sub æthera ponit;
 Quique adsint sacris respicere illa vetat.
 Virgaque lanalis de spina sumitur alba;
 Qua lumen thalamis parua fenestra dabat;
 Post illud neque aues cunas violasse feruntur;
 Et redijt puero, qui fuit antè, color.
 Pingua cur illis gustentur larda Calendis;
 Mistaque cum calido fit faba farre rogas?
 Prisca dea est; aliturque cibis, quibus antè solebat:
 Nec petit adscitas luxuriola dapes.
 Piscis adhuc illi populo sine fraude natabat;
 Ostreaque in conchis tuta fuere suis;
 Nec Latium norat, quam præbet Ionia diues;
 Nec quæ Pygmeo sanguine gaudet auis;
 Et præter pennas nihil in pauone placebat?
 Nec tellus captas miserat antè feras.
 Sus erat in pretio, cæsa sue festa colebant;
 Terra fabas tantùm, duraque farra dabat.
 Quæ duo mista simul sextis quicunque Calendis
 Ederit; huic lædi viscera posse negant.

Arce quoque in summa Iunoni templa Monetæ,
 Ex voto memorant facta Camille tuo.
 Ante domus Manli fuerat; qui Gallica quondam
 A Capitolino reppulit arma Ioue.
 Quàm benè, di magni pugna cecidisset in ila
 Defensor solij, Iuppiter alte, tui.
 Vixit, vt occideret damnatus crimine regni;
 Hunc illi titulum longa senecta dabat.
 Lux eadem Marti festa est; quem prospicit extra
 Appositum dextræ porta Capena viæ
 Te quoq; Tempestat meritam delubra fatemur
 Cur pænè est Corsis obruta classis aquis
 Hæc hominum monumeta patent, si quærim⁹ astra
 Tunc oritur magni præpes adunca Iouis.
Postera lux Hyadas Taurinæ cornua frontis
 Euocat: & multa terra madeseit aqua,
Mane vbi bis fuerit, Phœbusq; iterauerit ortus;
 Factaq; erit posito rore bis vda seges;
 Hac sacrata die Tusco Bellona duello
 Dicitur: & Latio prospera semper adest.
Appius est author: Pyrrho qui pace negata
 Multum animo vidit, lumine captus erat.
 Prospicit à tergo summum breuis area circum:
 Est vbi non paræ parua columna notæ
 Hinc solet hasta manu belli prænuntia mitti:
 In regem & gentes cùm placet arma capi.
Altera pars circi custode sub Hercule tuta est;
 Quod Deus Euboico carmine munus habet.
 Muneris est tempus, qui nonas Lucifer ante est.
 Si titulos quæris: Sylla probauit opus.
Quærebam Nonas Sancto Fidiõne referrem,
 An tibi Semo pater. tunc mihi Sanctus ait:

Quicumq; ex istis dederis : ego munus habebō ;
 Nomina terna fero ; sic voluere Cures
 Hunc igitur veteres donarunt æde Sabini :
 Inq; Quirinali constituere iugo.

Est mihi, sitq; precor nostris diuturnior annis
 Filia : qua felix sospite semper ero
 Hanc ego cum vellem genero dare ; tempora tædis
 Aptæ requirebam : quæq; cauenda forent.
 Tunc mihi post sacras monstratur Iunius Idus,
 Vtilis & nuptis, utilis esse viris.

Primaque pars huius thalamis aliena reperta est,
 Nam mihi sic coniunx sancta dialis ait ;
 Donec ab Iliaca placidus purgamina Vesta,
 Detulerit flauis in mare Thybris aquis ;
 Non mihi detenso crinem depectere buxo :
 Non vngues ferro subsecuisse licet :
 Non retigisse virum ; quamuis Iouis ille sacerdos ;
 Quamuis perpetua sit mihi lege datus
 Tu quoq; ne propera : melius tua filia nubet ;
 Ignea cum pura veste nitebit humus.

Tertia post Nonas remouere Licaona Phœbe
 Fertur : & à tergo non habet vrsa metum.
 Tunc ego me memini ludos in gramine campi
 Adspicere, & dici, lubrice Thybri tuos,
 Festa dies illis, qui linæ madentia ducunt ;
 Quiq; regunt paruis æra recurua cibus. (mus

Mens quoq; numen habet : Menti delubra vidi-
 Vota metu belli, perfide Pœne, tui
 Pœne rebellabas : & letho consulis omnes
 Artoniti Mauras pertinuere manus.
 Spem metus expulerat : cum menti vota Senatus
 Sulcipit, & melior protinus illa venit,

Adspi-

Adspicit instantes medijs sex lucibus Idus

Illa dies : qua sunt vota soluta deæ.

Vesta faue, tibi nunc operata resolvimus ora:

At tua si nobis sacra venire licet.

In prece totus eram : cœlestia numina sensi ;

Lætâq; purpurea luce refulsit humus.

Non equidem vidi (valeant mendacia vatum,)

Te dea ; nec fueras adspicienda viro.

Sed quæ nescieram, quorumq; errore tenebar ;

Cognita sunt nullo præcipiente mihi.

Dona quater memorant habuisse Palilia Romam ;

Cùm flammæ custos æde recepta dea est

Regis opus placidi ; quo non metuentius vllum

Numinis ingenium terra Sabina tulit.

Quæ nunc ære nitent : stipula tunc testæ virebant ;

Et paries lento vimine textus erat.

Hic locus exiguus, qui sustinet atria Vestæ ;

Tunc erat intonsi regia magna Numæ.

Forma tamen templi, quæ nunc manet, antè fuisse

Dicitur ; & formæ causa probanda subest.

Vesta eadem est, & terra ; subest vigil ignis vtriq;

Significat sedem terra focusq; suam.

Terra pilæ similis nullo fulcimine nixa,

Ære subiecto tam graue pendet onus.

Ipsa volubilitas libratum sustinet orbem ;

Quisquæ premat partes angulus omnis abest.

Cumquæ sit in media rerum regione locata ;

Et tangat nullum plusue, minusue latus ;

Ni connexa foret, parti vicinior esset ;

Nec medium terræ mundus haberet onus.

Arte Syracusia suspensus in aëre clauso.

Stat globus immensi parua figura poli,

Et quantum à summis, tantum secessit ab imis
 Terra: quod ut fiat, forma rotunda facit.
 Par facies templi; nullus procurrit in illo
 Angulus: à pluvio vendicat imbre tholus.
 Cur sit virginibus, quæris, dea culta ministris;
 Inueniam causas hac quoq; parte suas
 Ex Ope Iunonem memorant Cereremq; creatas;
 Semine Saturni, tertia Vesta fuit.
 Vtraq; nusperunt: ambæ peperisse feruntur,
 De tribus impatiens restitit vna viri
 Quid mirum, virgo si virgine læta ministra
 Admittit castas in sua sacra manus?
 Nec tua aliud Vestã quam viuam intellige flammam,
 Nataq; de flamma corpora nulla vides
 Iure igitur virgo est, quæ semina nulla remittit,
 Nec capit, & comites virginittatis amat.
 Esse diu stultus Vestæ simulaera patavi:
 Mox didici curuo nulla subesse tholo.
 Ignis inextinctus templo celatur in illo:
 Effigiem nullam Vestæ, nec ignis habent
 Stat ut terra sua: ut stando Vesta vocatur
 Causaq; par Graij nominis esse potest.
 At focus a flammis, & quod fouet omnia, dictus:
 Qui tamen in primis ædibus antè fuit.
 Hinc quoq; vestibulum dici reor. inde precando
 Dicimus ô Vesta, quæ loca prima tenes
 Ante focos olim scamnis confidere longis
 Mos erat: & mensæ credere adesse Deos.
 Nunc quoq; cùm fiunt antiquæ sacra Vacunæ;
 Ante Vacunales stantq; sedentq; focos.
 Venit in hos annos aliquid de more vetusto;
 Fert missos Vestæ pura patella cibos.

Ecce coronatis panis dependet a sellis;
 Et velant scabras florida ferta molas.
 Sola prius furnis torrebant farra coloni;
 Et fornacali sunt sua sacra deæ.
 Suppositum cineri panem focus ipse parabat;
 Strataq; erat tepido tegula quassa solo.
 Inde focum seruat pistor, dominamq; focorum,
 Et quæ pumiceas versat asella molas
 Præteream; referamne tuum rubicunde Priape
 Dedecus? est multi fabula plena ioci.
 Nomine, quam pretio celebratior, arce Tonantis,
 Discant Pistoris quid velit ara Iouis:
 Cincta premebantur trucibus Capitolia Gallis:
 Fecerat obsidio iam diuturna famem.
 Iuppiter ad solium superis regale vocatis.
 Incipe, ait Marti; protinus ille refert;
 Scilicet ignotum est quæ sit fortuna meorum;
 Et dolor hic animi voce querentis eget;
 Si tamen vt referam breuiter mala iuncta pudori
 Exigis; Alpino Roma sub hoste iacet.
 Hæc est cui fuerat promissa potentia rerum;
 Iuppiter hanc terris impositurus eras,
 Iamq; suburbanos, Etruscaque contudit arma;
 Spes erat in cursu; nunc Lare pulsa suo est.
 Vidimus ornatos ærata per atria picta,
 Veste triumphales occubuisse senes.
 Vidimus Iliacæ transferri pignora Vestæ
 Sede putant aliquos scilicet esse Deos?
 At si respicerent, quâ vos habitatis in arce;
 Totque domos vestras obsidione premi?
 Nil opus in cura scirent superesse Deorum;
 Et data sollicita thura perire manu,

Atque

Atquæ utrinâ pugnae pateat locus; arma capeffent;
 Et si non poterunt exsuperare cadent.
 Nunc inopes victus, ignauaque fata timentes
 Monte suo clausos barbara turba premit.
 Tunc Venus, & lituo pulcher, trabeaque Quirinus,
 Vestaque pro Latio multa locuta suo est;
 Publica respondit cura est pro mœnibus istis,
 Iuppiter; & poenas Gallia victa dabit.
 Tu modò quæ defunt fruges, superesse putentur,
 Effice; nec sedes desere Vesta tuas.
 Quodcumq; est solidæ Cereris caua machina fran-
 Mollitamq; manu duret in igne focus. (gat:
 Iusserat: & fratris virgo Saturnia iussis.
 Annuit: & mediæ tempora noctis erant.
 Iam ducibus somnum dederat labor: increpat illos
 Iuppiter: & sacro, quid velit, ore docet:
 Surgite & in medios de summis arcibus hostes
 Mittite, quam minimè tradere vultis opem.
 Somnus abit; quæruntq; nouis ambagibus acti
 Tradere quam nolint & iubeantur, opem.
 Esse Ceres visa est iaciunt Cerealia dona:
 Iacta super galeas, scutaque longa sonant,
 Posse fama vinci spes excidit hoste repulso,
 Candida Pistori ponitur ara Ioui.
 Fortè reuertebat festis Vestalibus illa,
 Qua noua Romano nunc via iuncta foro est.
 Huc pede matronam nudo descendere vidi:
 Obstupui tacitus, sustinuique gradum.
 Sensit anus vicina loco iussumque sedere,
 Alloquitur quatiens voce tremente caput.
 Hoc vbi nunc fora sunt. vdx tenuère paludes:
 Amne redundatis fossa madebat aquis.

Curtius ille lacus, fittas qui fuffinet aras :
 Nunc folidafit tellus, fed lacus ante fuit.
 Qua Velabra folent in circum ducere pompas :
 Nil præter falices, craffaque canna fuit.
 Sæpe fuburbanas rediens conuiuia per vndas
 Cantat ; & ad nautas ebria verba iacit,
 Nondum conueniens diuerfis ifte figuris,
 Nomen ab auerfo cæperat amne Deus.
 Hic quoq; lacus erat iuncis & arundine denfus :
 Et pede velato non adeunda palus.
 Stagna recenterunt & aquas fua ripa coërcet :
 Siccaq; nunc tellus, mos tamen ille manet ;
 Reddiderat caufam, Vafeas anus optima, dixit :
 Quod fupereft æui molle fit omne tui.
 Cetera iam pridem didici puerilibus annis :
 Non tamen ideircò prætereunda mihi.
 Mœnia Dardanides nuper noua fecerat Ilus :
 Ilus adhuc Afia diues habebat opes.
 Greditur armiferæ fignum cœlefte Mineræ,
 Urbis in Iliacæ defiluiſſe iugò,
 Cura videre fuit, vidi templumq; locumque :
 Hoc fupereft illic : Pallada Roma tenet.
 Confulitur Smintheus : luoq; obſcurus opaco,
 Hos non mentito reddidit ore fonos :
 Ætheream feruate Deam : feruabitis urbem :
 Imperium fecum transferet illa loci.
 Seruat, & incluſam fuma tenet Idus in arce :
 Curaque ad hæredem Laomedonta venit.
 Sub Priamo feruata parum : fic ipfa volebas :
 Ex quo iudicio forma reuicta tua eſt
 Seu genus Adraſti, feu furtis aptus Vlyſſes,
 Seu pius Æneas, eripuiſſe ferunt.

Author in incerto est, res est Romana: tuetur
 Vesta; quod assiduo lumine cuncta videt.
 Heu quantum timuere patres; quo tempore Vesta
 Arsit: & est tectis obruta pœnè suis?
 Flagrabant sancti sceleratis ignibus ignes:
 Mistaque erat flammæ flamma profana piæ.
 Attonitæ flebant demisso crine ministræ:
 Abstulerat vires corporis ipse timor
 Prouolat in medium: magna, succurrite, voce:
 Non est auxilium flere Metellus ait.
 Pignora virgineis fatalia tollite palmis:
 Non ea sunt voto, sed rapienda manu.
 Me miserum, dubitatis, ait: dubitare videbat;
 Et pavidas posito procubuisse genu.
 Haurit aquas: tollensq; manus, ignoscite, dixit:
 Sacra, vir intrabo non adeunda viro
 Si scelus est: in me commissi pœna redundet:
 Sic capitis damno Roma soluta mei.
 Dixit; & irrupit: factum dea rapta probauit:
 Pontificisque sui munere tuta fuit.
 Nunc benè lucetis sacri sub Cæsare flammæ,
 Ignis in Iliacis nunc erit, estque fœcis.
 Nullaque dicetur vittas temerare sacerdos
 Hoc duce; nec viva defodietur humo.
 Sic incesta perit: quia quam violauit, in illa
 Conditur, & tellus, Vestaque numen idem est.
 Tum sibi Collatio Brutus cognomen, ab hoste
 Fecit & Hispanam sanguine tinxit humum.
 Scilicet interdum miscentur tristia lætis;
 Nec populum toto pectora festa iuuant.
 Crassus ad Euphraten aquilias, natumque, suosque
 Perdidit: & letho est vitimus ipse datus.

Parthe quid exultas : dixit dea, signa remittes :
 Quique necem Grassi vindicet, ultor erit.

AT simul auritis violæ dementur asellis :
 Et Cereris fruges aspera saxa terent :
 Nanita puppe sedens, Delphina videbimus, inquit,
 Humida cum pulso nox erit orta die.

Iam Phryxâ nupta quereris Tythone relinqui :
 Et vigil Eois Lucifer exit aquis.

Ite bonæ matres : vestrum Matralia festum :
 Flauaque Thebanæ reddite liba deæ.

Pontibus & magno iuncta est celeberrima circo
 Area quæ posito de boue nomen habet :

Hac tibi luce ferunt Maturæ sacra parenti,
 Sceptraferas Serui templa dedisse manus.

Quæ dea sit, quare famulas à limine templi,
 Arceat (arceat enim, libaque tosta petit)

Bacche racemiferos hedera redimite capillos,
 Si domus illa tua est, dirige vatis opus.

Arserat obsequio Semele Iouis : accipit Ino
 Te puer : & summa sedula nutrit ope.

Intumuit Iuno : rapta quod pellice natum
 Educet : at sanguis ille sororis erat :

Hinc agitur furijs Athamas, sed imagine falsa :
 Tuque cadis patria, parue Learche, manu

Mœsta Learcheas mater tumulauerat umbras :
 Et dederat miseris omnia iusta rogis,

Hæc quoq; funestos vt erat laniata capillos,
 Profilit : & cunis te Melicerta rapit.

Est spatio contracta breui, freta bina repellit :
 Vnaque pulsatur terra duabus aquis.

Huc venit insanus natum complexa lacertis :
 Et secum é celso mittit in alta iugo.

Excipit

Excipit illæfos Panope, centumque sorores:
 Et placido lapsu per sua regna ferunt.
 Nondum Leucotheë, nondū puer ille Palæmon,
 Vorticibus densis Thybridis ora tenent.
 Lucus erat: dubium Semele; Stimelene vocetur:
 Mænadas Ausonias incoluisse ferunt
 Quærit ab his Inoquæ gens foret: Arcadas esse
 Audit; & Euandrum sceptrâ tenere loci,
 Dissimulata deam Latias Saturnia Bacchas,
 Instimulat fictis insidiosa sonis:
 O nimium faciles, ò toto pectore captæ,
 Non venit hæc vestris hospes amica thoris.
 Fraude petit: sacriq; parat cognoscere ritum:
 Quo possit pœnas pendere, pignus habet.
 Vix benè desierat: complent vlulatibus auras
 Thyades effusis per sua colla comis;
 Inijciuntq; manus; puerumq; auellere pugnant,
 Quos ignorat adhuc, inuocat illa Deos:
 Dijq; virique loci miseræ succurrite matri;
 Glamor Auentini saxa propinqua ferit.
 Appulerat ripæ vaccas Oetæus Iberas:
 Audit: & ad vocem concitus vrget iter.
 Herculis aduentu, quæ vim modò ferre parabant,
 Turpia fœmineæ terga dedere fugæ.
 Quid petis hinc (cognorat enim) matertera Bacchi?
 An numen quod me, te quoque vexat? ait
 Illa docet partim, partim præsentia nati
 Continet; & furijs in scelus iste pudet.
 Rumor, vt est velox agitatæ peruolat alis:
 Estque frequens Ino nomen in ore tuum.
 Hospitâ Carmentis fidos intrasse penates
 Diceris; & longam deposuisse famem.

Liba sua properata manu Tegeæa sacerdos
 Traditur, & subito cocta dedisse foco.
 Nunc quoq; liba iuuant festis Matralibus; illa
 Rustica sedulitas gratior arte fuit.
 Nunc, ait, o vates, venientia sata resigna,
 Qua licet, hospitij hoc precor adde meis.
 Parua mora est: cœlum vates ac numina sumit;
 Fitque sui toto pectore plena Dei.
 Vix illam subito posses cognoscere: tanto
 Sanctior & tanto, quam modò, maior erat.
 Læta canam: gaude defuncta laboribus Ino.
 Dixit & huic populo prospera semper ades.
 Numen eris pelagi: natum quoque pontus habebit:
 In nostris aliud sumite nomen aquis
 Leucothoë Graijs, Matuta vocabere nostris
 In portus nato ius erit omne tuo:
 Quem nos Portumnū, sua lingua Palæmona dicet.
 Ite precor nostris æquus vterque locis.
 Annuerat: promissa fides: posuere labores:
 Nomina mutarunt: hic Deus, illa Dea est
T Vllia coniugio sceleris mercede parato.
 His solita est dictis extimulare virum.
 Quid iuuat esse pares, te nostræ cæde sororis.
 Meque tui fratris; si pia vita placet?
 Viuere debuerant & vir meus, & tua coniunx,
 Si nullum ausuri maius eramus opus,
 Et caput, & regnum factum est dotale parentis:
 Si vir es, indictas exige dotis opes.
 Regia res scelus est: socero cape regna necato,
 Et nostras patrio sanguine tinge manus.
 Talibus instinctus folio priuatus in alto
 Sederat: attonitum vulgus ad arma ruit.

Hinc cruor, & cædes, infirmaque vincitur ætas:
 Sceptra gener focero rapta superbus habet.
 Ipse sub esquilijis vbi erat sua regia, cæsus
 Concidit in dura sanguinolentus humo,
 Filia carpento patrios initura penates,
 Ibat per medias alta feroxque vias.
Corpus vt aspexit, lachrymis auriga profusis,
 Restitit: hunc tali corripit illa sono:
 Vadis? an expectas pretium pietatis amarum!
 Duc inquam, inuitas ipsa per ora rotas,
 (Certa fides facti) dictus sceleratus ab illa
 Vicus: & æterna res ea pressa nota.
 Post tamen hæc ausa est tēplum monumēta parentis
 Tangere: mira, quidem, sed tamen acta loquor.
 Signum erat in folio residens sub imagine Tulli:
 Dicitur hoc oculis opposuisse manum.
 Et vox audita est, Vultus abscondite nostros,
 Ne natæ videant ora nefanda meæ.
 Veste data tegitur, vetat hanc fortuna moueri,
 Et sic è templo est ipsa locuta suo
 Ore reuelato qua primùm luce patebit
 Seruius: hæc positi prima pudoris erit,
 Parcite matronæ vetitas attingere vestes,
 Solemnes satis est voce mouere preces;
 Sitque caput semper Romano tectus amictu,
 Qui rex in nostra septimus vrbe fuit.
Arserat hoc templum: signo tamen ille pepercit
 Ignis: opem nato Mulciber ipse tulit.
 Namq; pater Tulli Vulcanus, Ocrisia mater
 Præsignis facie Corniculana fuit.
 Hanc secum Tanaquil sacris de more peractis,
 Iussit in ornatum fundere vina focum,

Iussa foco captiua sedet: conceptus ab illa
 Seruius à cœlo semina gentis habet.
 Signa dedit genitor tunc cum caput igne coruse
 Contigit: inq; comis flammeus arsit apex
 Te quoque magnifica, Concordia, dedicat æde
 Liuia: quam caro præstitit illa viro.
 Disce tamen veniens ætas: vbi Liuia nunc est
 Porticus: immensæ tecta fuere domus
 Urbis opus domus vna fuit; spatiumque tenebat,
 Quo breuius muris oppida multa tenent.
 Hæc æquata solo est nullo sub crimine regni,
 Sed quia luxuria visa nocere sua est.
 Sustinuit tantas operum subuertere moles;
 Torque suas hæres perdere Cæsar opes.
Sic agitur censura: & sic exempla parantur;
Cum iudex, alios quod monet, ipse facit.
N Villa nota est veniente die, quã dicere possit,
 Idibus inuictis sunt data templa Ioui.
 Et iam quinquatrus iubeor narrare minores:
 Nunc ades ô cœptis, flaua Minerua meis.
 Cur vagus incedit tota tibicen in vrbe?
 Quid sibi personæ, quid toga longa volunt?
 Sic ego: sic posita Tritonia cuspide dixit:
 Possem vtinam doctæ verba referre deæ.
 Temporibus veterum tibicinis vsus auorum
 Magnus, & in magno semper honore fuit.
 Cantabat fanis, cantabat tibia ludis:
 Cantabat mœstis tibia funeribus.
 Dulcis erat mercede labor: tempusq; secutum est,
 Quod subito gratæ frangeret artis opes
 Adde quod ædilis pompa qui funeris irent,
 Arrifices solos iusserat esse decem.

Exilio mutant urbem : Tiburque recedunt :
 (Exilium quodam tempore Tibur erat,)
 Quæritur in scena caua tibia : quæritur aris :
 Ducit supremos nænia nulla toros.
 Seruierat quidam quantolibet ordine dignus
 Tibure; sed longo tempore liber erat.
 Rure suo parat ille dapes ; turbamque canoram
 Conuocat : ad festas conuenit illa dapes.
 Nox erat : & vinis oculique animique natabant :
 Cùm præcomposito nuntius ore venit.
 Atque ita, Quid cessas conuiuas soluere ? dixit,
 Author vindictæ nam venit ille suæ.
 Nec mora : conuiuæ valido ritubantia vino
 Membra mouent : dubij stantq; labantque pedes :
 At Dominus, Discedite, ait : plaustroq; morantes
 Sustulit : in plaustro scirpea lata fuit :
 Alliciunt somnos tempus, motusq; merumq;
 Potaque se Tibur turba redire putat.
 Iamque per Esquilias Romanam intrauerat urbem.
 Et mane in medio plaustra fuere foro.
 Claudius vt posset specie numeroq; Senatam
 Fallere ; personis imperat ora tegi :
 Admiscetque alios : & vt hunc tibicina cætum
 Augeat, in longis vestibibus esse iubet.
 Sic reduces bene posse regi : ne fortè notentur,
 Contra collegæ iussa redire sui.
 Res placuit : cultuque nouo licèt Idibus uti :
 Et canere ad veteres verba iocosa modos.
 Hæc vbi perdocuit : superest mihi discere dixi,
 Cur sit quinquatrus illa vocata dies.
 Martius, inquit, habet tali mea nomine festa :
 Estque sub inuentis hæc quoq; turba meis.

Prima terebrato per rara foramina buxo,

Vt daret effeci tibia longa sonos.

Vox placuit: faciem liquidis referentibus vndis,

Vidi, & virgineas intumuisse genas.

Ars mihi non tanti est, valeas mea tibia, dixi,

Excipit abiectam cespite ripa suo.

Inuentam Satyrus primum miratur & vsum

Nescit: & afflatam sentit habere sonum.

Et modo dimittit digitos, modò concipit auras:

Iamque inter Nymphas arte superbus erat.

Prouocat & Phæbum Phæbo superante pependit:

Cæsa recesserunt à cute membra sua.

Sum tamen inuentrix authorque ego carminis huius

Hoc est cur nostros ars colit ista dies

Tertia nox veniet: qua tu Dodona Thyene

Stabis Agenoreæ fronte videnda bouis.

Hæc est illa dies, qua tu purgamina Vestæ,

Thyبری per Etruscas in mare mittis aquas,

S qua fides ventis, Zephyro datæ carbasa nautæ

Cras veniet vestris ille secundus aquis.

At pater Heliadum radios vbi tinxerit vndis;

Et cinget geminos stella serena polos;

Tollet humo validos proles Hyrea lacertos:

Continua delphin nocte videndus erit.

Scilicet hic olim Volscos, æquosq; fugatos

Viderat in campis Algida terra tuis.

Vnde suburbano clarus Tiburte triumpho,

Vectus es in niueis Posthume victor equis.

Iam sex & totidem luces de mense supersunt:

Huic vnum numero tu tamen adde diem.

Sol abit é Geminis, & Cancri signa rubescunt:

Cœpit Auentina Pallas in arce coli.

Iam tua Laomedon oritur nurus: ortaque noctem
Pellit, & è pratis cana pruina fugit.

Reddita quisquis is est, Summano templa feruntur?
Tunc, cum Romanis Pyrrhe timendus eras.

Hunc quoq; cum patrijs Galatea receperit vndis,
Plenaq; securæ terra quietis erit;

Surgit humo iuuenis telis afflatus auitis:
Et gemino nexas porrigit angue manus.

Natus amor Phædræ, nota est iniuria Thesei:
Deuouit natum credulus ille suum.

Solliciti terrentur equi: frustra q; retenti,
Per scopulos dominum duraq; saxa trahunt;

Exciderat curru: lorisq; morantibus artus
Hippolitus lacero corpore raptus erat:

Reddideratq; animam multum indignante Diana
Nulla Coronides causa doloris ait.

Namq; pio iuueni vitam sine vulnere reddam:
Et cedent arti tristia fata meæ.

Gramina continuò loculis depromit eburnis:
Profuerant Glauci manibus illa prius:

Tunc, cum obseruatas augur descendit in herbas:
Vfus & auxilio est anguis ab angue dato.

Pectora ter tetigit, ter verba salubria dixit:
Depositum terra sustulit ille caput.

Lucus eum, nemorisq; sui Dictynna recessu
Gelat: Aricino Virbius ille lacus est,

At Lachesis Clothoque dolent sua fila teneri:
Et fieri regni iura minora sui,

Iuppiter, exemplum veritus, direxit in illum
Fulmina, qui nimis nouerat artis opem.

Phœbe querebaris, Deus est, placare parenti:
Propter te, fieri quod vetat, ipse facit,

Non

Non ego te, quamuis properabis vincere Cæsar,
Si vetat auspiciũ signa mouere velim.

Sunt tibi Flamminius Thrasymenaq; litora testes:

Per volucres æquos multa monere Deos.

Tempora si veteris quæris temeraria damni:

Quartus ab extrema mense bis ille dies.

Postera lux melior superat Masanissa Syphacen

Et cecidit telis Hasdrubal ipse suis.

Tempora labuntur, iacitq; senescimus annus,

Et fugiunt freno non remorante dies

Quam citò venerunt Fortunæ fortis honores:

Post septem lucas Iunius actus erit.

Ite, deam læti fortem celebrare Quirites:

In Tyberis ripa munera regis habet.

Pars pede, pars etiam celeri decurrite cymba:

Nec pudeat potos inde redire domum:

Ferte coronatæ iuuenum conuiuia lintres:

Multaq; per medias vina bibantur aquas.

Plebs colit hanc: quia qui posuit, de plebe fuisse

Fertur & ex humili sceptrum tulisse loco.

Conuenit & seruis: serua quia Tullius ortu

Constituit dubiæ templa propinqua deæ.

Ecce suburbana rediens malè sobrius æde,

Ad stellas aliquis talia verba iacit,

Zona latet tua nunc; & cras fortasse latebit:

Dehinc erit, Orion, adspicienda mihi,

At si non esset potus dixisset eadem,

Venturum tempus solstitiale die.

Lucifero subeunte, lares delubra tulerunt:

Hic vbi sit docta multa corona manu.

Tempus idem Statoris erit: Quod Romulus olim

Ante Palatini condidit ora iugi.

Tot restant de mense dies, quot nomina Parcís,
Cum data sunt trabæ templâ, Quirine, tuæ.

Tempus Iuleis, cras est natale Calendis:
Pierides cœptis addite summa meis.

Dicite Pierides, quis vos addixerit isti,
Cui dedit inuitas, victa nouerca manus.

Sic ego, sic Clio clari monumenta Philippi
Adspicis: vnde trahit Martia casta genus,
Martia sacrificio deductum nomen ab Anco?
In qua par facies nobilitate fuit.

Par animo quoq; forma suo respondit in illo:
Et genus & facies, ingeniumq; simul.

Nec quod laudamus formam, tu turpe putaris.
Laudamus magnas hac quoq; parte deas.

Nupta fuit quondam matertera Cæsaris illi,
O decus, ô sacra fœmina digna domo!

Sic cecinit Clio, doctæ assensere sorores:
Annuit Alcides, increpuitq; lyra.

F I N I S.

PVBLII OVIDII 249
N A S O N I S,
D E P O N T O

L I B E R I.
E L E G I A I.

A D B R V T V M.

Petitur libellus hospitium.

Naso Tomitanæ iam non nouus incola terræ,
Hoc tibi de Gietico littore mittit opus :
Si vacat, hospitio peregrinos Brute libellos
Excipe, dumq; aliquo, quolibet abde loco
Publica non audent inter monumenta venire,
Ne suus hoc illis clausurit author iter :
Ah quoties dixi, Certè nil turpe docetis ;
Ite ; patet castis versibus ille locus,
Nec tamen accedunt : sed vt aspicias ipse, latèra
Sub lare priuato tùtiùs esse putant.
Quæris, vbi hoc possis nullo componere læso,
Qua steterant artes, pars vacat illa tibi.
Qui veniant, nouitate roges fortassè sub ipsa,
Accipe, quodcunq; est, dummodò non sit amor.
Inuenies, quamuis non sit miserabilis index,
Non minùs hoc illo triste, quod ante dedi :
Rebus idem, titulo differt : & epistola cui sic
Non occultato nomine missa docet
Nec vos hoc vultis, sed non prohibère potestis :
Musaq; ad inuitos officiosa venit.
Quicquid id est, adiunge meis : nil impedit, ortos
Exule, seruatis legibus vrbe frui.

Q ;

Quod

Quod metuas non est: Antoni scripta leguntur,
 Doctus & in promptu carmina Brutus habet.
 Nec me nominibus furiosus confero tantis;
 Sæua Deos contra non tamen arma tuli.
 Deniq; Cæsareo (quòd non desiderat ipse)
 Non caret è nostris vllus honore liber.
 Si dubitas de me, laudes admitte Deorum,
 Et carmen dempto nomine sume meum.
 Adiuuat in bello pacatæ ramus oliuæ,
 Proderit authorem pacis habere nihil,
 Cum foret Æneæ ceruix subiecta parenti,
 Dicitur ipsa viro flamma dedisse viam
 Fert liber Æneaden; & non iter omne patebit?
 At patriæ pater hic; ipsius ille fuit.
 Ecquis ita est audax, vt limine cogat abire,
 Iactantem Pharia tinnula sinistra manu?
 Ante Deum matrem cornu tibicen adunco
 Gum canit, exiguæ quis stipis æra neget:
 Scimus ab imperio fieri nil tale Dianæ?
 Vnde tamen viuat, vaticinator habet.
 Ipsa mouent animos superorum numina nostros,
 Turpe nec est tali credulitate capi,
 En ego pro sistro, Phrygijq; foramine buxi,
 Gentis Iuleæ nomina sancta fero.
 Vaticinor, moneoq; locum date sacra ferenti:
 Non mihi, sed magno pœscitur ille Deo.
 Nec quia vel merui, vel sensi principis iram;
 A nobis ipsum nolle putate coli.
 Vidi ego linigeræ numen violasse fatentem
 Iſidis, Iſiacos ante sedere focos.
 Alter ob huic similem priuatus lumine culpam;
 Clamabat mediâ, se meruisse, via.

Talia cœlestes fieri præconia gaudent ;
 Ut sua quid valeant numina teste probent :
 Sæpè leuant pœnas, ereptaq; lumina reddunt,
 Cùm bene peccati pœnituisse vident.
 Pœnitet, ô si quid miserorum creditur vlli ;
 Pœnitet, & facto torqueor ipse meo.
 Cumq; sit exilium, magis est mihi culpa dolori,
 Estq; pati pœnam, quàm meruisse, minus.
 Ut mihi Dij faueant, quibus est manifestior ipse,
Pœna potest demereri, culpa perennius erit.
 Mors faciet, certè, ne sim, cùm venerit exul :
 Ne non peccarim, mors quoque non faciet,
 Non igitur mirum est, si mens mea tabida facta.
 De niue manantis more liquefeit aquæ.
 Estur vt occultâ vitiata teredine nauis,
 Æquoreos scopulos vt cauat vnda salis :
 Roditur vt scabrâ positum rubiginè ferrum,
 Conditus vt tineæ carpitur ore liber ;
 Sic mea perpetuos curarum pectora morsus,
 Fine quibus nullo conficiantur, habent.
 Nec priùs hi mentem stimuli quam vita relinquunt ;
 Quiq; dolet, citiùs quam dolor ipse cadet.
 Hoc mihi si superi, quorum sumus omnia, credent
 Forsitan exigua dignus habebor ope,
 Inq; locum Scythico vacuum mutabor ab arcu.
 Plus isto, duri, si precor, oris ero.

ELEGIA II.

Ad Maximum. *Recensio Miseriarum.*

Maxime, qui tanti mensuram nominis imple,
 Et geminas animi nobilitate genus ?
 Qui nasci vt posses, quamuis cecidere trecenti,
 Non omnes Fabios abstulit vna dies ;

Forsit-

Forsitan hæc à quo mittatur epistola quæras,
 Quisq; loquar tecum, certior esse velis.
 Hæu mihi, quid faciam? vereor ne nomine lecto,
 Durus, & auersâ cætera mente legas.
 Viderit hæc si quis, tibi me scripsisse fateri
 Audebo, & proprijs ingemuisse malis.
 Viderit, audebo tibi me scripsisse fateri,
 Atque modum culpæ notificare meæ.
 Qui, cùm me dignum pæna grauiore fuisse
 Confitear, possum vix grauiora pati.
 Hostibus in medijs, interq; pericula versor,
 Tanquam cum patria pax sit adempta mihi.
 Qui mortis sæuo geminent vt vulnere causas,
 Omnia vipereo spiculâ felle linunt
 His eques instructus, perterrita mœnia lustrat,
 More lupi clausas circumeuntis oues.
 At semel intentus neruo leuis arcus equino,
 Vincula semper habens irresoluta manet.
 Tecta rigent fixis veluti vallata sagittis,
 Porta q; vix firma summouet arma serâ.
 Adde loci faciem, nec fronde, nec arbore tecti,
 Et quod iners hyemi continuatur hyems:
 Hic me pugnantem cum frigore, cumq; sagittis,
 Cumq; meo fato, quarta fatigat hyems:
 Fine carent lachrimæ, nisi cum stupor obstitit illis.
 Et similis morti pectora torpor habet,
 Felicem Nioben, quamuis tot funera vidit.
 Quæ posuit sensum, saxea facta malis.
 Vos quoque felices, quarum clamantia fratrem
 Cortice velauit populus ora nouo
 Ille ego sum, lignum qui non admittor in vllum,
 Ille ego, frustra qui lapis esse velim.

Ipsa Medusa oculis veniat licet obuia nostris,
 Amittet vires ipsa Medusa suas.
 Vivimus, vt nunquam sensu careamus amaro,
 Et grauidè longa sit mea pœna mora.
 Sic inconsumptum Tiryi, semperq; renascens
 Non perit, vt possit sæpe perire, iecur.
 At puto, cùm requies, medicinaq; publica curæ,
 Somnus adest, solitis nox venit orba malis
 Somnia me terrent veros imitantia casus,
 Et vigilant sensus in mea damna mei,
 Aut ego Sarmaticas videor vitare sagittas,
 Aut dare captiuas in fera vincla manus:
 Aut vbi decipior melioris imagine somni,
 Adspicio patriæ tecta relicta meæ.
 Et modò vobiscum, quos sum veneratus, amici,
 Et modò cum hara coniuge multa loquor,
 Sic, vbi percepta est breuis & non vera voluntas,
 Peior ab admonitu fit status ille boni.
 Siue dies igitur caput hoc miserabile cernit,
 Siue pruinosa noctis aguntur equi:
 Sic mea perpetuis liquefcunt pectora curis,
 Ignibus admotis vt noua cera liquet.
 Sæpe precor mortem, mortem quoq; deprecor idè,
 Ne mea Sarmaticum contegat ossa solum
 Cùm subit, Augusti quæ sit clementia, credo
 Mollia naufragijs littora posse dari.
 Cùm video quàm sint mea fata tenacia, frangor,
 Spesq; leuis magno victa timore cadit,
 Nec tamen vltèrius quicquam sperare precorue,
 Quàm malè mutato posse carere loco.
 Aut hoc, aut nihil est, pro me tentare modestè
 Gratia quod saluo vestra pudore queat.

D E P O N T O
E L E G I A III.

Ad Maximum. Expetitum Patrocinium.

S Vscipe Romanæ facundia Maxime linguæ,
 Difficilis causæ mitte patrocinium.
 Est mala (confiteor, sed te bona fiet agente,
 Lenia pro misera fac modò verba fuga.
 Nescit enim Cæsar, quamuis Deus omnia norit,
 Vltimus hic qua sit conditione locus.
 Magna tenent illud numen molimina rerum,
 Hæc est cælesti pectore cura minor.
 Non vacat, in qua sint positi regione Tomitæ
 Quærere, finitimo vix loca nota Getæ,
 Aut quid Sauromatæ faciant, quid Iazyges acres,
 Cultaq; Orestæ Taurica terra Deæ
 Quæq; aliæ gentes, vbi frigore constitit Ister,
 Dura meant celeri terga per amnis equo.
 Maxima pars hominum, nec te pulcherrima curat
 Roma nec Aufonij militis arma timet.
 Dant illis animos arcus, plenæq; pharetræ,
 Quamlibet & longis cursibus aptus equus.
 Quodq; sitim didicere diu tolerare famemq;
 Quodq; sequens nulas hostis habebit aquas,
 Ira viri mitis non me misisset in istam,
 Si satis hæc illi nota fuisset humus.
 Nec me, nec quemquam Romanū gaudet ab hoste,
 Meq; minus, vitam cui dedit ipse, capi.
 Noluit vt poterat, minimo me perdere nutu:
 Nil opus est vllis in mea fata Getis.
 Sed neq; cur morerer, quidquam mihi cõperit actû?
 Nec minùs infestus, quam fuit, esse potest.
 Tunc que que nil fecit, nisi quod facere ipse coëgi,
 Pænè etiam merito parcior ira meo est.

Dij faciant igitur, quorum iustissimus ipse est,
 Alma nihil maius Cæsare terra, ferat
 Vtq; diu sub eo, sic fit sub Cæsare terra,
 Perq; manus huius tradita gentis eat?
 At tu tam placido, quam nos quoque sensim^o illum,
 Iudice, pro lachrymis ora resolue meis
 Non petis vt bene sit, sed vti malè tutius vtq;
 Exilium sæuo distet ab hoste meum:
 Quamq; dedere mihi præsentia numina vitam
 Non adimat stricto squalidus ense Geres
 Denique si moriar, subeam pacatius aruum.
 Ossa nec à Scythica nostra premantur humo.
 Nec malè compositos, vt scilicet exule dignum est,
 Bistonij cineres vngula pulset equi.
 Et ne, si superest aliquis post funera sensus,
 Terreat vt manes Sarmatis vmbra meos.
 Cæsaris hæc animum poterant audita mouere,
 Maxime, mouissent si tamen ante tuum.
 Vox precor augustas pro me tua molliat aures,
 Auxilio trepidis, quæ solet esse reis.
 Assuetaq; tibi doctæ dulcedine linguæ,
 Equandi superis pectora flecte viri.
 Non tibi Theromedon, crudusq; rogabitur Atreus
 Quiq; suis homines pabula fecit equis
 Sed piger ad pœnas princeps, ad præmia velox,
 Quiq; dolet, quoties cogitur esse ferox.
 Qui vincit semper, victis vt parcere possit,
 Clausit & æterna ciuica bella sera.
 Multa metu pœnæ, pœna qui pauca coërcet,
 Et iacit inuita fulmina rara manu.
 Ergo tam placidas orator missus ad aures,
 Vt propior patriæ sit fuga nostra, roga

Ille ego sum, qui te colui, quem festa solebat
 Inter conuiuas mensa videre tuos.
 Ille ego, qui duxi vestros Hymenæon ad ignes
 Et cecini fausto carmina digna thoro.
 Cuius te solitum meminî laudare libellos,
 Exceptis domino qui nocuere suo.
 Cui tua nonnunquam miranti scripta legebas,
 Ille ego, de vestra cui data nupta domo est.
 Hanc probat & primo dilectam semper ab æuo,
 Est inter comites Martia censa suas.
 Inque suis habuit matertera Cæsaris antè:
 Quarum iudicio si qua probata, proba est.
 Ipsa sua melior fama, laudantibus istis,
 Claudia diuina non eguisset ope.
 Nos quoque præteritos sine labe peregimus annos
 Proxima prors vitæ transilienda meæ est.
 Sed de me vt fileam, coniunx mea sarcina vestra est,
 Non potes hanc salua dissimulare fide.
 Confugit hæc ad vos, vestrasq; amplectitur aras.
 (Iure venit cultos ad sibi quisque Deos)
 Flensq; rogat: precibus lenito Cæsare vestris,
 Busta sui fiant vt propiora viri.

E L E G I A IV.

Ad Ruffinum., *Insanabile Vulnus.*

Hanc tibi Naso tuus mittit Rufine salutem,
 Qui miser est, vlli si suus esse potest.
 Reddita confusæ nuper solatia menti,
 Auxilium nostris spemq; tulere malis.
 Vtq; Machaonijs Præantius artibus heros,
 Lenito medicam vulnere sensit opem.
 Sic ego mente iacens & acerbo saucius ictu,
 Admonita cœpi fortior esse tuo.

Et iam deficiens, sic ad tua verba revixi,
 Ut solet infusi vena redire mero.
 Nec tamen exhibuit tantas facundia vires,
 Ut mea sint dictis pectora sana tuis.
 Ut multum demas nostro de pectore curæ,
 Non minus exhausto, quod superabit, erit.
 Tempore ducetur longo fortasse cicatrix,
 Horrent admotas vulnere cruda manus.
 Non est in medico semper, reueletur ut ager:
Interdum docta plus valet arte malum.
 Cernis ut è molli sanguis pulmone remissus,
 Ad Stygias certo limite ducat aquas?
 Afferat ipse licet sacras Epidaurius herbas,
 Sanabit nulla vulnere cordis ope.
 Tollere nodosam nescit medicina podagram,
 Nec formidatis auxiliatur aquis.
 Cura quoque interdum nulla medicabilis arte:
 Aut, si sit, longa est attenuanda mora.
 Cùm bene firmarunt animum præcepta iacentem,
 Sumptaq; sunt nobis pectoris arma tui:
 Rursus amor patriæ ratione valentior omni;
 Quod tua fecerunt scripta, retexit opus.
 Siue pium vis hoc, seu vis muliebri vocari,
 Confiteor, misero molle cor esse mihi.
 Non dubia est Ithaci prudentia: sed tamen optat
 Fumum de patrijs posse videre focis.
 Nescio qua natale solum dulcedine cunctos
 Ducit, & immemores non finit esse sui.
 Quid melius Roma? Scythico quid frigore peius?
 Huc tamen ex illa barbarus vrbe fugit.
 Cùm bene sint clausæ cauea Pandione natæ,
 Nititur in silvas quæque redire suas,

Assuetos tauri saltus, assueta leones.

(Nec feritas illos impedit) antra petunt.

Tu tamen exilij mortuus è pectore nostro,

Fomentis speras cedere posse tuis,

Efficce, vos ipsi ne tam mihi sitis amandi,

Talibus vt leuius sit caruisse malum.

At puto qua fueram genitus tellure carenti,

In tamen humano contigit esse loco.

Orbis in extremo iaceo desertus arens,

Fert vbi perpetuas obtuta terra niues.

Non ager hinc pomum, non dulces educat vvas,

Non salices ripa, robora monte virent

Nèue fretum laudes terra magis: æquora semper

Ventorum rabie solibus orba tument.

Quocunque adspicias, campi cultore carentes,

Vastaq; quæ nemo vindicet, arua iacent.

Hostis adest dextra læuaq; à parte timendus,

Vicinoq; metu terret vtrumque latus

Altera Bistonij pars est sensura sagittas,

Altera Sarmatica spicula missa manu.

I nunc, & veterum nobis exempla virorum,

Qui forti casum mente tulere, refer

Et graue magnanimi robur mirare Rutili,

Non vsi reditus conditione dati.

Smyrna virum tenuit, non Pontus & hostica tellus,

Smyrna minùs nullo pænè petenda loco.

Non doluit patria Cynicus procul esse Sinopeus.

Legit enim sedes Artica terra tuas.

Arma Neoclides qui Persica contudit armis,

Argolica primam sensit in vrbe fugam

Fulsus Aristides patria, Lacedæmona fugit.

Inter quas dubium, quæ prior esset, erat.

Exde puer facta Patroclus Opuntâ reliquit,
 Thessalicamq; adiit hospes Achillis humum.
 Exul ab Æmonia Pirenida cessit ad vndam:
 Quo duce trans Colcha sacra cucurrit aqua.
 Liquit Agenorides Sidonia mœnia Cadmus,
 Poneret vt muros in meliore loco.
 Venit ad Adrastum Tydeus, Calydone fugatus:
 Et Teucrum Veneri grata recepit humus.
 Quid referam veteres Romanæ gentis, apud quos
 Exulibus tellus vltima Tiber erat?
 Persequar vt cunctos, nulli datus omnibus ævis
 Tam procul à patria est, horridiorue locus.
 Quò magis ignoscat sapientia vestra dolenti,
 Quæ facit ex dictis non ita multa tuis.
 Nec tamen inficior, si possent nostra coire
 Vulnera, præceptis posse coire tuis.
 Sed vereor ne me frustra sanare labores,
 Nec iuuer admota perditus eger ope.
 Nec loquor hæc quia sit maior prudentia nobis,
 Sed lum quàm medico notior ipse mihi.
 Vt tamen hoc ita sit, munus tua grande voluntas
 Ad me peruenit, consuluiq; boni.

ELEGIA V.

Ad vxorem. *Viriusq; ex malis senectus.*

Iam mihi deterior canis aspergitur ætas.
 Iamq; meos vultus ruga senilis arat.
 Iam vigor, & quasso languent in corpore vires,
 Nec iuueni lusus, qui placere iuuant.
 Nec me si subitò videas, agnoscere possis:
 Et tatis facta est tanta ruina meæ.
 Confiteor facere hec annos: sed & altera causa est,
 Anxietas animi, continuusq; labor.

Nam mea per longos si quis mala digerat annos;
 Crede mihi, Pylio Nestore maior ero.
 Cernis vt in duris (& quid boue firmitus) aruis
 Fortia taurorum corpora frangat opus?
 Quæ nunquam vacuo solita est cessare nouali?
 Fructibus assiduis lassæ senescit humus.
 Occidet, ad Circi si quis certamina semper,
 Non intermissi cursibus, ibit equus.
 Firma sit illa licet, soluetur in æquore nauis;
 Quæ nunquam liquidis sicca carebit aquis.
 Me quoque debilitat series immensa laborum,
 Ante meum tempus cogit & esse senem.
Otia corpus alunt, animus quoq; pascitur illi,
Immodicus contra carpit vtrumque labor.
 Adspice in has partes quia venerit Æsone natus,
 Quam laudem à sera posteritate ferat,
 At labor illius nostro leuiorq; minorq;
 Si modò non verum nomina magna premunt.
 Ille est in Pontum Pelia mittente profectus,
 Qui vix Thessaliæ sine timendus erat.
 Cæsar's ira mihi nocuit, quem solis ab ortu,
 Solis ad occasus vtraque terra tremat.
 Iunctior Æmonia est Ponto, quàm Roma sit Istro,
 Et breuius quam nos ille peregit iter,
 Ille habuit comites primos telluris Achiuæ,
 Ad nostram cuncti deseruere fugam.
 Nos fragili ligno vastum sulcauimus æquor,
 Quæ tulit Æsoniden firma carina fuit,
 Nec mihi Tiphys erat rector, nec Amyntore natus
 Quas fugerem docuit, quas sequererq; vias.
 Illum tutata est cum Pallade regia Iuno.
 Defendere meum numina nulla caput.

Illum furtiuæ iuuenere Cupidinis artes,
 Quas à me vellem non didicisset amans.
 Ille domum redijt, nos his moriemur in aruis,
 Perstiterit læsi si grauis ira Dei,
 Durius est igitur nostrum, fidissima coniunx,
 Illo quod subiit Æsone natus onus.
 Te quoq; quam iuuenem discedens vrbe reliqui,
 Credibile est nostris insenuisse malis.
 O ego Dij faciant, talem te cernere possim,
 Chara mutatis oscula ferre comis.
 Amplectiquè meis corpus non pingue lacertis,
 Et, gracile hoc fecit, dicere cura mei:
 Et narrare meos flenti flens ipse labores,
 Sperato nunquam colloquioquè frui:
 Thuraq; Cæsaribus cum coniuge Cæsare digna,
 Dijs veris memori debita ferre manu.
 Memnonis hanc vtinam, lenito Cæsare, mater
 Quamprimum roseo prouocet ore diem.

ELEGIA VI.

Ad Maximum. Non limata scriptiois excusatio

Ile tuos quondam non vltimus inter amicos,
 Vt sua verba legas. Maxime, Naso rogat.
 In quibus ingenium desiste requirere nostrum,
 Nescius exilij ne videre mei.
Cernis vt ignauum corrumpant otia corpus?
Vt capiant vitium, ni moueantur aqua?
 Sic mihi, si quis erat discenti carminis vsus
 Deficit, estq; minor factus inerte situ.
 Hæc quoq; quæ legitis, si quid mihi Maxime credis
 Scribimus inuicta vixq; mouente manu.
 Non libet in tales animum contendere curas
 Nec venit in duros Musa vocata Getas,

Ut tamen ipse vides, luctor deducere versum,
 Sed non fit fato mollior ipse meo.
 Cùm relego, scripsisse pudet, quia plurima cerno,
 Me quoque qui feci iudice, digna lini,
 Nec tamen emendo labor hic quam scribere maior,
 Mensq; pati durum sustinet ægra nihil.
 Scilicet incipiam lima mordaciùs uti,
 Ut sub iudicium singula verba vocem?
 Torquet enim fortuna parù, nisi Lychus in Hebrù
 Confluat? & frondes Alpibus addat Athos?
Parcendum est animo miserabile vulnus habenti:
Subducunt oneri colla perustâ bones.
 At puto fructus adest, iustissima causa laborum,
 Et fata cum multo sænore reddit ager.
 Tempus ad hoc nobis (repetas licet omnia) nullum
 Profuit; atque utinam non nocuisset opus.
 Cur igitur scribam miraris? miror & ipse,
 Et tecum quæro sæpè quid inde petam.
 An populus verè sanos neget esse poëtas?
 Sumq; fides huius maxima vocis ego.
 Qui sterili toties cùm sim deceptus ab aruo,
 Damnosa persto condere semen humo,
Scilicet est cupidus studiorum quisque suorum
Tempus & assueta ponere in arte iuuat,
Sancius euitat pugnam gladiator, & idem
Immemor antiqui vulneris, arma capit.
 Nil sibi cum pelagi dicit fore naufragus undis,
 Et ducit remos, qua modo nauit aqua
 Sic ego constanter studium non utile seruo,
 Et repeto nollem quas coluisse Deas.
 Quid potius faciam? non sum qui segnus ducam
 Quia: mors nobis tempus habetur iners,

Nec iuuat in lucem nimio marcescere vino,
 Nec tenet incertas alea blanda manus.
 Cum dedimus somno, quas corpus postulat, horas,
 Quo ponam vigilans tempora longa modo:
 Moris an oblitus patrij contendere discam
 Sarmaticos arcus, & trahar arte loci?
 Hoc quoq; me studium prohibent assumere vires,
 Mensq; magis gracili corpore nostra valet.
 Cum bene quaesieris, quid agam magis vtile nil est
 Artibus his quæ nil vtilitatis habent.
 Consequor ex illis casus obliuia nostri?
 Hanc messem satis est si modò reddat ager,
 Gloria vos acuat: vos, vt recitata probentur
 Carmina. Pierijs inuigilate choris.
 Quod venit ex facili, satis est componere nobis,
 Et nimis intenti causa laboris abest.
 Cur ego sollicita poliam mea carmina cura?
 An verear ne non approbet illa Getes?
 Forfitan audacter faciam, sed glorior istrum.
 Ingenium nullum maius habere meo.
 Hoc, vbi viuendum est, satis est si consequar aru
 Inter inhumanos esse poeta Getas.
 Quid mihi diuersum fama contendere in orbem?
 Quem fortuna dedit, Roma sit ille locus.
 Hoc mea contenta est infelix Musa theatro,
 Sic merui, magni sic voluere Dij.
 Nec reor hinc istuc nostris iter esse libellis,
 Quò Boreas penna deficiente venit,
 Diuidimur caelo, quæq; est procul vrbe Quirini.
 Aspicit hirsutos cominus Vrsia Getas:
 Per tantum terræ, tot aquas, vix credere possum
 Indicium studij transfuisse mei.

Finge legi; quodq; est miserabile, finge placere;
Authorem certe res iuuat ista nihil.

Quid tibi si calida proferat laudare Syene,
Aut vbi Taprobanen Indica tingit aqua?

Altiùs ire libet, si te distantia longè
Pleiadum laudent signa, quid inde feres?

Sed neq; peruenio scriptis melioribus istuc,
Famaq; cum domino fugit ab vrbe suo.

Vosq; quibus perij tunc cum mea fama sepulta est
Nunc quoque de nostra morte tacere reor.

E L E G I A VII.

Ad Græcinum. Spes in Veteri amico.

ECquid vt audisti (nam te diuersa tenebat
Terra,) meos casus, cor tibi triste fuit?

Diffimules metuasq; licet Græcine fateri,
Si bene te noui, triste fuisse liquet.

Non cadit in mores feritas inamabilis istos:
Nec minus à studijs dissidet illa tuis.

Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est,
Pectora mollescunt asperitasq; fugit.

Nec quisquam meliore fide complectitur illas,
Qua finit officium, militiæq; labor.

Certè ego cùm primùm potui sentire quid essem?
(Nam fuit attonito mens mihi nulla diu)

Hanc quoque fortunam sensi, quòd amicus abesses,
Qui mihi præsidium grande futurus eras:

Tecum tunc aberant ægræ solatia mentis,
Magnaq; pars animi consilijq; mei,

At nunc, quod superest, ser opè precor emin⁹ vnâ,
Alloquioq; iuua pectora nostra tuo.

Quæ (non mendaci, si quicquam credis amico)
Stulta magis dici, quàm scelerata, decet.

Nec

Nec breue, nec tutum est, peccati quæ sit origo,
Scribere, tractari vulnera nostra timent:

Qualicumq; modo mihi sint ea facta, rogare

Desine, non agites, si qua coire velis. (est:

Quicquid id est, vt non facinus, sic culpa vocanda

Omnis at in magnos culpa Deos scelus est?

Spes igitur menti pœnæ Græcine leuandæ,

Non est ex toto nulla relicta meæ.

Hæc Dea, cum fugerent sceleratas numina terras,

In Dijs inuisa sola remansit humo.

Hæc facit, vt viuat fossor quoq; compede vinctus,

Liberaq; à ferro crura futura putet.

Hæc facit, vt videat cum terra vndique nullas,

Naufragus in medijs brachia iacter aquis.

Sæpe aliquem follers, medicorum cura reliquit.

Nec spes huic venia deficiente cadit.

Carcere dicuntur clausi sperare salutem:

Atque aliqui pendens in cruce vota facit.

Hæc Dea quam multos laqueo sua colla ligantes,

Non est proposita passa perire nece!

Me quoque conantem gladio finire dolorem

Arguit, iniecta continuitq; manu, (xit:

Quidq; facis? lachrymis opus est, non sanguine di-

Sæpe per has flecti principis ira solet.

Quamuis est igitur meritis indebita nostris

Magna tamen spes est in bonitate Dei.

Qui ne difficilis mihi sit. Græcine, precare,

Confer & in votum tu quoq; verba meum;

Inq; Tomitana iaceam tumulatus arena,

Si te non nobis ista vouere liquet.

Nam prius incipient turres vitare columbæ,

Antra feræ, pecudes gramina, mergus aquas;

Quam

Quant malè se præstet veteri Græcinus amico?
Non ita sunt satis omnia versa meis.

E L E G I A VII.

Ad Messalinum. *Amicitia desideratio.*

Littera pro verbis tibi Messaline salutem,
Quam legis, à sæuis attulit vique Getis.
Indicat authorem locus? an nisi nomine lecto,
Hæc me Nasonem scribere verba latet?
Ecquis in extremo positus iacet orbe tuorum,
Me tamen excepto, qui precor esse tuus?
Dij procul à cunctis, qui te venerantur, amantq;
Huius notitiam gentis abesse velint.
Nos satis est inter glaciem Scythicasq; sagittas
Viuere; si vita est mortis habenda genus
Nos premat aut bello tellus, aut frigore cælum,
Truxq; Getes armis, grandine pugnet hyems:
Nos habeat regio nec pomis facta nec vuis,
Et cuius nullum cessat ab hoste latus:
Cætera sit sospes cultorum turba tuorum,
In quibus, vt populo, pars ego parua fui.
Me miserum, si tu verbis offenderis istis,
Nosq; negas vlla parte fuisse tuos.
Vtq; sit hoc verum mentito ignoscere debes,
Nil demit laudi gloria nostra tuæ.
Quis se Cæsaribus notum non fingit amicum?
Da veniam fasso, tu mihi Cæsar eris.
Nec tamen irrumpto quò non licet ire,, satisq; est
Atria si nobis non patuisse negas:
Vtq; tibi fuerit mecum nihil amplius, vno
Nempè salutaris, quàm priùs, ore minus.
Nec tuus est genitor nos inficiatus amicos,
Hortator studij, causaq; faxq; mei,

Cui

Cui nos & lachrymas, supremum in funere munus,
 Et dedimus medio scripta canenda foro.
 Adde, quod est frater tanto mihi iunctus amore,
 Quantus in Atroidis Tyndaridisq; fuit.
 Is me nec comitem, nec dedignatus amicum est;
 Si tamen hæc illi non nocitura putas.
 Si minus, hæc quoq; me mendacem parte fatebor,
 Clausa mihi potius tota sit illa domus.
 Sed neq; claudenda est, & nulla potentia vires
 Præstandi, peccet ne quid amicus, habet.
 Et tamen ut cuperem, culpam quoq; posse negari,
 Sic facinus nemo nescit abesse mihi.
 Quod nisi delicti pars excusabilis esset,
 Parua relegati poena futura fuit.
 Ipse sed hoc vidit, qui prævidet omnia, Cæsar,
 Stultitiam dici crimina posse mea.
 Quaq; ego permisi, quaq; est res passa, pepercit;
 Vltus & est modicè fulminis igne sui.
 Nec vitam, nec opes, nec ademit posse reuerti,
 Si sua per vestras victa sit ira preces.
 At grauiter cecidi: quid enim mirabile, si quis,
 A Ioue percussus non leue vulnus habet?
 Ipse suas quamuis vires inhiberet Achilles,
 Missa graues ictus Pelias hasta dabat.
 Iudicium nobis igitur cùm vindicis absit,
 Non est cur tua me ianua nosse neget.
 Culpa quidem (fateor) citra quàm debuit illa est:
 Sed fuit in fati hoc quoque (credo) meis
 Nec tamen officium sensit domus altera nostrum:
 Hic illic vestro sub lare semper eram.
 Quæq; tua est pietas, ut te non excolat ipsum,
 Ius aliquod testum fratris amicum habet.

Quid? quòd vt emeritis referenda est gratia semper,
Sic est fortunæ promeruisse tuæ.

Quod si permittis nobis suadere, quod optas,
Vt des, quàm reddas, plura, precare Deos.

Idq; facis, quantumq; licet meminisse, solebas
Officij causa pluribus esse dati

Quolibet in numero me Messaline repone,
Sim modò pars vestræ non aliena domus:

Et mala Nasonem quoniam meruisse videtur
Si non ferre doles, at meruisse dole.

E L E G I A IX.

Ad Seuerum.

Suorum dulcis memoria, & rusticandi cupiditas.

AT tibi dilecto missam Nafone salutem,
Accipe, pars animæ magna Seuere meæ.
Neuè roges quid agam: si persequar omnia flebis:
Summa satis nostri sit tibi nota mali.

Viuimus assiduis expertes pacis in armis,
Dura pharetrato bella mouente Geta.

Deq; tot expulsis sum miles in exule solus,
Tuta (neque inuideo) cætera turba latet:

Quoq; magis nostros venia dignere libellos,
Hæc in procinctu carmina facta leges.

Stat vetus vrbs, ripæ vicina binominis Istri,
Mœnibus & positis vix adeunda loci

Caspus Ægyptus, de se si creditur ipsis,
Condedit, & proprio nomine dixit opus.

Hanc trux Odrysijs inopino Marte peremptis,
Cœpit, & in regem sustulit arma Getes.

Ille memor magni generis, virtute quod auget,
Protinus innumero milite cinctus adest,

Nec priùs abscessit, merita quam cæde nocentum
Se nimis vlciscens, exstitit ipse nocens, At

At tibi rex æuo detur fortissime nostro,
 Semper honorata scripta tenere manu
 Teq; quod & præstat (quid enim tibi pleni⁹ optē?)
 Martia cum magno Cæsare Roma prober.
 Sed memor vnde abij, queror ô iucunde sodalis,
 Accedant nostris sæua quòd arma malis.
 Vt careo vobis Scythicas detrusus in oras,
 Quatuor autumnos Pleias orta facit,
 Nec tu credideris vrbane commoda vitæ
 Quærere; Nasonem quærit & illa tamen.
 Nam modò vos anima dulces reminiscor amici,
 Nunc mihi cum chara coniuge nata subit:
 Atq; domo rursus pulchræ loca vertor ad vrbis.
 Cunctaq; mens oculis præuidet illa suis.
 Nunc fora, nunc ædes, nunc marmore tecta theatra
 Nunc subit æquata porticus omnis humo.
 Gramina nunc campi pulchros spectâtis in hortos,
 Stagnaq; & Eurippi, Virgineusq; liquor.
 At (puto) sic vrbis misero est erepta voluptas;
 Quolibet vt saltem rure frui liceat.
 Non meus amissos animus desiderat agros,
 Ruraq; Peligno conspicienda solo.
 Nec quos pomiferis positos in montibus hortos,
 Spectat Flaminie Claudia iuncta viæ
 Quos ego nescio cui colui, quibus ipse solebam
 Ad fata fontanas (nec pudet) adire aquas.
 Sunt ibi, si viuunt, nostra, quoq; consita quædam
 Sed non & nostra poma leganda manu.
 Pro quibus amissis vtinam contingere posset,
 Hic saltem profugo gleba colenda mihi.
 Ipse ego pendentem (liceat modò) rupe capellas
 Ipse velim baculo pascere nixus oues,

Ipse ego, ne solitis insistant pectora curis,
 Ducam ruricolas sub iuga panda boues,
 Et discam Getici quæ norunt verba iuueni,
 Assuetas illis adjiciamq; minas.
 Ipse manu capulum pressi moderator aratri,
 Experiar mota spargere semen humo.
 Nec dubitem longis purgare ligonibus arua,
 Et date quas sitiens iam bibat hortus aquas.
 Unde sed hoc nobis, minimum quos inter & hoste
 Discrimen murus clausaq; porta facit?
 At tibi nascenti (quod toto pectore lætor.)
 Norunt fatales fortia fila dexæ.
 Te modò cæpus habet, densa modò porticus umbra,
 Nunc, in quo ponis tempora rara, forum:
 Umbra te reuocat, Nec non Albana petentem,
 Appia feruenti ducit ab vrbe rota.
 Forsitan hoc optes, vt iustam supprimat iram
 Cæsar, & hospitium sit tua villa meum.
 Ah nimis est quod amice petis: moderantius opta
 Et voti (quæso) contrahe vela tui.
 Terra velim propior, nulliq; obnoxia bello
 Detur, erit nostris pars bona dempta malis.

E L E G I A X.

Ad Maximum. Celso amicissimo lectus.

Quæ mihi de raptò tua venit epistola Celso.
 Protinus est lachrymis humida facta meis.
 Quodq; nefas dictu, fieri nec posse putauì,
 Inuitis oculis littera lecta tua est.
 Nec quicquam ad nostras peruenit acerbis aures,
 Vt Summus in Ponto, perueniatq; precor.
 Ante meos oculos tanquam præsentis imago
 Hæret, & extinctum viuere fingit amor.

Sæpe refert animus lusus granitate carentes,
 Seria cum liquida sæpè peracta fide.
 Nulla tamen subeunt mihi tempora densius istis
 Quæ vellent vitæ summa fuisse meæ.
 Cùm domus ingenti subito mea lapsa ruina
 Concidit, in domini procubuitq; caput.
 Adfuit ille mihi, cùm me pars magna reliquit,
 Maxime, fortunæ nec fuit ille comes.
 Illum ego non aliter flentem mea funera vidi,
 Ponendus quàm si frater in igne foret.
 Hæsit in amplexus, consolatusq; iacentem est,
 Cumq; meis lachrymis miscuit vsque suas.
 O quoties vitæ custos inuisus amaræ,
 Continuit promptas in mea fata manus?
 O quoties dixit placabilis ira Deorum est;
 Viue, nec ignosci tu tibi posse nega!
 Vox tamen illa fuit celeberrima: Respicè quantum
 Debeat auxilium Maximus esse tibi.
 Maximus incumbet, quaq; est pietate, rogabit,
 Ne sit ad extremum Cæsar's ira tenax.
 Cumq; suis fratris vires adhibebit, & omnem,
 Quo leuius doleas, experietur opem.
 Hæc mihi verba malæ minuerunt tædia vitæ:
 Quæ tu ne fuerint Maxime vana, caue.
 Huc quoque venturum mihi se iurare solebat,
 Non nisi te longæ ius sibi dante vitæ.
 Nam tuæ non alio coluit penetralia ritu,
 Terrarum dominos quàm colis ipse Deos.
 Crede mihi, multos habeas cùm dignus amicos,
 Non fuit, è multis quolibet ille minor:
 Si modò non census, nec clarum nomen auorum
 Sed probitas magnos ingeniumq; facit,

Iure igitur lachrymas Celfo libamus adempto,
 Cùm fugerem viuo quas dedit ipse mihi.
 Carmina iure damus raros testantia mores,
 Ut tua venturi nomina Celfe legant.
 Hoc est, quod possum Geticis tibi mittere ab aruis:
 Hoc solum est istic, quod licet esse meum,
 Funera non potui comitari; nec vngere corpus,
 Atquè tuis toto diuidor orbe rogis
 Quod potuit quem tu pro numine viuos habebas,
 Præstitit officium Maximus omne tibi.
 Ille tibi exequias, & magni funus honoris
 Fecit, & in gelidos fudit amoma sinus.
 Diluit & lachrymis merens vnguenta profusis?
 Ossaquè vicina condita texit humo
 Qui quoniam extinctis quæ debet præstat amicis,
 Et nos extinctis annumerare potest.

E L E G I A XI.

Ad Flaccum.

Cibi fastidium, insomnia, pallor, macies.

Naso suo profugus mittit tibi Flacce salutem,
 Mittere rem si quis, qua caret ipse, potest.
 Longus enim curis vitiatum corpus amaris,
 Non patitur vires languor habere suas
 Nec dolor vllus adest, nec febribus vrer anhelis,
 Sed peragit soliti vena timoris iter.
 Os hebes est, positæquè mouent fastidia mensæ,
 Et queror inuisi cùm venit hora cibi.
 Quod mare,, quod tellus, appone, quod educat aër,
 Nil tibi, quod nobis esuriatur, erit.
 Nectar & ambrosiam, latices epulasquè Deorum
 Det mihi formosa gnaua iuuenta manu:

NON

Non tamen exacuet torpens sapor ille palatum,
 Stabit & in stomacho pondus inerte diu:
 Hæc ego non ausim, cum sint verissima, cuius
 Scribere, delicias ne mala nostra vocet.
 Scilicet is status est, ea rerum forma mearum,
 Delicijs etiam possit vt esse locus.
 Delicias illi precor has contingere, si quis,
 Ne mihi sit lenior Cæsaris ira, timet.
 Is quoque, qui gracili cibus est in corpore somnus.
 Non alit officio corpus inane suo:
 Sed vigilo, vigilantq; mei sine fine dolores,
 Quorum materiam dat locus ipse mihi.
 Vix igitur possis visos agnoscere vultus,
 Quoq; ierit, quæras, qui fuit antè, color.
 Paruus in exiles succus mihi permanet artus,
 Membraq; sunt cera pallidiora noua.
 Non hæc immodico contraxi damna Lyæo,
 Scis, mihi quam solæ panè bibantur aquæ.
 Non epulis oneror, quarum si tangar amore,
 Est tamen in Geticis copia nulla locis.
 Nec vires adimit Veneris damnoosa voluptas,
 Non solet in mæstos illa venire thoros.
 Vnda locusq; nocent, & caussa valentior istis
 Anxietas animi, quæ mihi semper adest.
 Hanc nisi tu pariter simili cum fratre leuares,
 Vix mens tristitiæ nostra tulisset onus.
 Vos estis fractæ tellus non dura phaselo:
 Quamq; negant multi, vos mihi fertis opem.
 Ferte precor semper, quia semper egebimus illa,
 Cæsaris offensum dum mihi numen erit:
 Qui meritam nobis minuatur, non finiat iram,
 Suppliciter vestros quisque rogare Deos.

DE P O N T O

L I B E R I I.

E L E G I A I.

A D G E R M A N I C V M.

Lætitia Triumphalis.

HUc quoque Cæsarei peruenit fama triumphî,
 Languida quo fessis vix venit aura noti.
 Nil fore dulce mihi Scythica regione putavi.
 Iam minus hic odio est, quàm fuit antè locus.
 Tandem aliquid pulsa curarum nube serenum
 Vidi, fortunæ verba dediq; meæ.
 Nolit ut illa mihi contingere gaudia Cæsar,
 Velle potest cuius hæc tamen vna dari.
 Dij quoque ut à cunctis hilari pietate colantur,
 Tristitiam poni per sua festa iubent.
 Denique quod certus furor est audere fateri,
 Hac ego lætitia, si vetat ipse fruar.
 Iuppiter vtilibus quoties rigat imbribus agros,
 Mixta tenax segeti crescere lappa solet
 Nos quoque frugiferum sentimus inutilis herbæ
 Numen, & inuita sæpè iuuamur ope.
 Gaudia Cæsareæ mentis pro parte virili
 Sunt mea privati nil habet illa domus.
 Gratia, Fama, tibi; per quam spectata triumphî.
 Incluso medijs est mihi pompa Getis
 Indice te didici, nuper visenda coisse
 Innumeras gentes ad ducis ora sui,
 Quæq; capit vastis immensum mœnibus orbem,
 Hôspitijs Romam vix habuisse locum.
 Tu mihi narrasti, cum multis lucibus antè
 Fuderit assiduas nubibus auster aquas,
 Numine cœlesti solem fuisse serenum.
 Cum populi vultu conueniente die,

Atq;

Atq; ita victorem cum magnæ vocis honore,
 Hellica laudatis dona dedisse viris.
 Claraq; sumpturum p̄ctas insignia vestes,
 Thura prius sanctis imposuisse focis:
 Iustitiaq; sui castos placasse parentes,
 Illo quo templum pectore semper habet.
 Quaq; ierit s̄elix adiectum plausibus omen,
 Saxaq; roratis erubuisse rosis.
 Protinus argento veros imitantia muros,
 Barbara cum victis oppida lata viris.
 Fluminaq; & montes, & in altas proflua silvas?
 Armaq; cum telis instrue iuncta suis.
 Deq; tropheorum quod sol incenderat auro.
 Aurea Romani recta fuisse fori.
 Totq; tulisse duces captiuis addita collis
 Vincula, p̄nè hostes quot satis esse fuit.
 Maxima pars horum vitam veniamq; tulere,
 In quibus & belli summa caputq; fuit.
 Cur ego posse negem minui mihi Cæsaris iram.
 Cùm videam mites hostibus esse Deos?
 Pertulit hoc idem nobis Germanice rumer,
 Oppida sub titulo nominis esse tui.
 Atq; ea te contra, nec muri mole, nec armis,
 Nec satis ingenio tuta fuisse locis.
 Dij tibi dent annos, à te nam cætera sumes.
 Sint modò virtuti tempora longa tuæ,
 Quod precor eueniet, sunt quædam oracula vatum:
 Nam Deus optanti prospera signa dedit.
 Te quoque victorem Tarpeias scandere in arces,
 Læta coronatis Roma videbit equis:
 Maturotq; pater nati spectabit honores,
 Gaudia percipiens, quæ dedit antè suis.

Iam nunc hæc à me. iuuenum belloq; togaq;
 Maxime, dicta tibi vaticinante nota.
 Hunc quoq; carminibus referam fortasse triumphū,
 Sufficiat nostris si modò vita malis:
 Imbuere Scythicas si non prius ipse sagittas,
 Abstuleritq; ferox hoc caput ense Getes:
 Quòd si me saluo dabitur tua laurea templis,
 Omnia bis dices vera fuisse mea,

E L E G I A II.

Ad Messalinum *Imploratio Patrocinijs.*

Ille domus vestræ primis venerator ab annis,
 Pulsus ad Euxini Naso sinistra freti,
 Mittit ab indomitis hanc Messalline salutem,
 Quam solitus præsens est tibi ferre Getas.
 Hei mihi, si lecto vultus tibi nomine non est
 Qui fuit, & dubitas cætera perlegere?
 Perlege nec mecum pariter mea verba relega,
 Vrbe licet vestra versibus esse meis.
 Non ego concepi, si Pelion ossa tulisset,
 Clara mea tangi sidera posse manu,
 Nec nos Enceladi dementia castra secuti,
 In rerum dominos mouimus arma Deos!
 Nec quod Tydidæ temeraria dextera fecit,
 Numina sunt telis vlla petita meis.
 Est mea culpa grauis, sed quæ me perdere solum
 Ausa sit, & nullum maius adorsa nefas.
 Nil nisi non sapiens possum timidusq; vocari,
 Hæc duo sunt animi nomina vera mei.
 Esse quidem fateor meritam post Cæsaris iram,
 Difficilem precibus te quoque iure meis.
 Quæq; tua est pietas in totum nomen Iuli,
 Te lædi, cum quis læditur inde, putas.

Sed licet arma feras, & vulnera sæua mineris,
 Non tamen efficies vt timeare mihi,
 Puppis, Achemeniden Gratium Troianna recepit,
 Profuit & Myso Pelias hasta duci.
 Confugit interdum templi violator ad aram;
 Nec petere offensi numinis horret opem,
 Dixerit hoc aliquis tutum non esse, fatemur:
 sed non per placidas it mea nauis aquas.
*Tuta petant alij, fortuna miserrima tuta est,
 Nam timor euentus deterioru abest.*
*Qui rapitur fatu, quid præter fata requirit;
 Porrigit ad spinas duraq, saxa manus.*
*Accipitrem metuens pennu trepidantibus ales,
 Audez in humanos fessa venire sinus.*
*Nec se vicino dubitat committere tecto,
 Que fugit infestos territa cerua canes.*
 Da precor accessum lachrymis mitissime nostris,
 Nec rigidam timidis vocibus obde forem.
 Verbaq nostra fauens Romana ad numina perfer,
 Non tibi Trapeio culta Tonante minus:
 Mandatiq; mei legatus suscipe causam,
 Nulla meo quamuis nomine causa bona est;
 iam prope depositus, certe iam frigidus æger,
 Seruatus per te, si modò seruoer, ero.
 Nunc tua pro rebus nitatur gratia lapsis,
 Principis æterni quam tibi præster amor.
 Nunc tibi & eloquij nitor ille domesticus adfit,
 Quo poteras trepidis utilis esse reis.
 Viuit enim in vobis facundi lingua parentis,
 Et res hæredem repperit illa suum.
 Hanc ego non, vt me defendere tentes, adoro:
Non est confessi causa tuenda rei.

Num tamen excuses erroris origine factum,
 An nihil expediat tale monere, vide:
 Vulneris id genus est, quod cùm sanabile non sit,
 Non contrèctari tutius esse puto.
 Lingua sile, non est vitrà narrabile quicquam,
 Posse velim cineres obruere ipse meos.
 Sic igitur, quasi me nullus deceperit error,
 Verba face, vt vita, quam dedit ipse, fruatur.
 Cumquè serenus erit, vultusquè remiserit illos,
 Qui secum terras imperiumquè mouent:
 Exiguam ne me prædam finas esse Getarum,
 Detquè solum miseræ, mite precare fugæ.
 Tempus adest aptum precibus, valet ille, videtquè
 Quas fecit vires, Remus, valere tuas.
 Incolumis coniunx sua puluinarum seruat,
 Promouet Ausonium filius imperium.
 Præterit ipse suos animo Germanicus annos,
 Nec vigor est Drusi nobilitate minor.
 Adde nurus neptesquè pias, charosquè nepotes,
 Cæteraquè Augustæ membra valere domus.
 Adde triumphatos modò Pæonas, adde quieti
 Subdita, montanæ brachia Dalmatiæ,
 Nec dedignata est abiectis Illyris armis,
 Cæsareum famulo vertice ferre pedem,
 Ipse super curram placido spectabilis ore,
 Tempora Phœbea virgine nexa tulit.
 Quem pia vobiscum proles comitauit euntem,
 Digna parente suo, nominibusquè datis.
 Fratribus assimilis, quos, proxima templa tenentes,
 Diuus ab excelsa Iulius æde videt
 His Messalinus, quibus omnia cedere debent,
 Primam lætitiæ non negat esse locum.

Quicquid ab his superest, venit in certamen amoris
 Hac hominum nulli parte secundus erit.
 Hanc colit ante diem per quam decreta merenti
 Venit honoratis laurea digna comis.
 Felices quibus hos licuit spectare triumphos,
 Et ducis ore Deos æquiparante frui.
 At mihi Sauromatæ pro Cæsaris ore videndi,
 Terraq; pacis inops, vndaq; vincita gelu.
 Si tamen hoc audis, & vox mea peruenit isthuc,
 Sit tua mutando gratia blanda loco;
 Hoc pater ille tuus primo mihi cultus ab æuo,
 Si quid habet sensus, umbra diserta petit;
 Hoc petit & frater, quamuis fortasse veretur
 Seruandi noceat ne tibi cura mei.
 Tota domus rogat hoc, nec tu potes ipse negare,
 Et nos in turbæ parte fuisse tuæ.
 Ingenij certè, quo nos malè sensimus vsos
 Artibus exceptis sæpè probator eras.
 Nec mea, si tantùm peccata nouissima demas;
 Esse potest domui vita pudenda tuæ,
 Sic igitur vestræ vigeant penetralia gentis;
 Curaq; sit superis Cæsaribusq; tui.
 Mite, sed iratum meritò mihi numen, adora,
 Eximar vt Scythici de feritate loci.
 Difficile est fateor, sed tendit in ardua virtus,
 Et talis meriti gratia maior erit.
 Nec tamen Ætnæus vasto Polyphemus in antro,
 Accipiet voces Antiphatèsue tuas:
 Sed placidus facilisq; parens, veniæq; paratus,
 Et qui fulmineo sæpè sine igne tonat.
 Qui cum triste aliquid statuit, sit tristis & ipse,
 Cuiq; fere pœnam sumere, pœna sua est.

Victa tamen vitio est huius clementia nostros;
 Venit & ad vires ira coacta suas.
 Qui quoniam patria toto sumus orbe remoti,
 Non licet ante ipsos procubuisse Deos.
 Quos colis, ad superos perfer mandata sacerdos:
 Adde sed & proprias ad mea verba preces,
 Sic tamen hæc tenta, si non nocitura putabis:
 Ignoscas, timeo naufragus omne fretum.

E L E G I A III.

Ad Maximum. *Constans amicitia in aduersis.*

Maxime, qui claris nomen virtutibus æquas,
 Nec finis ingenium nobilitate premi:
 Culte mihi (quid enim status hic à funere differt?)
 Supremum vitæ tempus ad vsque meæ:
 Rem facis, afflictum non auersatus amicum.
 Qua non est æuo rarior vlla tuo.
 Turpe quidem dictu, sed si modò vera fatemur,
Vulgus amicitias utilitate probat,
 Cum quid expediat prior est, quàm quid sit honestum.
 Et cum fortuna statq; caditq; fides,
 Nec facile inuenies multu in millibus vnum,
 Virtutem pretium qui putet esse sui.
 Ipse decor recti, facti si premia desint,
 Non mouet, & gratis pœnitet esse probum:
 Nil, nisi quod prodest, carum est: en detrahe menti
 Spem fructus auida, nemo petendus erit.
 At reditus iam quisq; suos amat, & sibi quid sit
 Vitale sollicitu computat articulu.
 Illud amicitie quondam venerabile nomen
 Prostat, & in questu pro meretrice sedet.
 Cur magis admiror, non vt torrentibus vndis
 Communis vitij, te quoque labe trahi,

Diligi-

Diligitur nemo, nisi cui fortuna secunda est:
 Que simul intonuit proxima quaque fugat.
 En ego non paucis quondam munitus amicis,
 Dum flauit velis aura secunda meis:
 Ut fera nimboſo tumuerunt æquora vento,
 In medijs lacera naue relinquo aquis:
 Cumquæ alij nolint, etiam me noſſe, fateri
 Vix duo proiecto treſue tuliftis opem: (thor
 Quorum tu princeps; neq; enim comes eſſe, ſed au-
 Nec petere exemplum, ſed dare dignus eras,
 Te, nihil exacto niſi nos peccaſſe fatentem:
 Sponte ſua probitas officiumquæ iuuat.
 Iudice te mercede caret, per ſequæ petenda eſt
 Externis virtus incommitata bonis.
 Turpe putas abici, quia ſit miſerandus amicum;
 Quodq; ſit infælix, deſinere eſſe tuum.
 Mitius eſt laſſo digitum ſupponere mento.
 Mergere quam liquidis ora natantis aquis.
 Cerne quid Æacides poſt mortem præſtet amico.
 Inſtar & hanc vitam mortis habere puta.
 Pirithoum Theſeus Stygias comitauit ad vndas:
 A Stygia quantum mors mea diſtat aqua?
 Adfuit infano iuuenis Phocæus Oreſti,
 Et mea non minimum culpa furoris habet.
 Tu quoq; magnorum laudes admitte virorum:
 Utq; facis, lapſo quam potes affer opem,
 Si bene te noui, ſi, qui prius eſſe ſolebas,
 Nunc quoque es, atq; animi non cecidere tui.
 Quò fortuna magis ſæuit, magis ipſe reſiſtis:
 Utq; decet, ne te vicerit illa caues.
 Et bene vti pugnes, bene pugnans efficit hoſtis;
 Sic eadem prodeſt cauſa, nocetq; mihi.

Scilicet

Scilicet indignum, iuuenis rarissime, ducis
 Te fieri comitem stantis in orbe Deæ,
 Firmus es, & quoniam non sunt hæc qualia velles,
 Vela regis quassæ qualiacunque ratis.
 Quæq; ita concussa est, vt iam calura putetur,
 Restat adhuc humeris sulca carina tuis.
 Ira quidem primò fuerat tua iusta, nec ipso
 Lenior, offensus qui mihi iure fuit.
 Quiq; dolor pectus tetigisset Cæsaris alti,
 Illum iurabas protinus esse tuum.
 Vt tamen audita est nostræ tibi cladis origo,
 Diceris erratis ingenuisse meis.
 Tunc tua me primùm solari littera cæpit,
 Et læsum flecti spem dare posse Deum.
 Mouit amicitia tum te constantia longæ,
 Ante tuos ortus quæ mihi cœpta fuit.
 Et quod eras alijs factus, mihi natus amicus,
 Quodq; tibi in cunis oscula prima dedi.
 Quod cū vestra domus teneris mihi sēper ab annis
 Culta sit, esse vetus nunc tibi cogor onus.
 Me tuus ille pater (Latia facundia lingua,
 Qui non inferior nobilitate fuit)
 Primus, vt auderem committere carmina famæ
 Impulit, ingenij dux fuit ille mei.
 Nec quòd sit primo nobis à tempore cultus,
 Contendo fratrem posse referre tuum.
 Te tamen ante omnes ita sum complexus vt vnâ
 Quolibet in casu gratia nostra fores:
 Vltima me tecum vidit, mestisq; cadentes
 Excepit lacrymas Italica ora genis.
 Cùm tibi quærenti, num verus nuntius esset,
 Attulerat culpæ quem mala fama meæ:

Inter confessum medius dubieq; negantem
 Hærebam, pauidas dante timore notas:
 Exemploq; niuis, quam mollit aquaticus Auster,
 Gutta per attonitas ibat oborta genas.
 Hæc igitur referens, & quòd mea crimina prima
 Erroris venia posse latere vides:
 Respicias antiquum lapsis in rebus amicum,
 Fomentisq; iuuas vulnera nostra tuis.
 Pro quibus optandi si nobis copia fiat,
 Tam bene pro merito commoda mille precor.
 Sed si sola mihi dentur tua vota precabor,
 Ut tibi sit saluo Cæsare salua parens.
 Hæc ego, cum faceres altaria pingua thure,
 Te solitum memini prima rogare Deos.

ELEGIA IV.

Ad Atticum.

Iucunda summa familiaritatis recordatio.

Accipe colloquium gelido Nasonis ab Istro,
 Attice, iudicio non dubitate meo.
 Ecquid adhuc remanes memor infelicis amici
 Deserit in partes languida cura suas?
 Non ita Dij mihi sunt tristes, ut credere possim,
 Fasq; putem iam te non meminisse mei.
 Ante meos oculos præsto est tua semper imago,
 Et videor vultus mente videre tuos.
 Seria multa mihi tecum collata recordor;
 Nec data iucundis tempora pauca iocis.
 Sæpè citæ longis visæ sermonibus horæ,
 Sæpè fuit breuior, quàm mea verba dies:
 Sæpè tuas venit factum modò carmen ad aures,
 Et noua iudicio subdita musa tuo est.
 Quod tu laudaras, populo placuisse putabam?
 Hoc pretium curæ dulce recentis erat. Utquè

Utquæ meus lima rarus liber esset amici,
 Non semel admonitum facta litura tuo est.
 Nos fora viderunt pariter, porticus omnis,
 Nos via, nos cunctis curua theatra locis.
 Deniq; tantus amor nobis carissimè semper,
 Quantus in Æaciden, Actoridenq; fuit,
 Non ego si biberes secure pocula Lethes.
 Excidere hæc credam pectore posse tuo,
 Longa dies citior brumali sidere, noxq;
 Tardior hiberna solstitialis erit;
 Nec Babylon æstus, nec frigora pontus habebit;
 Oalthaq; Pæstanas vincet odore rosas;
 Quàm tibi nostrarum veniant obliuia rerum;
 Non ita pars fati candida nulla mei est.
 Ne tamen hæc dici possit fiducia mendax,
 Stultaq; credulitas nostra fuisse, caue:
 Constantiq; fide veterem tueare sodalem,
 Qua licet, & quantum non onerosus ero.

E L E G I A VI.

Ad Solanum.

Extenuatio sui cum laudibus Solani & Germanici oratorum.

Condita disparibus numeris ego Naso Solano.
 Præposita misi verba salute meo.
 Quæ rata sit cupio, rebusq; vt comprobet omen,
 Te precor à saluo possit amice legi.
 Candor in hoc æuo res intermortua pændè,
 Exigit, vt faciam talia vota, tuus.
 Nam fuerim quamuis modico tibi iunctus, ab usu,
 Diceris exilijs ingemuisse meis.
 Missaq; ab Euxino legeres cum carmina Ponto.
 Illa tuus iuuet, qualiacunquæ fauor:
 Optasti q; breuem fieri mihi Cæsaris iram;
 Quod tamen optari, si sciat ipse, sinat,

Mori-

Moribus ista tuis tam mitia vota dedisti,
 Nec minus idcirco sunt ea grata mihi.
 Quoq; magis moueare malis doctissime nostris.
 Credibile est fieri conditione loci.
 Vix hac inuenies totum (mihi crede) per orbem.
 Quæ minus augusta pace fruatur humus.
 Tu tamen hic structos inter fera prælia versus
 Et legis, & lectos ore fauente probas.
 Ingentoq; meo, vena quod paupere manat,
 Plaudis, & è riuo flumina magna facis,
 Grata quidem sunt hæc animo suffragia nostro,
 Vix sibi cùm misero posse placere putes.
 Dum tamen in rebus tentamus carmina paruis,
 Materiæ gracili sufficit ingenium.
 Nuper vt huc magni peruenit fama triumphi,
 Ausus sum tantæ sumere molis onus.
 Obruit audentem rerum grauitasq; nitorq;
 Nec potui cœpti pondera ferre mei.
 Illic quam laudes, erit officiosa voluntas:
 Cætera materia debilitante iacent.
 Qui si fortè liber vestras peruenit ad aures,
 Tutelam mando sentiat ille tuam.
 Hæc tibi facturo, vel si non ipse rogarem,
 Accedat cumulus gratia nostra leuis.
 Non ego laudandus, sed sunt tua pectora lacte
 Et non calcata candidiora niue:
 Mirarisq; alios cùm sis mirabilis ipse,
 Nec lateant artes, eloquiumq; tuum.
 Te iuuenum princeps, cui dat Germania nomen,
 Participem studijs Cæsar habere solet.
 Tu comes antiquus, tu primis iunctus ab annis
 Ingenio mores æquiparante places,

Te dicente prius, fit protinus impetus illi:
 Teq; habet, elicias qui sua verba tuis.
 Cùm tu desistis, mortaliaq; ora quierunt,
 Tecta q; non longa conticuere mora:
 Surgit Iuleo iuuenis cognomine dignus,
 Qualis ab Eois Lucifer oriens aquis.
 Dumq; silent, astat, status est vultusq; disertus,
 Spemq; decens doctæ vocis amicus habet.
 Mox ubi pulsa mora est, atque os cæleste solutum,
 Hoc superos iures more solere loqui.
 Atq; hæc est dicas facundia principe digna,
 Eloquio tantum nobilitatis inest.
 Huic tu cùm placeas, & vertice sidera tangas,
 Scripta tamen profugi vatis habenda putas
Scilicet ingenijs aliqua est concordia iunctu.
Et seruat studij fœdera quisque sui.
Rusticus agricolam, miles fera bella gerentem,
Rectorem dubie nauita puppî amat.
 Tu quoq; Pieridum studio studiosè teneris,
 Ingenioq; faues ingeniose meo.
 Distat opus nostrum, sed fontibus exit ab iisdem.
 Artis & ingenuæ cultor vterq; sumus.
 Thyrsus enim vobis, gestata est laurea nobis;
 Sed tamen ambobus debet inesse calor
 Utq; meis numeris tua dat facundia neruos,
 Sic venit à nobis in tua verba nitor.
 Iure igitur studio confinia carmina vestro:
 Et commilitij sacra tuenda putas
 Pro quibus vt maneat de quo censeris, amicus,
 Comprecor ad vitæ tempora summa tuæ.
 Succedatque suis orbis moderator habenis,
 Quod mecum populi vota precantur idem.

E L E G I A VI.

Ad Græcinum. Inanitas reprehensa cum admonitione

CArmine Græcinum, quem præfens voce solebat
 Tristis ab Euxinis Næso salutat aquis.
 Exulis hæc vox est, præbet mihi littera linguam;
 Et si non liceat scribere, mutus ero.
 Corripis, vt debes stulti peccata sodalis,
 Et mala me meritis ferre minora doles.
 Vera facis, sed sera, meæ conuicia culpæ,
 Aspera confessio verba remitte reo.
 Cùm poteram recto transire Ceraunia velo,
 Vt fera vitarem saxa, monendus eram.
 Nunc mihi naufragio quid prodest dicere factum,
 Qua mea debuerit currere cymba via?
 Brachia da lassio potius prendenda natanti,
 Nec pigeat mento supposuisse manum.
 Idq; facis, faciasq; precor: sic mater & vxor,
 Sic tibi sint fratres totaq; salua domus.
 Quodq; soles animo semper, quod voce precari,
 Omnia Cæsaribus sic tua facta probes,
 Turpe erit in miseris veteri tibi rebus amico,
 Auxilium nulla parte tulisse tuum.
 Turpe referre pedem, nec passu stare tenaci,
 Turpe laborantem deseruisse ratem
 Turpe sequi casum, & fortuna cedere, amicum.
 Et nisi sit felix, esse negare suum.
 Non ita vixerunt Strophio atq; Agamemnone nati,
 Non hæc Ægidæ, Pirithoiq; fides
 Quos prior est mirata, sequens mirabitur ætas,
 In quorum plausus tota theatra sonant.
 Tu quoque per durum seruato tempus amico,
 Dignus es in tantis nomen habere viris.

Dignus

Dignus es, & quoniam laudem pietate mereris,
 Non erit officij gratia surda tui.
 Crede mihi, nostrum si non mortale futurum est,
 Carmen in ore frequens posteritatis erit.
 Fac modò permanes lapsò Græcine fidelis,
 Duret & in longas impetus iste moras.
 Quæ tu cùm præstes remo tamen utar & aura:
 Nil nocet admissò subdere calcar equo.

E L E G I A VII.

Ad Atticum. Carere se alleuamenti omnibus.

ESse salutatum te vult mea littera primum.
 A malè pacatis Attice missa Getis.
 Proxima subsequitur, quid agas audire, voluntas,
 Et modò (quidquid agas) fit tibi cura mei.
 Nec dubito quin sit: sed me timor ipse malorum
 Sæpè superuacuos cogit habere metus.
 Da veniam quæso, nimioq; ignosce timori:
Tranquillas etiam naufragus horret aquas.
Qui semel est lasus fallaci pisci ab hamo,
Omnibus vnca cibi æra subesse putat.
Sæpè canem longè visum fugit agna lupumq;
Credit, & ipsa suam nescia vitat opem.
Membra reformidant mollem quoq; saucia tactum,
Vanaq; sollicitu incitat umbra metum.
 Sic ego fortunæ telis confixus iniquis,
 Pectore concipio nil nisi triste meo.
 Iam mihi fata liquet cœptos seruantia cursus,
 Per sibi consuetas semper itura vias.
 Obseruare Deos, ne quid mihi cedat amicè,
 Verbaq; fortunæ vix puto posse dari.
 Est illi curæ me perdere quæq; solebat,
 Ille leuis, constans & bene certa nocet.

Crede mihi, si sum veri tibi cognitus oris,
 Nec numerus nostris casibus esse potest:
 Cinyphæ segetis citius numerabis aristas,
 Altaq; quam multis floreat Hybla thymis:
 Et quot aues motis nitantur in aëra pennis:
 Quotq; natent pisces æquore certus eris.
 Quam tibi nostrorum statuatur summa laborum,
 Quos ego sum terra, quos ego passus aqua.
 Nulla Getis toto gens est truculentior orbe,
 Sed tamen hi nostris ingemuere malis.
 Quæ tibi si memori coner perscribere versu,
 Ilias est fati longa futura mei.
 Non igitur vereor, quòd te rear esse verendum,
 Cuius amor nobis pignora mille dedit:
 Sed quia res timida est omnis miser, & quia longo
 Tempore lætitiæ ianua clausa meæ: (est
 Iam dolor in morem venit meus utq; caducis,
 Percussu crebro saxa cauantur aquis;
 Sic ego continuo fortunæ vulneror ictu,
 Vixq; habet in nobis iam noua plaga locum.
 Nec magis assiduo vomer tenuatur ab usu,
 Nec magis è curuis Appia trita rotis?
 Pectora quam mea sunt serie calcata malorum,
 Et nihil inueni, quod mihi ferret opem.
 Artibus ingenuis quæsitæ est glória multis:
 Infelix perij dotibus ipse meis.
 Vita prior vitio caret, & sine labe peracta est,
 Auxilij misero nil tulit illa mihi.
 Culpa grauis precibus donatur sæpè suorum,
 Omnis pro nobis gratia muta fuit.
 Adiuet in duris aliquos præsentia rebus,
 Obruit hoc absens vasta procella caput,
 T
 Quem

Quem non obrueret taciti quoque Cæsaris ira?
 Addita sunt pænis aspera verba meis.
 Fit fuga temporibus lenior proiectus in æquor
 Arcturum subij, Pleiadumquæ minas.
 Sæpè solent hyemem placidam sentire carinæ:
 Non Ithacæ puppi sæuior vnda fuit
 Recta fides comitum poterat mala nostra leuare.
 Ditata est spolijs perfida turba meis.
 Micius exilium faciunt loca, tristior ista
 Terra sum ambobus non iacet vlla polis.
 Est aliquid patrijs vicinum finibus esse:
 Vltima me tellus, vltimus orbis habet.
 Præstat & exulibus pacem tua laurea Cæsar:
 Pontica finitimo terra sub hostè iacet
 Tempus in agrorum cultu consumere dulce est:
 Non patitur verti barbarus hostis humum.
 Temperie cæli corpusq; animusq; iuuantur:
 Frigore perpetuo Sarmatis ora riget.
 Est & in aqua dulci non inuidiosa voluptas:
 Æquoreo bibitur cum sale mista palus:
 Omnia deficiunt, animus tamen omnia vincit?
 Ille etiam vires corpus habere facit.
 Sustineas vt onus nitendum vertice recto est:
 At flecti neruos si patiare, cades.
 Spes quoque posse mora mitescere principis iram.
 Viuere me nolim, deficiamq; facit.
 Nec vos parua datis pauci solatia nobis,
 Quorum spectata est per mala nostra fides.
 Cœpta tene, quæso, nec æquore desere nauem.
 Meq; simul serua, iudiciumquæ tuum.

E L E G I A VIII.

Ad Cottam.

Exultatio de tribus imaginibus, cum supplicatione trigemina.

Reditus est nobis Cæsar cum Cæsare nuper,
 Quos mihi misisti maxime Cotta Deos,
 Vtq; tuum munus numerum, quem debet, haberet,
 Est ibi Cæsaribus Liuia iuncta suis
 Argentum fælix, omniq; beatus auro,
 Quod fuerit pretium cum rude numen habet?
 Non mihi diuitias dando maiora dedisses,
 Cælitibus missis nostra sub ora tribus.
 Est aliquid spectare Deos, & adesse putare,
 Et quasi cum vero numine posse loqui.
 Quantum ad me, redij, nec me tenet vltima tellus,
 Vtq; prius media sospes in vrbe moror.
 Cæsareos video vultus, velut antè videbam:
 Vix huius voti spes fuit vlla mihi,
 Vtq; salutabam, numen cœleste saluto:
 Quod reduci tribuas, nil puto maius habes.
 Quid nostris oculis nisi sola palatia desunt?
 Qui locus, ablato Cæsare, vilis erit.
 Hunc ego cum spectem, videor mihi cernere Romam;
 Nam patriæ faciem sustinet ille suæ.
 Fallor? an irati mihi sunt in imagine vultus:
 Toruaq; nescio quid forma minantis habet?
 Parce vir immenso maior virtutibus orbe,
 Iustaq; vindictæ supprime frena tuæ.
 Parce puer seculi decus admirabile nostri,
 Terrarum dominum quem sua cura facit.
 Per patriæ numen, quod te tibi carius ipso est.
 Per nunquam surdos in tua vota Deos:
 Perq; thori sociam quæ par tibi sola reperta est,
 Et cui maiestas non onerosa tua est:
 Perq; tibi similem virtutis imagine natum,
 Moribus agnosci, qui tuus esse, potest:

Perq; tuos vel auo dignos, vel patre nepotes,
 Qui veniunt magno per tua iussa gradu:
 Parte leua minima, nostras & contrahe pœnas,
 Daq; locum Scythico qui sit ab hoste procul:
 Et tua (si fas est) à Cæsare proxima Cæsar,
 Numina sint precibus non inimica meis.
 Sic fera quam primum puido Germania vultu,
 Ante triumphales serua feratur equos:
 Sic Pater in Pylios, Cumæos mater in annos
 Viuunt, & possis filius esse diu.
 Tu quoque conueniens ingenti nupta marito,
 Accipe non dura supplicis aure precès.
 Sic tibi vir sospes, sic sint cum prole nepotes
 Cumq; bonis nuribus, quas peperere nurus.
 Sic, quem dira tibi rapuit Germania, Drusus
 Pars fuerit partus sola caduca tui.
 Sic tibi mature fraterni funeris vltor,
 Purpureus niueis filius intet equis.
 Annuite ô timidis mitissima numina votis:
 Præsentés aliquid prosit habere Deos.
 Cæsaris aduentu tuta gladiator arena
 Exit, & auxilium non leue vultus habet:
 Nos quoq; vestra iuuet quòd, quâ licet, ora videm⁹
 Intrata est superis quòd domus vna tribus.
 Felices illi, qui non simulachra, sed ipsos,
 Quiq; Deam coram corpora vera vident,
 Quod quoniam nobis inuidit inutile fatum,
 Quos dedit ars vultus, effigiemq; colo.
 Sic homines nouere Deos, quos arduus æther
 Occulit, & colitur pro Ioue forma Iouis.
 Deniq; quæ mecum est, & erit sine fine, cauete
 Ne sit in inuiso vestra figura loco.

Nam caput è nostra citius ceruice recedet,
 Et patiar fossis lumen abire genis:
 Quàm caream vobis, ô publica numina raptis:
 Vos eritis nostræ portus & aura fugæ.
 Vos ego complectar, Geticis si cingar ab armis,
 Utq; meas aquilas, signa ego vestra sequar
 Aut ego me fallo, nimiaq; cupidine ludor
 Aut spes exilij commodioris adest.
 Nam minus & minus est facies in imagine tristis,
 Visaquè sunt dictis annuere ora meis.
 Vera precor fiant timidæ prælagia mentis,
 Iustaq; quamuis est, sit minor ira Dei.

ELEGIA IX.

Ad Cotym. *Argumentosa auxilij flagitatio.*

Regia progenies, cui nobilitatis origo
 Nomen in Eumolpi peruenit vsque, Cotysæ.
 Fama loquax vestras si iam peruenit ad aures,
 Me tibi finitimi parte iacere soli:
 Supplicis exaudi iuuenum mitissime vocem,
 Quamq; potes profugo (nam potes) affer opem
 Me fortuna tibi (de qua quod non queror, hoc est)
 Tradidit, hoc vno non inimica mihi.
 Excipe naufragium non duro littore nostrum,
 Ne fuerit terra tutior vnda tua
 Regia (crede mihi) res est, succurrere lapsis,
 Conuenit & tanto, quantus es ipse, viro.
 Fortunam decet hoc istam, quæ maxima cum sit,
 Esse potest animo vix tamen æqua tuo.
 Conspicitur nunquam meliore potentia causa;
 Quam quoties vanas non finet esse preces.
 Hoc nitor ille tui generis desiderat, hoc est
 A superis ortæ nobilitatis opus.

Hoc tibi & Eumolphus generis clarissimus author,
 Et prius Eumolpho suadet Erichthonius,
 Hoc tecum commune dijs, quòd vterque rogati,
 Supplicibus vestris ferre soletis opem,
 Nam, quid erit, quare solito dignemur honore,
 Numina si demas velle iuuare Deos?
 Iuppiter oranti surdas si præbeat aures,
 Victima pro templo cur cadat iستا Iouis?
 Si pacem nullam pontus mihi præstet eunti
 Irrita Neptuno cur ego dona feram?
 Vana laborantis si fallant vota coloni
 Accipiet grauidæ cur suis exta Ceres.
 Nec dabit intonso iugulum caper hostia Baccho,
 Musta sub inducto si pede nulla fluant.
 Cæsar vt imperij moderetur frena precamur.
 Tam bene quam patriæ consulit ipse suæ.
 Vtilitas igitur magnos hominesq; Deosq;
 Efficit, auxilijs quoque fauente suis.
 Tu quoque fac prosis intra tua castra iacenti
 O Coty, progenies digna parente tuo.
 Conueniens homini est, hominẽ seruare, voluptas,
 Et melius nulla quæritur arte fauor (quis
 Quis non Antiphaten, Lastrygona deuouet; aut
 Munifici mores improbat Aleinoi?
 Non tibi Cassandrus pater est, durusq; Caphare?
 Quiuè repertorem terruit arte sua.
 Sed quàm Marte ferox, & vinci nescius armis,
 Tam nunquam facta pace cruoris amans.
 Adde quòd ingenuas didicisse fideliter artes,
 Emollit mores, nec finit esse feros:
 Nec regum quisquam magis est instructus ab illis,
 Mitibus aut studijs tempora plura dedit.

Carmina testantur, quæ si tua nomina demas,
 Threicium iuuenem composuisse negem,
 Neue sub hoc tractu vates foret vnicus Orpheus,
 Bisthonis ingenio terra superba tuo est.
 Utq; tibi est animus, cum res ita postulat, arma
 Sumere, & hostili tingere cæde manum:
 Atque vt es excusso iaculum torquere lacerto,
 Collaque velocis flectere doctus equi:
 Tempora sic studijs data sunt vbi iusta paternis,
 Atque tuis humeris forte quieuit opus:
 Ne tua marcescant per inertes otia somnos,
 Lucida Pieria tendis in astra via.
 Hæc quoque res aliquid tecum mihi fæderis affert,
 Eiusdem sacri cultor vterque sumus.
 Ad vatem vates orantia brachia tendo.
 Terra sit exilijs vt tua fida meis
 Non ego cæde nocens in Ponti littora veni.
 Mistæue sunt nostra dira venena manu,
 Non mea subiecta conficta est gemma tabella,
 Mendacem ceris imposuisse notam.
 Nec quicquam, quod lege vetor committere, feci:
 Est tamen his grauior noxa fatenda mihi.
 Neue roges quæ sit stultam quam scripsimus artem,
 Innocuas nobis hæc vetat esse manus.
 Et quid præterea peccarim, quærere noli,
 Vt pateat sola culpa sub arte mea.
 Quicquid id est, habuit moderatam vindicis iram,
 Qui nisi natalem nil mihi dempsit humum,
 Hac quoniam careo, tua nunc vicinia præstet
 Inuiso possim tutus vt esse loco

ELEGIA X.

Ad Macrum. *lucunda peregrinationis commemoratio.*

ECquid ab impressæ cognoscis imagine ceræ,
 Hæc tibi Nasonem scribere verba Macer ?
 Auctorisq; sui si non est annulus index,
 Cognitanè est nostra littera facta manu ?
An tibi notitiam mora temporis eripit horum ?
 Nec repetunt oculi signa vetusta tui ?
Sis licet oblitus pariter gemmæque manusq;
 Exciderit tantùm ne tibi cura mei :
Quam tu vel longi debes conuictibus æui,
 Vel mea quòd coniunx non aliena tibi est :
Vel studijs quibus es quam nos sapientius vsus,
 Utq; docer, nulla factus es arte nocens.
Tu canis æterno quidquid restabat Homero,
 Ne careant summa Troica bella manu.
Naso parum prudens, artem dum tradit amandi,
 Doctrinæ pretium triste magister habet.
Sunt tamen inter se communia sacra poëtis,
 Diuersum quamuis quisque sequamur iter.
Quorum te memorè (quanquã procul absum^o esse)
 Suspitor, & casus velle leuare meos,
Te duce magnificas Asiæ perreximus vrbes,
 Trinacris est oculis te duce visa meis.
Vidimus Æthnæa cœlum splendescere flamma,
 Suppositus monti quam vomit ore gigas :
 Æthnosq; lacus, & olentia stagna Palisci,
 Quaq; suis Cyanen miscet Anapus aquis.
Nec procul hinc Nîphe, quæ dum fugit Elidis amnè
 Tecta sub æquorea nunc quoque currit aqua.
Hic mihi labentis pars anni magna peracta est,
 Heû quantum dispar est locus ille Getis !
Et quota pars hæc sunt rerum, quas vidimus ambo,
 Te mihi iueundas efficiente vias ?

Seu rate cæruleas picta fulcauimus vndas,
 Effeda nos agili siue tulere rota:
 Sæpè breuis nobis vicibus via visa loquendi est,
 Pluraq; si numeres, verba fuere gradu.
 Sæpè dies sermone minor fuit, inque loquendo
 Tarda per æstiuos defuit hora dies.
 Est aliquid casus pariter timuisse marinos:
 Iunctaq; ad æquoreos vota tulisse Deos.
 Et modò res egisse simul, modò rursus ab illis,
 Quorum non pudeat posse referre iocos.
 Hæc tibi si subeant, hîc sim licet omnibus annis,
 Ante tuos oculos, vt modò visus ero.
 Ipse quidem certè cùm sim sub cardine mundi,
 Qui semper liquidis altior exstat aquis:
 Te tamen intueor, quo solo pectore possum.
 Et tecum gelido sæpè sub axe loquor.
 Hîc es, & ignoras, sed ades celeberrimus absens
 Inq; Getas media missus ab vrbe venis.
 Redde vicem, & quoniam regio felicior ista est,
 Istic me memori pectore semper habe.

E L E G I A XI.

Ad Rufum. *Gratus animus.*

HOc tibi, Rufe breui properatum tempore mittit
 Naso, parum faustæ conditor artis, opus:
 Vt quanquam longè toto sumus orbe remoti,
 Scire tamen possis nos meminisse tui.
 Nominis antè mei venient obliuia nobis,
 Pectore quàm pietas sit tua pulsa meo.
 Et priùs hanc animam vacuas reddemus in auras,
 Quàm meriti fiat gratia vana tui. (bas,
 Graude voco meritum lachrymas, quibus ora riga-
 Cùm mea concreto sicca dolore forent.

Grande voco meritum, mæstæ solatia mentis,
 Cùm pariter nobis illa tibi que dares
 Sponte quidem, per seque mea est laudabilis vxor,
 Admonitu melior sit tamen illa tuo.
 Namq; quod Hermione Castor fuit, Hector Iulo,
 Hoc ego te lætor coniugis esse meæ,
 Quæ ne dissimilis tibi sit probitate laborat.
 Seq̃ue tui vita sanguinis esse probat.
 Ergo quod fuerat stimulis factura sine vllis,
 Pleniùs authorem te quoque nacta facit.
 Acer & ad palmæ per se cursorus honores
 Si tamen horteris fortiùs ibit equus
 Adde quòd absentis cura mandata, fideli
 Perficis, & nullum ferre grauaris onus.
 O referant, grates quoniam non possumus ipsi,
 Dij tibi: qui referent, si pia facta vident.
 Sufficiatquè diu corpus quoque moribus istis,
 Maxima Fundani gloria Rufe soli,

D E P O N T O

L I B E R III.

E L E G I A I.

A D C O N I V G E M.

Sollicitudo Vxoris pro se.

Æ Quor Iasonio pulsatum remige primùm,
 Quæq; nec hoste fero, nec niue terra cares?
 Et quod erit tempus quo vos ego Naso relinquam,
 In minùs hostili iussus abesse loco.
 An mihi Barbaria vivendum est semp̃ in ista?
 Inq; Tomitana condar oportet humo:

Pace tua, si pax vlla est tua Pontica tellus.
 Finitimus rapido quam terit hostis equo,
 Pace tua dixisse velim, tu pessima duro
 Pars es in exilio, tu mala nostra grauas.
 Tu neque ver sentis cinctum florente corona,
 Tu neque messorum corpora nuda vides
 Nec tibi pampineas autumnus porrigit vuas,
 Cuncta sed immodicum tempora frigus habent.
 Tu glacie freta vincita tenes, & in æquore piscis
 Inclusus recta sæpè natauit aqua.
 Nec tibi sunt fontes, laticis nisi pænè marini:
 Qui potus, dubium est, sistat alatnè sitim.
 Rara, nec hæc felix in apertis eminet aruis,
 Arbor, & in terra est altera forma maris.
 Non auis obloquitur: nisi syluis si qua remotis
 Æquoreas rauco gutture potat aquas.
 Tristia per vacuos horrent absinthia campos,
 Conueniensq; suo messis amara loco est.
 Adde metus, & quod murus pulsatur ab hoste,
 Tinctaq; mortifera tabe sagitta mader.
 Quam procul hæc regio est, & ab omni deuia cursu;
 Nec pede quo quisquam, nec rate, tutus eat
 Non igitur mirum, finem quærentibus horum,
 Altera si nobis vsque rogatur humus.
 Te magis est mirum non hoc euincere coniunx,
 Inq; meis lachrymas posse tenere malis.
 Quid facias, quæris, quæras hoc scilicet ipsum:
 Inuenies verè si reperire voles.
 Velle parum est, cupias vt re potiaris oportet,
 Et faciat somnos hæc tibi cura breues.
 Velle reor multos: quis enim mihi tam sit iniquus,
 Optet vt exilium pace carere meum?

Pectore te toto cunctisq; incumbere nervis,
 Et niti pro me nocte dieq; decet:
 Utq; iuvent alij, tu debes vincere amicos.
 Vxor, & ad partes, prima venire tuas.
 Magna tibi imposita est nostris persona libellis,
 Coniugis exemplum diceris esse bonæ.
 Hinc caue degeneres, & sint præconia nostræ.
 Vera fide famæ quo tuearis opus,
 Ut nihil ipse querat, tacito me famaqueretur
 Quæ debet, fuerit ni tibi cura mei.
 Exposuit memet populis fortuna videndum,
 Et plus notitiæ, quàm fuit ante, dedit.
 Notior est factus Capaneus de fulminis ictu,
 Notus humo meritis Amphiaræus equis,
 Si minùs errasset notus minùs esset Vlysses,
 Magna Philoëtetæ vulnere fama suo est.
 Si locus est aliquis tanta inter nomina parvis,
 Nos quoque conspicuos nostra ruina facit,
 Nec te nesciri patitur mea pagina, quæ non
 Inferius Coa Battide nomen habes.
 Quicquid ages igitur, scena spectabere magna,
 Et pia non parvis testibus vxor eris.
 Crede mihi, quoties laudaris carmine nostro,
 Qui legit has laudes, an mereare rogat.
 Utq; fauere reor plures virtutibus istis,
 Sic tua non paucae carpere facta volent.
 Quarum tu præsta ne liuor dicere possit,
 Hæc est pro miseri lenta salute viri.
 Cumq; ego deficiam, nec possim ducere currum,
 Fac tu iustineas debile sola iugum.
 Ad medicum spectò venis fugientibus æger,
 Vitima pars animæ, dum mihi restat, ades,
 Quodq;

Quodq; ego præstarem si te magis ipse valerem,
 Id mihi, cum valeas fortius ipsa, refer.
 Exigit hoc socialis amor fœdusq; maritum
 Moribus hoc coniunx exigit ipsa tuis.
 Hoc domui debes de qua censeris vt illam.
 Non minus officijs, quam probitate colas.
 Cuncta licet facias, nisi eris laudabilis vxor,
 Non poterit credi Martia culta tibi.
 Nec sumus indigni, nec, si vis vera fateri,
 Debetur meritis gratia nulla meis.
 Redditur illa quidem grandi cum fœnore nobis,
 Nec te, si cupiat lædere, rumor habet.
 Sed tamen hoc factis adiunge prioribus vnum,
 Pro nostris vt sis ambitiosa malis.
 Vt minus infesta iaceam regione labora,
 Clauda nec officij pars erit vlla tui.
 Magna peto, sed non tamen inuidiosa roganti?
 Vtq; ea non teneas, tuta repulsa tua est.
 Nec mihi succense, toties si carmine nostro,
 Quod facis, vt facias teq; imitère, rogo.
 Fortibus assuevit tubicen prodesse, suoq;
 Dux bene pugnantes incitat ore viros.
 Nota tua est probitas, testataq; tempus in omne,
 Sic virtus etiam non probitate minor.
 Nec tibi Amazonia est pro me sumenda securis,
 Aut excussa leui pelta gerenda manu:
 Numen adorandum est, non vt mihi fiat amicum,
 Sed sit vt irarum quam fuit antè, minus.
 Gratia si nulla est, lachrymæ tibi gratia fiant,
 Hac potes aut nulla parte mouere Deos.
 Quæ tibi ne defint, bene per mala nostra cauetur,
 Deq; viro flendi copia diues adest.

Utq; meæ res sunt, omni puto tempore flebis :
 Has fortuna tibi coniunx quam sequereris, erat,
 Si mea mors redimenda tua (quod abominor esset)
 Admeti coniunx quam sequereris, erat,
 Æmula Penelopes fieres, si fraude pudica
 Instantes velles fallere nupta procos.
 Si comes extincti manes sequerere mariti,
 Esset dux facti Laodamia tui.
 Iphias ante oculos tibi erit ponenda, volenti
 Corpus in accenso mittere fortè rogos.
 Morte nihil opus est, nihil Icarotide tela,
 Cælaris at coniunx ore precanda tuo est.
 Quæ præstat virtute sua, ne prisca vetustas
 Laude pudicitiaæ sæcula nostra premat.
 Quæ Veneris formam, mores Iunonis habendo,
 Sola est cœlesti digna reperta thoro
 Quid trepidas, & adire times? non impia Progne,
 Filiaûe Ætæ voce mouenda tua est.
 Nec nurus Ægysthi nec sæua Agamemnonis vxor,
 Scylla q; quæ Siculas inguine terret aquas.
 Têligoniue parens vertendis nata figuris,
 Nexa quæ nodosâs angue Medusa comas.
 Fœmina sed princeps, in qua fortuna videre
 Se probat, & cæcæ crimina falsa tulit,
 Qua nihil in terris ad finem solis ab ortu
 Clarius, excepto Cæsare, mundus habet.
 Eligito tempus captatum sæpè roganti,
 Exeat aduersa ne tua nauis aqua.
 Non semper sacras reddunt oracula sortes,
 Ipsa quæ non omni tempore fana patent.
 Cùm status urbis erit, qualem nunc auguror esse,
 Et nullus populi contrahet ora dolor.

Cùm domus Augusti Capitoli more colenda
 Læta (quod est, & sit) plenaquæ pacis erit;
 Tum tibi Dij faciant adeundi copia fiat,
 Profectura aliquid cùm tua verba putes,
 Si quid ager maïus differ tua cæpta, cauequæ
 Spem festinando præcipitare meam.
 Nec rursus iubeo, dum sit vacuissima quæras,
 Corporis ad cultum vix vacat illa sui
 Curia cùm fuerit patribus stipata verendis;
 Per patrum turbam tu quoque oportet eas.
 Cùm tibi contigerit vultum Iunonis adire,
 Fac sis personæ quàm tueâre memor.
 Nec factum defende meû (mala causa silenda est)
 Nec nisi sollicitæ sint tua verba preces (ræ
 Tunc lachrymis demenda mora est, summissaq; ter-
 Ad non mortales brachia tende pedes,
 Tu pete nil aliud, nisi læuo vt ab hoste recedam;
 Hostem fortunam sit satis esse mihi.
 Plura quidem subeunt sed tu turbata timore
 Hæc quoque vix poteris voce tremente loqui.
 Suspitor hæc damno tibi non fore, sentiat illa,
 Te maiestatem pertimuisse suam,
 Nec tua si fletu scindentur verba, nocebit:
Interdum lachryma pondera vocû habent.
 Lux etiam facito cæptis bona talibus adsit.
 Horaq; conueniens, auspiciûq; fauens.
 Sed priûs imposito sanctis altaribus igni,
 Thura fer ad magnos, vinaquæ pura Deos,
 E quibus ante omnes Augusti numen adora.
 Progeniemquæ piam participemquæ thori.
 Sint vtinam mites solito tibi more, tuaquæ
 Non duris lachrymas vultibus aspiciant.

DE PONTO
ELEGIA II.

Ad Cottam.

Lau amicicia cum Historia Pyladi & Orestis.

QVam legis à nobis missam tibi Cotta salutem?
 Missa sit vt verè, perueniatqùe precor.
 Namque meis sospes multum cruciatibus aufers,
 Atque sit vt nobis pars bona salua, facis.
 Cumqùe labent alij, iactataque vela relinquunt,
 Tu laceræ remanes anchora sola rati.
 Grata tua est igitur pietas: ignoscimus illis,
 Qui cum fortuna terga dedere fugæ
 Cùm feriant vnum, non vnum fulmina terrent,
 Iunctaqùe percusso turba pauere solet.
 Cumque dedit paries venturæ signa ruinæ,
 Sollicito vacuus fit locus ille metu.
 Quis non è timidis ægri contagia vitat,
 Vicinum metuens ne trahat inde malum;
 Me quoque amicorum nimio terrore metuqùe,
 Non odio quidam destituere mei.
 Non illis pietas, non officiosa voluntas
 Desuit aduersos extimere Deos,
 Vtq, magis cauti possunt timidique vocari,
 Sic appellari non meruere mali.
 At meus excusat charos ita candor amicos,
 Vtqùe habeant de me crimina nulla facit.
 Sint hi contenti venia, signentqùe licebit,
 Purgari factum me quoque teste suum.
 Pars estis pauci melior, qui rebus in arctis
 Ferre mihi nullam turpe putatis opem.
 Tunc igitur meriti morietur gratia vestri,
 Cùm cinis absumpo corpore factus ero,
 Fallor, & illa meæ superabit tempora vitæ.
 Si tamen à memori posteritate legar. Corpo-

Venimus in Geticos fines, moriamur in illis:
 Parcaq; ad extremum quâ mea cæpit, eat.
 Spem iuuat amplecti quæ non iuuat irrita semper?
 Et fieri cupias, si qua futura putes.
 Proximus huic gradus est, bene desperare salutem,
 Seq; semel vera scisse perijsse fide
 Curando fieri quædam maiora videmus
 Vulnera, quæ melius non tetigisse fuit.
Mitius ille perit, subita qui mergitur vnda,
Quam sua qui liquidis brachia lassat aquis.
 Cur ego concepi Scythicis me posse carere
 Finibus, & terrâ prosperiore frui?
 Cur aliquid de me speravi lenius vnquam?
 Aut fortuna mihi sic mea nota fuit?
 Torqueor en grauius repetitaq; forma locorum
 Exilium renouat triste, recensq; facit.
 Est tamen vtilius studium cessare meorum,
 Quàm quas admorint non valuisse preces.
 Magna quidem res est, quam non audetis amici?
 Sed si quis peteret, qui dare vellet, erat.
 Dum modo non nobis hoc Cæsaris ira negarit,
 Fortiter Euxinis immoremur aquis.

ELEGIA VIII.

Ad Maximum.

Pharetra cum sagittis Scithicis pro munere.

Quæ tibi quærebam memorem testantia curam,
 Dona Tomitanus mittere posset ager.
 Dignus es argento, fuluo quoque dignior auro:
 Sed te, cum donas, ista iuuare solent.
 Nec tamen hæc loca sunt vlllo pretiosa metallo.
 Hostis ab agricola vix finit illa fodi
 Purpura læpè tuos fulgens protegit amictus,
 Sed non Sarmatico tingitur illa mari. Velle.

Vellera dura ferunt pecudes, & Palladis vti
 Arte, Tomitanæ non didicere nurus.
 Fœmina pro lana Cerealia munera frangit,
 Suppositoq; grauem vertice portat aquam.
 Non hic pampineis amicitur vitibus vlmus:
 Nulla premunt ramos pondere poma suos
 Tristia deformes pariunt absinthia campi,
 Terraq; de fructu quàm sit amara docet.
 Nil igitur tota Ponti regione sinistri,
 Quod mea sedulitas mittere posset, erat.
 Clausa tamen nisi Scythica tibi tela pharetra:
 Hoste precor fiant illa cruenta tuo. (10
 Hos habet hæc calamos, hos hæc habet ora libel
 Hæc viget in nostris Maximè Musa locis.
 Quæ quanquã misisse pudet, quia parua videntur
 Tu tamen hæc, quæso, consule missa boni.

E L E G I A IX.

Ad Brucum. Apologia de erratis & repetitis.

QUOD sit in his eadem sententia Brute libellis,
 Carmina, nescio quem carpere nostra refers
 Nil nisi me terra fruar vt propiore, rogare,
 Et quam sim denso cinctus ab hoste, loqui
 O quàm de multis vitium reprehenditur? vnum?
 Hoc peccat solum si mea Musa, bene est.
 Ipse ego librorum video delicta meorum:
 Cùm sua plus iusto carmina quisque probet.
 Author opus laudat, sit forsitan Accius olim
 Therpsiten facie dixerat esse bona
 Iudicium tamen hic nostrum non decipit error:
 Nec quidquid genui, pròtinus illud amo.
 Cur igitur si me video delinquere, peccem,
 Et patiar scripto crimen inesse, rogas?

Non

Mirus amor iuuenum, quamuis abiére tot anni.

In Scythia magnum nunc quoq; nomen habent,
Fabula narrata est postquam vulgaris ab illo,

Laudârunt omnes facta, piâmq; fidem:
Scilicet hic etiam, qua nulla ferocior ora est,
Nomen amicitiaë barbara corda mouet.

Quid facere Ausonia geniti debetis in vrbe,
Cùm tangant diros talia facta Getas?

Adde quod est animus semper tibi mitis, & altæ
Indicium mores nobilitatis habent

Quos Volesus patrij cognoscat nominis author,
Quos Numa maternus non neget esse suos:

Adiectiq; probent genitiua agnomina Cottæ,
Si tu non esses, interitura domus.

Digne vir hac serie, lapsò succurrere amico
Conueniens istis moribus esse puta.

ELEGIA III.

Ad Maximum. Per quietem cum amore colloquium.

SI vacat exiguum profugo dare tempus amico,
O sidus Fabiaë Maxime, gentis ades.

Dum tibi quæ vidi refero, seu corporis vmbra est,
Seu veri species, seu fuit ille sopor:

Nox erat, & bifores intrabat luna fenestras,
Mense feriè medio quanta nitere solet.

Publica me requies curarum somnus habebat.
Fusaq; erant in toto languida membra thoro

Cùm subitò penis agitated inhorruit aër,
Et genuit paruo mota fenestra sono.

Territus in cubitum releuo mea membra sinistrum:
Pulsus & è trepido pectore somnus abit.

Stabat amor vultu, non quo prius esse solebat,
Sceptra tenens laua tristis acerna manu.

Non torquem collo, nec habens crinale capillo,
 Nec bene dispositas comptus, vt antè, comas,
 Horrida pendebant molles super ora capilli,
 Et visa est oculis horrida penna meis.
 Qualis in aëriæ tergo solet esse columbæ,
 Tractatam multæ quam tetigere manus.
 Hunc simul agnoui (neque enim mihi notior alter)
 Talibus effata est libera lingua sonis:
 O puer, exilij decepto caussa magistro,
 Quem fuit vtilius non decuisse mihi,
 Huc quoque venisti, pax est vbi tempore nullo.
 Et coit adstrictis barbarus Ister à quis?
 Quæ tibi caussa viæ? nisi vti mala nostra videres?
 Quæ sunt, si nescis inuidiosa tibi.
 Tu mihi dictasti iuuenilia carmina primùm,
 Apposui senis te duce quinque pedes.
 Nec me Mæonio consurgere carmine, nec me
 Dicere magnorum passus es acta ducum.
 Forsitan exiguas, aliquas tamen, arcus & ignis
 Ingenij vires comminquare mei.
 Namq; ego dum canto tua regna, tuæq; parentis,
 In nullum mea mens grande vacauit opus.
 Nec satis hoc fuerat, stultus quoq; carmina feci,
 Artibus vt posses non rudis esse meis.
 Pro quibus exilium misero mihi reddita mærcès:
 Id quoq; in extremis, & sine pace, locis.
 At non Chionides Eumolphus in Orphea talis,
 In Phryga nec Satyrum talis Olympus erat.
 Præmia nec Chiron ab Achille talia cœpit,
 Pythagoræq; ferunt non nocuisse Numam.
 Nomina neu referam longum collecta per æuū,
 Discipulo perij solus ab ipse meo.

Dum damus arma tibi, dum te lasciuia docemus,
 Hæc de discipulo dona magister habet.
 Scis tamen, & liquido iuratus dicere posses,
 Non me legitimos sollicitasse thoros
 Scripsimus hæc illis quarum nec vita pudicos
 Contingit crines, nec stola longa pedes.
 Dic precor, ec quando didicisti fallere nuptas
 Et facere incertum per mea iussa genus?
 An sit ab his omnis rigidè sumnota libellis,
 Quàm lex furtiuos arcet habere viros?
 Quid tamen hoc prodest, vetiti si lege seuera,
 Credor adulterij composuisse notas?
 At tu sic habeas ferientes cuncta sagittas,
 Sic nunquam rapido lampades igne vacent:
 Sit regat imperium, terraq; coërceat omnes
 Cæsar, ab Ænea est qui tibi fratre nepos.
 Effice sit nobis non implacabilis ira,
 Meq; loco plecti commodiore velit.
 Hæc ego visus eram puero dixisse volucris,
 Hos visus nobis ille dedisse sonos:
 Per mea tela faces, & per mea tela sagittas,
 Per matrem iuro, Cæsareumq; caput,
 Nil nisi concessum, nos te didicisse magistro,
 Artibus & nullum crimen inesse tuis
 Utquè hoc, sic vtinam defendere cætera posses:
 Scis aliud quod te læserit, esse magis.
 Quicquid id est (neq; enim debet dolor ille referri)
 Non potes à culpa dicere abesse tua.
 Tu licet erroris sub imagine crimen obumbres,
 Non grauior merito vindicis ira fuit.
 Ut tamen aspicerem consolarequè iacentem,
 Lapsa per immensas est mea penna vias.

Hæc loca tum primum vidi, cum matre rogante,
 Phasias est telis fixa puella meis.
 Quæ nunc cur iterum post sæcula longa reuisam,
 Tu facis ô castris miles amice meis.
 Pone metus igitur, mitescet Cæsaris ira,
 Et veniet votis mollior hora tuis.
 Néue mora timeas, tempus quod quærimus, instar,
 Cunctaq; lætitiæ plena triumphus habet.
 Dum domus, & nati, dum mater Liuia gaudet,
 Dum gaudes patriæ magne ducisque pater :
 Dum sibi gratatur populus, totamque per urbem
 Omnis odoratis ignibus ara calet :
 Dum præbet faciles aditus venerabile templum,
 Sperandum est nostras posse valere preces.
 Dixit, & aut ille est tenues delapsus in auras,
 Cæperunt sensus aut vigilare mei.
 Si dubitem, faueas quin his ô Maxime dictis,
 Memnonio cygnos esse colore putem.
 Sed neque mutatur nigra pice lacteus humor,
 Nec quod erat candens fit terebinthus ebur,
 Conueniens animo genus est tibi nobile, namque
 Pectus & Herculeæ simplicitatis habes.
 Liuor iners vitium mores non exit in istos,
 Utq; latens ima vipera serpit humo
 Mens tua sublimis supra genus eminent ipsum.
 Grandius ingenio nec tibi nomen inest.
 Ergo alij noceant miseris, optentq; timeri.
 Tinctaq; mordaci spicula felle gerant :
 At tua supplicibus domus est assueta iuuandis,
 In quorum numero me precor esse velis.

E L E G I A VI.

Ad Rufinum. Libello de Triumpho Tiberij posita Genia.

Hæc

HÆc tibi non vanam portantia verba salutem,
 Naso Tomitana mittit ab vrbe tuus;
 Utq; suo faueas mandat Rufine triumpho,
 In vestras venit si tamen ille manus,
 Est opus exiguum. vestrisq; paratibus impar:
 Quale tamen cumque est vt tueâte rogo
 Firma valent per se nullumq; Machaona quærunt:
 Ad medicam dubius confugit æger opem.
 Non opus est magnis placido lectore poëtis,
 Quemlibet inuitum difficilemq; tenent.
 Nos quibus ingènium longi minuêre labores,
 Aut etiam nullum forsitan antè fuit:
 Viribus infirmi, vestro candore valemus,
 Quem mihi si demas, omnia rapta putem,
 Cunctaq; cum mea sunt propensio nixa fauore,
 Præcipuum veniæ jus habet iste liber,
 Spectatum vates alij scripsere triumphum.
 Est aliquid memori visa notare manu.
 Nos ea vix auidam vulgi captata per aurem
 Vidimus, atque oculi fama fuere mei.
 Scilicet affectus similes, aut impetus idem,
 Rebus ab auditis conspicuisq; venit?
 Nec aitor argenti, quem vos vidistis, & auri
 Quod mihi defuerit, purpuraq; illa, queror:
 Sed loca, vel gentes formatæ mille figuris.
 Nutrissent, carmen præliaq; ipsa meum.
 Et regum vultus, certissima pignora mentis,
 Iuissent aliqua forsitan illud opus.
 Plausibus ex ipsis populi, lætoq; fauore
 Ingenium quoduis incaluisse potest.
 Tamq; ego sumphissem tali clamore vigorem,
 Quam rudis audita miles ad arma tuba!

Pectora sint nobis niuibus glacieq; licebit,
 Atque hoc quem patior, frigidiora loco,
 Illa ducis facies in curru stantis eburno,
 Excuteret frigus sensibus omne meis,
 His ego defectus, dubijsq; authoribus vsus,
 Ad vestri venio iure fauoris opem,
 Nec mihi nota ducum, nec sunt mihi nota locorum
 Nomina, materiam non habuere manus.
 Pars quota de tantis rebus, quam fama referre,
 Aut aliquis nobis scribere posset, erat.
 Quo magis o lector debes ignoscere, si quid
 Erratum est illic, prateritumue mihi.
 Adde quod assiduas domini meditata querelas,
 Ad lætum carmen vix mea Musa venit.
 Vix bona post tantò quærenti verba subibant.
 Et gaudere aliquid, res mihi visa noua est.
 Utq; reformidant insuetum lumina solem,
 sic ad lætitiã mens mea segnis erat.
 Est quoq; cunctarum nouitas gratissima rerum,
 Gratiãq; officio, quod mora tardat, abest.
 Cætera certatim de magno scripta triumpho,
 Iam pridem populi suspicor ore legi
 Illa bibit sitiens lector mea pocula plenus
 Illa recens pota est, nostra tepebit aqua,
 Non ego cessauì, nec fecit inertia seram,
 Vltima me vasti sustinet ora freti
 Dum venit huc rumor properataq; carmina fiunt,
 Factaq; eunt ad vos, annus abisse potest.
 Nec minimum refert, intacta rosaria primus,
 An sera carpas penè relictæ manu,
 Quid mirum lectis exhausto floribus horto,
 Si duce non facta est digna corona suo?

Deprecor hæc: vatium contra sua carmina ne quis
 Dicta putet: pro se Musa locuta mea est.
 Sunt mihi vobiscum communia sacra poetæ,
 In vestro miseris si licet esse choro.
 Magnaq; pars animi mecum vixistis amici,
 Hac ego vos absens nunc quoque parte colo,
 Sint igitur vestro mea commendata fauore
 Carmina, non possum pro quibus ipse loqui:
 Scripta placent à morte ferè quia lædere viuos
 Liuor, & iniusto carpere dente solet
 Si genus est mortis malè viuere, terra moratur;
 Et desunt satis sola sepulchra meis.
 Denique opus nostræ culpetur vt vndiq; curæ,
 Officium nemo qui reprehendat, erit.
 Vt desint vires, tamen est landanda voluntas,
 Hac ego contentos auguror esse Deos.
 Hæc facit vt veniat pauper quoque gratus ad aras,
 Et placeat cæso non minus agna boue:
 Res quoq; tanta fuit. quantæ subsistere summo
 Æncidos vati grande fuisset onus.
 Ferre etiam molles eligi tam vasta triumphi
 Pondera disparibus non potuère rotis.
 Quo pede nunc vtar, dubia est sententia nobis,
 Alter enim de te Rhene triumphus adest.
 Irrita verorum non sunt præfagia vatium,
 Danda Ioui laurus, dum prior illa viret.
 Nec mea verba legis, qui sum summotus ad Istrum,
 Non bene pacatis flumina pota Getis.
 Ista Dei vox est, Deus est in pectore nostro;
 Hoc duce prædico vaticinorque Deo.
 Quid cessas currum pompamque parare triumphis
 Liuia? dant nullas iam tibi bella moras.

Perfida damnatas Germania proijcit hastas,
 Iam pondus dices omen habere meum.
 Crede breuique fides aderit geminabit honorem,
 Filius, & iunctis, vt prius ibit equis.
 Pro me, quod iniicias humeris victoribus, Istrum,
 Ipsa potest solitum nosse corona caput.
 Scuta sed & galeæ gemmis radientur & auro,
 Stentque super victos trunca trophæa viros.
 Oppida turritis cingantur eburnea muris,
 Fictaque res vero more putetur agi
 Squallidus immittat fracta sub arundine crines.
 Rhenus, & infectas sanguine potet aquas,
 Barbara iam capti ponent insignia reges,
 Textaque fortuna diuitiora sua.
 Et quæ præterea virtus inuicta tuorum,
 Sæpè parata tibi, sæpè paranda facit.
 Dij quorum monitu sumus euentura locuti,
 Verba precor celeri nostra probate fide.

E L E G I A V.

Ad Cottam.

Voluptas ex animi Oratione & congressu imaginarios

Quam legis, vnde tibi mittatur epistola, quæris
 Hinc, vbi cæruleis iungitur Ister aquis.
 Vt regio dicta est, succurrere debet & auctor,
 Lælius ab ingenio. Naso poëta suo,
 Qui tibi, quam mallet præsens afferre salutem,
 Mittit ad hirsutis, maxime Cotta, Getis.
 Legimus ô iuuenis patrij non degener oris,
 Dicta tibi pleno verba diserta foro.
 Quæ quanquam lingua mihi sunt properante per
 Lecta satis multas pauca fuisse queror. (horas
 Plura sed hæc feci relegendo sæpe, nec vnquam
 Hæc mihi, quam primò grata fuere minus. Cūq,

Cumq; sua toties nihil è dulcedine perdant,
 Viribus illa suis non nouitate placent.
 Felices quibus hæc ipso cognoscere in actu.
 Et tam facundo contigit ore frui,
 Nam quanquam sapor est ablata dulcis in vnda,
Gratius ex ipso fonte bibuntur aquæ.
 Et magis adducto pomum decerpere ramo,
 Quam de cælata sumere lance iuuat.
 An nisi peccassem, nisi me mea Musa fugasset,
 Quòd legi tua vox exhibuisset opus,
 Vtq; fui solitus sedissem forsitan vnus
 De centum iudex in tua verba viris.
 Maior & impleisset præcordia nostra voluptas,
 Dum traherer dictis annueremq; tuis.
 Quem quoniam fatum, patria vobisq; relictis.
 Inter inhumanos maluit esse Getas:
 Quod licet, vt videar tecum magis esse legendo,
 Sæpè precor studij pignora mitte tui:
 Exemploq; meo. nisi dedignaris id ipsum.
 Vtere quòd nobis rectius ipse dares,
 Namq; ego qui perij iam pridem Maxime vobis.
 Ingenio nitor non perijsse meo.
 Redde vicem, nec rara tui monumenta laboris
 Accipiant nostræ gratæ futura manus,
 Dic tamen ô iuuenis studiorum plene meorum,
 Ecquid ab his ipsis admoneare mei?
 Ecquibus aut recitas factum modò carmen amicis?
 Aut quòd sæpè solet, exigis vt recitent?
 Interdum queritur tua mens oblita quid absit:
 Nescio quid certè sensit abesse tui.
 Vtq; loqui multum de me præsentem solebas.
 Nunc quoque Nasonis nomen in ore tuo est.

Ipse quidem Getico peream violatus ab arcu,
 (Et sit periuri quàm propè pœna vides.)
 Te nisi momentis video penè omnibus absens,
 Gratia Dijs menti quolibet ire licet.
 Hac vbi perueni, nulli cernendus in vrbeni.
 Sæpè loquor tecum; teq; loquente fruor.
 Tunc mihi difficile est, quam sit bene dicere, quãq;
 Candida iudicijs illa sit hora meis.
 Tunc me, si qua fides, cœlesti sede receptum,
 Cum fortunatis suspicor esse Deis:
 Rursus vbi huc redij, cœlum superosq; relinquo,
 A Stryge nec longè Pontica distat humus,
 Vnde ego si fato nitor prohibente reuerti.
 Spem sine profectu Maxime tolle mihi.

E L E G I A VI.

Ad Sodalẽm.

Reprehensio consilij de tacitis ante amicorum nominibus.

Nalo suo, poluit nomen cui penè, sodali,
 Mittit ab Euxinis hoc breue carmen aquis.
 At si cauta parum scripssisset dextra quis esses,
 Forsitan officio parta querela foret.
 Cur tamen hoc alijs tutum credentibus, vnus
 Appellent ne te carmina nostra rogas?
 Quanta sit in media clementia Cæsaris ira,
 Si nescis, ex me certior esse potes.
 Huic ego quam patior nil possem demere pœnæ;
 Si iudex meriti cogeret esse mei.
 Non vetat ille sui quemquam meminisse sodalis
 Nec prohibet tibi me scribere, teq; mihi.
 Nec scelus admittas, si consoleris amicum,
 Mollibus & verbis aspera fata leues,
 Cur, dum tuta times, facis vt reuerentia talis
 fiat in Augustos inuidiosa Deos?

Fulmi-

Fulminis afflatos interdum viuere telis
 Vidimus, & refici non prohibente Ioue.
 Nec quia Neptunus nauem lacerarat Vlyffis,
 Leucotheo nanti ferre negauit opem.
 Crede mihi, miseris cœlestia numina parcunt,
 Nec semper læsos & sine fine premunt.
 Principe nec nostro Deus est moderatior vllus,
 Iustitia vires temperat ille suas.
 Nuper eam Cæsar facto de marmore templo,
 Iam pridem posuit mentis in æde suæ.
 Iuppiter in multos temeraria fulmina torquet
 Qui pœnam culpa non meruere pati.
 Obruerit cum tot sæuis Deus æquoris vndis,
 Ex illis mergi pars quota digna fuit?
 Cum pereant acie fortissima quæque, vel ipso
 Iudice, delectus Martis iniquus erit.
 At si fortè velis in nos inquirere, nemo est
 Qui se, quod patitur, commertuisse neget.
 Adde quòd extinctos vel aqua, vel Marte, vel igni,
 Nulla potest iterum restituisse dies.
 Restituit multos, aut pœnæ parte lauauit
 Cæsar, & in multis me velit esse precor.
 An tu, cum tali populus sub principe simus,
 Alloquio profugi credis inesse metum?
 Forsitan hæc domino Busiride iure timeres,
 Aut solito clausos verere in ære viros.
 Desine mitem animum vano infamare timore,
 Sæua quid in placidis saxa vereris aquis,
 Ipse ego quod scripsi primò sine nomine vobis,
 Vix excusari posse mihi videor.
 Sed pauor attonito rationis ademerat vsum,
 Cesserat omne nouis consiliumq; malis.

Fortunamq; meam metuens non vindicis iram,
 Terrebar titulo nominis ipse mei.
 Haftenus admonitus memori concede poëtae.
 Ponat vt in hartis nomina chara suis.
 Turpe erit ambobus, longo mihi proximus vſu,
 Si nulla libri parte legare mei.
 Ne tamen iſte metus ſomnos tibi rumpere poſſit
 Non vltra, quamuis, officioſus ero.
 Teq; tegam qui ſis niſi cùm permiferis ipſe:
 Cogerur nemo munus habere meum.
 Tu quoq; quem poteras vel apertè tutus amare,
 Si res eſt anceps illa, latenter ama.

E L E G I A VII.

Ad Amicos. Mioris exilij deſperatio.

Verba mihi deſunt eadem tam læpè roganti,
 Iamq; pudet vanas ſine carere preces.
 Tædia conſimili fieri de carmine vobis,
 Quidq; petam, cunctos edidiciſſe reor.
 Noſtra quid apportet iam noſtris epiſtola quamuis
 Charta ſit a vinculis non labefacta ſuis.
 Ergo mutetur ſcripti ſententia noſtri,
 Ne toties contra, quam rapit annis, ean.
 Quòd bene de vobis ſperaui, ignoſcite amici,
 Talia peccandi iam mihi finis erit
 Ne grauis vxori dicar, quæ ſcilicet in me
 Quàm proba, tam timida eſt, experiensq; parum.
 Hoc quoq; Naſo feres: etenim peiora tulifti:
 Iam tibi ſentiri ſarcina nulla poteſt.
 Ductus ab armento taurus detrectat aratrum,
 Subtrahat & duro colla nouella iugo:
 Nos, quibus aſſuevit fatum crudeliter vti,
 Ad mala iam pridem non ſumus vlla rudes.

Venimus

Corpora debentur mœstis exsanguia bustis
 Effugiunt structos nomen honorq; rogos.
 Occidit & Theseus, & qui comitauit Orestem,
 Sed tamen in laudes uiuit vterque suas.
 Vos etiam feri laudabunt sæpè nepotes;
 Claraque erit scriptis gloria vestra meis.
 Hic quoque Sauromatæ iam vos nouere Getæque,
 Et tales animos barbara turba probat.
 Cumque ego de vestra nuper probitate referrem:
 Nam didici Geticè Sarmaticeque loqui:
 Fortè senex quidam, cœtu cum staret in illo,
 Reddidit ad nostros talia verba sonos:
 Nos quoq; amicitia nomen bene nouimus hospes
 Quos procul à vobis alter & orbis habet.
 Est locus in Scythia. Tauros dixere priores,
 Qui Getica longè non ita distat humo.
 Hac ego sum terra, patriæ nec pæniter ortus;
 Consortem Phœbi gens colit illa Deam.
 Tempa manent hodie vastis innixa columnis,
 Perq; quater denos itur in illa gradus.
 Fama refert illic signum cæleste fuisse.
 Quoq; minùs dubites, stat basis orba Dea,
 Araq; quæ fuerat natura candida saxi,
 Decolor affuso tincta cruore rubet.
 Fœmina sacra facit teda non nota iugali,
 Quæ superat Schythicas nobilitate nurus.
 Sacrifici genus est (sic instituere parentes,)
 Aduena virgineo cæsus vt ense cadat.
 Regna Thoas habuit Mæotide clarus in ora,
 Nec fuit Euxinis notior alter aquis.
 Sceptra tenente illo, liquidas fecisse per auras
 Nescio quam dicunt Iphigenciam iter.

Hic quoque Sauromatæ iam vos nouere Getæque,

Quam leuibus ventis sub nube per aëra vectam
 Creditur his Phæbe deposuisse locis.
 Præfuerat templo multos ea ritè per annos,
 Inuita peragens tristia sacra manu:
 Cum duo velifera iuuenes venere carina,
 Presseruntq; suo littora nostra pede.
 Par fuit his ætas & amor: quorum alter Orestes,
 Alter erat Pylades: nomina fama tenet.
 Protinus immitem Triuiæ ducuntur ad aram,
 Euincti geminas ad sua terga manus.
 Sparsit aqua captos lustrali Graia Sacerdos,
 Ambiat vt fuluas infula longa comas.
 Dumq; parat sacrum dum velat tempora vittis,
 Dum tardæ causas inuenit ipsa moræ:
 Non ego crudelis, iuuenes ignoscite, dixit;
 Sacra suo facio barbariora loco.
 Ritus is est gentis, qua vos tamen vrbe venitis?
 Quoduè parum fausta puppe petistis iter?
 Dixit: & audito patriæ pia nomine virgo,
 Consortes vrbs comperit esse suæ.
 Alter vt é vobis inquit, cadat hostia sacris,
 Ad patrias sedes nuncius alter eat,
 Ire iubet Pylades charum petiturus Orestem,
 Hic negat, inq; vicem pugnat vterque mori,
 Exiit hoc vnum quod non conuenerat illis,
 Cætera pars concors & sine lite fuit.
 Dum peragunt iuuenes pulchri certamen amoris.
 Ad fratrem scriptas exarat illa notas,
 Ad fratrem mandata dabat, cuiq; illa dabantur,
 (Humanos casus adspice) frater erat.
 Nec mora de templo rapiunt simulachra Dianæ,
 Clamq; per immensas puppe feruntur aquas.
Mirus

Non eadem ratio est sentire, & demere morbos:

Sensus inest cunctū, tollitur arte malum.

Sæpè aliquod verbum cupiens mutare, relinquo,
Iudicium vires destituuntq; meum.

Sæpè piget, (quid enim dubitem tibi vera fateri?)

Corrigere & longi ferre laboris onus,

Scribentem iuuat ipse fauor, minuitq; laborem,

Cumq; suo crescens pectore feruet opus.

Corrigere at res tanto magis ardua quanto.

Magnus Aristarcho maior Homerus erat,

Sic animum lento curarum frigore ledit,

Vt cupidi cursus frena retentat equi.

Atq; ita Dij mites minuant mihi Cæsaris iram,

Ossaq; pacata nostra tegantur humo.

Vt mihi conanti nonnunquam intenderè curas,

Fortunæ species obstat acerba meæ.

Vixq; mihi videor, faciam quòd carmina, sanus,

Inq; feris curem corrigere illa Getis.

Nil tamen est scriptis magis excusabile nostris.

Quam sensus cunctis pænè quòd vnus inest.

Læta ferè lætus cecini, cano tristia tristis

Conueniens operi tempus vtrumq; suo est.

Quid, nisi de vitio scribam regionis amaræ?

Vtq; loco moriar commodiore, precer?

Cum toties eadem dicam, vix audior vlli,

Verbaq; profecta dissimulata carent.

Et tamen hæc eadem cum sint, non scribimus isdē,

Vnaq; per plures vox mea tentat opem.

An ne bis sensum lector reperiret eundem,

Vnus amicorum, Brute, rogandus erat?

Non fuit hæc tanti, confesso ignoscite docti,

Vilior est operis fama salute mea.

Deniq; materia, quam quis sibi fixerit ipse,
 Arbitrio variat multa poëta suo
 Musa mea est index nimium quoque vera malorum,
 Atque incorrupti pondera testis habet.
 Non liber ut fieret, sed uti sua cuique daretur
 Littera, propositum curaq; nostra fuit.
 Postmodò collectas utcunque, sine ordine, iunxi,
 Hoc opus electum ne mihi fortè putes:
 Da veniam scriptis, quorum ne gloria nobis
 Causa, sed utilitas, officiumq; fuit.

DE P O N T O

L I B E R I V.

E L E G I A I.

A D S E X T U M P O M P E I U M.

Nominandi bene meritum mira cupido.

Accipe Pompei, deductum carmen ab illo,
 Debitor est vitæ qui tibi Sexte suæ.
 Qui si non prohibes à me tua nomina poni,
 Accedet meritis hæc quoque summa tuis.
 Siue trahis vultus equidem peccasse fatebor.
 Delicti tamen est causa probanda mei.
 Non potuit mea mens, esset quin grata, teneri,
 Sic, precor, officio non gravis ira pio
 O quoties ego sum libris mihi visus in istis
 Impius, in nullo quòd legerere loco!
 O quoties, alij vellem cum scribere, nomen
 Rettulit in ceras inscia dextra tuum!
 Ipse mihi placuit mentis in talibus error,
 Et vix inuita est facta litura manu.

Viderit

Viderit ad summum dixi, licet ipse queratur :
 Ah pudet offensam non meruisse tui,
 Da mihi si quid ea est, hebetantem pectora Lethæ
 Oblitus potero non tamen esse tui.
 Idq; sinas oro, nec fastidita repellas
 Verba, nec officio crimen inesse putes.
 Et leuis hæc meritis referatur gratia tantis :
 Si minùs, inuito te quoque gratus ero.
 Nunquam pigra fuit noltris tua gratia rebus,
 Nec mihi munificas arca negavit opes.
 Nunc quoq; nil subitis clementia territa fatis,
 Auxilium vitæ fertq; refertq; meæ
 Vnde rogas forsan fiducia tanta futuri
 Sit mihi : quod fecit quisque tuctur opus,
 Ut Venus artificis labor est & gloria Coi,
 Equoreo madidas quæ premit imbre comas :
 Arcis ut Actææ vel eburna vel ærea custos,
 Bellica Phidiaca stat Dea facta manu :
 Vendicat ut Calamis laudem, quos fecit, equorum,
 Ut similis veræ vacca Myronis opus :
 Sic ego sum rerum non vltima Sexte tuarum,
 Tutelæq; fetor munus opusq; tuæ.

ELEGIA II.

Ad Senerum. *Exaruisse Senam suam.*

Qvod legis ô vates magnorum maxime vatum,
 Venit ab intonsis vsque Severe Getis.
 Cuius adhuc nomen nostros tacuisse libellos,
 Si modò permittis dicere vera, pudet.
 Orba tamen numeris cessauit epistola nunquam,
 Ire per alternas officiosa vices
 Carmina sola tibi memorem testantia curam ;
 Non data sunt, quid enim, quæ facis ipse, daré ?

Quis mel Aristeo, quis Baccho vina Falernâ,
 Triptolemo fruges, poma det Alcinoo?
 Fertile pectus habes, interq; Heliconâ colentes
 Vberius nulli prouenit ista seges.
 Mittere ad hunc carmen, frondes erat addere siluis
 Hæc mihi cunctandi causa Seuere fuit.
 Nec tamen ingenium nobis respondet, vt antè.
 Sed siccum sterili vomere littus arò.
 Scilicet vt limus venas excæcat in vndis;
 Læsaq; suppresso fonte resistit aqua:
 Pectora sic mea sunt limo vitata malorum,
 Et carmen vena pauperiore fluit.
 Si quis in hac ipsum terra posuisset Homerum,
 Esset, crede mihi, factus & ille Getes.
 Da veniam falso, studijs quoque frena remisi,
 Ducitur & digitis littera rara meis.
 Impetus ille sacer, qui vatum pectora nutrit,
 Qui prius in nobis esse solebat, abest.
 Vix venit ad partes, vix sumptæ musa tabellæ
 Imponit pigras penè coacta manus,
 Paruaq; ne dicam scribendi nulla voluptas
 Est mihi, nec numeris nectere verba iuuat;
 Sive quòd hinc fructus adeò non cepimus vllos,
 Principium nostri res sit vt ista mali:
 Sive quòd in tenebris numerosos ponere gestus,
 Quodq; legas nulli, scribere carmen idem est.
Excitat auditor studium, laudatq; virtus
Crescit, & immensum gloria calcar habet.
 Hic mea cui recitem, nisi flauis scripta Corallis;
 Quasq; alias gentes barbarus Ister habet?
 Sed quid solus agam? quaq; infælicia perdam
 Ociâ materia, surripiamq; diem?

Nam neque me vinum, nec me tenet alea fallax,
 Per quæ clam tacitum tempus abire solet.
 Nec me, quod cuperem, si per fera bella liceret,
 Oblectat cultu terra nouata suo.
 Quid, nisi Pierides, solatia frigida restant.
 Non bene de nobis quæ meruere, Deæ?
 At tu, cui bibitur felicitus Aonius fons,
 Vtiliter studium quod tibi cedit, ama:
 Sacraq; Musarum meritò colè, quodq; legamus
 Huc aliquod curæ mitte recentis opus:

ELEGIA III.

Ad Amicum instabilem,

Exprobratio inconstantia & fortuna mutabilitat.

CONquerar? aut taceã? ponam sine nomine crimẽ?
 An notum qui sis omnibus esse velim?
 Nomine non vtar, ne commendere querela,
 Quæratuq; tibi carmine fama meo.
 Dum mea puppis erat valida fundata carina,
 Qui mecum velles currere, primus eras.
 Nunc quia retraxit vultum fortuna recedis,
 Auxilio postquam scis opus esse tuo.
 Dissimulas etiam, nec me vis nosse videri.
 Quisq; sit audito nomine, Naso rogas.
 Ille ego sum, quanquam non vis audire, vetusta
 Pænè puer puero iunctus amicitia
 Ille ego qui primus tua seria nosse solebam,
 Qui tibi iucundis primus adesse iocis.
 Ille ego conuictor, densoq; domesticus vsu,
 Ille ego iudicijs vnica Musa tuis.
 Ille ego sum, qui nunc an viuam, perfide, nescis,
 Cura tibi de quo quærere nulla fuit.

Siue fui nunquam carus, simulasse fateris:

Seu non fingebas, inueniére leuis.

Aut age dic aliquam quæ te mutauerit iram;

Nam nisi iusta tua est, iusta querela mea est.

Quod te nunc crimen similem vetat esse priori?

An crimen, cœpi quòd miser esse, vocas?

Si mihi rebus opem nullam factisq; ferebas,

Venisset verbis charta notata tribus.

Vix equidem ctedo sed & insultare iacenti

Te mihi, nec verbis parcere, fama refert.

Quid facis ah demens? cur, si fortuna recedat,

Naufragio lachrymas eripis ipse tuo?

Hæc Dea non stabili quàm sit leuis orbe fatetur,

Quæ summum dubio sub pede semper habet.

Quolibet est folio quæ vis incertior aura.

Par illi leuitas improbe facta tua est.

Omnia sunt hominum tenui pendencia filo,

Et subito casu, quæ valuerè, ruunt,

Diuitijs audita est cur non opulentia Cræsi?

Nempè tamen vitam captus ab hoste tulit.

Ille Syracusia modò formidatus in vrbe,

Vix humili duram repulit arte famem,

Quid fuerat Magno maius? tamen ipse rogauit:

Summissa fugiens voce clientis opem.

Cuiq; viro totus terrarum paruit orbis,

Indignus effectus omnibus ipse magis.

Ille Iugurtino clarus, Cimbroq; triumpho,

Quo vèctrix toties Consule Roma fuit,

In cœno Marius iacuit, cannaq; palustri,

Pertulit & tanto multa pudenda viro.

Ludit in humanis Diuina potentia rebus,

Et certam præsens vix habet hora fidem.

Littus ad Euxinum si quis mihi diceret, ibis,
 Et metues arcu ne feriare Getæ.
 I, bibe, dixissem, purgantes pectora succos,
 Quicquid & in tota nascitur Anticyra,
 Sum tamen hæc passus, nec si mortalia possem.
 Et summi poteram tela cauere Dei.
*Tu quoque, fac timeas: & que tibi lata videntur,
 Dum loqueris, fieri tristia posse puta*

ELEGIA IV.

Ad Sextum Pompeium.

Gaudium de futuro eius Consulatu.

Nulla dies adeo est australibus humida nimbis,
 Non intermissis ut fluat imber aquis
 Nec sterilis locus vilis ita est, ut non fit in illo
 Mista fere duris utilis herba rubis,
*Nil adeo fortuna graui miserabile fecit,
 Ut minuat nulla gaudia parte malum.*
 Ecce domo patriaque carens, oculisque meorum,
 Naufragus in Getici littoris actus aquas:
 Qua tamen inueni vultum diffundere causa
 Possim fortunæ nec meminisse meæ.
 Nam mihi, cum fulua tristis spatiarer arena,
 Visa est à tergo penna dedisse sonum.
 Respicio, nec corpus erat, quod cernere possem;
 Verba tamen sunt hæc aure recepta mea;
 En ego lætarum venio tibi nuntia rerum.
 Fama per immensas aëre lapsa vias:
 Consule Pompeio, quo non tibi charior alter,
 Candidus & felix proximus annus erit.
 Dixit, & ut læto Pontum rumore repleuit,
 Ad gentes alias hinc Dea veritit iter.

At mihi, dilapsis inter noua gaudia curis,
 Excidit asperitas huius iniqua loci.
 Ergo vbi sane biceps longum referaueris annum,
 Pulsus & à sacro mense December erit :
 Purpura Pompeium summi velabit honoris :
 Ne titulis quicquam debeat ille suis.
 Cernere iam video rumpi pænè atria turba,
 Et populum lædi deficiente loco.
 Templaq; Tarpeæ primùm tibi sedis adiri,
 Et fieri faciles in tua vota Deos.
 Colla boues niueos certæ præbere securi,
 Quos aluit campis herba Falisca suis,
 Cumq; Deos omnes, cum quos impensius æquos,
 Esse tibi cupias, cum Ioue Cæsar erit ,
 Curia te excipiet, patresq; ex more vocati
 Intendent aures ad tua verba suas :
 Hos vbi facundo tua vox hilarauerit ore,
 Utq; solet, tulerit prospera verba dies :
 Egeris & meritas superis cum Cæsare grates,
 Qui causam, facias cur ita sæpè, dabit
 Inde domum repletis toto comitante Senatu,
 Officium populi vix capiente domo.
 Me miserum, turba quòd non ego cernor in illa,
 Nec poterunt istis lumina nostra frui.
 Quod licet, absentem qua possum mente videbo,
 Adspiciet vultus Consulis illa sui.
 Dij faciant, aliquo subeat tibi tempore nostrum
 Nomen, & heu, dicas, quid miser ille facit ?
 Hæc tua protulerit si quis mihi verba, fatebor
 Protinus exilium mitius esse meum.

E L E G I A V.

Ad eundem iam Cos.

Bella Profopeta cum gratiarum actione:

ITe leues Elegi doctas ad Consulis aures,
 Verbaq; honorato ferte legenda viro,
 Longa via est, nec vos pedibus proceditis æquis,
 Tectaq; brumali sub niue terra latet.
 Cùm gelidam Thracen & opertum nubibus Æmũ,
 Et maris Ionij transferitis aquas:
 Luce minus decima dominam venietis in urbem,
 Vt festinatum non faciatis iter.
 Protinus inde domus vobis Pompeia petatur
 Non est Augusto iunctior vlla foro.
 Si quis, vr in populo, qui sitis, & vnde, requirat,
 Nomina decepta quælibet aure ferat
 Vt sit enim tutum, sicut reor esse, fateri,
 Verba minùs certè ficta timoris habent.
 Copia nec vobis vllò prohibente videndi
 Consulis, vt limen contigeritis, erit.
 Aut reget ille suos dicendo iura Quirites,
 Conspicuum signis cùm premet altus ebur.
 Aut populi reditus positam componet ad hastam,
 Et minui magnæ non finet urbis opes.
 Aut vt erunt patres in Iulia templa vocati,
 De tanto dignis Consule rebus ager
 Aut feret Augusto solitam natoquè salutem
 Dequè parum noto consulet officio.
 Tempus ab his vacuum Cæsar Germanicus omne
 Auferet à magnis hunc colit ipse Deis.
 Cùm tamen à turba rerum requièuerit harum,
 Ad vos mansuetas porriget ille manus.
 Quidq; parens ego vester agam, fortasse requirer:
 Talia vos illi reddere verba volo:
 Vivit adhuc, vitamq; tibi debere fatetur,
 Quod prius à miti Cæsare munus habet.

Te sibi, cum fugeret, Immemori solet ore referre,
Barbariæ tutas exhibuisse vias.

Sanguine Bisthonium quòd non tepefecerit ensem,
Effectum cura pectoris esse tui

Addita præterea vitæ quoque multa tuendæ
Munera ne proprias attenuâret opes :

Pro quibus vt meritis referatur gratia, iurat,
Se fore mancipium tempus in omne tuum.

Nam priûs umbrosa carituros arbore montes,
Et freta veliuolas non habitura rates,

Fluminaq; in fontes cursu redditura supino,
Gratia quàm meriti possit abire tui,

Hæc vbi dixeritis, seruet sua dona, rogate:
Sic fuerit Vestræ caussa peracta viæ.

E L E G I A VI.

Ad Brutum. Priuatum. Patrono Vesteri, in nouo spem figit.

Qvam legis, ex illis tibi venit epistola Brute,
Nasonem nolles in quibus esse locis.

Sed quod tu nolles, voluit miserabile fatum :

Heu mihi plus illud, quam tua vota valet.

In Scythia nobis quinquennis Olympias acta est,

Iam tempus luctu transit in alterius.

Perstat enim fortuna tenax, votisq; malignum

Opponit nostris insidiosa pedem.

Certus eras pro me, Fabiæ laus maxima gentis.

Numen ad Augustum supplice voce loqui

Occidis ante preces, caussaq; ego Maxime mortis.

Nec fueram tanti, me reor esse tuæ.

Iam timeo nostram cuiquam mandare salutem :

Ipsam morte tua condidit auxilium.

Cœperat Augustus deceptæ ignoscere culpæ,

Spem nostram terras deseruitq; simul,

Quale

Quale tamen porui de cœlite Brute recenti
 Vestra procul positus carmen in ora dedi.
 Quæ profit pietas vtinam mihi, sitq; malorum
 iam modus & sacræ mitior ira domus.
 Te quoque idem, liquido possum iurare precari,
 O mihi non dubia cognite Brute fide.
 Nam cùm præstiteris verum mihi semper amorem,
 Hic tamen aduerso tempore creuit amor.
 Quiq; tuas pariter lachrymas nostrasq; videret,
 Passuros pœnam, credere esse duos.
 Lenem te miseris genuit natura nec vlli
 Mitius ingenium, quam tibi, Brute dedit.
 Vt qui, quid valeas ignores Marte forensi,
 Possè tuo peragi vix putet ore reos.
 Scilicet eiusdem est, quamuis pugnare viderur,
 Supplicibus facilem, fontibus esse crucem.
 Cùm tibi suscepta est legis vindicta seueræ,
 Verba velut tinctum singula virus habent.
 Hostibus eueniat, quam sis violentus in armis
 Sentire, & linguæ rela subire tuæ.
 Quæ tibi iam tenui cura limantur, vt omnes
 Istius ingenium corporis esse negent.
 At si quem lædi fortuna cernis iniqua;
 Mollior est animo fœmina nulla tuo.
 Hoc ego præcipuè sensi, cum magna meorum
 Notitiam pars est inficiata mei.
 Immemor illorum, vestri non immemor vnquam,
 Qui mala sollicitè nostra leuatis ero
 Et prius hic nobis nimium conterminus Ister,
 In caput Euxino de mare vertet iter:
 Vtquæ Thyestæ redeant si tempora mensæ,
 Solis ad Eoas currus agetur aquas.

Quam

Qam quisquam veſtrum, qui me doluiſtis ademptuſ
 Arguat ingratum non meminiffe ſui

E L E G I A VII.

Ad Veſtalem *Militis fortiffimi laus.*

Miſſus es Euxinas quoniam Veſtalis ad oras,
 Ut poſitis reddas iura ſub axe locis:
 Adſpicis en præſens quali iaceamus in aruo,
 Nec me, teſtis eris, falſa ſolere queri.
 Accedet voci per te non irrita noſtræ,
 Alpinis iuuenis regibus orſe, fides.
 Ipſe vides certè glacie concreſcere pontum,
 Ipſe vides rigido ſtantia vina gelu.
 Ipſe vides onerata ferox ut ducat lazis,
 Per medias Iſtri plauſtra bubulcus aquas.
 Adſpicis & mitti ſub aduoco toxica ferro,
 Ac telum cauſas mortis habere duas
 Atque vtinam pars hæc tantùm ſpectata fuiſſet,
 Non etiam proprio cognita Marte tibi.
 Tenditis ad primum per denſa pericula pilum,
 Contigit ex merito qui tibi nuper honor.
 Sit licet hic titulus plenis tibi fructibus ingens,
 Ipſa tamen virtus ordine maior erit.
 Non negat hoc Iſter, cuius tua dextera quondam
 Puniceam Getico ſanguine fecit aquam,
 Non negat Ægyptos, quæ te ſubeunte recepta
 Senſit in ingenio nil opis eſſe loci
 Nam dubium eſt poſita melius deſenſa manuæ,
 Vrbs erat in ſummo nubibus æqua iugo,
 Sithonio regi ferus interceperat illam
 Hoſtis, & ereptas victor habebat opes.
 Donec fluminea deuecta Vitellius vnda,
 Intulit expoſito milite ſigna Getis.

At tibi progenies alti fortissima Donni,
 Venit in aduersos impetus ire viros
 Nec mora conspicuus longe fulgentibus armis
 Fortia ne possint facta latere, caues:
 Ingentiq; gradu contra ferrumq; locumq;
 Saxaq; brumali grandine plura subis.
 Nec te missa super iaculorum turba moratur,
 Nec quæ vipereo tela cruore madent.
 Spicula cum pictis hærent in casside pennis,
 Parsq; fere scuti vulnere nulla vacat.
 Nec corpus cunctos fæliciter effugit ictus,
 Sed minor est acri laudis amore dolor.
 Talis apud Troiam Danaïis pro nauibus Ajax,
 Dicitur Hectoreas sustinuisse faces:
 Ut propius ventum est, admotaq; dextera dextrâ
 Resq; sero potuit cominus ense gerit:
 Dicere difficile est, quid Mars tuus egerit illic;
 Quotq; neci dederis, quosq; quibusq; modis.
 Ense tuo factos calcabas victor acervos,
 Impositoq; Getes sub pede multus erat.
 Pugnat ad exemplum primi minor ordine pili
 Multaq; fert miles vulnera, multa facit.
 Sed tantum virtus alios tua præterit omnes,
 Ante citos quantum Pegasus ibat equos.
 Vincitur Ægyptos testataq; tempus in omne,
 Sunt tua Vestalis carmine facta meo.

ELEGIA VIII.

Ad Suillum. *Promissio & laus Carminum.*

Littera sera quidem, studijs excolte Suilli,
 Huc tua peruenit sed mihi grata tamen
 Qua, pia si posset superos lenire rogando
 Gratia, laturum te mihi dicis opem,

Vt

Ut iam nil præstes; animi sum factus amici
 Debitor, & meritum, velle iuuare, voco.
 Impetus iste tuus longum modò duret in æuum,
 Nevé malis pietas sit tua lassâ meis.
 Ius aliquod faciunt affinia vincula nobis,
 Quæ semper maneant illabefacta precor.
 Nam tibi quæ coniunx eadem mihi filia pænè est:
 Et quæ te generum, me vocat illa virum.
 Hei mihi si lectis vultum tu versibus istis,
 Ducis & affinem te pudet esse meum.
 At nihil hic dignum poteris reperire pudore,
 Præter fortunam, quæ mihi cæca fuit.
 Seu genus excutias, equites ab origine prima
 Usque per innumeros inueniemur auos,
 Sive velis, mores qui sint inquirère nostri,
 Errorem misero detrahe, labe carent.
 Tu modò, si quid agi sperabis posse precando,
 Quos colis exora supplice voce Deos.
 Dij tibi sunt, Cæsar iuuenis, tua numina placa?
 Hac certè nulla est notior ara tibi.
 Non finit illa sui vanas antistitis vnquam
 Esse preces, nostris hinc pete rebus opem.
 Quamlibet exigua si nos ea iuuerit aura,
 Obruta de medijs cymba resurget aquis.
 Tunc ego thura feram rapidis solemnita flammis,
 Et quantum valeant numina testis ero.
 Nec tibi de Patrio statuam Germanicè templum
 Marmore, carpsit opes illa ruina meas,
 Templâ domus facient vobis, vrbesquè beatæ:
 Naso suis opibus carmine gratus erit.
 Parua quidem fateor pro magnis munera reddi,
 Cùm pro concessa verba salute damus:

Sed qui, quam potuit, dat maxima, gratus abunde
 Et finem pietas contigit illa suum. (est
 Nec quæ de parua pauper Dijs libat acerra,
 Thura minùs grandi quàm data lance, valent.
 Agnaquæ tam lactens, quàm gramine pasta Falisco,
 Victima Tarpeios inficit icæta focos.
 Nec tamen officio vatum per carmina factò,
 Principibus res est aptior vlla viris.
 Carmina vestrarum peragunt præconia laudum,
 Neve sit actorum fama caduca cauent.
 Carmine fit viuax virtus, experisquæ sepulchri
 Notitiam seræ posteritatis habet
 Tabida consumit ferrum lapidemquæ vetustas,
 Nullaque res maius tempore robur habet,
 Scripta ferunt annos: scriptis Agamemnona nosti,
 Et quisquis contra, vel simul arma tulit.
 Quis Thebas septemque duces sine carmine nosset?
 Et quicquid post hæc, quicquid & ante fuit;
 Dij quoque carminibus (si fas est dicere) fiunt,
 Tantaquæ maiestas ore canentis eget.
 Sic chaos ex illa naturæ mole prioris,
 Digestum partes scimus habere suas:
 Sic affectantes cœlestia regna gigantes,
 Ad styga nubifero vindicis igne datos:
 Sic victor laudem superatis Liber ab Indis,
 Alcides capta traxit ab Oëchalia.
 Et modò Cæsar auum, quem virtus addidit astris,
 Sacrarunt aliqua carmina parte tuum.
 Si quid adhuc igitur viui Germanicè nostro
 Restat in ingenio, seruiet omne tibi.
 Non potes officium vatis contemnere vates:
 Iudicio pretium res habet ista tuo,

Quod

Quod nisi te nomen tantum ad maiora vocasset,
 Gloria Pieridum summa futurus eras.
 Sed dare materiam nobis, quam carmina, maus;
 Nec tamen ex toto deserere illa potes
 Nam modò bella geris, numeris modò bella coërces
 Quodq; alijs opus est, hoc tibi lusus erit, (est,
 Utq; nec ad citharam, nec ad arcum segnis Apollo
 Sed venit ad sacras neruus, vterque manus;
 Sic tibi nec docti desunt, nec principis artes?
 Mistra sed est animo cum Ioue Musa tuo.
 Quæ quoniam nec nos vnda submouit ab illa,
 Vngula Gorgonei quam caua fecit equi:
 Prosit opemq; ferat communia sacra tueri,
 Atque iisdem studijs imposuisse manum:
 Littora pellitis nimium subiecta Corallis.
 Ut tandem sæuos effugiamq; Geras:
 Clausaq; si miseros patria est vt ponat in illo,
 Qui minùs Ausonia distet ab vrbe, loco.
 Vnde tuas possim laudes celebrare recentes,
 Magnaq; quàm minima facta referre mora.
 Tangat vt hoc votum cælestia, care Suilli,
 Numina pro focero pænè precare tuo.

E L E G I A IX.

Ad Græcinum.

Futurum sibi de eius & fratris Consulatu gaudium: & Barbarorum in se beneuolentia.

VNde licet, non vnde iuuat, Græcine salutem
 Mittit ab Euxinis hanc tibi Naso vadis:
 Missaq; Dij faciant auroram occurrat ad illam,
 Bis senos fasces quæ tibi prima dabit.
 Et quoniam sine me tanges Capitolia Consul,
 Et siam turbæ pars ego nulla tuæ.

In domini subeat partes, & præstet amici
 Officium iusso littera nostra die.
 Atque ego si fatis genitus melioribus essem,
 Et mea sincero curreret axe rota:
 Quo nunc nostra man^o per scriptum fungitur, esset:
 Lingua salutandi munere functa tui,
 Gratatusq; darem cum dulcibus oscula verbis:
 Nec minus ille meus, quam tuus esset honor,
 Illa (confiteor) sic essem luce superbus,
 Ut caperet fastus vix domus vlla meos.
 Dumq; latus sancti cinget tibi turba Senatus,
 Consulis ante pedes ire iuberer eques.
 Et quanquam cuperem semper tibi proximus esse,
 Gauderem lateris non habuisse locum.
 Nec querulus, turba quamuis eliderer, essem,
 Sed foret à populo tum mihi dulce premi.
 Prospicerem gaudens, quantus foret agminis ordo
 Densaq; quam longum turba teneret iter.
 Quodq; magis noris quam me vulgaria tangant,
 Spectarem, qualis purpura te tegeret.
 Signa quoque in sella nossem formata curuli,
 Et totum Numidæ sculptrile dentis opus,
 At cum Tarpeias esses deductus in arces,
 Dum caderet iussu victima sacra tuo:
 Me quoque secreto grates sibi magnus agentem:
 Audisset media qui sedet æde Deus.
 Thuraq; mente magis, plena quam lance dedissem,
 Ter quater imperij latus honore tui.
 Hic ego præsentem inter numerarer amicos,
 Mitia ius vrbis si modò fata darent.
 Quæq; mihi sola capitur nunc mente voluptas:
 Tunc oculis etiam percipienda foret.

Non ita cælitibus visum est, & forsitan æquis:
 Nam quid me pœnæ causa negata iuuet?
 Mente tamen, quæ sola loco non exulat, vtar:
 Prætextam, falces aspiciamq; tuos.
 Hæc modo te populò reddentem iura videbit,
 Et se secretis finget adesse tuis
 Nunc longi reditus hastæ supponere iustri
 Credet, & exacta cuncta locare fide.
 Nunc facere in medio facundum verba Senatu;
 Publica quærentem quid petat utilitas.
 Nunc pro Cæsaribus superis decernere grates
 Albae opimorum colla ferire bouum.
 Atque vtinam, cum iam fueris potiora precatus,
 Vt mihi placetur principis ira, roges.
 Surgat ad hanc vocem plena pius ignis ab ara,
 Detq; bonum voto lucidus omen apex.
 Interea qua parte licet, ne cuncta queramur,
 Hic quoque te festum Consule tempus agam.
 Altera læticia est, nec cedens causa priori,
 Successor tanti frater honoris erit.
 Nam tibi finitum summo Græcine Decembri,
 Imperium Iani suscipit ille die.
 Quæq; est in nobis pietas, alterna feretis
 Gaudia: tu fratris fascibus, ille tuis.
 Sic tu bis fueris Consul, bis Consul & ille,
 Inquæ domo binus conspicietur honor
 Qui quanquam est ingens, & nullum Martia summo
 Altius imperium Consule Roma videt:
 Multiplicat tamen hunc grauitas auctoris honorẽ,
 Et maiestatem res data dantis habet.
 Iudicijs igitur liceat Flaccoquæ, tibi quæ,
 Talibus Augusti tempus in omne frui.

Cùm tamen à rerum cura propiore vacabit,
 Vota precor votis addite vestra meis:
 Et si qua dabit aura sinum iactare rudentes,
 Exeat è Stygijs vt mea nauis aquis.
 Præfuit his Græcine locis modò Flaccus, & illo
 Ripa ferox Istri sub duce tuta fuit.
 Hic tenuit Mysas gentes in pace fideli,
 Hic arcu filios terruit ense Getas:
 Hic raptam Træzen celeri virtute recepit,
 Infecitquè fero sanguine Danubium.
 Quære loci faciem, Scythiciquè incommoda cœli
 Et quam vicino terrear hoste, roga.
 Sintne litæ tenues serpentis felle sagittæ,
 Fiat an humanum victima dira caput.
 Mentiar, an coëat duratus frigore Pontus,
 Et tenèat glacies iugera multa freti.
 Hæc vbi nauerit, quæ sit mea fama require,
 Quoquè modo peragam tempora dura, roga.
 Non sumus hic odio, nec scilicet esse meretur,
 Nec cum fortuna mens quoq; versa mea est.
 Illa quies animi est, quam tu laudare solebas,
 Ille vetus solito perstat in ore pudor.
 Sic ego sum longè, sic hic, vbi barbarus hostis,
 Vt fera plus valeant legibus arma, facit.
 Rem queat vt nullam tot iam Græcine per annos,
 Fœmina de nobis Viruè pueruè quæri.
 Hoc facit, vt misero faueant, adsintquè Tomitæ,
 Hæc quoniam tellus testificanda mihi est.
 Illi, me qui velle vident, discedere malunt,
 Respectu cupiunt hic tamen esse sui.
 Nec mihi credideris, extant decreta, quibus nos
 Laudat, & immunes publica cera facit.

Conueniens miseris & quanquam gloria non est,
 Proxima dant nobis oppida munus idem.
 Nec pietas ignota mea est, videt hospita terra
 In nostra sacrum Cæsaris esse domo.
 Stant pariter natusq; pius, coniunxque sacerdos,
 Numina iam facto non leuiora Deo.
 Neû desit pars vlla domus, stat vterq; nepotum,
 Hic auix lateri proximus, ille patris.
 His ego quoties cum thure precantia verbâ,
 Eoo quoties surgit ab orbe dies.
 Tota, licet quæras, hoc me non fingere dicet
 Officij testis Pontica terra mei.
 Pontica me tellus quantis hæc possumus ora,
 Natalem ludis scit celebrare Dei.
 Nec minùs hospitibus pietas est cognita talis,
 Misit in has si quos longa Propontis aquas.
 Is quoque, quo leuior fuerat sub Præsidente Pontus,
 Audierit frater forsitan ista tuus.
 Fortuna est impar animo, taliq; libenter
 Exiguas carpo munere pauper opes.
 Nec vestris damus hæc oculis, præcul vrbe remoti;
 Contenti tacita sed pietate sumus.
 Et tamen hæc tangent aliquando Cæsaris aures:
 Nil illum toto quod fit in orbe latet.
 Tu certè scis hæc superis adscite, videsque
 Cæsar, & est oculis subdita terra tuis.
 Tu nostras audis inter connexa locatus
 Sidera, sollicito quas damus ore, preces.
 Peruenient isthuc & carmina forsitan illa,
 Quæ de te missa cælite facta nouo.
 Auguror his igitur flecti tua numina: nec tu
 Immerito nomen mite parentis habes,

ELEGIA X.

Ad Albinouanum. *Querimonia caussa glatiati Marii.*

HÆc mihi Cimmerio bis tertia ducitur ætas
 Littore pellitos inter agenda Getas.
 Et quos silices & quod carissime ferrum
 Duritiæ confers Albinouane, meæ?
Gutta cauat lapidem, consumitur annulus usu,
Et teritur pressa vomer aduncus humo..
 Tempus edax igitur, præter nos, omnia perdit:
 Cessat duritia mors quoque victa mea.
 Exemplum est animi nimium patientis Vlysses,
 Iactatus dubio per duo Iultra mari.
 Tempora solliciti, sed non tamen omnia fati
 Pertulit, & placidæ sæpè fuere moræ.
 An graue sex annis pulchram fouisse Calypso?
 Æquoræ quæ fuit concubuisse Deæ?
 Excipit Hippotades, qui dat pro munere ventos,
 Curuet vt impulsus utilis aura sinus.
 Nec bene cantantes labor est audire puellas,
 Nec degustanti lotos amara fuit.
 Hos ego qui patriæ faciant obliuia succos,
 Parte meæ vitæ, si modò dentur, emam.
 Nec tu contuleris vrbes Læstrigonis vnquam
 Gentibus obliqua quas obit Ister aqua.
 Nec vincet Cyclops sæuum feritate Phylacem,
 Qui quota terroris pars solet esse mei;
 Scylla feris trunco cùm latret ab inguine monstribus
 Heniochæ nobis plus nocuere rates.
 Nec potes infestis conferre Charybdin Achæis;
 Ter licet epotet, ter vomat illa fretum.
 Qui quanquam dextra regione licentiùs errant
 Securum latus hoc non tamen esse sinunt.

Hic agri infrondes, hic spicula tincta venenis,
Hic freta vel pediti peruia reddit hyems.

Vt qua remus iter pulsus modò fecerat vndis,
Siccus contempta naue viator eat.

Qui veniunt istinc, vix vos ea credere dicunt:
Quàm miser est, qui fert asperiora fide?

Crede tamen, nec te causas nescire sinemus.

Horrida Sarmaticum cur mare duret hyems.
Proxima sunt nobis plaustrì præbentia formam.

Et quæ præcipuum sidera frigus habent,
Hinc oritur Boreas, oræq; domesticus huic est,
Et sumit virès à propiore loco.

At notus aduerso tepidus qui spirat ab axe,
Et procul, & rarus languidiorq; venit.

Adde quòd hic clauso miscentur flumina Ponto,
Vimq; fretum multo perdit ab amne suam.

Huc Lycus, huc Sagaris, Peneusq; Hispanusq; Gra-
Influit, & crebro vortice tortus Halys, (tesq;

Partheniusq; rapax, & voluens saxa Cynapes
Labitur, & nullo tardior amne Tyras.

Et tu foemineæ Thermodon cognite turmæ,
Et quondam Graiis Phasi petite viris,

Cumq; Borysthenio liquidissimus amne Dyraspes,
Et tacitè peragens lenè Melanthus iter.

Quiquè duas terras, Asiam, Cadmiqùe sororem
Separat, & cursus inter vtramque facit.

Innumeriquè alij, quos inter maximus omnes
Cedere Danubius te tibi Nile negat.

Copia tot laticum, quas auget, adulterat vndas,
Nec patitur vires æquor habere suas.

Quin etiam stagno similis, pigraqùe paludi,
Ceruleus vix est, diluiturqùe color.

Innatat vnda freto dulcis, leuiorquè marina est,

Quæ proprium misto de sale pondus habet.

Si roget hæc aliquis, cur sint narrata Pedoni,

Quidûe loqui certis iuuerit ista modis:

Detinui, dicam: curas, tempusquè sefelli,

Hunc fructum præfens attulit hora mihi.

Abfuimus solito, dum scripsimus ista, dolori,

In medijs nec nos sensimus esse Getis;

At tu non dubito, cùm Thesea crimine laudes,

Materiæ titulos quin tueare tuæ.

Quemquè refers, imitare virum; verat ille profectò,

Tranquilli comitem temporis esse fidem.

Qui quanquam est factis ingens & conditus à te,

Vix tantus, quanto debuit ore cani.

Est tamen ex illo nobis imitabile quiddam,

Inquè fide Theseus quilibet esse potest.

Non tibi sunt hostes ferro clauaque domandi,

Per quos vix illi peruius Isthmos erat:

Sed præstandus amor, res non operosa volenti.

Quis labor est puram non temerasse fidem?

Hæc tibi qui præstas indeclinatus amico,

Non est quod lingua dicta querente putes.

E L E G I A XI.

Ad Gallionem. *Cur eum de obitu Vxoris non consoletur*

Gallio crimen erit vix excusabile nobis,

Carminè te nomen non habuisse meo.

Tu quoque enim (memini) cælesti cuspide facta.

Fouisti lachrymis vulnera nostra tuis.

Atque vtinam rapti iactura læsus amici,

Sensisses vltra, quod quererere nihil.

Non ita Dijs placuit, qui te spoliare pudica

Coniuge crudeles non habuere nefas,

Nuncia nam luctus mihi nuper epistola venit,
 Lectaque cum lachrymis sunt tua damna meis,
 Sed ne, uè solari prudentem stultior ausim,
 Verbaque doctorum nota referre tibi.
 Finitumque tuum si non ratione dolorem,
 Ipsa iam pridem suspicor esse mora.
 Dum tua peruenit, dum littora nostra recurrens,
 Tor maria & terras permeat, annus abit.
 Temporis officium est, solatia dicere certi,
 Dum dolor in cursu est, dum petit æger opem.
 At cum longa dies sedauit vulnera mentis,
 Intempestiuè qui monet illa mouet.
 Adde quod, atque; utinam verum tibi venerit omen,
 Coniugio felix iam potes esse nouo.

E L E G I A XII.

Ad Tuticanum. Causa taciti nominis ex longeva amicitia.

Quo minus in nostris ponaris amice libellis,
 Nominis efficitur conditione tui.
 Ast ego non alium prius hoc dignarer honore.
 Est aliquis nostrum si modò carmen honor.
 Lex pedis officio, fortunaque; nominis obstat,
 Quaque meos adeas est via nulla modòs.
 Nam pudet in geminos ita nomen scindere versus,
 Desinat ut prior hoc, incipiatque minor.
 Est pudeat, si te qua syllaba parte moretur,
 Arctius appellem, Tuticanumque; vocem.
 Et potes in versum Tuticani more venire,
 Fiat ut è longa syllaba prima breuis.
 Aut ut ducatur, quæ nunc correptius exit,
 Et si porrecta longa secunda mora.
 His ego si vitijs ausim corrumpere nomen,
 Ridear, & meritò peccus habere neger.

Hæc mihi caussa fuit dilati muneris huius
 Quod meus adiecto fœnore reddet ager.
 Teq; canam quacunq; nota, tibi carmina mittam.
 Pené mihi puero cognite pené puer.
 Perq; tot annorum seriem quot habemus vterq;
 Non mihi quàm fratri frater amate minus.
 Tu bonus hortator, tu duxq; comesque fuisti,
 Cum regerem tenera frena nouella manu,
 Sæpè ego correxi sub te censore libellos,
 Sæpè tibi admonitu facta litura meo est,
 Dignum Mæonijs Phæacida condere chartis,
 Cum te Pierides perdocuere Dex.
 Hic tenor, hæc viridi concordia cœpra iuuenta,
 Venit ad albentes illabefacta comas.
 Quæ nisi te moueant, duro tibi pectora ferro
 Esse, vel inuictò clausa adamante putem.
 Sed prius huic desint & bellum & frigora terræ,
 Inuisus nobis quæ duo Pontus habet.
 Et repidus Boreas, & sit præfrigidus Auster,
 Et possit fatum mollius esse meum;
 Quàm tua sint lapsò præcordia dura sodali,
 Hic cumulus nostris absit, abestq; malis.
 Tu modò per superos, quorum certissimus ille est,
 Quo tuus assiduè principe creuit honor.
 Effice, constanti profugum pietate tuendo.
 Ne sperata meam deserat aura ratem
 Quid mallet, quæris? peream, nisi dicere vix est:
 Si modò, qui periit, ille perire potest.
 Nec quid agam inuenio, nec quid nolimùè, velimùè
 Nec satis vtilitas est mea nota mihi.
 Crede mihi, miseros prudentia prima relinquit,
 Et sensus cum re, consiliùmq; fugit.

Ipse precor quæras, quæ sim tibi parte iuandus,
 Quoûe viam facias ad mea vota vado.

E L E G I A XIII.

Ad Carum.

Gnomismata Striusq; & libellus Geticus de Augusto

O Mihi non dubios inter memorande sodales,
 Qui quod es, id verè Care vocaris, aue.
 Vnde saluteris, color hic tibi protinus index,
 Et structura mei carminis esse potest
 Non quia mirifica est, sed quod non publica certè,
 Qualis enim cunquæ est, non latet esse meam.
 Ipse quoque, vt chartæ titulum de fronte reuellas,
 Quod sit opus videor dicere posse tuum.
 Quamlibet in multis positus noscere libellis,
 Perq; obseruatas inuenière notas;
 Prodèt authorem vires, quas Hercule dignas,
 Nouimus, atque illi quem canis ipse, pares.
 Et mea Musa potest proprio deprensa colore,
 Insignis vitijis forsitan esse suis.
 Tam mala Therfiten prohibebat forma latère,
 Quam pulchra Nireus conspiciendus erat.
 Nec te mirari, si sunt vitiosa, decebit
 Carmina quæ faciam pœnè poëta Getæ.
 Ah pudet; & Getico scripti sermone libellum,
 Structaq; sunt nostris barbara verba modis,
 Et placui; gratare mihi; cœpiq; poëtæ
 Inter inhumanos nomen habere Getas.
 Materiam quæris? laudes de Cæsare dixi
 Adiuta est nouitas numine nostra Dei.
 Nam patris Augusti docui mortale fuisse
 Corpus, in æthereas numen abisse domos:
 Esse parem virtute patri, qui frena, rogatus,
 Sæpè recusati cæperit imperij.

Esse

Esse pudicarum te Vestram, Liuia, matrum
 Ambiguum nato dignior, annè viro:
 Esse duos iuuenes firma adiumenta parentis,
 Qui dederint animi pignora certa sui.
 Hæc vbi non patria perlegi scripta Camœnâ,
 Venit & ad digitos vltima charta meos:
 Et caput & plenas omnes mouère pharetras,
 Et longum Getico murmur in ore fuit
 Atq; aliquis, scribas hæc cum de Cæsare, dixit,
 Cæsaris imperio restituendus eras.
 Ille quidem dixit; sed me iam, Care niuali
 Sexta relegatum bruma sub axe videt,
 Carmina nil profunt; nocuerunt carmina quondã,
 Primaq; iam miseræ causa fuère fugæ.
 At tu per studij communia sædera sacri,
 Per non vile tibi nomen amicitia;
 Sic capto Latijs Germanicus hoste cathenis,
 Materiam vestris præbeat ingenijs.
 Sic valeant pueri votum commune duorum,
 Quos laus formandos est tibi magna datos:
 Quanta potes præbe nostræ monumenta salutis;
 Quæ nisi mutato nulla futura loco est.

ELEGIA XIV.

Ad Tuticanum.

Purgat se Temis, iugue querelæ suis offenderat.

HÆc tibi mittuntur quem sum modò carmine
 Non aptū numeris nomē habere meis. (questo
 In quibus, excepto quòd adhuc vtcunq; valeamus
 Nil me præterea quod iuuet, inuenes.
 Ipsa quoque est inuisa salus, suntq; vltima vota,
 Quolibet ex istis scilicet ire locis.
 Nulla mihi cura est, terrâ quò mittar, ab istâ,
 Hæc quia, quàm videò, gratior omnis erit. In

In medias Syrtes, mediam mea vela Charybdin
 Mittite præsentem dum careamus humo,
 Stryx quoque, si quid ea est, bene cõmutabitur Istro?
 Si quid & inferius, quam Styga, mundus habet.
 Gramina cultus ager, frigus minùs odit hirundo,
 Proxima Marticolis quàm loca Naso Getis.
 Talia succensent propter mihi verba Tomitæ,
 Iraq; carminibus publica mota meis.
 Ergo cessabo nunquam per carmina lædi?
 Plectar & incauto semper ab ingenio?
 Ergo ego ne scribam, digitos incidere cunctor?
 Telaq; adhuc demens, quæ nocuere, sequor?
 Ad veteres scopulos iterum diuertor, & illas,
 In quibus offendit naufraga puppis, aquas.
 Sed nihil admisi, nulla est mea culpa, Tomitæ:
 Quos ego, cùm loca sim vestra prorsus, amo.
 Quilibet excutiat nostri monumenta laboris,
 Litteta de vobis est mea quæsta nihil.
 Frigus, & incursum omni de parte timendus,
 Et quod pulsetur murus ab hoste, queror.
 In loca, non homines, verissima crimina dixi;
 Culparis vestrum vos quoque sæpè solum.
 Effet perpetuò sua quàm vitabilis Ascra,
 Ausa est agricolæ Musa decere lenis:
 Et fuerat terra genitus, qui scripsit, in illa;
 Intumuit vati non tamen Ascra suo
 Quis patriam solerte magis dilexit Vlisse?
 Hoc tamen asperitas indice dicta loci est.
 Non loca sed mores, scriptis vexauit amâris
 Sextius, Ausonios; actaq; Roma rea est:
 Falsa tamen passa est æqua conuicia mente,
 Obsuit authori nec fera lingua suo.

At malus interpres populi mihi concitat iram,
 Inq; nouum crimen carmina nostra vocat.
 Tam fœlix vtinam, quam pectore candidus essem;
 Extat adhuc nemo faucius ore meo.
 Adde quòd Illyrica si iam pice nigrior essem,
 Non mordenda mihi turba fidelis erat.
 Molliter à vobis mea sors excepta Tomitæ,
 Tam mites Graios indicat esse viros.
 Gens mea Peligni, regioq; domestica Sulmo;
 Non potuit nostris lenior esse malis.
 Quem vix incolumi cuiquam saluoq; daretis,
 Is datus à vobis est mihi nuper honor.
 Solus adhuc ego sum vestris immunis in oris,
 Exceptis, si qui munera legis habent.
 Tempora sacrata mea sunt velata coronâ,
 Publicus inuito quam fauor imposuit.
 Quàm grata est igitur Latonæ Delia tellus,
 Erranti tutum quæ dedit vna locum:
 Tam mihi chara Tomus, patria quæ sede fugatis,
 Tempus ad hoc nobis hospita fida manet.
 Dij modo fecissent placidæ spem posset habere
 Pacis, & à gelido longius axe foret.

ELEGIA XV.

Ad Sextum Pompeium,

Meritorum agnitio & memoria perennis.

Si quis adhuc vsquam nostri non immemor existat,
 Quiduè relegatus Naso requirat agam;
 Cæsaribus vitam, Sexto debere salutem
 Me sciat, à superis hic mihi primus erit:
 Tempora nam miseræ complectar vt omnia vitæ,
 A meritis eius pars mihi nulla vacat.
 Quæ numero tot sunt, quot in horro fertilis arui
 Punica sub lento cortice grana rubent. Africa

Africa quot segetes, quot Tmolia terra racemos,
 Quot Sicyon baccas quot parit Hybla fauos :
 Confiteor, testare licet, signare quirites,
 Nil opus est legum viribus, ipse loquor.
 Inter opes & me rem paruam pone, paternas,
 Pars ego sum census quantalacunque tui
 Quàm tua Trinacria est, regnataq; terra Philippe,
 Quàm domus Augusto continuata foro :
 Quàm tua rus oculis domini Cappania gratum ;
 Quæque relicta tibi Sexte, vel empta tenes :
 Tam tuus en ego sum, cuius te munere tristi,
 Non potes in Ponto dicere habere nihil.
 Atque vtinam possis, vt detur amicus aruum
 Remque tuam ponas in meliore loco.
 Quod quoniam in Dijs est, tenta lenire precando
 Numina, perpetuâ quæ pietate colis.
 Erroris nam tu vix est decernere, nostri
 Sis argumentum maius. an auxilium.
 Nec dubitans oro ; sed flumine sæpè secundo,
 Augetur remis cursus euntis aquæ.
 Et pudet, & metuo semperq; eademq; precari,
 Ne subeant animo tædia iusta tuo.
 Verùm quid faciam ? res immoderata cupido est ;
 Da veniam vitio mitis amice, meo.
 Scribere sæpè aliud cupiens, delabor eodem ;
 Ipsa locum per se littera nostra rogat,
 Sed tamen effectus habitura est gratia, seuem
 Durâ iubet gelido parca sub axe mori :
 Semper inoblita repetam tua munera mente,
 Et mea me teilus audiet esse tuum
 Audiet & cælo posita est quæcunq; sub vllò,
 Transit nostra feros si modò Musa Getas :

Tegūe meæ cassam seruatoremq̄ue salutis;
Meq̄ue tuum libra nōrit & ære minis.

ELEGIA XVI.

Ad inuidum. Poetas post Mortem magis Siuere.

INuide, quid laceras Nasonis carmina rapti?

Non solet ingenijs summa nocere dies.

Famaq̄, post cineres maior venit; & mihi nomen

Tunc quoque cūm viuis annumerarer, erat.

Cūm foret & Marfus, magnūde Rabirius oris,
Iliacusq̄ue Macer, fidereusq̄ue Pedo.

Et qui Iunonem læsisset in Hercule Carus,
Iunonis si iam non gener ille foret:

Quiq̄ue dedit Latio carmen regale Scuerus,
Et cum subtili Priscus vterq̄ue Numa:

Quiq̄ue vel imparibus numeris Montane, vel æquis
Sufficis, & gemino carmine nomen habes.

Et qui Penelope rescribere iussit Vlyssēm,
Errantem læuo per duo Iustra mari.

Quiq̄ue suam Træzen, imperfectumq̄; dierum
Deleruit celeri morte Sabinus opus:

Ingenijq̄; sui dictus cognomine Largus,
Gallica qui Phrygium ducit in arua senem:

Quiq̄; canit domito Camerinus ab Hectore Troiā,
Quiq̄; suā nomen Phyllide Thuscus habet:

Veliuoliq̄; maris vates, cui credere posses,
Carmina cæruleos composuisse Deos:

Quiq̄; acies Libycas, Romanaq̄; prælia dixit,
Et Marius scripti dexter in omne genus:

Trinacriusq̄; suæ Perseidos author & actor,
Tantalidæ reducis Tyndaridosq̄; Lupus:

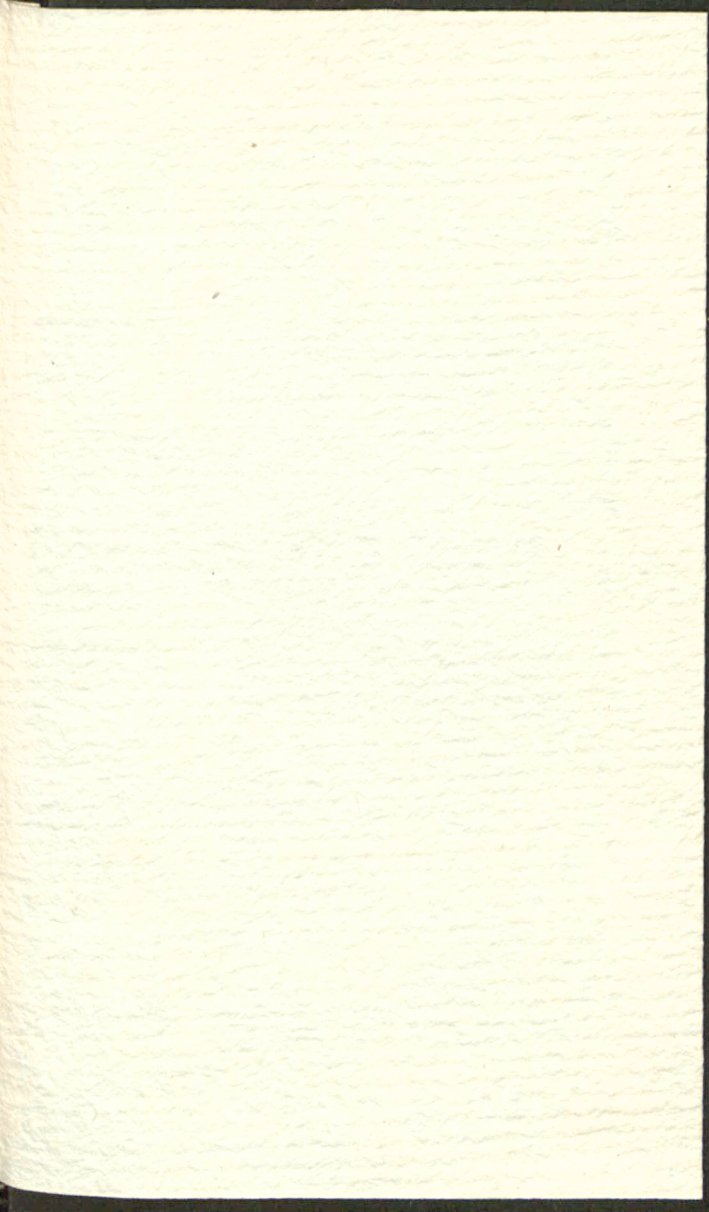
Et qui Mæoniden Phæacida vertit, & vnā
Pindaricæ fidicen tu quoq̄; Rufe lyra:

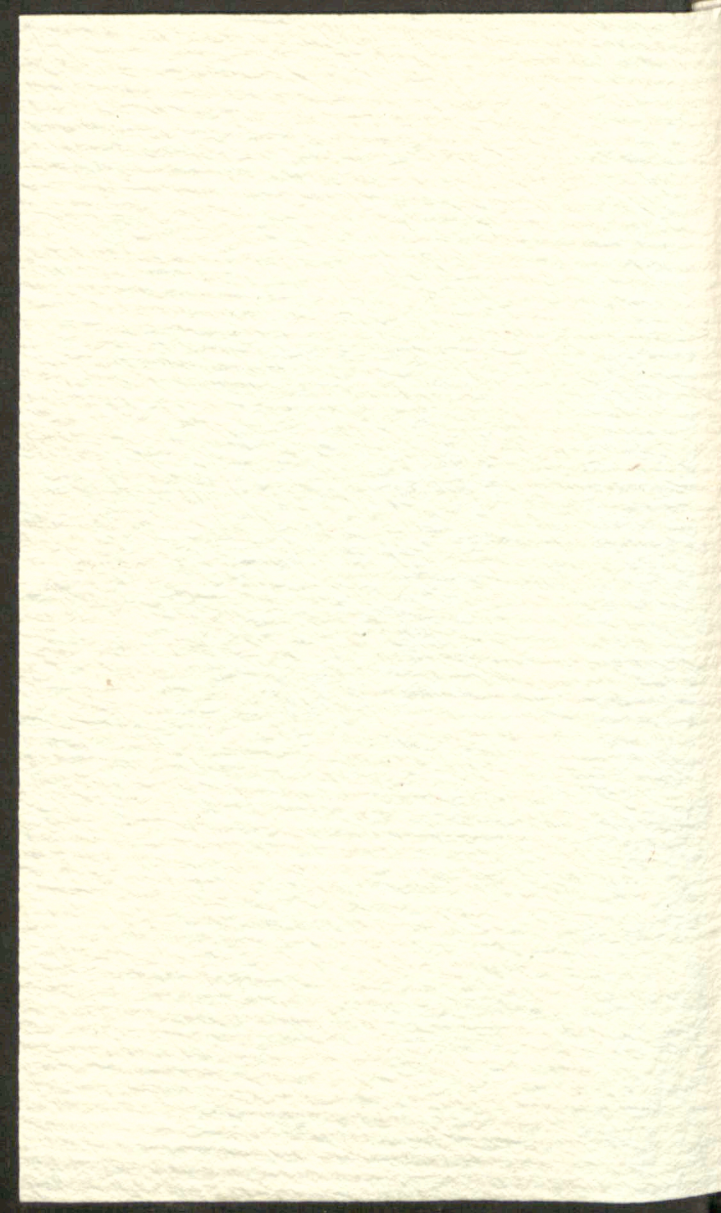
Musaq̄;

Musaq; Turani Tragicis innixa cothurnis,
 Et tua cum focco Musa Melisse leuis:
 Cum Varus Græchusq; darent fera dicta tyrann
 Callimachi Proculus molle teneret iter:
 Tityrus antiquas & erat qui pasceret herbas,
 Aptaq; venanti Gratius arma daret:
 Naiadas a Satyris caneret Fontanus amatas,
 Clauderet imparibus verba Capella modis:
 Cumq; forent alij quorum mihi cuncta referre
 Nomina longa mora est, carmina vulgus habet
 Essent & iuvenes quorum quòd inedita causa est,
 Appellandorum nil mihi iuris adest.
 Te tamen in turba non ausim Cotta silere,
 Pieridum lumen, præsidiumq; fori;
 Maternos Cottas cui, Messalaspq; paternos,
 Maxima nobilitas ingeminata dedit.
 Dicere si fas est, claro mea nomine Musa,
 Atq; inter tantos, qua legeretur, erat.
 Ergo summorum patriam profcindere, liuor,
 Desine, neu cineres spargere cruenta meos.
 Omnia perdidimus, tantummodò vita relicta est,
 Præbeat vt sensum, materiamq; malis.
 Quid iuuat extinctos ferrum demittere in artus
 Non habet in nobis iam noua plaga locum.

F
 I
 N
 I
 S
 I
 N
 I
 S
 I
 S

Ego sum possessor
hujus libri...
Forbes...
Ego sum possessor
Ego sum possessor

6907

Konserwacja przeprowadzi(a):
Genia Delimata
Wrocław, data 26 V 1995

15071

6270

Gregor Lukowski
Wrocław, data 30 V 1995

Wrocław

101

